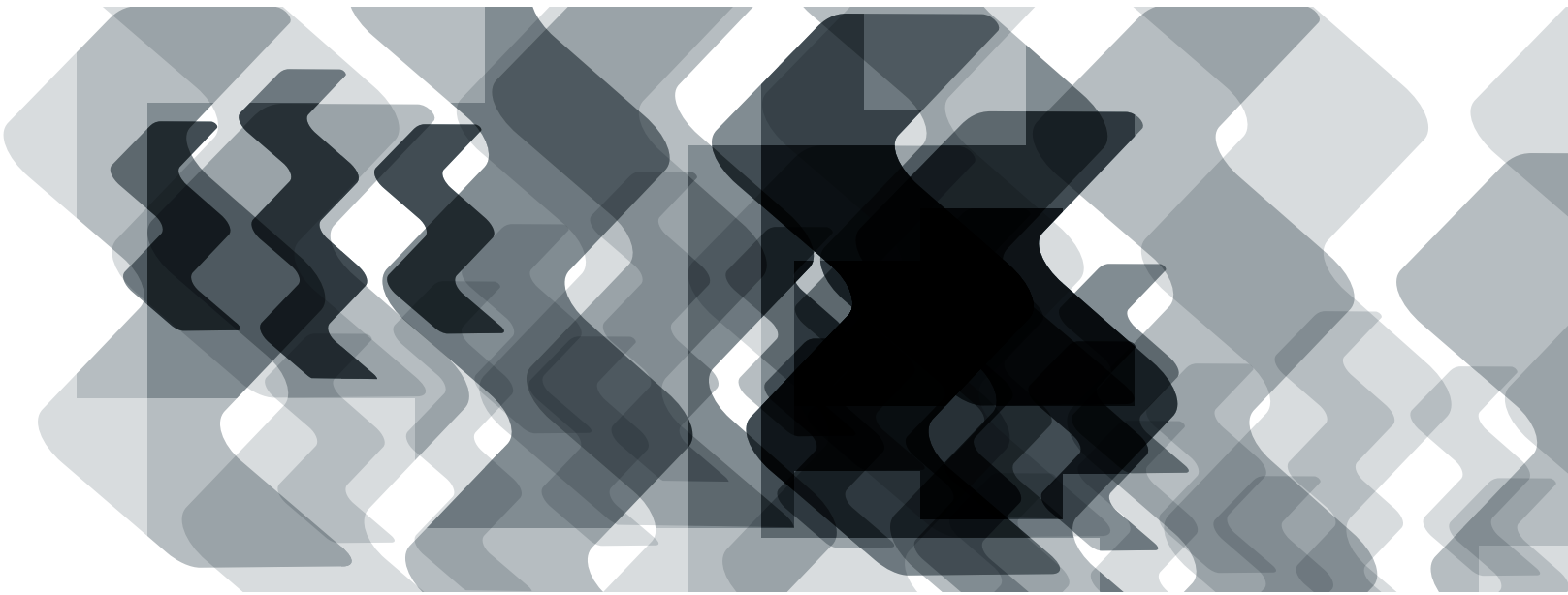

הבינלאומי

דון וחשבון שנתי

2019

תוכן העניינים

5	דבר יו"ר הדירקטוריון
	דוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2019:
6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
13	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
37	סקירת הסיכונים
73	מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים
79	הצהרת המנכ"ל
80	הצהרת החשבונאי הראשי
81	דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
82	דוחות כספיים שנתיים מבוקרים
	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי:
232	ממשל תאגידי
251	פרטים נוספים
267	נספחים
276	מילון מונחים
282	אינדקס

רשימת לוחות - דוח הדירקטוריון והנהלה

9	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	1
16	תמצית דוח רווח והפסד	2
16	רווחיות בניטרול רכיבים מסויימים	3
17	הרכב הרווח המימוני, נטו	4
17	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית	5
18	פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי	6
18	התפלגות ההכנסות מעמלות	7
19	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	8
20	פרטים על הוצאות והשקעות שבוצעו בגין מערך טכנולוגיות המידע	9
21	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	10
21	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	11
21	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	12
22	אשראי לציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	13
22	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	14
23	החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה	15
24	יתרות סיכון האשראי הכולל של הלווים הנכללים במדרגות העליונות בראור 29ג'	16
24	הרכב תיק ניירות הערך	17
25	התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים	18
25	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	19
25	פירוט אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות	20
26	פירוט אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי לפי ענפי משק	21
26	ניתוח רגישות השפעת שינויים בשיעורי הרבית על תיק אגרות החוב מגובות המשכנתא	22
27	התפלגות פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	23
27	פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	24
29	הון והלימות ההון	25
29	יחס הון כולל יחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית	26
30	פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2018	27
31	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	28
31	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	29
32	יתרות מאזניות ממוצעות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	30
33	מגזרים עיסקים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל	31
34	אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל	32
41	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	33
41	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	34
45	חשיפת האשראי הנוכחית למוסדות פיננסיים זרים	35
46	חשיפות עיקריות למדינות זרות	36
48	נתונים על התפתחות תיק הלוואות לדיור בבנק בלבד לפי מגזרי הצמדה	37
49	התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל	38
52	נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל	39
55	פרטים על השפעת שינויים ברבית על השווי ההוגן, הכנסות רבית נטו והכנסות מימון שאינן מרבית	40
57	תיאור החשיפה בבסיס בפועל, ברמת הקבוצה	41
58	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	42
58	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד	43
59	ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים	44
60	יחס כיסוי הנזילות במאוחד ובבנק	45
61	סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות	46
70	דיון בגורמי סיכון	47
76	ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות	48

דבר יו"ר הדירקטוריון

מחזיקות ומחזיקי עניין יקרים,

שנת 2019 התאפיינה בהמשך מתווה הצמיחה העקבי שמציגה קבוצת הבינלאומי בשנים האחרונות ושיפור הרווחיות והיעילות, בד בבד עם המשך השמירה על איתנות פיננסית ותיאבון סיכון מידתי. במסגרת זו, אחד המהלכים המשמעותיים היה מיזוג בנק אוצר החייל בתחילת שנת 2019, תוך שימור המותג הוותיק והייחודי שלו, וזאת במטרה להשיג צמיחה, התייעלות ושיפור הצעות הערך ללקוחות.

לבנק הבינלאומי מדיניות חלוקת דיבידנד עקבית לאורך השנים, במסגרתה חולק בשנת 2019 דיבידנד בסך 410 מיליון ש"ח. תשואת הדיבידנד הינה הגבוהה במערכת הבנקאית בישראל ועמדה על 4.5%.

דירוג הבנק הבינלאומי עלה הן על ידי סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's ל-A2 והן על ידי סוכנויות הדירוג המקומיות "מעלות" ו"מדרוג" לדרוג המנפיק הגבוה ביותר האפשרי, AAA. מדובר בהבעת אמון באיתנות הבנק ובמהלכים האסטרטגיים שהוביל הבנק בשנים האחרונות ואשר הביאו לשיפור מתמשך ועקבי בתוצאותיו.

מאז המשבר הפיננסי העולמי של שנת 2008, מערכת הבנקאות בעולם ובישראל עברה תהליך של חיזוק יחסי ההון והנזילות ושיפור הרווחיות תוך שימת דגש על התייעלות, בד בבד עם התמודדות מול האצת החדשנות הטכנולוגית וכניסת שחקנים חדשים לזירה הבנקאית. המהפיכה הטכנולוגית מעמידה בפני הבנקים אתגרים חדשים ומחייבת אותם להיערך לתרחישים שונים של מודלים בנקאיים, אך יחד עם זאת יוצרת הזדמנויות כגון שיתופי פעולה עם תעשיית הפינטק ושימוש בטכנולוגיות חדשות.

הרגולציה בישראל שמה לה למטרה, בין היתר, להגביר את התחרות על משקי בית ועסקים קטנים, באמצעות קידום השימוש באמצעי תשלום דיגיטליים מתקדמים, הפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים, יצירת מאגר נתוני אשראי, בנקאות פתוחה ומעבר חשבון ב"קליק". כל אלו מחייבים השקעות נרחבות ובמקביל יכולים לייצר הזדמנויות עבור בנק בגודלו של הבנק הבינלאומי.

במהלך שנת 2019, אישר הבנק תכנית אסטרטגית חדשה, תוך התמקדות בבנקאות הפרטית ושימור המובילות בשוק ההון. במקביל, נמשכה הצמיחה בקווי העסקים הקטנים והבינוניים. מהלכי התייעלות מומשו בהתאם למתווה האסטרטגי שכולל צמצום שטחים וירידה הדרגתית במצבת כוח האדם בעקבות יעול תהליכי עבודה, כאשר במהלך שנת 2019 - הושלם בהצלחה מבצע פרישה מרצון למאות עובדים בקבוצה.

כחלק מראיה אסטרטגית כוללת, מוזג בנק אוצר החייל עם ולתוך הבנק הבינלאומי ביום 1 בינואר 2019, תוך שימור המותג שלו המתמקד באוכלוסיית כוחות הבטחון. בדומה לכך, מוזגו בהצלחה לפני כארבע שנים שני בנקים נוספים בקבוצה, פאג"י ויובנק. הניסיון שנצבר בשילובם המוצלח בקבוצה מסייע לבנק בהמשך יישום תהליך מיזוג בנק אוצר החייל, תוך שמירה על ערוצי השירות והמוצרים הייחודיים ללקוחותיו, שיוכלו מעתה ליהנות משירותים נוספים של קבוצת הבינלאומי.

בשנת 2019, המשיך הבנק ליישם את אסטרטגיית הדיגיטל שלו אשר הושקה בשנת 2018, ובמרכזה יצירת מענה מותאם לצרכי הלקוח באמצעות הערוצים הדיגיטליים השונים, תוך מתן דגש למובילות הטכנולוגית והדיגיטלית בשוק ההון. כמו כן המשיך הבנק ליישם את האסטרטגיה לבניית ארכיטקטורת המחשוב, אשר מאפשרת לבנק להתמודד באופן דינאמי ויצירתי עם אתגרי העתיד.

בד בבד עם יישום חדשנות טכנולוגית וקידום הבנקאות הדיגיטלית, הבנק מקפיד לשמור על רמת שירות ומקצועיות גבוהה ללקוחותיו המותאמת להם אישית, הן באמצעות שירות בסניפים ובמענה הטלפוני והן בערוצים הדיגיטליים הישירים השונים. סקרי שביעות הרצון של לקוחות הבנקים, משקפים רמת שביעות רצון גבוהה של לקוחותינו בבנק הבינלאומי ובחברת הבת בנק מסד. אנו נמשיך להשקיע משאבים בהעלאת רמת השירות ללקוחותינו במגזרים השונים וביצירת ערך עבורם, תוך הקפדה על הוגנות ושקיפות.

בפעילות למען הקהילה המשיך הבנק להתמקד במתן סיכוי לנוער בסיכון ובתמיכה בקידום נשים בעסקים מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית. כל זאת נעשה בשיתוף פעולה של עובדי הבנק, שמתנדבים ותורמים מזמנם וממרחם וגם מהידע שצברו לטובת קידום מודעות פיננסית ויזמות עסקית. הבנק הבינלאומי מציג צמיחה עקבית ויציבה ושיפור ברווחיות וביעילות, תוך יישום מהלכים ארגוניים שמשפיעים על כל אחד ואחת מעובדי הקבוצה. עובדי הקבוצה הם הלב הפועם שלה ולהם ולהנהלת הבנק המנהיגה את קבוצת הבינלאומי בביטחון ובהצלחה, נתונה תודת הדירקטוריון.

יעקב סייט
מ"מ יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 15 במרס 2020

דוח הדירקטוריון והנהלה

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

7	תיאור פעילות קבוצת הבנק
9	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
10	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
12	יעדים ואסטרטגיה

דוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2019

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 15 במרס 2020, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים והמבוקרים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") וחברות מוחזקות שלו (להלן - "קבוצת הבנק"), ליום 31 בדצמבר 2019.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

תאור פעילות קבוצת הבנק

קבוצת הבנק נמנית עם חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל.

פעילותה העסקית של קבוצת הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטויין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות במגוון רחב של פעילויות, בתחומי ניירות הערך, מטבע חוץ, סחר בינלאומי, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת כספי הנוסטר של הבנק וניהול סיכוני שוק ונזילות.
- שירותי תפעול בנקאיים לשוק ההון.
- שירותי נאמנות לפרטיים ומוסדיים באמצעות החברה לנאמנות.

הבנק פועל באמצעות שלוש חטיבות עסקיות עיקריות:

- החטיבה העסקית המרכזת את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים גדולים (corporate) ומסחריים (middle market), וכן את תחום האשראי מול לקוחות עסקיים ומוסדיים הפועלים בשוק ההון. במסגרת החטיבה פועל איזור עסקים, המרכז את פעילות הסיניפים העסקיים של הבנק.
- החטיבה הבנקאית המספקת באמצעות הסיניפים שירותי בנקאות ומשכנתאות לכלל מגזרי הלקוחות - משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים קטנים. במסגרת זו, פועלים גם סניפי יובנק המתמחים בבנקאות פרטית ובשוק ההון וסניפי אוצר החייל (אשר מזוג עם ולתוך הבנק ביום 1 בינואר 2019 - ראה להלן), המתמחים במתן שירותים ללקוחות קמעונאיים ומסחריים, בדגש על עובדי וגמלאי מערכת הביטחון. בנוסף, במסגרת מערך פאג"י, מתמחים סניפי פאג"י במגזר הדתי והחרדי.
- חטיבת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח מול הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון. במסגרת החטיבה פועלים חדרי העסקאות בניירות ערך, במט"ח ובפקדונות וכן מערכי ייעוץ ההשקעות, הייעוץ הפנסיוני ומרכז ההשקעות. כמו כן, החטיבה ממונה על פעילות חברות בנות בתחומים משיקים - החברה לנאמנות והחברה לניהול תיקים.

בנוסף לבנק, כוללת הקבוצה את בנק מסד, המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

ביום 20 בספטמבר 2018, נחתם הסכם מיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל, לפיו אוצר החייל יתמזג עם ולתוך הבנק באופן בו הנכסים וההתחייבויות של אוצר החייל, כפי שיהיו במועד המיזוג, יועברו לבנק ללא תמורה, ואוצר החייל יחוסל, ללא פירוק, ורשם החברות ימחק אותו מרישומיו. ביום 1 בינואר 2019, הושלם המיזוג, כאמור לעיל, לאחר שהתקיימו כל התנאים המתלים שנקבעו בהסכם המיזוג.

העלאת דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

- ביום 26 ביוני 2019, העלתה חברת "מידרוג" את הערכת האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק ל-aa2.il אופק יציב, את הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק לדירוג Aaa.il אופק יציב, את כתבי ההתחייבות הנדחים לדירוג Aa1.il אופק יציב, את שטרי ההון הנדחים לדירוג Aa2.il (hyb) אופק יציב ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים לדירוג Aa3.il (hyb) אופק יציב. פקדונות הבנק לזמן קצר נותרו בדירוג P-1.il.
- ביום 11 ביולי 2019, העלתה חברת S&P מעלות את דירוג המנפיק של הבנק ל-iiAAA/Stable ואת כתבי ההתחייבות הנדחים לדירוג iiAA+ ואישררה את דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג iiAA.
- ביום 19 בדצמבר 2019, העלתה חברת הדירוג הבינלאומית Moody's את דירוג פקדונות הבנק במט"ח ובמטבע מקומי לטווח ארוך ל-A2 ואת פקדונות הבנק לזמן קצר ל-Prime-1 ושינתה את תחזית הדירוג ל"יציב".

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה ובהוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנדלות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים ברבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק סקירת הסיכונים להלן.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים, הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					יחסים פיננסיים עיקריים
2015	2016	2017	2018	2019	
באחוזים					
6.5%	7.2%	9.1%	9.3%	10.5%	מדדי ביצוע עיקריים
0.37%	0.41%	0.52%	0.54%	0.63%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון
9.81%	10.09%	10.38%	10.51%	10.81%	תשואה לנכסים ממוצעים
5.43%	5.52%	5.50%	5.76%	5.81%	יחס הון עצמי רוברד 1
104%	123%	123%	122%	128%	יחס המינוף
2.9%	2.9%	2.9%	3.1%	3.0%	יחס כיסוי הנזילות
1.6%	1.7%	1.8%	1.8%	1.9%	יחס סך ההכנסות לנכסים ממוצעים
1.1%	1.0%	1.0%	1.0%	0.9%	יחס הכנסות רבית, נטו לנכסים ממוצעים
77.6%	73.5%	69.5%	68.4%	64.4%	יחס עמלות לנכסים ממוצעים
					יחס יעילות
					מדדי איכות אשראי עיקריים
1.12%	1.08%	1.03%	1.02%	1.05%	שיעור יתרת הפרשה הפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
1.36%	1.02%	0.92%	0.83%	1.08%	שיעור חובות פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
108%	147%	155%	186%	131%	שיעור יתרת הפרשה הפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור פגום
0.15%	0.09%	0.18%	0.16%	0.10%	שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
0.03%	0.10%	0.15%	0.20%	0.16%	שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
במיליוני ש"ח					
446	521	678	733	865	נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד
1,953	2,169	2,302	2,486	2,602	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
18	80	121	166	138	הכנסות רבית, נטו
1,541	1,480	1,450	1,637	1,520	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,378	1,300	1,305	1,325	1,286	הכנסות שאינן מרבית
2,710	2,683	2,607	2,819	2,654	מזה: עמלות
1,589	1,581	1,579	1,696	1,601	הוצאות תפעוליות ואחרות
27	57	16	35	48	מזה: משכורות והוצאות נלוות
4.45	5.19	6.76	7.31	8.62	הוצאות סילוק
					רווח נקי בסיסי למניה בת 0.05 ש"ח (בש"ח)
במיליוני ש"ח					
125,476	127,907	135,717	134,120	141,110	נתונים עיקריים מהמאזן
30,727	29,150	39,186	31,303	37,530	סך כל הנכסים
16,439	15,776	10,238	12,595	10,995	מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים
72,555	77,328	80,378	84,292	87,899	ניירות ערך
117,813	119,973	127,333	125,707	132,186	אשראי לציבור, נטו
103,262	105,817	113,511	111,697	120,052	סך כל ההתחייבויות
1,565	755	1,133	1,150	1,137	מזה: פקדונות הציבור
5,862	5,801	5,249	4,989	3,674	פקדונות מבנקים
7,073	7,321	7,756	8,093	8,568	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
					הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
במיליוני ש"ח					
4,594	5,650	7,202	7,860	9,989	נתונים נוספים
130	199	310	355	410	מחיר מניה (באגורות)
5,035	4,738	4,512	4,361	4,150	דיבידנד למניה (באגורות)
					מספר משרות ממוצע ⁽¹⁾

(1) מספר המשרות כולל תרגום למונחי משרות של שעות נוספות.

הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותה של קבוצת הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים); סיכוני שוק, כאשר העיקרי שבהם הינו סיכון הרבית; סיכוני נזילות; סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע; סיכון ציות והלבנת הון; סיכון אסטרטגיה; סיכון מוניטין; סיכון משפטי.

כל הסיכונים המהותיים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל.

במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

סיכונים מתפתחים

סיכונים מתפתחים הם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בסיכונים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה שמשפיעה על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, תחרותית, דיגיטלית ועוד. להלן פרטים בדבר הסיכונים המתפתחים העיקריים:

- 1. השפעת נגיף קורונה** - התפרצות נגיף הקורונה בתחילת שנת 2020 גרמה לזעזועים בשווקים הפיננסיים הגלובליים. המשבר החל בסין ומתגלגל לכל הכלכלות המשפיעות בעולם. ביום 11 במרס 2020 הכריז ארגון הבריאות העולמי על הנגיף כמגיפה עולמית. היקף ומשמעות החשיפה לסיכוני אשראי וסיכונים פיננסיים, העלולים לנבוע מהאירוע, כמו גם המשך ההשלכות על השווקים הפיננסיים תלוי בהתפתחות התפשטות הנגיף בארץ ובעולם, במשך הזמן שיתמשך האירוע, בתוצאותיו ובהשפעתו על המשק והכלכלה. להערכת הבנק, השלכות האירוע תלויות בהשפעתו על הסביבה העסקית בעולם ובישראל ועלולות לבוא לידי ביטוי בעליה בהפרשות להפסדי אשראי במערכת הבנקאית. בשלב זה, לא ניתן להעריך או לאמוד את היקף ההשפעה בעתיד והואיל וקיימת חוסר וודאות לגבי האירועים העתידיים והתממשותם. הבנק עוקב באופן שוטף אחר החשיפות לסיכונים השונים, בדגש על סיכוני אשראי וסיכונים פיננסיים.
- הבנק נערך ופועל לפי תכנית המשכיות עסקית, הכוללת עקרונות עבודה להיערכות למגיפה, היערכות לעבודה מרוחק ובאתרים אלטרנטיביים, פיצול צוותים לעבודה באתרים נפרדים, וכו'. הצפי וההערכות האמורות, כוללים מידע צופה פני עתיד. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על האינפורמציה הקיימת בבנק לתאריך הדוח.
- 2. סיכון אסטרטגי/מודל עסקי** - בהמשך לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות במערכת הבנקאית ("חוק שטרומ") ולהפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים, הסביבה הרגולטורית ממשיכה באינטנסיביות בקידום הסדרתם של המלכים להגברת התחרות בתחומים שונים, כגון שירותי תשלום, אשראי קמעונאי, בניית מאגר נתוני אשראי, תקן של בנקאות פתוחה אשר נועד לאפשר שיתוף מידע פיננסי של לקוחות עם צדדים שלישיים, רפורמת הניוד בין בנקים, קידום הקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאיים, ורגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית, זאת לצד אימונים תחרותיים מצד מגוון גורמים בשוק (בנקים, שחקנים פיננסיים אחרים, חברות הזנק ופינטק).
- מודל עסקי/תכנית אסטרטגית** - סיכונים הקשורים למגמות חברתיות וצרכניות, לרגולציה ולחקיקה, לסביבה מאקרו-כלכלית תנודתית, משפיעים על שינויים במודל העסקי, ובכלל זה מגמת המעבר ל"בנקאות הדיגיטלית" החדשה. כל אלה משפיעים על סביבת הפעילות של הבנק, וצפויים להוביל לעליית רמת התחרות, בפרט על מגזר הקמעונאות והעסקים הקטנים.
- הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר מגמות מאקרו כלכליות, רגולטוריות, תחרותיות וטכנולוגיות. מניתוח השלכות של מגמות אלו יש לציין כי הינן מגלמות מחד סיכונים, ומאידך גם הזדמנויות עבור הבנק, והתכנית האסטרטגית של הבנק מוכוונת למינוף ומיצוי של ההזדמנויות הגלומות בשינויים המתרחשים בשוק, כאשר הבנק מתאים עצמו לשינויים אלו.
- סיכונים הנובעים מחדשנות בבנקאות בתקשורת** - המהפכה הדיגיטלית נמשכת ביתר שאת וקיימים אימונים תחרותיים מצד שחקניות טכנולוגיה, לאחרונה אף אושרה על ידי הפיקוח הקמת בנק דיגיטלי, ולפיכך הצורך לעמוד בתחרות מחייב השקעות מיכוניות משמעותיות. בנק ישראל מקדם, במקביל למגמה העולמית, פעילויות בבנקאות הדיגיטלית ומאפשר חופש פעולה גדול יותר בתחום, ובמקביל דורש לשפר את המסגרת הקיימת לניהול הסיכונים והתאמתה לסביבה הטכנולוגית הדינאמית. בנושא זה טמון סיכון אסטרטגי כחלק מהגברת התחרותיות בשוק הבנקאי. התכנית האסטרטגית של הקבוצה כוללת התייחסות להתפתחויות אלו תוך קידום החדשנות בתחום. האסטרטגיה ותיאבון הסיכון של הבנק ביחס לסיכון האסטרטגי הינם מידתיים.
- דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית** - התחרות הגוברת במערכת הפיננסית וסביבת הרבית הנמוכה, על רקע דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית מצד הפיקוח על הבנקים, הובילו לקידום מהלכי התייעלות במסגרתם ננקטו צעדים שונים, לרבות שינויים ביעדי הבנק ארוכי הטווח, בד בבד עם התייעלות בהוצאות ובעקבות כך שיפור יחסי היעילות. בהמשך למהלכי התייעלות בהם נקט הבנק בשנים

האחרונות, לבנק מהלכי התייעלות כחלק מהתכנית האסטרטגית, הכוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים, צמצום במספר הסינפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסינפים ובמטה.

3. **סיכון רגולטורי** - מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים האמורים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות והון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית ואובדן הכנסות, וכן מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה העלולים לגרום לעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) נכבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק והקבוצה חושף אותם לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על הבנק ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, סיכון הציות וסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו מנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד, ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק ובקבוצה לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק והקבוצה בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים-משפטיים מפוקחים ומנוהלים על ידי מערך הייעוץ המשפטי במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים על בסיס התפתחויות אלה. בהיבט האסטרטגי, התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל, ולקחת בחשבון את השינויים האמורים. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה "מגבלות חקיקה, תקניה ואילוצים מיוחדים שחלים על קבוצת הבנק", בפרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.

4. **סיכונים סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 361, סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. הבנק מנהל את סיכון הסייבר בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 361, 367, 363, המתייחסות לסיכון זה ולאיומים הנובעים ממנו. לסיכונים סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע משמעותי הכרוך בעלויות שיקום גבוהות. החדשנות בבנקאות בתקשורת גוררת סיכונים תפעוליים בדגש על סיכונים סייבר ואבטחת מידע. עקב כך, לצורך ניהול נאות של סיכונים סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק נוקט בפעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון כולל קידום מודעות בתחומי הסייבר ואבטחת מידע וביצוע תרגילים. בנוסף נבנתה אסטרטגיה ונכתבה מדיניות הגנת סייבר ואבטחת מידע ומונה מנהל הגנת סייבר שאחראי ליישום המדיניות. ניהול הגנת הסייבר מבוצע גם באמצעות שתי מסגרות, האחת בראשות ה-CRO "וועדת היגוי ניהול הגנת הסייבר" והשנייה בראשות מנהל הגנת הסייבר "פורום מודיעין סייבר". במסגרת יישום הוראת ניהול בנקאי תקין 367 - "בנקאות בתקשורת", גובשה מדיניות בנקאות בתקשורת, מתקיימים בבנק פורומים למעקב אחר התפתחויות בתחום, ומבוצעים דיווחים לגורמים הרלוונטיים בהתאם למדיניות. בנוסף, לבנק פוליסת ביטוח "סייבר" ייעודית המקנה כיסוי ביטוחי לקבוצת הבנק בגין אירועי נזק שונים כתוצאה מאירוע כשל מחשובי ו/או אירוע סייבר.

5. **סיכון טכנולוגיות המידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - הסיכון מנוהל לפי מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357. כמו כן, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301 הוקמה וועדת טכנולוגיה, חדשנות ומנהל של הדירקטוריון. לאור העובדה כי בשנים האחרונות הסביבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגדלה, נוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. לפיכך מתווסף סיכון זה לרשימת הסיכונים המתפתחים. יודגש, כי החל מהרבעון השני של השנה, סיכון זה, המהווה חלק מהסיכון התפעולי, מוערך בנפרד.

6. **סיכונים חוצי גבולות (CROSS BORDER) (כחלק מסיכון הציות)** - קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיה, מספקת קבוצת הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים ציות שמקורם בפעילות חוצה גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין. נקבעה מדיניות ייעודית לנושא זה, נקבעו נהלי עבודה, מתבצעת שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון, חשבונות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות מזוהים ומסומנים, והלקוחות להם אינדיקציות לתושבות מס זרה וכן כל הלקוחות החדשים נדרשים לחתום על הצהרות לעניין חבוי המס וויתור על סודיות.

ביום 6 בפברואר 2019, פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, המטמיעות לדין הישראלי את ההתחייבויות שמדינת ישראל לקחה על עצמה לאימוץ התקן הבינלאומי לחילופי מידע (תקן CRS), אשר פותח על ידי הארגון לשיתוף פעולה כלכלי (OECD), לצורך קיום חילופי מידע אוטומטיים, על בסיס שנתי, למטרות סיוע הדדי באכיפת מס בין מדינות. הבנק והקבוצה נערכו ליישום החקיקה האמורה.

7. **סיכון בנקאות הוגנת (conduct risk) (כחלק מסיכון הציות)** - קבוצת הבנק הטמיעה ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה וחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותה השוטפת. ככלל, נדרשת קבוצת הבנק לוודא, כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בסטנדרט התנהלות ראוי חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים כמו סיכוי ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. לקבוצת הבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה כחלק ממדיניות הציות ואחד מיעדי קצין הציות הינו לפעול להטמעת עקרונות המדיניות בקרב החטיבות השונות.

למידע נוסף ראה פרק סקירת הסיכונים להלן והדוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה

הנהלת הבנק מוכוונת ומונחת על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

על בסיס התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק, מגישה ההנהלה לדירקטוריון תכניות עבודה שנתיות ואת תקציבי הבנק, תוך פירוט כמותי ואיכותי של תמהיל ההכנסות, ההוצאות וההשקעות, שהנהלת הבנק קבעה לעצמה כיעדים ארוכי טווח וכיעדים פרטניים לשנת העבודה השוטפת.

הדירקטוריון וועדותיו מפקחים ומבקרים את עבודת ההנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכויי האשראי, השוק והנזילות. היחידות השונות בבנק, במערך הסיניפים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט.

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המתקפת על ידי הדירקטוריון, מדי חצי שנה. התכנית מושתתת על התנהלות מידתית בכל תחומי הפעילות, מתוך שאיפה לרווחיות נאותה ויציבה, לאורך זמן.

בשנת 2018, הושקה אסטרטגיית הדיגיטל של הבנק (אושרה בסוף שנת 2017), אשר מטרתה לתמוך באסטרטגיה העסקית של הבנק. כחלק מאסטרטגיית הדיגיטל ובהלימה לאסטרטגיית הבנק "משקיעים בך", הבנק מפתח מענה דיגיטלי מותאם וממוקד בצרכי הלקוח. הבנק שם דגש על פתרונות אשר ניתן יהיה לשלב בממשקים מול הלקוח ובכך לשפר את חוויית הלקוח ולתת לו ערך מוסף בעולמות הפיננסיים השונים, ובפרט בעולמות שוק ההון. בנוסף, הבנק מקדם חדשנות באמצעות הטמעת מוצרים וטכנולוגיות מחברות הזנק, זאת לצד הפעילות השוטפת לפיתוח מוצרים וטכנולוגיות in-house באמצעות מערך ה-IT של הבנק. לצורך מימוש כל זאת, אף הוקמה מחלקה ייעודית לטיפול הוליסטי בתחום החדשנות והדיגיטל.

ביום 5 בנובמבר 2019, אישר דירקטוריון הבנק אסטרטגיה תאגידי חדשה לשנים הקרובות בהתאם לשינויים בסביבת הפעילות שלו, ומתוך ראיה קדימה של עולם הבנקאות. האסטרטגיה החדשה הינה נדבך נוסף לתהליכים אסטרטגיים פרטניים שבוצעו בשנים האחרונות, כמפורט בהמשך.

הבנק שם דגש על מתן ערך מוסף ללקוחותיו וזאת בהתאם לצרכיו של כל לקוח, לרבות בתחום הדיגיטל והמענה הטכנולוגי; מיקודן של חברת הבת מסד והמותגים יובנק, פאג"י ואוצר החייל בנישות הפעילות הייחודיות להן, ובעיקר בקידום תחום הקמעונאות והעסקים הקטנים; שמירה על מובילתו בשוק ההון; הובלת מהלכי התייעלות בהוצאות תוך ייעול מצבת כח אדם, שיפור תהליכים, המשך התייעלות ברשת הסינוף ושימוש גובר בערוצי הבנקאות הישירה וכן חיזוק תרבות מכוונת ביצועים ומדידה בקבוצה, בד בבד עם ניהול סיכונים מושכל.

בשנת 2019, סיים הבנק לגבש תכנית אסטרטגית חדשה בעולמות תשתיות המחשוב. מטרת התכנית היא לשפר את יכולתו של הבנק לפעול בסביבת הבנקאות המשתנה, בין היתר על ידי קיצור זמני תגובה והגברת הגמישות.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

14	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
16	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
21	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
31	מגזרי הפעילות הפיקוחיים
36	חברות מוחזקות עיקריות

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות כלכליות עיקריות

להלן ההתפתחויות הכלכליות העיקריות שהשפיעו על הסביבה הכלכלית בה פעל ענף הבנקאות בישראל בשנת 2019.

צמיחה

האינדיקטורים האחרונים לפעילות הריאלית שפורסמו, ממשיכים להיות חיוביים ומעידים כי המשק הוסיף לצמוח גם בשנת 2019, כאשר האומדן לרבעון הרביעי של שנת 2019 הצביע על עלייה של 4.2% בתמ"ג. שוק העבודה ממשיך להפגין עוצמה, עם שיעורי אבטלה נמוכים יחסית וביטחון תעסוקתי גבוה ולאורך זמן נחזית מגמה של עלייה בצמיחה.

המדד המשולב למצב המשק של בנק ישראל עלה בשנת 2019 ב-3.4%, בדומה לעלייה של 3.6% בתקופה המקבילה אשתקד. קצב גידולו של המדד משקף בשנתיים האחרונות צמיחה בקצב ארוך הטווח של המשק, שעקבי עם שיעור האבטלה הנמוך. בתחזית חטיבת המחקר של בנק ישראל, מחודש ינואר 2020, תחזית הצמיחה בגידול בקצב התוצר לשנת 2020 הורדה ל-2.9%, ותחזית הצמיחה לשנת 2021 עומדת על 3.2%.

סיכויי אשראי של המשק

רמת הסיכון של המשק הישראלי, כפי שהיא משתקפת מדירוגי חברות הדירוג ומשוקי ההון, נמוכה. חברת דירוג האשראי העולמית Fitch אישררה בחודש מרס 2019 את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A+ עם תחזית יציבה. חברת דירוג האשראי העולמית S&P אישררה בחודש אוגוסט 2019 את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של AA- עם תחזית יציבה. חברת דירוג האשראי העולמית Moody's אישררה בחודש נובמבר 2019 את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A1 עם תחזית חיובית.

תקציב המדינה

בשנת 2019 נמדד גירעון בסך 52.2 מיליארד ש"ח בפעילותה התקציבית של הממשלה, שהם כ-3.7% מהתמ"ג, בהשוואה לגירעון בסך 38.7 מיליארד ש"ח שהם כ-2.9% מהתמ"ג בתקופה המקבילה אשתקד. הגירעון המתוכנן לשנת 2019 עמד על 40.2 מיליארד ש"ח שהם 2.9% מהתמ"ג. על פי אומדן ראשון של החשב הכללי באוצר, שיעור החוב הממשלתי מהתוצר צפוי לרדת ולעמוד בשנת 2019 על 58.5%, בהשוואה ל-59.7% בשנת 2018.

אינפלציה

סביבת האינפלציה במשק נמוכה יחסית, לאחר שמדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2019 ב-0.6% (מדד "בגין"). המדד "הידוע" עלה בשיעור של 0.3%. על פי הערכת בנק ישראל מחודש ינואר 2020, האינפלציה בשנת 2020 תעמוד על 1.0% ובשנת 2021 תעמוד על 1.4%. נכון לחודש ינואר 2020, ציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון ל-12 החודשים העוקבים, עומדות על שיעור של 1.0%.

שוק הדיור

הפרסומים האחרונים משקפים עלייה במחירי הדירות. על פי מדד מחירי הדירות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן - "הלמ"ס"), שפורסם בחודש ינואר 2020, נרשמה עלייה של 0.5% במחירי הדירות בחודשים אוקטובר-נובמבר 2019, בהשוואה לעסקאות שבוצעו בחודשים ספטמבר-אוקטובר 2019. מחירי העסקאות בחודשים אוקטובר-נובמבר 2019 עלו ב-3.4%, בהשוואה לחודשים המקבילים אשתקד.

שוק העבודה

שיעור האבטלה נמוך וביציבה, כאשר בחודש דצמבר 2019 הוא עמד על 3.4%, בהשוואה ל-3.9% בחודש נובמבר 2019. שיעור האבטלה ברבעון הרביעי של שנת 2019 עמד על 3.6% בהשוואה ל-3.7% ברבעון השלישי של שנת 2019. על פי חטיבת המחקר של בנק ישראל, שוק העבודה, המתייצב בסביבה של תעסוקה מלאה, אינו צפוי להגביר את הלחצים על המחירים המקומיים.

שער החליפין

בשנת 2019, ירד שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של כ-7.8% ושער החליפין של השקל מול האירו ירד בשיעור של כ-9.6%. בחודש נובמבר 2018, הודיע בנק ישראל על סיום תכנית רכישות המט"ח שנועדו לקזז את השפעת הפקת הגז על שער החליפין. ברבעון הרביעי של שנת 2019, בין היתר על רקע ירידת שער החליפין של השקל מול הדולר, רכש בנק ישראל כ-3.9 מיליארד דולר, בהמשך לרכישות בסך 88 מיליון דולר במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2019.

רבית בנק ישראל

בחודש נובמבר 2018, העלה בנק ישראל את הרבית, לראשונה מאז חודש פברואר 2015, ב-0.15 נקודות אחוז לרמה של 0.25%. על פי הערכות מחלקת המחקר בבנק ישראל מחודש ינואר 2020, צפויה הרבית לעמוד ברבעון הרביעי של שנת 2020 בטווח שבין 0.25%, ל-0.1%. כמו כן, מחלקת המחקר בבנק ישראל מעריכה, כי לקראת סוף שנת 2021 העלייה הצפויה של האינפלציה, ביחד עם הצמיחה הצפויה בסביבת תעסוקה מלאה, עשויות להביא לכך שרבית בנק ישראל תתחיל לעלות בהדרגה.

הסביבה הגלובלית

הפעילות הכלכלית העולמית ממשיכה להאט אך מספר אינדיקטורים מעידים על אפשרות לשיפור מתון בחודשים הקרובים. לאחר תקופה ארוכה של עדכונים כלפי מטה בתחזיות הצמיחה העולמיות, התחזיות של בתי ההשקעות נותרו יציבות, ומצביעות על התמתנות בצמיחה של המשקים העיקריים בשנת 2020 ושיפור מסוים בשנת 2021.

האינפלציה נותרה נמוכה מהיעדים המנחים את הבנקים המרכזיים, אך מסתמן שהתהליך של העמקת ההרחבה המוניטרית על ידי הבנקים המרכזיים העיקריים הגיע למיצוי בשלב זה.

בארה"ב, הרבית המוניטרית נותרה במחצית הראשונה של שנת 2019 ללא שינוי ברמה של 2.5%-2.25%, לאחר שהועלתה במהלך שנת 2018 מספר פעמים. במהלך המחצית השנייה של שנת 2019, על רקע החמרה בתמונה הגלובלית וכוחות חלשים לעליית האינפלציה בארה"ב, הוריד הפד שלוש פעמים את הרבית לרמה של 1.5%-1.75%.

באירופה, הצמיחה ממשיכה להיות מתונה, בעיקר בגרמניה ובאיטליה, ומגזר התעשייה מכביד על הפעילות. ה-ECB הותיר את הרבית ללא שינוי, ועל פי ההערכות הקיימות צפוי להותיר את המדיניות המרחיבה על כנה לאורך זמן.

השפעות וירוס הקורונה שהתפרץ בתחילת שנת 2020, באות לידי ביטוי בשלב זה: בהאטה בפעילות היצרנית בעיקר בסין, בירידה כללית במחירי התשומות לתעשייה (ירידה במחירי הנפט העולמי וירידה במחירי הנחושת), בירידות שערים בשוק ההון וכן בפגיעה במגזרי פעילות שונים.

אומדן ההשפעה של וירוס הקורונה על הכלכלה העולמית בכלל ועל הכלכלה המקומית בפרט, טרם ידוע ותלוי בקצב התפשטות הנגיף בחודשים הקרובים. בהתאמה, מרבית הנתונים הכלכליים דלעיל עדיין אינם משקפים את ההשלכות העשויות לנבוע מכך.

בתחילת חודש מרס 2020, בפגישה שאינה בלוח הזמנים הקבוע, הוריד הפד את הרבית ב 50 נקודות בסיס, כדי למנוע פגיעה בכלכלה על רקע נזקי וירוס הקורונה.

בימים האחרונים בנק ישראל דן בצעדים שנקטו על ידי בנקים מרכזיים אחרים בעקבות התפשטות נגיף הקורונה בעולם. כמו כן, נידונו על ידי בנק ישראל תרחישים שונים של ההשפעה על המשק בישראל ועל הפעילות הכלכלית.

לדברי בנק ישראל, בשלב זה, על אף הפגיעה הספציפית שחוות פירמות במגוון ענפים, אין עדות להשפעה מקרו-כלכלית משמעותית על המשק הישראלי, ובתרחיש שבו התפשטות הנגיף תיבלם בחודשים הקרובים ההערכה היא שצפויה התאוששות יחסית מהירה בכלכלה העולמית.

במידה והמשבר יתארך, ובפרט אם צעדי המניעה בישראל יחריפו ויתארכו, צפויה השפעה כלכלית ניכרת. בנק ישראל מעריך שתנאי המימון במשק בעת הנוכחית נוחים מאוד, ורמת הרבית הנמוכה בשילוב עם המדיניות הנמשכת של רכישות המט"ח מספקים את התמיכה הנדרשת למשק.

עוד ציין בנק ישראל כי בעוד ששווקי המניות בעולם ובישראל הגיבו להתפתחויות בירידות מחירים ועלייה בתודותיות, אין סימנים לחוסר תפקוד של השווקים הפיננסיים והנזילות בשווקים השונים תקינה.

לדברי בנק ישראל, הנתונים הכלכליים הבסיסיים החזקים של המשק הישראלי – ביניהם יחס חוב תוצר ושיעור אבטלה נמוכים, עודף בחשבון השוטף ורמה גבוהה של יתרות מט"ח, ומערכת פיננסית חסונה, מגדילים את העמידות של המשק למול ההתפתחויות.

בימים האחרונים, חטיבת המחקר של בנק ישראל, העריכה על פי תרחיש הבסיס (בהנחה שהאירוע יסתיים עד סוף הרבעון השני של 2020), כי המשבר צפוי להביא לפגיעה של כ-0.7 אחוזי תוצר בצמיחה השנה. עם זאת מדובר באירוע מתגלגל, וקיימת אי ודאות גדולה באשר להמשך התפשטות הנגיף והמשמעותיות הנובעות מכך, וכפועל יוצא ישנם תרחישים נוספים שבהם הפגיעה תהיה משמעותית יותר.

יחד עם זאת, על פי הערכת בנק ישראל, כאשר תיבלם התפשטות הנגיף, צפויה חזרה של התוצר לתוואי ששרר לפני המשבר והדבר יתבטא בהאצה זמנית בצמיחה.

שוקי ההון

בשוק ההון המקומי, במהלך שנת 2019 נרשמו עליות במדדי המניות העיקריים: מדד ת"א 35 עלה בכ-15.0% ומדד ת"א 125 עלה בכ-21.3%. מדד האג"ח הכללי עלה בכ-8.7%.

במחזורי המסחר של המניות בבורסה המקומית, במהלך שנת 2019 נרשמה מגמת ירידה.

מדד ה-S&P-500 עלה בכ-28.9% במהלך שנת 2019. באירופה, עלה מדד היורוסטוקס-600 בכ-23.2%, ומדד המדינות המתפתחות (מדד ה-EM-MSCI) עלה בכ-15.4%.

לאחר תאריך המאזן ועם הפרסומים על התפשטות נגיף הקורונה למדינות נוספות, בין היתר לאירופה, שוקי ההון הגיבו בירידות.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות, וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-865 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-733 מיליון ש"ח בשנת 2018, גידול בשיעור של 18.0%. **תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק** עמדה על שיעור של 10.5%, בהשוואה ל-9.3% בשנת 2018.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווח הקבוצה בשנת 2019, בהשוואה לשנת 2018:

- עליה בהכנסות רבית, נטו, בסך של 116 מיליון ש"ח (4.7%), שהושפעה בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות.
- ירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בסך של 28 מיליון ש"ח (16.9%). הירידה הושפעה בעיקר מקיטון בהוצאות בגין הפרשה קבוצתית.
- ירידה בהכנסות מעמלות בסך של 39 מיליון ש"ח (2.9%).
- ירידה בהכנסות אחרות בסך של 72 מיליון ש"ח, שנבעה בעיקר מירידה ברווח ממימוש נכסים.
- ירידה בהוצאות תפעוליות והאחרות בסך של 165 מיליון ש"ח (5.9%), שהושפעה בעיקר מקיטון בסך של 95 מיליון ש"ח (5.6%) במשכורות והוצאות נלוות, קיטון בסך של 48 מיליון ש"ח בהוצאות אחרות (7.3%), בעיקר הוצאות בגין מיזוג אוצר החייל שנרשמו בשנת 2018 וקיטון בסך של 23 מיליון ש"ח (6.1%) בהוצאות אחזקה ופחת בנינים וציוד שנבע בעיקר מירידה בהיקף הנדל"ן בקבוצה עקב מהלכי התייעלות.

תמצית דוח רווח והפסד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
שינוי	2018	2019
ב-%	במיליוני ש"ח	
4.0	2,717	2,827
(16.9)	166	138
5.4	2,551	2,689
(2.9)	1,325	1,286
(88.9)	81	9
(5.9)	2,819	2,654
16.9	1,138	1,330
17.2	408	478
37.8	37	51
17.7	767	903
11.8	(34)	(38)
18.0	733	865
9.3%		10.5%

(1) סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מהמתכונת בדוח רווח והפסד. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות רבית, נטו והכנסות המימון שאינן מרבית לרווח המימוני, נטו.

רווחיות בניטרול רכיבים מסויימים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני ש"ח		
733	865	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק - כפי שדווח בניטרול ⁽¹⁾
(65)	(16)	רווח ממכירת/משיערוך מניות הבורסה
(46)	-	רווח ממכירת נכסים בחברות בנות
53	-	הוצאות בגין מיזוג אוצר החייל
675	849	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בניטרול הרכיבים לעיל
8.6%	10.3%	תשואה

(1) ראו להלן פרטים בדבר הרכיבים שנטרלו.

פרטים בדבר הרכיבים שנוטרלו

רווח ממכירת מניות הבורסה - ביום 27 באוגוסט 2018, הושלמה העסקה למכירת חלק ממניות הבורסה שהיו בידי הבנק, הרווח מהמכירה בסך של 77 מיליון ש"ח נכלל ברבעון השלישי של שנת 2018 בהכנסות מימון שאינן מרבית (ההשפעה על הרווח הנקי - 65 מיליון ש"ח).

רווח משיעורן מניות הבורסה - ביום 1 באוגוסט 2019, נרשמו למסחר מניות הבורסה. בעקבות כך, רשם הבנק ברבעון השלישי של השנה רווח משיעורן מניות הבורסה שנתרו בידיו בסכום של כ-25 מיליון ש"ח בהכנסות מימון שאינן מרבית (ההשפעה על הרווח הנקי - 16 מיליון ש"ח) (ראה באור 1.12. לדוחות הכספיים).

רווח ממכירת נכסים בחברות בנות - ביום 14 במרס 2018, הושלמה מכירת נכס הנדל"ן שהיה בבעלות פיבי שוויץ בע"מ. הרווח מהמכירה בסך של 19 מיליון ש"ח נכלל ברבעון הראשון של שנת 2018 בהכנסות אחרות (ההשפעה על הרווח הנקי - 13 מיליון ש"ח).

ביום 21 ביוני 2018, הושלמה מכירת זכויות אוצר החייל בבניין בו פעלה הנהלת החברה. הרווח מהמכירה בסך של 46 מיליון ש"ח, נכלל ברבעון השני של שנת 2018 בהכנסות אחרות (ההשפעה על הרווח הנקי - 33 מיליון ש"ח).

הפרשה להוצאות בגין מיזוג אוצר החייל - ההוצאות בגין פיצויי פרישה אשר נכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2018 הסתכמו ב-82 מיליון ש"ח (ההשפעה על הרווח הנקי - 53 מיליון ש"ח).

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח המימוני נטו

ככדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות רבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מרבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים המהווים חלק אינטגרלי מניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות ממכשירים נגזרים כוללות, בין היתר, את השפעות ערך הזמן על השווי הווגן של נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול סיכוני הרבית בבנק ואת השפעת שיעור עליית המדד הידוע על נגזרים, המהווה חלק בלתי נפרד מניהול החשיפה למדד המחירים לצרכן.

להלן הרכב הרווח המימוני, נטו

השינוי	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2018	2019	
%	במיליוני ש"ח		
2.8	3,001	3,085	הכנסות רבית
(6.2)	515	483	הוצאות רבית
4.7	2,486	2,602	הכנסות רבית, נטו
(2.6)	231	225	הכנסות מימון שאינן מרבית
4.0	2,717	2,827	סך הרווח המימוני המדווח
			בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:
(133.3)	18	(6)	התאמות לשווי הווגן של מכשירים נגזרים
33.3	9	12	הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הווגן של אגרות חוב
(10.1)	79	71	רווחים מהשקעות במניות
(27.4)	106	77	סך כל ההשפעות שאינן מפעילות שוטפת
5.3	2,611	2,750	רווח מימוני מפעילות שוטפת

ברוח המימוני מפעילות שוטפת חל גידול בשיעור של 5.3%, בהשוואה לשנת 2018. גידול זה נובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות.

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
באחוזים		
2.50	2.55	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי רבית
0.73	0.69	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות רבית
1.77	1.86	פער הרבית הכולל
2.07	2.15	יחס בין הכנסות מרבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הרבית

למידע נוסף בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות רבית, ראה נספח 1 לפרק ממשל תאגידי, נספחים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2019 ב-138 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-166 מיליון ש"ח בשנת 2018.

להלן פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני ש"ח		
185	213	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(160)	(194)	קיטון בהפרשה הפרטנית וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
25	19	הוצאה פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
141	119	הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי
166	138	סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי
		מזה:
99	66	הוצאות בגין סיכון אשראי מסחרי
4	3	הוצאות בגין סיכון אשראי לדיור
63	69	הוצאות בגין סיכון אשראי פרטי אחר
0.03%	0.02%	שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.17%	0.14%	שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.20%	0.16%	שיעור סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור

למידע נוסף בדבר ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2019 ב-1,286 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,325 מיליון ש"ח בשנת 2018, קיטון בשיעור של 2.9%.

להלן התפלגות ההכנסות מעמלות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני ש"ח		
244	228	ניהול חשבון
108	102	כרטיסי אשראי
618	610	פעילות בשוק ההון
148	148	הפרשי המרה
90	86	עמלות מעסקי מימון
117	112	עמלות אחרות
1,325	1,286	סך כל העמלות

ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2019 ב-9 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-81 מיליון ש"ח בשנת 2018, קיטון שנבע בעיקר מירידה ברווח ממימוש נכסים. ביום 21 ביוני 2018, הושלמה מכירת זכויות אוצר החייל בבניין בו פעלה הנהלת החברה. הרווח מהמכירה שנכלל בסעיף זה בשנת 2018, הסתכם ב-46 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס. ביום 14 במרס 2018, הושלמה מכירת נכס הנדל"ן, שהיה בבעלות פיבי שוויץ בע"מ. הרווח מהמכירה שנכלל בסעיף זה בשנת 2018, הסתכם ב-19 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2019 ב-2,654 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,819 מיליון ש"ח בשנת 2018, קיטון בשיעור של 5.9%. להלן פירוט של הוצאות התפעוליות והאחרות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני ש"ח		
1,554	1,518	משכורות והוצאות נלוות בניטרול הוצאות מענקים
142	83	מענקים
376	353	אחזקה ופחת בניינים וציוד
91	92	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
31	48	הוצאות סילוק וצמצום
82	2	הוצאות בגין מיזוג אוצר החייל
543	558	הוצאות אחרות למעט צמצומים וסילוקים
2,819	2,654	סך כל הוצאות התפעוליות והאחרות

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2019 ב-1,601 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,696 מיליון ש"ח בשנת 2018, קיטון בשיעור של 5.6%. משכורות והוצאות נלוות בניטרול הוצאות מענקים, הסתכמו ב-1,518 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,554 מיליון ש"ח בשנת 2018, קיטון בשיעור של 2.3%, המוסבר בעיקר מקיטון בעלויות השכר עקב צמצום במצבת העובדים בקבוצה, שקוזז בחלקו בעליית השכר.

הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ב-353 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-376 מיליון ש"ח בשנת 2018, קיטון בשיעור של 6.1%, שנבע בעיקר מירידה בהיקף נכסי הנדל"ן בקבוצה, עקב מהלכי התייעלות.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2019 ב-608 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-656 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 7.3%, שנבע בעיקר מקיטון בסך של 80 מיליון ש"ח בהוצאות בגין מיזוג אוצר החייל. קיטון זה קוזז בחלקו בגידול בהוצאות צמצום וסילוק בגין פרישה מוקדמת של עובדים בסך של 17 מיליון ש"ח.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה בשנת 2019 ב-478 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-408 מיליון ש"ח בשנת 2018. שיעור המס האפקטיבי בשנת 2019 הגיע ל-35.9%, בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 34.2%. לפרטים נוספים, ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס הסתכם בשנת 2019 ב-51 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-37 מיליון ש"ח בשנת 2018.

סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2019 ב-885 מיליון ש"ח, סכום זה הושפע מהרווח השנתי הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 865 מיליון ש"ח, מרווח כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווק שוק בסך של 66 מיליון ש"ח ומהפסד כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 46 מיליון ש"ח.

לפירוט ההכנסות וההוצאות לפי רבעונים בשנים 2018 ו-2019 ראה נספח 3 לפרק ממשל תאגידי, נספחים.

מערך טכנולוגיות המידע

מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - "מתף"), הינה חברת בת בבעלות מלאה של הבנק, ומשמשת כספק של תפעול וטכנולוגיות המידע (ד) לבנק ולחברות הקבוצה האחרות.

מתף מנהלת, מתפעלת ומתחזקת את התוכנה והחומרה של המחשבים המרכזיים, של השרתים המרכזיים והמבזרים ושל תחנות הקצה, את רשת התקשורת והטלפוניה וכן את כל הציוד הייעודי והנלווה הקשור לטכנולוגיית המידע בסניפים וביחידות המטה של חברות הקבוצה.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

תוכנה אשר נרכשה על ידי הקבוצה נמדדת לפי עלות, הכוללת בדרך כלל עלויות עסקה, בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. היוון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי מתחיל רק כאשר: השלב הראשוני בפרויקט הושלם; וכן ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן, באופן ישיר או עקיף, פרויקט לפיתוח תוכנה וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתהוו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה. בעת פיתוח תוכנה לשימוש עצמי, מהוונות העלויות הבאות: עלויות ישירות של שירותים שנצרכו ועלויות שכר עבודה לעובדים הקשורים באופן ישיר לפעילות פיתוח התוכנה. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

להלן פרטים על הוצאות והשקעות שבוצעו בגין מערך טכנולוגיות המידע:

תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע שלא נזקפו כהוצאה:

שנת 2018				שנת 2019				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
33	-	-	33	36	-	-	36	עלויות בגין שכר ונלוות
8	-	-	8	9	-	-	9	עלויות בגין מיקור חוץ
49	-	-	49	56	-	-	56	עלויות רכישה או רישיונות שימוש
25	-	25	-	34	-	34	-	עלויות ציוד, בנינים ומקרעין
115	-	25	90	135	-	34	101	סך הכל

יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע:

31 בדצמבר 2018				31 בדצמבר 2019				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
298	3	69	226	320	3	79	238	סך הכל עלות מופחתת
106	-	-	106	107	-	-	107	מזה: בגין שכר עבודה ונלוות

הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד:

שנת 2018				שנת 2019				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
195	-	4	191	190	-	3	187	הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות
54	-	-	54	64	-	-	64	הוצאות בגין רכישה או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים
36	-	15	21	38	-	18	20	הוצאות בגין מיקור חוץ
110	-	24	86	113	-	24	89	הוצאות בגין פחת
33	31	2	-	32	31	1	-	הוצאות אחרות
428	31	45	352	437	31	46	360	סך הכל

למידע נוסף בדבר שיפורים טכנולוגיים וחדשנות, ראה פרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם ב-141,110 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-134,120 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, גידול בשיעור של 5.2%.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

31 בדצמבר			
שינוי	2018	2019	
ב-%	במיליוני ש"ח		
4.3	84,292	87,899	אשראי לציבור, נטו
(12.7)	12,595	10,995	ניירות ערך
19.9	31,303	37,530	מזומנים ופקדונות בבנקים
7.5	111,697	120,052	פקדונות הציבור
(26.4)	4,989	3,674	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
5.9	8,093	8,568	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

31 בדצמבר			
שינוי	2018	2019	
ב-%	במיליוני ש"ח		
(52.0)	281	135	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים:
(2.7)	7,760	7,551	אשראי תעודות
(5.7)	2,405	2,268	ערבויות והתחייבויות אחרות
0.4	9,422	9,463	מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו
4.2	7,872	8,200	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
0.4	6,679	6,708	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו ומסגרות להשאלת ניירות ערך
(0.3)	34,419	34,325	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות סך הכל

מכשירים פיננסיים נגזרים:

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
						במיליוני ש"ח
29,110	224	207	21,290	384	249	חוזי רבית
60,101	422	541	74,927	414	391	חוזי מטבע
45,227	650	650	44,337	450	450	חוזים בגין מניות
100	1	1	156	1	1	חוזי סחורות ואחרים
134,538	1,297	1,399	140,710	1,249	1,091	סך הכל

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם ב-87,899 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-84,292 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, גידול בשיעור של 4.3%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר		31 בדצמבר			
2018	2019	השינוי	2018	2019	
%	%	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
82.5	83.4	5.3	3,716	69,600	מטבע ישראלי
12.0	11.7	2.0	200	10,073	- לא צמוד
4.8	4.2	(9.9)	(401)	4,065	- צמוד למדד
0.7	0.7	16.6	92	554	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	4.3	3,607	84,292	פריטים לא כספיים
					סך הכל

אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי	31 בדצמבר		
	2018	2019	
ב-%	במיליוני ש"ח		
5.3	17,052	17,959	עסקים גדולים
(2.9)	5,816	5,647	עסקים בינוניים
3.3	15,948	16,477	עסקים קטנים וזעירים
3.8	21,040	21,835	משקי בית ללא הלוואות לדיור
5.2	24,319	25,583	הלוואות לדיור
31.4	51	67	בנקאות פרטית
35.0	934	1,261	גופים מוסדיים
4.3	85,160	88,829	סך הכל
מזה: אשראי צרכני ללא הלוואות לדיור וכרטיסי אשראי			
2.7	17,720	18,196	משקי בית
50.0	22	33	בנקאות פרטית
2.7	17,742	18,229	סך הכל

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני, הכולל את האשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים גזרים שנרכשו על ידי הציבור, ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, ערבויות והתחייבויות למתן אשראי. סיכון האשראי הכולל לציבור, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2019 ב-123,687 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-120,495 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, גידול בשיעור של 2.6%.

להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

שינוי	31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019		ענף משק
	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור		
%	%		%			
(3.7)	12.9	15,507	12.1	14,940	שירותים פיננסיים (כולל חברות החזקה)	
5.7	12.9	15,547	13.3	16,433	בינו ונדל"ן	
(3.0)	8.6	10,330	8.1	10,020	תעשייה	
(1.6)	6.6	7,981	6.3	7,854	משחר	
5.3	48.8	58,779	50.0	61,878	לקוחות פרטיים, לרבות הלוואות לדיור	
1.7	10.2	12,351	10.2	12,562	אחרים	
2.6	100.0	120,495	100.0	123,687	סך הכל	

להלן החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה (לפי גודל חבות ברטו לפני ניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים):

31 בדצמבר 2019				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני* במיליוני ש"ח		
165	1,047	5	1,042	שירותים פיננסיים	.1
648	936	274	662	שירותים פיננסיים	.2
795	795	391	404	תעשייה	.3
701	701	50	651	שירותים פיננסיים	.4
625	625	223	402	אספקת חשמל ומים	.5
607	607	6	601	שירותים פיננסיים	.6

31 בדצמבר 2018				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני* במיליוני ש"ח		
763	2,223	224	1,999	שירותים פיננסיים	.1
906	906	6	900	שירותים פיננסיים	.2
868	868	738	130	תעשייה	.3
700	700	-	700	שירותים פיננסיים	.4
-	432	-	432	שירותים פיננסיים	.5
402	402	172	230	אספקת חשמל ומים	.6

* כולל אשראי לציבור, השקעה באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

על פי התפלגות האשראי לפי גודל חבות לווה, ליום 31 בדצמבר 2019, כאמור בבאור ג.29 לדוחות הכספיים, 50% מסך סיכון האשראי הכולל של הקבוצה, ניתן ללווים שסך האשראי שלהם מסתכם בסכום של עד 1.2 מיליון ש"ח ללווה. בתחומי אשראי שבין 1.2 מיליון ש"ח ועד 20 מיליון ש"ח, כולל 21% מסך סיכון האשראי, ובסכומי אשראי שמעל 20 מיליון ש"ח כולל 29% מסך סיכון האשראי של הקבוצה.

להלן יתרות סיכון האשראי הכולל של הלויים הנכללים במדרגות העליונות בבאור 29' לדוחות הכספיים בניכוי בטחונות המותרים בניכוי לצורך חישוב מגבלת חבות לווה בודד, במאוחד ובבנק:

המאוחד והבנק						תחום אשראי ללווה	
31 בדצמבר 2019						באלפי ש"ח	
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	מ-400,000 עד 800,000	מ-800,000 עד 1,200,000
4	2,727	-	2,727	670	2,057		
2	814	1,170	1,984	279	1,705		
6	3,541	1,170	4,711	949	3,762		
						סך הכל	

המאוחד והבנק						תחום אשראי ללווה	
31 בדצמבר 2018						באלפי ש"ח	
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	מ-400,000 עד 800,000	מ-800,000 עד 1,200,000
3	1,102	432	1,534	172	1,362		
2	1,774	-	1,774	744	1,030		
1	763	1,460	2,223	224	1,999		
6	3,639	1,892	5,531	1,140	4,391		
						סך הכל	

למידע מפורט בנושא סיכון אשראי, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן, גילויים פיקוחיים נוספים ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

ההשקעה בניירות ערך ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה ב-10,995 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-12,595 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, קיטון בשיעור של 12.7%.

להלן הרכב התיק:

חלק מסך ניירות הערך		31 בדצמבר		אגרות חוב ממשלתיות
2018	2019	2018	2019	
%		במיליוני ש"ח		אגרות חוב של בנקים (1)
77.4	76.2	9,742	8,379	קונצרני
5.5	5.9	698	649	קונצרני ומגובי נכסים בערבות ממשלות
6.4	8.0	803	885	מניות (2)
8.9	6.8	1,125	743	
1.8	3.1	227	339	
100.0	100.0	12,595	10,995	סך הכל

(1) היתרה כוללת גם אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות הנפקה של בנקים.

כולל אגרות חוב של בנקים זרים במט"ח בבעלות ובערבות ממשלות זרות בסך של 615 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - 531 מיליון ש"ח).

(2) ההשקעה במניות כוללת, בין היתר, השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 89 מיליון ש"ח, השקעה במניות ובסלי מדדי מניות במט"ח בסך של 92 מיליון ש"ח וכן השקעה במניות ובסלי מדדי מניות הנסחרים בבורסה בתל-אביב בסך של 124 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 123 מיליון ש"ח, השקעה במניות ובסלי מדדי מניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב בסך של 19 מיליון ש"ח).

להלן התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך ניירות הערך		31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2018	2019	השינוי		2018	2019	
%	%	%	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
33.7	33.0	(14.5)	(616)	4,250	3,634	מטבע ישראלי
5.7	3.2	(51.0)	(363)	712	349	- לא צמוד
58.8	60.7	(9.9)	(733)	7,406	6,673	- צמוד למדד
1.8	3.1	49.3	112	227	339	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	(12.7)	1,600	12,595	10,995	פריטים לא כספיים
						סך הכל

להלן פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 31 בדצמבר 2019:

סך הכל	מחיר מצד נגדי לעסקה**	מחיר אינדיקטיבי*	מחיר מצוטט בשוק פעיל	
			במיליוני ש"ח	
339	95	34	210	מניות וקרנות השקעה פרטיות
3,331	-	-	3,331	אגרות חוב ממשלתיות במטבע ישראלי
652	-	278	374	אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי
6,295	-	6,171	124	אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות נכסים
378	-	378	-	אגרות חוב מגובות משכנתא (MBS)
10,995	95	6,861	4,039	סך הכל
100.0	0.9	62.4	36.7	% מהתיק

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה. לגבי קרנות השקעה פרטיות, בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך מתבססת על הדוחות הכספיים שלהן.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות:

31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני ש"ח		
3,491	3,220	ישראל (כולל ממשלת ישראל - 3,092 מיליון ש"ח; 31.12.18 - 3,364 מיליון ש"ח)
2,051	2,071	ארצות הברית (כולל ממשלת ארצות הברית - 1,957 מיליון ש"ח; 31.12.18 - 1,944 מיליון ש"ח)
96	183	צרפת
93	35	אירופה - אחרים (1 מדינות; 31.12.18 - 2 מדינות)
459	10	קנדה
547	432	גרמניה (בבעלות ממשלת גרמניה או בערבותה)
204	83	המזרח הרחוק, ניו זילנד ואחרים (3 מדינות; 31.12.18 - 5 מדינות)
-	261	לוקסמבורג
29	-	בריטניה
6,970	6,295	סך הכל

יצוין כי בכל אחת מהמדינות (למעט ממשלת ישראל וממשלת ארצות הברית), אין מנפיק שיתרת אגרות החוב שלו עולה על 3% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי, לפי ענפי משק:

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני ש"ח		
139	148	חשמל ומים
161	204	בניה ונדל"ן
72	75	שירותים פיננסיים
68	9	בנקים
46	50	תעשייה
50	54	מסחר
63	97	תחבורה
23	11	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
5	4	שירותים ציבוריים
9	-	תקשורת ושירותי מחשב
636	652	סך הכל

להלן הרכב תיק אגרות החוב במט"ח בקבוצת הבנק:

- **אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח שאינן מגובות נכסים** - מסתכמות ב-6,295 מיליון ש"ח (1,821 מיליון דולר) (כולל חברות זרות בסך של 1,118 מיליון ש"ח, אגרות חוב מדינת ישראל במט"ח בסך של 3,092 מיליון ש"ח, אגרות חוב של חברות ישראליות במט"ח, שרובן, נסחרות בחו"ל בסך של 128 מיליון ש"ח ואגרות חוב ממשלתיות זרות בסך של 1,957 מיליון ש"ח). כל אגרות החוב הזרות הכלולות בתיק מדורגות בדירוג השקעה (Investment Grade) בקבוצת דירוג A ומעלה, כאשר כ-0.4% מהחשיפה הינה למוסדות בנקאיים ופיננסיים מובילים במדינות OECD. תיק השקעה זה מפוזר כך שהחשיפה למנפיק יחיד (שאיננו ממשלה) אינה עולה על 4.2% מהיקף תיק אגרות החוב במט"ח. משך החיים הממוצע בתיק אגרות החוב הזרות במט"ח עומד על כ-3 שנים. יתרת הרווחים ברוטו שטרם מומשה (הכלולה בהון במסגרת התאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה) ליום הדיווח בגין תיק זה עמדה על 59 מיליון ש"ח (17 מיליון דולר), בהשוואה לכ-6 מיליון ש"ח (כ-2 מיליון דולר) ליום 31 בדצמבר 2018.

- **אגרות חוב מגובות במשכנתאות (Mortgage Backed Securities - MBS)** - מסתכמות ב-378 מיליון ש"ח (109 מיליון דולר). מתוכן אגרות חוב בסך של 377 מיליון ש"ח (109 מיליון דולר) הונפקו על ידי חברה בבעלות מלאה של ממשלת ארה"ב (Ginnie Mae) והיתרה בסך של כ-1 מיליון ש"ח (0.4 מיליון דולר) הונפקה על ידי סוכנויות פדרליות בארה"ב (Freddie Mac-I Fannie Mae).

להלן ניתוח רגישות ליום 31 בדצמבר 2019 של השפעת שינויים בשערי הרבית על קצב הפרעונות המוקדמים והשווי ההוגן של תיק אגרות החוב מגובות המשכנתא (כולל גידור כלכלי של עסקאות החלפת רבית):

	שינוי בקצב הפרעונות המוקדמים	
	שינוי בשווי ההוגן	בנקודות אחוז
עלייה של 200 נקודות בסיס	(6.6)	(9.9)
עלייה של 100 נקודות בסיס	(2.8)	(6.7)
ירידה של 100 נקודות בסיס	1.5	10.9
ירידה של 200 נקודות בסיס	2.1	18.9

יתרת הרווחים, נטו (לפני השפעת המס) הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר, בגין הפער בין השווי ההוגן של אגרות החוב בתיק הזמין למכירה לבין עלותם המופחתת, ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה ב-81 מיליון ש"ח.

נכון ליום 11 במרס 2020, הפער בין השווי ההוגן של אגרות החוב בתיק הזמין למכירה לבין עלותם המופחתת הסתכם בהפסדים (לפני השפעת המס) בסך של 32 מיליון ש"ח.

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו ב-37,530 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-31,303 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, גידול בשיעור של 19.9%.

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו ב-120,052 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-111,697 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, גידול בשיעור של 7.5%.

להלן התפלגות פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר		השינוי		ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	2018	2019	
%	%	%	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		
77.3	79.0	9.8	8,463	86,317	94,780	מטבע ישראלי
5.2	4.4	(9.3)	(543)	5,858	5,315	- לא צמוד
17.0	16.1	1.8	341	18,968	19,309	- צמוד למדד
0.5	0.5	17.0	94	554	648	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	7.5	8,355	111,697	120,052	פריטים לא כספיים
						סך הכל

פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי	יתרה ליום 31 בדצמבר		
	2018	2019	
%-ב	במיליוני ש"ח		
22.4	9,212	11,271	עסקים גדולים
7.1	5,167	5,536	עסקים בינוניים
5.9	17,802	18,859	עסקים קטנים וזעירים
2.5	50,300	51,572	משקי בית
(3.7)	8,029	7,734	בנקאות פרטית
18.4	21,187	25,080	גופים מוסדיים
7.5	111,697	120,052	סך הכל

תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק

סך תיק ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2019 עמד על 342 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-304 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2018.

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו ב-3,674 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,989 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018. קיטון בשיעור של 26.4%.

ביום 10 בספטמבר 2019, הנפיקה הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (להלן - "הבינלאומי הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, בהנפקה ציבורית, אגרות חוב בע.ג. של 700 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 711 מיליון ש"ח. לאחר תאריך המאזן, ביום 10 בפברואר 2020, הנפיקה הבינלאומי הנפקות, בהנפקה ציבורית, אגרות חוב נוספות בע.ג. של 800 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 814 מיליון ש"ח. תמורת ההנפקות בגין אגרות החוב הופקדה בבנק. הבנק התחייב לקיים את תנאיהן של אגרות החוב שהונפקו.

לפירוט סך הנכסים וההתחייבויות לפי רבעונים בשנים 2018 ו-2019 ראה נספח 5 לפרק ממשל תאגידי, נספחים.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2019 ב-8,568 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-8,093 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, גידול בשיעור של 5.9%. לפרטים בדבר התפתחות הרווח הכולל האחר, ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.

הלימות ההון

יחסי הון מינימאליים

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא מדידה והלימות הון כפי שעודכנו, על מנת להתאימן להנחיות באזל. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% יחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. ליחסי הון מינימליים אלו מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח הינם 9.31%-ו-12.81% בהתאמה.

יעדי ההון הפנימיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון, בגובה אלה הרגולטוריים, הינם כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.31% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.81%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

הוראות באזל 3

בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2019 עומדת התקרה על 30%.

מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית

ביום 12 בינואר 2016, הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר. ביום 16 בדצמבר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר מאריך את תוקף הנחיות אלו עד ליום 31 בדצמבר 2021.

- ביום 17 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות שעלותה הוערכה בכ-207 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 31 בדצמבר 2019, היה מביא לקיטון של כ-0.07% ביחסי הלימות ההון.
- במהלך שנת 2018, קיבל דירקטוריון הבנק החלטה על ביצוע מהלכי התייעלות נוספים באוצר החייל. ברבעון השלישי של שנת 2018 התקבלה החלטה על מיזוג וביום 1 בינואר 2019 מוזג אוצר החייל עם ולתוך הבנק. החלטות אלו והשלכותיהן הצפויות הינן מעבר לתכנית התייעלות המקורית של הקבוצה משנת 2016. בגין מהלכים אלה ביצעה הקבוצה הפרשה לפיצויים מוגדלים בסך של 82 מיליון ש"ח (53 מיליון נטו לאחר השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 31 בדצמבר 2019 היה מביא לקיטון נוסף של 0.06% ביחסי הלימות ההון.

יישום הוראות

כאמור לעיל, הבנק מיישם את הוראות באזל לפי הוראות בנק ישראל.

במסגרת הנדבך הראשון, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל לסיכונים האשראי, השוק והסיכונים התפעוליים. במסגרת הנדבך השני, הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. מסמך ה-ICAAP לנתוני 31 במרס 2019 הוגש כנדרש לבנק ישראל. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע בחברה הבת הבנקאית בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי שלה.

יתרה ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
		1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
8,321	8,785	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
2,713	2,345	הון רובד 2, לאחר ניכויים
11,034	11,130	סך כל ההון הכולל
		2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
71,847	73,862	סיכון אשראי
889	875	סיכונים שוק
6,401	6,512	סיכון תפעולי
79,137	81,249	סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
		3. יחס ההון לרכיבי סיכון
10.51%	10.81%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.94%	13.70%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.31%	9.31%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
12.81%	12.81%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2019 עמד על 10.81%, בהשוואה ל-10.51% ליום 31 בדצמבר 2018. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2019 עמד על 13.70%, בהשוואה ל-13.94% ליום 31 בדצמבר 2018. ההון הכולל ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם ב-11,130 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-11,034 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2018. בסיס ההון הושפע מחד מרווח בסך של 865 מיליון ש"ח ומרווח כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 66 מיליון ש"ח. מאידך, גידול זה קוזז דיבידנד ששולם בסך של 410 מיליון ש"ח, מהפסד כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 46 מיליון ש"ח ומקיטון בסך של 367 מיליון ש"ח במכשירים שהונפקו על ידי הבנק הכשירים להכללה בהון הפיקוחי.

נכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו ב-81,249 מיליון ש"ח בהשוואה ל-79,137 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

2018 בדצמבר 31	2019 בדצמבר 31	
		באחוזים
		בנק מסד בע"מ
13.04%	13.50%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.12%	14.52%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס מינוף - הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 של המפקח על הבנקים בנושא יחס המינוף. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (וכולל את הבנק). תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף מזערי החל מיום 1 בינואר 2018. יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2019 עומד על 5.81%, בהשוואה ל-5.76% ליום 31 בדצמבר 2018.

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד שאישר דירקטוריון הבנק (כפי שעודכנה ביום 9 ביוני 2015 וביום 14 באוגוסט 2017), הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית. יובהר כי החל משנת 2017, הרווח הנקי השנתי מתייחס לרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת כי כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות נוספות כמפורט בבאור 24.א.ב' לדוחות הכספיים.

להלן פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2018:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הכל דיבידנד ששולם במיליוני ש"ח	דיבידנד למניה בש"ח
5 במרס 2018	21 במרס 2018	95	0.95
28 במאי 2018	5 ביוני 2018	60	0.60
14 באוגוסט 2018	2 בספטמבר 2018	100	1.00
20 בנובמבר 2018	9 בדצמבר 2018	100	1.00
12 במרס 2019	20 במרס 2019	105	1.05
28 במאי 2019	17 ביוני 2019	85	0.85
13 באוגוסט 2019	29 באוגוסט 2019	110	1.10
16 בנובמבר 2019	12 בדצמבר 2019	110	1.10

לאחר תאריך המאזן, ביום 15 במרס 2020, החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי מניות הבנק בסך כולל של 125 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 24 במרס 2020 ויום התשלום יהיה ביום 31 במרס 2020. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים ב"א" לדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוח, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים.

להגדרות המגזרים הפיקוחיים, ולפרטים בדבר עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה באור 28 לדוחות הכספיים. לפירוט בדבר מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה, ראה באור 28' לדוחות הכספיים.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות *

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשנה שנתיימה		לשנה שנתיימה		
לשנה שנתיימה		לשנה שנתיימה		לשנה שנתיימה		
ביום 31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	2018	2019	
ב-%		ב-%		במיליוני ש"ח		
10.1	9.7	(4.3)	416	398		עסקים גדולים
6.3	6.1	(3.1)	258	250		עסקים בינוניים
22.8	22.8	0.5	940	945		עסקים קטנים וזעירים
41.7	43.5	4.1	1,722	1,793		משקי בית
2.3	2.6	11.6	95	106		בנקאות פרטית
6.2	6.4	3.5	256	265		גופים מוסדיים
10.6	8.9	(16.3)	436	365		ניהול פיננסי
100.0	100.0	-	4,123	4,122		סך הכל

ב. רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשנה שנתיימה		לשנה שנתיימה		
ביום 31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
121	120			עסקים גדולים
77	75			עסקים בינוניים
140	185			עסקים קטנים וזעירים
49	159			משקי בית
20	27			בנקאות פרטית
48	53			גופים מוסדיים
278	246			ניהול פיננסי
733	865			סך הכל

* כולל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

חלק המגזר מסך האשראי לציבור		אשראי לציבור			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	השינוי	2018	2019	
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח		
21.3	20.2	(3.2)	17,855	17,275	עסקים גדולים
6.9	6.7	(1.1)	5,739	5,675	עסקים בינוניים
18.4	18.6	3.2	15,426	15,925	עסקים קטנים וזעירים
52.4	53.2	3.8	43,802	45,476	משקי בית
0.1	0.1	(2.0)	51	50	בנקאות פרטית
0.9	1.2	36.0	764	1,039	גופים מוסדיים
100.0	100.0	2.2	83,637	85,440	סך הכל

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור		פקדונות הציבור			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	השינוי	2018	2019	
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח		
8.8	8.9	1.8	9,981	10,157	עסקים גדולים
4.3	4.3	0.5	4,907	4,932	עסקים בינוניים
15.1	16.0	7.4	17,127	18,400	עסקים קטנים וזעירים
42.1	44.3	6.7	47,682	50,896	משקי בית
6.8	6.6	(0.7)	7,667	7,611	בנקאות פרטית
22.9	19.9	(12.2)	25,984	22,825	גופים מוסדיים
100.0	100.0	1.3	113,348	114,821	סך הכל

* יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

מגזרים עסקיים - מגזר העסקים הקטנים והזעירים, מגזר העסקים הבינוניים ומגזר העסקים הגדולים

להלן נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018				לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019				
סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
								במיליוני ש"ח
1,093	297	177	619	1,094	280	173	641	הכנסות רבית, נטו
521	119	81	321	499	118	77	304	הכנסות שאינן מרבית
1,614	416	258	940	1,593	398	250	945	סך הכנסות
98	35	8	55	65	18	12	35	הוצאות בגין הפסדי אשראי
961	188	120	653	903	167	114	622	הוצאות תפעוליות ואחרות
338	121	77	140	380	120	75	185	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
39,020	17,855	5,739	15,426	38,875	17,275	5,675	15,925	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
38,816	17,052	5,816	15,948	40,083	17,959	5,647	16,477	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
32,015	9,981	4,907	17,127	33,489	10,157	4,932	18,400	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
32,181	9,212	5,167	17,802	35,666	11,271	5,536	18,859	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות בשנת 2019, בהשוואה לשנת 2018

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-1,094 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,093 מיליון ש"ח בשנת 2018. ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-499 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-521 מיליון ש"ח בשנת 2018, קיטון בשיעור של 4.2%, הנובע בעיקר מקיטון בהכנסות מעמלות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-903 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-961 מיליון ש"ח בשנת 2018, קיטון בשיעור של 6.0%, שנבע בעיקר מהוצאות שנרשמו בשנת 2018 בגין מיזוג אוצר החייל ומקיטון בעלויות השכר עקב צמצום במצבת העובדים בקבוצה. קיטון זה קוזז בחלקו בגידול בהוצאות סילוק ובעליית שכר.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזרים העסקיים הסתכם ב-380 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-338 מיליון ש"ח בשנת 2018, גידול בשיעור של 12.4%, שנבע בעיקר מהירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי ומקיטון בהוצאות התפעוליות והאחרות.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-38,875 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-39,020 מיליון ש"ח בשנת 2018, קיטון בשיעור של 0.4%. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם ב-40,083 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-38,816 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, גידול בשיעור של 3.3%.

היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-33,489 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-32,015 מיליון ש"ח בשנת 2018, גידול בשיעור של 4.6%. פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו ב-35,666 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-32,181 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, גידול בשיעור של 10.8%.

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

להלן נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			
מסך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	מסך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	
						במיליוני ש"ח
1,178	33	1,145	1,282	38	1,244	הכנסות רבית, נטו
639	62	577	617	68	549	הכנסות שאינן מרבית
1,817	95	1,722	1,899	106	1,793	סך הכנסות
67	-	67	72	-	72	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,608	63	1,545	1,508	65	1,443	הוצאות תפעוליות ואחרות
69	20	49	186	27	159	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
43,853	51	43,802	45,526	50	45,476	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
45,410	51	45,359	47,485	67	47,418	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
55,349	7,667	47,682	58,507	7,611	50,896	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
58,329	8,029	50,300	59,306	7,734	51,572	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות בשנת 2019, בהשוואה לשנת 2018

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-1,282 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,178 מיליון ש"ח בשנת 2018, גידול בשיעור של 8.8%, אשר נבע בעיקר מעליה בהיקפי הפעילות ומגידול במרווחים מפעילות קבלת פקדונות ומפעילות הלוואות לדירור.

ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-617 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-639 מיליון ש"ח בשנת 2018, קיטון בשיעור של 3.4%, הנובע בעיקר מקיטון בהכנסות מעמלות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-1,508 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,608 מיליון ש"ח בשנת 2018, קיטון בשיעור של 6.2%, שנבע בעיקר מהוצאות שנרשמו בשנת 2018 בגין מיזוג אוצר החייל, מקיטון בעלויות השכר עקב צמצום במצבת העובדים בקבוצה ומקיטון בהוצאות אחזקה ופחת בנינים וציוד שנבע בעיקר מירידה בהיקף נכסי הנדל"ן בקבוצה. קיטון זה קוזז בחלקו בגידול בהוצאות סילוק בגין פרישה מוקדמת של עובדים ובעליית שכר.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר האנשים הפרטיים, הכולל את מגזר משקי הבית והבנקאות הפרטית הסתכם ב-186 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-69 מיליון ש"ח בשנת 2018.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-45,526 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-43,853 מיליון ש"ח בשנת 2018, גידול בשיעור של 3.8%. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם ב-47,485 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-45,410 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, גידול בשיעור של 4.6%.

היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-58,507 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-55,349 מיליון ש"ח בשנת 2018, גידול בשיעור של 5.7%. פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו ב-59,306 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-58,329 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, גידול בשיעור של 1.7%.

מגזר ניהול פיננסי

סך כל ההכנסות המשויכות למגזר זה הסתכמו ב-365 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-436 מיליון ש"ח בשנת 2018. הרווח הנקי במגזר הניהול הפיננסי הסתכם ב-246 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-278 מיליון ש"ח בשנת 2018.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על הקיטון ברווח במגזר הניהול הפיננסי:

- קיטון ברווח ממכירת נכסים בחברות מאוחדות שהסתכם בשנת 2018 ב-46 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס.
- בשנת 2018 נרשם רווח ממכירת מניות הבורסה בסך של 65 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס.

מנגד, הגורמים הבאים קיזזו חלקית השפעות אלו:

- גידול ברווח מהשקעות במניות ובאגרות חוב בסך של כ-47 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס.
- גידול בחלק הבנק ברווחי כאל בסך של 14 מיליון ש"ח.
- ירידה בהוצאות התפעוליות והאחרות והכנסות מסים בגין שנים קודמות המיוחסות למגזר זה.

סך ההוצאות מפעילות למסחר המשויכות למגזר זה, הסתכמו ב-21 מיליון ש"ח.

סך הכנסות (הוצאות) הרבית (באור 2 לדוחות הכספיים) והכנסות (הוצאות) המימון שאינן מרבית (באור 3 לדוחות הכספיים) בגין פעילויות למטרת מסחר הסתכמו בהוצאות של 14 מיליון ש"ח.

ההבדל בסך של 7 מיליון ש"ח נובע מהכנסות מפעילות בנגזרים למטרת מסחר, אשר אינן משויכות למגזר זה.

חברות מוחזקות עיקריות

בנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") - בו מחזיק הבנק 51.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה, הינו בנק מסחרי הפועל באמצעות 23 סניפים ושלוחות. השקעת הבנק במסד ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה ב-370 מיליון ש"ח. סך המאזן של מסד ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם ב-8,694 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-8,255 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018, גידול בשיעור של 5.3%. סך כל ההון של מסד ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם ב-726 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-653 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2018, גידול בשיעור של 11.2%. הרווח הנקי של מסד הסתכם בשנת 2019 ב-77.7 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-68.9 מיליון ש"ח בשנת 2018, גידול בשיעור של 12.8%. השינוי ברווח מוסבר בעיקר מגידול בהכנסות רבית הנובע בעיקר מעליה בהיקף האשראי לציבור ומעלייה ברבית בנק ישראל. חלק הבנק ברווחי מסד הסתכם בשנת 2019 ב-39.5 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-33.1 מיליון ש"ח בשנת 2018. תשואת הרווח הנקי (על בסיס שנתי) עמדה בשנת 2019 על 11.3%, בהשוואה ל-11.1% בתקופה המקבילה אשתקד. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 14.52%, בהשוואה ל-14.12% בסוף שנת 2018. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 13.50%, בהשוואה ל-13.04% בסוף שנת 2018. במסגרת תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-31 בדצמבר 2018 נקבעו על ידי דירקטוריון מסד יעדי ההון המינימליים כדלקמן: יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת משיעור של 10.5%, עד ליום 31 בדצמבר 2021, ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.65% עד ליום 31 בדצמבר 2021. ביום 26 ביולי 2019, מונה מר גבריאל טייטל למנכ"ל מסד במקום מר יעקב שורי שפרש לגמלאות.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") - הבנק מחזיק 28.2% בהון ו-21.0% בזכויות ההצבעה בכאל. כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותגים הבינלאומיים "ויזה" ו"מסטרקארד", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי האשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל וכן סולקת כרטיסים ממותג "ישראלכרט". השקעת הבנק בכאל ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה ב-605 מיליון ש"ח. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עמד על 14.0%, בהשוואה ל-15.9% בסוף שנת 2018. חלק הבנק ברווחי כאל, לפני השפעת המס, הסתכם בשנת 2019 ב-58.0 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-41.5 מיליון ש"ח בשנת 2018, גידול בשיעור של 38.1%. הגידול ברווח מוסבר בעיקר מעלייה בהכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי. בשנת 2019, חילקה כאל דיבידנד בסך של 200 מיליון ש"ח. חלק הבנק בדיבידנד הסתכם בכ-56 מיליון ש"ח.

ראה באור 25 באשר לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות כנגד כאל ולשומות שהוציא מנהל מס ערך מוסף לכאל.

סקירת הסיכונים

38	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
40	סיכון אשראי
54	סיכון שוק
60	סיכון נזילות
62	סיכון מימון
62	סיכון תפעולי
64	סיכונים אחרים

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

כללי

- א. פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכוני ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין.
כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- ב. מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מוכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.
- ג. תפיסת הסיכון הכוללת של הקבוצה עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתת על העיקרון, כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחילת והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות.
- ד. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בקבוצה באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות הבקרה הבלתי תלויות בחטיבות לניהול סיכונים והחשבונאי הראשי והמערך המשפטי, וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערך הביקורת הפנימית והחיצונית.
- ה. מנהל הסיכונים הראשי הינו חבר הנהלה ונושא באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו.
ו. האחראים על ניהול הסיכונים הינם:
רו"ח אלי כהן, מכהן כראש החטיבה לניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי (CRO), כמנהל הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית בניירות ערך, וכמנהל ההמשכיות העסקית (בנוסף, מנהל הגנת הסייבר כפוף אליו מקצועית). עד ליום 15 בנובמבר 2019, כיהן רו"ח בנצי אדירי כראש חטיבת ניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי (CRO).
הסיכון האסטרטגי מנוהל על ידי רו"ח בנצי אדירי, ראש חטיבת משאבים (עד ליום 1 בינואר 2020, נוהל על ידי מר יוסי לוי, אשר פרש לגמלאות).
כמו כן, הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על ידי רו"ח אדירי (עד ליום 15 בנובמבר 2019, נוהל על ידי מר אבי שטרנשוס).
סיכוני האשראי מנוהלים על ידי רו"ח אילן בצרי, ראש החטיבה העסקית.
סיכוני הציות מנוהלים על ידי מר אמיר בירנבוים, החל מיום 1 באפריל 2019. במסגרת תפקידו כקצין הציות הראשי, בין היתר, מנהל את סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור וסיכונים חוצי גבולות, מנהל יחידת אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך וממונה על האכיפה הפנימית בדיני התחרות הכלכלית. כמו כן, הוא מכהן כ-Responsible officer הממונה על יישום הוראות ה-FATCA וה-CRS והסכם ה-OI.
סיכוני ה-ID מנוהלים על ידי מר רון גריסרו, מנכ"ל מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ.
סיכוני הסייבר מנוהלים על ידי מר יהושע פלג, מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע.
הסיכונים המשפטיים מנוהלים על ידי עו"ד חביבה דהן, מנהלת מערך הייעוץ המשפטי.
סיכון המוניטין מנוהל על ידי רו"ח נחמן ניצן, ראש חטיבת החשבונאי הראשי.
- ז. סיכונים נוספים כדוגמת סיכוני רגולציה וחקיקה מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל ועל ידי חברי הנהלה וראשי המערכים בתחומים הנתונים לאחריותם.
- ח. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בת בקבוצה בנפרד, על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון החברה הבת המתבססת על מדיניות הקבוצה, ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בחברה הבת. בכל חברה בת בנקאית מכהן מנהל סיכונים ראשי שכפוף למנכ"ל החברה הבת ומונחה מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.
- ט. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי החטיבה לניהול סיכונים, שהינה בלתי תלויה ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

י. במסגרת מסמך הסיכונים מוצגים כלל הסיכונים, שאליהם חשופה קבוצת הבנק במסגרת פעולותיה, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי וכן תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.

במסמך מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בקבוצה ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול החטיבה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי החטיבה ברבעון הרלוונטי.

יא. הבנק גיבש מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית, במסגרתו נבחנת התממשות כלל הסיכונים המהותיים והשפעתם על בסיס ההון ויחס ההון לרכיבי סיכון. תרחישי הקיצון הינם צופי פני עתיד ומשמשים ככלי נוסף לניהול הסיכונים ולאינדיקציה באשר להון שיידרש לספיגת הפסדים במקרה של זעזועים גדולים. חשיבות תרחישי הקיצון באה לידי ביטוי גם בתהליכי תכנון ההון.

לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים המופיעים להלן.

למידע המפורט על סיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי

כללי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלווה או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. סיכון האשראי מנוהל באמצעות יישום מדיניות אשראי בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 311.

מדיניות ותיאבון סיכון

כללי

החטיבה לניהול סיכונים מובילה את תהליך גיבוש מדיניות האשראי, תוך שיתוף הגורמים האחראים על מתן האשראי בבנק. מסמך מדיניות האשראי נדון ומאושר לפחות אחת לשנה על ידי ההנהלה, וועדות הלוואות וניהול סיכונים ובדירקטוריון הבנק, ומתעדכן על פי השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם, שינויים ברגולציה וכיו"ב, כמפורט בהמשך. נהלי הבנק בתחום האשראי וניהול סיכון האשראי תומכים ומבטאים מדיניות זו הלכה למעשה.

דירקטוריון הבנק התווה אסטרטגיה לצמצום חשיפה בלתי רצויה לסיכון באמצעות הגדרת התיאבון לסיכון. במסגרת זו הוגדרו תחומי פעילות שאינם במיקוד השיווקי של הבנק, במידה שרמת הסיכון הטמונה בהם גבוהה או רמת השליטה והבקרה עליהם אינה גבוהה, אף אם התשואה הפוטנציאלית העשויה להתקבל מהם גבוהה.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים אשראי, תואם פעילות בנקאית זהירה, תואם לדרישות הפיקוחיות ותואם להיקף פעילות הבנק וצביונו. בהתאם, מדיניות הבנק כוללת הגדרת עקרונות מפורטים בכל ענף ותחום, לרבות מגבלות פרטניות ברמת תתי ענפים ותחומי פעילות המאופיינים ברמת סיכון גבוהה.

מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכונים האשראי

לבנק מודלים פנימיים שפיתח לדיוח סיכון האשראי הגלום בפעילות הלקוח, המתבססים ברובם על פרמטרים אובייקטיביים בקשר עם מצבו של הלקוח (מאפייני הלקוח, תמהיל הבטחונות, החוסן הפיננסי המשתקף מן הדוחות הכספיים של הלקוח, נתונים ענפיים וכיו"ב).

מדיניות ניהול מערך הבטחונות

לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כבטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההישענות עליהם, שנקבעו על פי נסיון העבר. מדיניות ההישענות על בטחונות היא מידתית ומתבססת על השווי ההוגן העדכני של הביטחון, על נזילותו ועל מהירות מימושו בעת הצורך.

מדיניות איתור וטיפול בחובות בעייתיים וההפרשות להפסדי אשראי

- בבנק קיימים תהליכים מובנים לזיהוי ואיתור מוקדם של לווים בעייתיים. הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים ומדיניות למדידת הפרשה להפסדי אשראי על מנת לקיים הפרשה ברמה המתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים.
- במסגרת הבנק פועלות יחידות ייעודיות לטיפול בחובות בעייתיים.
- כאמור בפרק מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים, בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור.

פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכונים אשראי

הבנק מקיים מעטפת נאותה של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה וביקורת על תהליך ניהול סיכונים האשראי. תפיסת הניהול והבקרה של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכונים אשראי ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. ניהול החשיפה לסיכונים האשראי נבחן ומבוקר באופן שוטף, במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים, כמפורט בדוח הסיכונים באינטרנט. לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שווים של הנכסים, המאפשרת מעקב יומי שוטף.

דיווח על החשיפה לסיכוני אשראי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכוני אשראי, ובחתיכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה. בנוסף, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווחת החשיפה לסיכוני אשראי, בהשוואה למסגרות, למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון ולסמכויות כנדרש בהוראות 310 ו-311 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 31 בדצמבר 2019, אין קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות ההון.

איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

סך סיכון האשראי הבעייתי למרכיביו השונים, הכולל רכיבים חוץ מאזניים, הסתכם ב-1,859 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,820 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018, גידול בשיעור של 2.1%.

יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל בגין הציבור בקבוצה, עמד בסוף שנת 2019 על 1.5%, בדומה לסוף שנת 2018. 21.6% מסיכון האשראי הבעייתי בקבוצה משוייכים לענף התעשייה, 10.2% לענף הנדל"ן, 13.9% לענף המסחר ו-29.9% לענף הלקוחות הפרטיים, לרבות הלוואות לדיור.

שיעור יתרת החובות הפגומים שאינם צוברים הכנסות רבית מיתרת האשראי לציבור, עמד על 0.74%, בהשוואה ל-0.50% בסוף שנת 2018. יחס סיכון האשראי הבעייתי המאזני לסך האשראי לציבור עומד על 1.9%, בדומה לסוף שנת 2018.

למידע נוסף בדבר איכות האשראי ראה באור ב.29 (1) לדוחות הכספיים.

ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור

31 בדצמבר 2018				31 בדצמבר 2019				
סך הכל	פרטי	לדיור	מסחרי	סך הכל	פרטי	לדיור	מסחרי	
								במיליון ש"ח
								סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי: (1)
83,887	19,378	23,734	40,775	86,853	20,411	25,037	41,405	סיכון אשראי מאזני
31,428	12,046	1,309	18,073	31,970	12,277	2,217	17,476	סיכון אשראי חוץ מאזני
115,315	31,424	25,043	58,848	118,823	32,688	27,254	58,881	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
								סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי:
2,941	1,230	388	1,323	2,593	942	321	1,330	לא בעייתי
1,611	361	198	1,052	1,655	318	225	1,112	סך הכל בעייתי: (2)
978	192	192	594	790	99	215	476	- השגחה מיוחדת: (3)
161	75	-	86	152	73	-	79	- נחות
472	94	6	372	713	146	10	557	- פגום
4,552	1,591	586	2,375	4,248	1,260	546	2,442	סך הכל סיכון אשראי מאזני
628	135	-	493	616	127	3	486	סיכון אשראי חוץ מאזני
5,180	1,726	586	2,868	4,864	1,387	549	2,928	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
243	30	185	28	249	26	186	37	מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר
120,495	33,150	25,629	61,716	123,687	34,075	27,803	61,809	סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
								נכסים שאינם מבצעים
418	70	6	342	650	117	10	523	חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(3) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

תנועה בחובות הפגומים בגין אשראי לציבור

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			
סך הכל	פרטי	מסחרי	סך הכל	פרטי	מסחרי	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
542	95	447	467	100	367	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה
229	55	174	473	104	369	חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך השנה
(8)	-	(8)	(3)	-	(3)	חובות שחזרו לסייג שאינו פגום
(86)	(14)	(72)	(91)	(14)	(77)	חובות פגומים שנמחקו
(210)	(36)	(174)	(137)	(34)	(103)	חובות פגומים שנפרעו
467	100	367	709	156	553	יתרת חובות פגומים לסוף השנה
מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש						
263	74	189	233	83	150	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
131	53	78	156	71	85	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך השנה
(47)	(11)	(36)	(53)	(14)	(39)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(114)	(33)	(81)	(88)	(32)	(56)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
233	83	150	248	108	140	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף השנה
שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות פגומים						
162	26	136	144	23	121	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילה השנה
129	16	113	173	27	146	גידול בהפרשות
(147)	(19)	(128)	(113)	(15)	(98)	גביות ומחיקות
144	23	121	204	35	169	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה

מדדי סיכון

2018	2019	
0.83%	1.08%	שיעור חובות פגומים או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור מזה:
0.55%	0.80%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
0.28%	0.28%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.51%	1.50%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון האשראי הכולל בגין הציבור
0.20%	0.16%	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.16%	0.10%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
1.02%	1.05%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
185.9%	131.2%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
122.3%	97.1%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור בפיגור של 90 יום או יותר
15.3%	8.9%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2019						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
						תעשייה
191	(8)	(8)	197	402	9,227	9,959
71	(19)	(24)	61	97	9,838	10,266
22	(3)	(3)	71	84	5,905	6,143
159	49	62	92	259	7,366	7,837
24	(4)	(7)	3	12	13,903	13,936
126	25	69	247	441	11,324	12,342
590	40	89	671	1,295	57,563	60,483
121	1	3	10	228	27,254	27,803
275	65	69	148	328	32,688	34,075
986	106	161	829	1,851	117,505	122,361
-	-	-	-	-	8,643	8,643
986	106	161	829	1,851	126,148	131,004
פעילות לווים בחו"ל						
1	(23)	(23)	8	8	1,318	1,326
-	-	-	-	-	4,419	4,419
1	(23)	(23)	8	8	5,737	5,745
987	83	138	837	1,859	131,885	136,749

הערות:

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 92,002 מיליון ש"ח, 10,656 מיליון ש"ח, 9 מיליון ש"ח, 1,091 מיליון ש"ח ו-32,991 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר. לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 233 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 91 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 2,718 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחר						
178	(3)	34	136	458	9,576	10,253
76	-	1	55	121	9,491	9,797
21	1	-	73	76	5,565	5,750
161	68	50	113	371	7,242	7,981
25	-	1	1	21	14,282	14,452
81	13	18	89	192	11,067	11,850
542	79	104	467	1,239	57,223	60,083
119	-	4	6	198	25,043	25,629
271	57	63	95	375	31,424	33,150
932	136	171	568	1,812	113,690	118,862
-	-	-	-	-	10,725	10,726
932	136	171	568	1,812	124,415	129,588
פעילות לווים בחו"ל						
-	(3)	(5)	8	8	1,625	1,633
-	-	-	-	-	4,839	4,840
-	(3)	(5)	8	8	6,464	6,473
932	133	166	576	1,820	130,879	136,061

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר), אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 88,776 מיליון ש"ח, 12,368 מיליון ש"ח, 863 מיליון ש"ח, 1,399 מיליון ש"ח ו-32,655 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 309 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 95 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (6) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 2,875 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

ניהול סיכוני אשראי צד נגדי

א. כללי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק.

בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד-צדדית והבנק נושא לכדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. החשיפה לסיכון צד נגדי מאופיינת גם בשווי השוק של העסקאות, שעשוי להשתנות לאורך חיי העסקה.

ב. מדיניות

לבנק מדיניות ותיאבון לסיכון ברמת הקבוצה לפעילות מול מוסדות פיננסיים, הן ברמת תיאבון הסיכון הכולל והן ברמת החשיפה לצד הנגדי הבודד בחתך סוג החשיפה והעסקה הבודדת, ותוך התחשבות בהון העצמי של הבנק והיקף החשיפות שלו ובהתבסס על פרמטרים הנגזרים מחוסנו הפיננסי של הצד הנגדי.

הקבוצה מנהלת את רוב החשיפות לצדדים נגדיים באמצעות הסכמי קיזוז (Netting) מול בנקים, המצמצמים את הסיכון להון הקבוצה במצבי חדלות פרעון של צדדים נגדיים אלו באופן משמעותי.

כחלק מניהול סיכוני הצד הנגדי השוטפים, מבצע הבנק בקרה יומית שוטפת על עמידה במגבלות קווי האשראי שהוקצו לפעילות מול בנקים ומוסדות פיננסיים.

ג. חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים

רוב חשיפת האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפה הינה כלפי המערכת הבנקאית במערב אירופה ובצפון אמריקה. החשיפה למוסדות פיננסיים אחרים זניחה.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019			דירוג אשראי חיצוני ⁽⁵⁾
סיכון אשראי כולל	סיכון מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי כולל	סיכון מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
597	1	596	530	2	528	AAA עד AA-
1,729	15	1,714	1,450	47	1,403	A+ עד A-
56	12	44	92	16	76	BBB+ עד BBB-
51	-	51	41	-	41	BB+ עד B-
2	2	-	-	-	-	ללא דירוג
2,435	30	2,405	2,113	65	2,048	סך הכל חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) לצורך דירוג המוסדות הפיננסיים, הבנק עשה שימוש בדירוגים שנקבעו לצורך יישום הגישה הסטנדרטית של באזל. הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי. אולם, כאשר אין דירוג מסוכנות S&P משתמש הבנק בדירוג מסוכנויות אחרות.

הערות כלליות:

- א. חשיפות האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשה בגין הפסדי אשראי.
- ב. חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים.
- ג. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 227 לדוחות הכספיים. סיכון האשראי החוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שבוצעו עם מוסדות פיננסיים זרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2019 ב-304 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - 327 מיליון ש"ח).

התיאבון לסיכון המידי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר מרביתה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

עיקר חשיפת האשראי הנוכחית של הקבוצה (94%) מיוחסת למוסדות פיננסיים זרים מובילים במדינות OECD, המדורגים בקבוצות הדירוג AAA עד A- כאשר 25% מסך החשיפה מדורג בטווח שבין AAA עד AA-.

סיכון האשראי המאזני של הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים כולל השקעה של כ-24 מיליון ש"ח באגרות חוב במט"ח. תיק אגרות החוב, הכלול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, מפוזר וכולו בדירוג השקעה (Investment Grade) A- ומעלה. משך החיים הממוצע של התיק עומד על כ-2.8 שנים.

בנוסף, כולל סיכון האשראי המאזני פקדונות שהופקדו בבנקים זרים בהיקף של כ-1.5 מיליארד ש"ח, בעיקר לתקופה קצרה של יום עד שבוע. ליום 31 בדצמבר 2019, אין מדינה בה קיימת לקבוצת הבנק חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, שהסתכם ב-1,669 מיליון ש"ח (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 בדבר רכיבי ההון).

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק וועדותיו מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי, ובחתיכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה.

חשיפה למדינות זרות

החשיפה המאזנית למדינות זרות כוללת פקדונות, אגרות חוב, אשראי לציבור ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים. החשיפה החוץ מאזנית כוללת ערבויות, סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומסגרות לא מנוצלות.

חשיפות עיקריות למדינות זרות* (1) (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019			
חשיפה			חשיפה			
סך הכל	חוץ מאזנית (2)(3)	מאזנית (2)	סך הכל	חוץ מאזנית (2)(3)	מאזנית (2)	
3,998	121	3,877	3,669	68	3,601	ארצות הברית
4,036	453	3,583	3,119	408	2,711	מדינות אחרות
8,034	574	7,460	6,788	476	6,312	סך כל החשיפות למדינות זרות
33	18	15	22	4	18	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS (פורטוגל, איטליה, יוון וספרד)
350	96	254	187	47	140	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
6	2	4	6	2	4	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות

* כולל מדינות שהחשיפה אליהן עולה על 1% מסך הנכסים של הבנק על בסיס מאוחד או על 20% מההון לפי הנמוך.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

סיכונים בתיק ההלוואות לדיר

מדיניות האשראי של הקבוצה בתחום המשכנתאות

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. כחלק ממדיניות זו, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התפתחויות בתיק המשכנתאות ונוקט במגוון אמצעים לשם ניהול הסיכונים בו. הסיכונים נבחנו בהתאם למדיניות שנקבעה לגבי תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות, הן ברמת העסקה הבודדת והן ברמה של כלל תיק המשכנתאות של הקבוצה. הבנק מנהל את הסיכונים, בין השאר, על-ידי השתת מגבלות בפרמטרים שונים, כגון שיעור המימון (LTV), שיעור ההחזר מההכנסה, שיעור ההלוואות ברבית משתנה, שיעור ההלוואות הניתנות לתקופות ארוכות (מעל 25 שנה) ועוד. בעת מתן משכנתא, הבנק בוחן את ההסתברות לכשל על-ידי שימוש במודל סטטיסטי המותאם ללקוחות הקבוצה וגם בוחן את יכולת ההחזר של הלקוח בתרחישים אפשריים של שינוי רבית. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב, תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ולשיעור המימון.

הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני הסיכון בתיק המשכנתאות, בהתאם למגבלות על פי פרמטרים במדיניות האשראי. בנוסף נעשה מעקב אחר השתנות היקף החוב הבעייתי בתיק המשכנתאות ואחר שיעור הפיגורים בו והשוואת הנתונים לאלו של כלל המערכת הבנקאית.

היקף ההלוואות לדיר

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2018	2019	
ב-%		במיליוני ש"ח	
5.4	4,149	4,374	ביצועי אשראי לדיר
31.3	16	21	הלוואות מכספי הבנק
57.1	7	11	הלוואות מכספי האוצר
5.6	4,172	4,406	מענקים מכספי האוצר
75.0	300	525	סך הכל הלוואות חדשות
10.3	4,472	4,931	הלוואות שמוחזרו מכספי הבנק
			סך הכל ביצועים

ליום 31 בדצמבר			
שינוי	2018	2019	
ב-%		במיליוני ש"ח	
6.4	24,138	25,692	יתרת האשראי לדיר, נטו
(13.5)	370	320	הלוואות מכספי הבנק
29.2	24	31	הלוואות מכספי האוצר*
6.1	24,532	26,043	מענקים מכספי האוצר*
			סך הכל יתרה

* סכום זה אינו נכלל בירתות המאזניות.

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיר הינו שיעור המימון (Loan To Value), המחושב על פי הוראת הפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדיר והינו היחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה. יצוין כי עליית שווי נכס כשלעצמה אינה מהווה אירוע לחישוב מחדש של LTV ואילו בעת מתן אשראי נוסף בביטחון אותו נכס ניתן לחשב LTV, בהתייחס לשמאות עדכנית.

תיק ההלוואות לדיר ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, כולל כ-70% אשראי שניתן עם שיעור מימון עד 60%, בהשוואה לכ-71% ב-31 בדצמבר 2018. כ-94% מסך האשראי ניתן בשיעור מימון של עד 75%, בדומה ליום 31 בדצמבר 2018.

ביצועי ההלוואות לדיר ממקורות הבנק בשנת 2019, כוללים כ-71% אשראי שניתן עם שיעור מימון של עד 60%, בהשוואה לכ-73% בשנת 2018. כל הביצועים ניתנו בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לשנת 2018. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות ללא ביטחון נכס.

שיעור החזר מהכנסה

פרמטר מרכזי נוסף המשמש את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור החזר מהכנסת הלווה. יחס זה מאפשר לבנק להעריך את יכולתו של לווה לעמוד בהחזרי הלוואה השוטפים כסדרם מתוך הכנסתו הקבועה כפי שהיתה במועד מתן הלוואה. תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, כולל כ-88% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-87% ב-31 בדצמבר 2018. כ-98% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בהשוואה לכ-97% ביום 31 בדצמבר 2018. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2019, כוללים כ-93% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-92% בשנת 2018. כל האשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לשנת 2018. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות בולט ובלון.

הלוואות ברבית משתנה

תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, כולל שיעור של 61% אשראי שניתן ברבית משתנה ומסתכם לסך של 15,767 מיליון ש"ח. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2019, כוללים סך של 1,519 מיליון ש"ח ברבית משתנה עד חמש שנים, המהווים כ-35% מסך הביצועים וסך של 992 מיליון ש"ח ברבית משתנה כל חמש שנים, המהווים כ-23% מסך הביצועים.

הלוואות ארוכות טווח

תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, כולל כ-84% אשראי, אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכם לסך של 21,579 מיליון ש"ח. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2019, כוללים כ-72% אשראי, אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכמים לסך של 3,141 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על התפתחות תיק הלוואות לדיור בבנק לפי מגזרי הצמדה (ללא אשראי מכספי אוצר ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי):

בביטחון דירת מגורים		למטרת מגורים										סך הכל	
		מגזר לא צמוד		מגזר צמוד מדד		מגזר צמוד מט"ח		מגזר צמוד מט"ח		מגזר צמוד מט"ח			
סך הכל	מגורים	סך הכל	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה
יתרה	יתרה	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%
25,692	853	24,839	0.1	20	17.0	4,215	13.1	3,246	43.7	10,869	26.1	6,489	31.12.19
24,138	916	23,222	0.1	34	16.9	3,925	13.5	3,132	44.1	10,246	25.4	5,885	31.12.18

להלן נתונים על התפתחות המשכנתאות בבנק (ללא אשראי מכספי אוצר):

שנת 2015	שנת 2016	שנת 2017	שנת 2018	שנת 2019	
4,796	4,337	3,756	4,149	4,374	ביצועי הלוואות לדיור (במיליוני ש"ח)
29.4%	(9.6%)	(13.4%)	10.5%	5.4%	שיעור השינוי בביצועי הלוואות לדיור ביחס לתקופה מקבילה
0.01%	0.01%	(0.01%)	-	0.01%	שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק
0.60%	0.55%	0.51%	0.50%	0.49%	שיעור הפרשה המצטברת להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדירור)

כללי

הצריכה הפרטית נמצאת בשנים האחרונות במגמת צמיחה וכפועל יוצא גם היקף האשראי לאנשים פרטיים. הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית המורכב בעיקר מלקוחות שכירים, חלקם במערכת החינוך ובמערכת הביטחון. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליתול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל. המדיניות מתבססת על מערכת פנימית לדירוג סיכון האשראי לאנשים פרטיים על פי מודלים סטטיסטיים המתעדכנים באופן שוטף וכן על ידי כללים עסקיים ועקרונות למתן אשראי, בהתאם לבחינת כושר החזר של הלקוח ברמה פרטנית וכן על ניתוח והערכה של מכלול פרמטרים נוספים, להם השלכה על איתנותו הפיננסית של הלווה. תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות האשראי של הבנק באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות למתן אשראי ברמת הלקוח הבודד וברמת הבנק, וכן בתהליכי בקרה ובתהליכי עבודה מובנים, בקווי הבקרה השונים. מודלים של דירוג סיכונים אשראי משמשים את הבנקים בקבוצה הן בתהליך החיתום של האשראי בסניפים והן להעמדת אשראי ישיר באמצעות האינטרנט, האפליקציה והבינלאומי קול. המלצות האשראי הנגזרות מהמודלים הסטטיסטיים, יחד עם נהלי הבנק הנסמכים על מדיניות האשראי של הבנק והמגבלות האיכותיות והכמותיות הכלולות בה, מגלמים את תיאבון הסיכון המידתי של הקבוצה בתחום האשראי הצרכני. באשראי קמעונאי, מתמקד הבנק באשראי המאופיין ברמת פיזור גבוהה וברמת סיכון נמוכה. בהתייחס לעובדה שחברת הבת מסד עוסקת אף היא בתחום האשראי, הבנק פועל בראיה קבוצתית ופועל ליישם מתכונת עבודה סדורה וקבוצתית המגדירה, בין היתר, מתכונת מיקוד עסקי לכל סוג אוכלוסייה בקבוצה. אוכלוסיית היעד הינה בעיקר אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים, הזקוקה למימון בתחום הצרכני, והינה בעלת כושר החזר של האשראי, בין היתר, אוכלוסיות ייעודיות בעלות קשר משותף בחתך ארצי (כגון מורים, עובדי משרד הביטחון וכו') בעלי יכולת החזר או כנגד ביטחונות הניתנים למימוש. הלוואות לאוכלוסיית המורים הינן הלוואות המשולמות בעיקר באמצעות ניכוי ישיר מהשכר. מרבית הלקוחות במגזר משקי הבית בסניפי אוצר החייל הינם שכירים וחלק ניכר מהם עובדים לשעבר במערכת הביטחון. חלק מההלוואות לעובדי משרד הביטחון הניתנות במסגרת מכרזים שונים, משקפות הייון זכויות לתקופות ביניים ומאופיינות בסכומים גדולים יחסית ולתקופות ארוכות. בנוסף, במסגרת תנאי המכרז נקבעה אחריותו של משרד הביטחון לתשלום במצב כשלי אשראי ובכך פוחת סיכון האשראי הניתן לעובדי משרד הביטחון במסגרת זו, למינימום. החזרי הלוואות אלה והלוואות נוספות לאוכלוסיית מערכת הביטחון וכן הלוואות הניתנות במסגרת הסכמים מפעליים מנוכים מן השכר ישירות. כ-78% מיתרת סיכון האשראי לאנשים פרטיים הינם בגין לקוחות בעלי הכנסה חודשית קבועה בחשבון בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

שינוי	יתרה ליום 31 בדצמבר		
	2018	2019	
ב-1%			במיליוני ש"ח
6.1	5,136	5,448	יתרות עו"ש ויתרות מנוצלות כרטיסי אשראי
3.7	15,646	16,221	הלוואות אחרות
4.3	20,782	21,669	סך כל סיכון האשראי המאזני
3.0	4,147	4,273	מסגרות עו"ש לא מנוצלות
2.9	6,658	6,851	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
(18.0)	1,542	1,265	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
0.3	12,347	12,389	סך כל סיכון האשראי החוץ מאזני
2.8	33,129	34,058	סך כל סיכון האשראי הכולל
2.1	20,228	20,655	ממוצע היקף האשראי המאזני, כולל משיכת יתר בעו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

31 בדצמבר			
שינוי	2018	2019	
%-ב		במיליוני ש"ח	
55.8	95	148	סיכון אשראי פגום
(35.7)	280	180	סיכון אשראי בעייתי לא פגום
3.0	32,754	33,730	סיכון אשראי לא בעייתי
2.8	33,129	34,058	סך כל סיכון האשראי
(13.3)	30	26	מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר
30.1	83	108	יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
	0.33%	0.32%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל לפי התפלגות ההכנסה הקבועה בחשבון

31 בדצמבר 2019				
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	הכנסה קבועה בחשבון*
			במיליוני ש"ח	באלפי ש"ח
206	428	35	393	ללא הכנסה קבועה
2,333	4,420	456	3,964	עד 10
3,404	6,408	1,296	5,112	מ-10 עד 20
6,446	10,413	4,153	6,260	מעל 20
12,389	21,669	5,940	15,729	סך הכל

31 בדצמבר 2018				
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	הכנסה קבועה בחשבון*
			במיליוני ש"ח	באלפי ש"ח
169	341	28	313	ללא הכנסה קבועה
2,462	4,731	522	4,209	עד 10
3,478	6,156	1,270	4,886	מ-10 עד 20
6,238	9,554	3,738	5,816	מעל 20
12,347	20,782	5,558	15,224	סך הכל

* הכנסה קבועה לחשבון, כהגדרתה בהוראת הדיווח לפיקוח 836 (הכוללת משכורת בפועל בחישוב ממוצע של 12 חודשים אחרונים, סך קצבאות, הפקדות מזומן והפקדות שיקים).

** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי נירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

התפלגות לפי התקופה הממוצעת שנותרה לפירעון (לפי המועד הסופי לפירעון ההלוואה)

31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2019		
סיכון אשראי מאזני		סיכון אשראי מאזני		תקופה לפירעון
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
5,678	6,012	5,678	6,012	עד שנה
2,974	3,019	2,974	3,019	משנה ועד שלוש שנים
4,457	4,822	4,457	4,822	משלוש שנים ועד חמש שנים
2,761	2,730	2,761	2,730	מחמש שנים ועד שבע שנים
4,912	5,086	4,912	5,086	מעל שבע שנים
20,782	21,669	20,782	21,669	סך הכל

התפלגות לפי גודל האשראי של הלווה*

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019			תחום אשראי ללווה
סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			באלפי ש"ח
869	608	261	908	631	277	עד 10
1,203	815	388	1,219	816	403	מ-10 עד 20
2,957	1,862	1,095	3,010	1,874	1,136	מ-20 עד 40
6,093	3,136	2,957	6,204	3,150	3,054	מ-40 עד 80
8,727	3,083	5,644	8,998	3,125	5,873	מ-80 עד 150
8,632	2,157	6,475	8,869	2,141	6,728	מ-150 עד 300
4,648	686	3,962	4,850	652	4,198	מעל 300
33,129	12,347	20,782	34,058	12,389	21,669	סך הכל

* הגדרת לווה - בהתאם להגדרות הוראת ניהול בנקאי תקין 313.
 ** סיכון אשראי כולל - למעט חבות בגין נגזרים ולמעט הלוואות דויר.

התפלגות לפי סוג ומידת החשיפה לגידול משמעותי בתשלומים

31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2019		סוג האשראי
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		עו"ש
1,787	1,775	1,775	1,775	כרטיסי אשראי
3,349	3,673	3,673	3,673	אשראי ברבית משתנה
15,068	15,650	15,650	15,650	אשראי ברבית קבועה
578	571	571	571	סך הכל
20,782	21,669	21,669	21,669	

בטחונות

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019			סך אשראי המגובה בבטחונות*
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
5,440	1,381	4,059	5,232	1,125	4,107	
4,465	1,141	3,324	4,311	877	3,434	*מזה:
975	240	735	921	248	673	בטחונות לא נזילים
						בטחונות נזילים

א. חיתום האשראי ללקוחות פרטיים

חיתום האשראי הצרכני מבוצע בהתחשב בפרמטרים אישיים של הלקוח ומשקף נכונות מידתית לנטילת סיכוני אשראי. תפיסה זו משתקפת היטב במגבלות כמותיות ואיכותיות, וכן באמצעות מגוון רחב של תהליכי עבודה מובנים ותהליכי בקרה הדוקים בקווי הבקרה השונים. הבנקים בקבוצה מציעים אשראי ללקוחותיהם על בסיס ניטור מאפייני הסיכון של הלקוח ואיתור צרכיו. בתהליך החיתום נבחנים מספר קריטריונים אשר מהווים כלי תומך החלטה, בין היתר, אינפורמציה כללית על הלקוח (זהותו, חוסנו הפיננסי, התנהלותו בחשבון וכל מידע נוסף אשר בידו לסייע בתהליך החיתום), מטרת האשראי, פעילות הלקוח בבנק בהקשר לתמחור העסקה, כושר החזר, תמהיל האשראי הכולל בחשבון והתאמתו לצורכי הלקוח. תהליך זה מושגת על ערכי הוגנות ושקיפות כלפי הלקוח.

ב. אופן פיקוח ומעקב על מאפייני הסיכון

הבנקים בקבוצה בעלי התמחות ומיומנות גבוהה בתחום אשראי קמעונאי מתוקף ניסיונם רב השנים באשראי למשקי הבית. הקבוצה מכשירה את עובדיה ברמת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום האשראי ובעלת מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או בעלי מאפיינים של תסמינים שליליים. הקבוצה מגדרת את עצמה בנטילת סיכוני אשראי, בין היתר, באמצעות פיזור הסיכון בין הלקוחות. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בבנק באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקרות בנושא האשראי הצרכני מבוצעות באמצעות שלושת קווי ההגנה. במסגרת הבקרות המבוצעות על ידי הקו הראשון: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחח"ד, בדיקת אשראי בפיגור ובקרה אחר התפתחות האשראי הצרכני הבעייתי בסניפים. בקו השני קיימות מגוון בקרות, כאשר עיקרן נועדו לבחון את ההתנהלות הפיננסית בחשבונות ולאחר סימנים להתדרדרות במצב החוב. סימני התדרדרות יכולים לנבוע מירידה במחזורי פעילות, חריגות ממסגרות מאושרות וכדומה. בנוסף, הבנק משתמש במערכות ממוכנות תומכות כגון מערכת לאיתור וטיפול בחובות בעלי סממנים בעייתיים ומערכת סטטיסטית לניבוי כשל אשראי. הקו השלישי, מערך הביקורת הפנימית, אחראי לביצוע ביקורת בלתי תלויה על ניהול הסיכון, מסגרת העבודה והבקרות לניטור סיכוני אשראי צרכני, לרבות פעילות קווי ההגנה הראשון והשני לניטור סיכון זה.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

על רקע הסיכון בו פועלת המערכת הבנקאית הישראלית בתחום האשראי לבינוי ונדל"ן וכן על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי למגורים, הוראות המפקח על הבנקים, והתקנות הממשלתיות, נוקט הבנק במדיניות אשראי מידתית וזהירה המאשרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. מידתיות וזהירות אלה באות לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, בחינת כשלים זהירה בליווי פרויקטים לבניה, ובחינת שיעור ההון העצמי והמכירות המוקדמות, וזאת על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכונים. כמו כן, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הנדל"ן והבינוי, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה ביעוד למניב, וכן אשראי לנדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה. הבנק מעניק אשראי לקבוצות רכישה ומתמקד בקבוצות הבונות באזורי ביקוש ובקבוצות בהן המארגן הינו בעל ניסיון מוכח בתחום. מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, מקיים הבנק דיון תקופתי בכל תיקי האשראי, ובוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט על בסיס חודשי ומצמצם חשיפות בהתאם. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש באמצעות כלים לחישוב תשואה.

הפרמטרים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לנדל"ן הינם בעיקר שיעור המימון (Loan To Value), יחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה על פי הערכת שווי עדכנית וקיום מקורות יציבים לפרעון האשראי. בחינת הסיכונים בתיק הבינוי מבוצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר		
2018	2019	
במיליוני ש"ח		
		סיכון אשראי כולל⁽¹⁾
		נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
1,846	2,123	מזה: קרקע גולמית
4,484	4,467	נדל"ן בתהליכי בניה
4,253	4,255	נדל"ן שבנייתו הושלמה
4,964	5,564	אחר ⁽²⁾
15,547	16,409	סך הכל

(1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 5,107 מיליון ש"ח, אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 634 מיליון ש"ח ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר ואחרים בסך של 5,104 מיליון ש"ח (31.12.18 - 5,638 מיליון ש"ח, 430 מיליון ש"ח ו-4,515 מיליון ש"ח, בהתאמה).

(2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטוחן שאינו נדל"ן, או לווים ששווי הנכס שלהם למימוש מהיר מבטיח פחות מ-50% מסך סיכון האשראי של הלווה.

מימון ממונף - Leveraged Finance

מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הונות בתאגידיים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323) אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות. הבנק מחשיב מימון ממונף כאשראי הנכלל באחת מארבע הקבוצות הבאות:

א. אשראי למטרת עסקה הונת כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323 (רכישת תאגיד אחר, רכישה עצמית של מניות וחלוקת הון), אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, לשיעור המימון הטמון בו, והיקף הבטחונות המוחשיים כפי שנקבעו על ידי הבנק.

ב. אשראי למטרות עסקיות שונות, אשר עונה לתבחינים מסויימים המצביעים על נתונים פיננסיים חלשים, כפי שנקבעו על ידי הבנק.

ג. אשראי למטרת מימון נדל"ן מניב, אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, לשיעור המימון הטמון בו, והיקף הבטחונות המוחשיים כפי שנקבעו על ידי הבנק.

ד. אשראי למטרת ליווי פרויקטים לבנייה, אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, היקף הבטחונות המוחשיים, ולחשיפה שעשויה להיווצר לבנק מהפרוייקט, כפי שנקבעו על ידי הבנק.

לנוכח מאפייני הסיכון הגבוה שטבוע במימון הממונף, מדיניות האשראי של הבנק קובעת הנחיות מחמירות לחיתום ומגבלות על היקף החשיפה למימון ממונף. התבחינים שעל פיהם הבנק מגדיר אשראי כמימון ממונף נקבעו באופן שמרני.

ליום 31 בדצמבר 2019, סך יתרות האשראי המצרפיות (אשראי מאזני וחוזף מאזני נטו, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי) הנחשבות כמימון ממונף הסתכם ב-587 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-708 מיליון ש"ח בסוף שנת 2018.

סיכון שוק

כללי

1. סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובעים משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערי מטבע, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכללם: סיכון רבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנודתיות.
2. לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים, אשר מתווה ומפרטת, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד ועקרונות לפעילות.

הפיקוח והבקרה על ניהול החשיפה לסיכונים השוק

הבנק מקיים מערך רחב של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה בלתי תלויה וביקורת על תהליך ניהול סיכונים השוק. התפיסה הניהולית והבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכונים שוק ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. ניהול החשיפה לסיכונים השוק נבחן ומבוקר באופן שוטף במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון והנהלה וכן על ידי דרגי הביניים כמפורט בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

דיווח על החשיפות לסיכונים שוק

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים שוק, ובחתיים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה, בין היתר, התפתחויות בסיכון ובסביבה הפיננסית ועמידה במגבלות.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים פיננסיים, תואם פעילות בנקאית זהירה, מידתי ותואם לדרישות הפיקוחיות ולהיקף פעילות הבנק ולצביונו. ככלל, הבנק שואף למזער את החשיפות הפיננסיות שהוא נוטל, ופועל ליצירת רווחיות נאותה תוך כדי נטילת סיכונים פיננסיים מידתיים. תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות הבנק באמצעות מגוון רחב מאוד של מגבלות סיכון/הפסד כמותיות ומידתיות ביחס להון הבנק, וכן בתהליכי בקרה הדוקים ובתהליכי עבודה מובנים בקווי הבקרה השונים.

המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכונים השוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכונים השוק באמצעים, הכוללים גם את הערך בסיכון (VAR) וגם הפעלת תרחישי קיצון Stress Tests, כלי ניהול ובקרת חשיפות רבית כגון: מח"מ, שווי הוגן ומבחני רגישות לשינויים בעקום הרבית.

החשיפה ברבית

כללי

סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובעים מתזוזות בשיעורי הרבית, המשפיעות על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשיריו חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים או אף התזרימים עצמם, משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. צורותיו העיקריות של סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס וסיכון אופציות. סיכון הרבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכונים הרבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הרבית (הוראה 333). נקבעה מדיניות בנושא ניהול סיכון הרבית בהתאם להוראות.

ניהול החשיפה

ניהול החשיפה לסיכונים רבית נעשה, תוך התאמת משך החיים הממוצע של המקורות והשימושים ותוך צמצום החשיפה לשחיקת השווי ההוגן, כתוצאה משינויים בלתי צפויים בשערי הרבית ובכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון. בכל מגזר נמדדת החשיפה לשינוי בלתי צפוי בשיעור הרבית לכל התקופות ובתרחישי רבית שונים, ונמדדת השפעתה על השחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי ושל הרווח החשבונאי באופק של שנה אחת קדימה. ההשפעה נמדדת בכל אחד מהמגזרים בנפרד, וגם בכל המגזרים יחד. החשיפה העיקרית לסיכונים רבית בבנק מיוחסת לפעילות המימון במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר צמוד המדד, ונובעת ממאפייני ההשקעה, הנגזרים מסווח השימושים והמקורות במגזרים אלה.

על מנת למזער את סיכון הרבית בתיק הבנקאי וכחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות, הבנק עושה שימוש בכלים, לרבות באמצעות הנפקת אגרות חוב ופעילות בנגזרים.

התיאבון לסיכון

- תיאבון הסיכון לרבית כפי שמשקף במגבלות הינו מידתי, וניצול מסגרות החשיפה מבוצע בהתאם להערכות הבנק בנוגע לשיעורי הרבית הצפויים ולמבנה עקום הרבית הצפוי באופקי זמן שונים ובכפוף למגבלות שהוגדרו במדיניות הסיכונים הפיננסיים.
- לבנק סדרת מגבלות לשינויים בעקום הרבית ומגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכוני רבית, על היקף חשיפת הרבית ומגבלות על גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן תחת מצב קיצון.

החשיפה בפועל ליום הדוח

סיכון הרבית נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפרעון של הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, ניהול החשיפה מביא בחשבון את השפעת הפרעונות המוקדמים של הלוואות לדיור. ביתרות חשבונות העו"ש שאינן נושאות רבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. הבנק מתבסס על מודל ייעודי וקבע, כי תקופת הפרעון של יתרת העו"ש היציבה המשמשת בחישוב החשיפה לרבית תהיה למספר שנים.

ניתוח רגישות להשפעת השינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע על נכסים והתחייבויות החשופים לשינויים ברבית על פי שוויים ההוגן, כולל ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הרבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

להלן פריטים על השפעת שינויים ברבית על השווי ההוגן של עודף הנכסים במגזר, על הכנסות הרבית נטו ועל הכנסות המימון שאינן מרבית:
 1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית):

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019		
סך הכל	מט"ח	שקל במיליוני ש"ח	סך הכל	מט"ח	שקל במיליוני ש"ח
6,503	(138)	6,641	7,664	84	7,580
5,890	(1,064)	6,954	7,626	(122)	7,748

שווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾

מזה: תיק בנקאי

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה (עו"ש).

פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 32' לדוחות הכספיים.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על השווי ההוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות בנות שלו:

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019			
סך הכל	מט"ח ⁽⁵⁾	שקל ⁽⁵⁾ במיליוני ש"ח	סך הכל	מט"ח ⁽⁵⁾	שקל ⁽⁵⁾ במיליוני ש"ח	
(106)	(25)	(81)	(102)	(35)	(67)	שינויים מקבילים
(98)	(15)	(83)	(78)	(20)	(58)	עלייה במקביל של 1%
130	21	109	172	26	146	מזה: תיק בנקאי
124	14	110	152	14	138	ירידה במקביל של 1%
						מזה: תיק בנקאי
(189)	1	(190)	(189)	(2)	(187)	שינויים לא מקבילים
141	(11)	152	178	(16)	194	התללה ⁽²⁾
40	(17)	57	112	(30)	142	השטחה ⁽³⁾
(30)	5	(35)	(27)	14	(41)	עליית רבית בטווח הקצר
						ירידת רבית בטווח הקצר

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הרבית בכל מגזרי ההצמדה.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על הכנסות רבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מרבית⁽⁶⁾

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019			שינויים מקבילים
הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות רבית, נטו	סך הכל ⁽⁴⁾	הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות רבית, נטו	סך הכל ⁽⁴⁾	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
300	10	290	310	6	304	עלייה במקביל של 1%
288	-	288	304	-	304	מזה: תיק בנקאי
(555)	(10)	(545)	(589)	(6)	(583)	ירידה במקביל של 1%
(543)	-	(543)	(583)	-	(583)	מזה: תיק בנקאי

- (1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה (עו"ש).
 (2) התללה - ירידה ברבית בטווח הקצר ועליה ברבית בטווח הארוך.
 (3) השטחה - עליה ברבית בטווח הקצר וירידה ברבית בטווח הארוך.
 (4) לאחר השפעות מקדמות.
 (5) הרכיבים לגביהם נלקחת בחשבון סביבת רבית שלילית - מכשירים פיננסיים נגזרים, נכסים והתחייבויות במגזר צמוד המדד ואגרות חוב במגזר המט"ח.
 (6) בתרחישי ירידת רבית המשקפים רבית שלילית, חושבה השפעת התרחיש על הכנסות נטו מרבית, בהתאם להנחות שונות.

גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור

ביום 13 בפברואר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור" וזאת על רקע הנחיות הגילוי של ה-SEC בדבר הפסקת שימוש בליבור (LIBOR), המבהירות בין היתר את הגילוי הנדרש בנושא. הנחיות הגילוי כאמור פורסמו על רקע הסיכון לחוסר ודאות בנוגע לאופן הפרשנות של חוזים הצמודים לליבור, במצב שבו החל משנת 2021 לא יפורסם יותר ליבור, או שיקבע כי הליבור אינו מייצג יותר את שיעורי הרבית הרלוונטיים.

בהתאם לפרסום של הרשות להתנהלות פיננסית בבריטניה (FCA) מחודש יולי 2017, צפויה המערכת הפיננסית העולמית להפסיק את השימוש בליבור באופן הדרגתי עד סוף שנת 2021. בהמשך להחלטה זו, הוקמו צוותי עבודה שונים ברחבי העולם לצורך קביעת מדדי רבית חלופיים לריביות הליבור עבור כל אחד מחמשת המטבעות הבאים: דולר ארה"ב, לירה שטרלינג, אירו, פרנק שוויצרי ויון יפני. החלופות שנבחרו על ידי צוותי העבודה כוללות בין היתר את ריביות ה-SOFR (Secured Overnight Financing Rate); ה-SONIA (Sterling Overnight Index Average); ה-ESTER (Euro Short-Term Rate); ה-SARON (Swiss Average Rate Overnight); ה-TONA (Tokyo Overnight Average Rate).

להפסקת השימוש בליבור ומעבר למדדי רבית חלופיים צפויות להיות השלכות רחבות על הבנק כגון השלכות כלכליות, תפעוליות וחשבונאיות. לעניין זה, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, הובהר כי על רקע הסיכון לחוסר ודאות בנוגע לפרשנות של חוזים הצמודים לליבור, הבנק נדרש לכלול גילוי בדבר היערכות להפסקת השימוש בליבור החל מהדוחות לציבור ליום 31 בדצמבר 2019.

הבנק החל בתהליך בחינת ההשפעה הצפויה של הפסקת פרסום הליבור, לרבות בחינה של חלופות אפשריות בכל אחת מהמטבעות המפורטים לעיל, השלכות פיננסיות שעשויות להיגרם מהמעבר לשימוש במטבעות ה"ל" והיערכות הנדרשת הן בפן העסקי והן בפן ניהול הסיכונים של החשיפות החדשות.

יחד עם זאת, לאור השלב המוקדם של הפרויקט, בשלב זה לא ניתן להעריך באופן חד משמעי את מידת ההשפעה של הפסקת השימוש בליבור על הבנק.

נכון למועד הדיווח ובהתאם להערכות שביצע הבנק, לא קיימת לבנק חשיפה מאזנית מהותית בחוזים הנמשכים מעבר לשנת 2021 המתייחסים לליבור.

חשיפה לרבית הליבור במסגרת פעילות בנגזרים המעוגנת תחת הסדרי ISDA ותחת הסדרים אחרים אינה מהותית.

סיכונים עיקריים והיערכות הבנק אליהם

הפסקת השימוש בליבור והמעבר למדדי רבית חלופיים יוצרים לבנק סיכונים שונים כגון: סיכון פיננסי, סיכון מודל, סיכון משפטי, סיכון רגולטורי ופיקוחי, סיכון טכנולוגי וסיכון עסקי. הבנק זיהה את הסיכונים באמצעות, בין היתר, מיפוי של כל החוזים והחשיפות הרלוונטיות. נכון למועד פרסום הדוח, הבנק התחיל בהיערכות לניהול והפחתת הסיכונים שזוהו והקשורים להפסקת השימוש בליבור. כחלק מהיערכות, הבנק הקים צוות ייעודי שמטרתו, בין היתר, לפתח תהליכי עבודה לצורך זיהוי הסיכונים, הערכת היקף הסיכון, בחינת ההשפעות של כל סיכון, הצעת חלופות לאופן הפחתת הסיכונים, ניטור של הסיכונים וההשפעות הקשורות אליהם והעברת עדכונים שוטפים להנהלה ולדירקטוריון.

בשלב זה מופו הסיכונים הבאים:

- **סיכון פיננסי** - ירידה ברווחיות ו/או גידול בעלויות הנובעים, בין היתר: מהכרה בהפסדים במכשירים פיננסיים המוחזקים על ידי הבנק עקב ביטול חוזים; מערעורים של הלקוחות על קביעת תשלומי הרבית שלהם; מירידה במספר הפעולות ובמחזורי העסקאות הנעשות על ידי הלקוחות; מפתחות פוזיציות חשיפה לרבית והצורך בהתאמת תהליך ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק.
- **סיכון מודל** - בניית מתודולוגיית מחירי העברה המותאמת למעבר למדדי הרבית החלופיים; ביצוע תמחור מוצרים חדש.
- **סיכון משפטי** - בחינת הצורך והדרך לביצוע שינויים לחוזים קיימים וניסוח חוזים חדשים המותאמים להפסקת השימוש בליבור ולסביבה הכלכלית החדשה.
- **סיכון רגולטורי ופיקוחי** - הטמעה של מדיניות, נהלים, חלוקת אחריות.
- **סיכון טכנולוגי** - ביצוע עדכונים לבסיסי המידע ומערכות המידע, לרבות התאמתם לצורך שימוש במוצרים הישנים ובמוצרים החדשים.
- **סיכון עסקי** - כולל בעיקר את סיכון הבסיס (basis) שיווצר כתוצאה משוני במנגנוני ה-fallback בין המוצרים השונים (כגון, פיקדונות לעומת נגזרים).

השלכות חשבונאיות

- להפסקת השימוש בליבור והמעבר למדדי רבית חלופיים צפויות להיות השפעות חשבונאיות שונות במספר תחומים, אשר הינם, בין היתר:
- **חשבונאות גידור** - ההשפעות העיקריות הצפויות בחשבונאות הגידור הינן, בין היתר: הבנק ידרש לבצע בחינה האם לאור המעבר למדד רבית חלופי לא צפוי (probable) יתקיימו התנאים לישום חשבונאות גידור.
 - **שיעורי היוון** - מעבר למדדי רבית חלופיים עשוי להביא לשינויים בשיעורי ההיוון המשמשים כנתון (input) במודלים שונים לצורך הערכה (valuation) של נכסים והתחייבויות שונים כגון, מכשירים פיננסיים, חכירות, נגזרים וירידות ערך לנכסים לא פיננסיים.

החשיפה בבסיס

כללי

חשיפת בסיס נוצרת כתוצאה מאי הקבלה בעיתוי, בבסיס המדידה ובסכומי ההשקעה עם או ללא פעולות גידור. על פי כללי החשבונאות ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שההשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד מוגדרת כחשיפת בסיס.

ניהול החשיפה

- ניהול הסיכונים בחשיפות הבסיס והשקעת ההון במגזרי ההצמדה השונים נעשים בהתבסס על הערכות ותחזיות שוטפות של הגורמים הניהוליים השונים במערך הפיננסי לגבי התפתחויות צפויות בשוקי הכספים וההון.
- תמהיל ההשקעה של ההון במגזרי ההצמדה השונים מנוהל באופן שוטף בכפוף למגבלות, ועל בסיס התחזיות לגבי משתני השוק הרלוונטיים תוך ניצול פערי המחירים בין עלות המקורות ותשואת השימושים במגזרי ההצמדה השונים וכדאיותן של פוזיציות "יתר" או "חסר" בכל מגזר פעילות.
- במסגרת ניהול מאזני ההצמדה נעזר הבנק, בין השאר, במכשירים פיננסיים נגזרים, כאמצעי לניטרול החשיפה לסיכונים בבסיס וברבית.

התיאבון לסיכון

- דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי הפוזיציות המותרות (עודף או חוסר) של נכסים על התחייבויות לפי מגזרי ההצמדה.
- בנוסף, קבעה הנהלת הבנק גם מגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכונים בסיס, על היקף החשיפה בבסיס.

החשיפה בבסיס בפועל

להלן תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי ההצמדה, ברמת הקבוצה:

% מההון		החשיפה בבסיס בפועל		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	
(במיליוני ש"ח)				
87	58	5,504	3,959	מט"י לא צמוד
16	41	1,045	2,780	מט"י צמוד מדד
(3)	1	(199)	38	מט"ח וצמוד מט"ח

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פרוורד ובאמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה. עיקר הפעילות בנגזרים הינה בנגזרי מטבע שקל/דולר עבור לקוחות הבנק. הבנק אינו חשוף בפעילות הנגזרים שלו לסיכונים מטבע מהותיים. להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 31 בדצמבר 2019 (במיליוני ש"ח). המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים.

איר	דולר	אחוז שינוי בשער החליפין
(1)	9	ירידה של 5%
(3)	13	ירידה של 10%
5	(5)	עלייה של 5%
13	1	עלייה של 10%

הערות:

- (1) השפעה זו חושבה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנוהלות במטבעות השונים, בהינתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.
- (2) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.
- (3) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.
- (4) לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

רגישות ההון לשינויים במדד

הבנק פועל בשוק המדד באמצעות מתן שימושים, כגון הלוואות, משכנתאות ורכישת אגרות חוב וכן באמצעות גיוס מקורות צמודי מדד. כמו כן, הבנק מבצע עסקאות פרוורד מדד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק אינו חשוף בפעילות הפרוורדים שלו לסיכונים מדד מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד, נכון ליום 31 בדצמבר 2019 (במיליוני ש"ח). המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים.

אחוז שינוי במדד	איר
ירידה של 3%	(81)
עלייה של 3%	73

סיכונים אופציות

כללי

סיכונים אופציות הם הסיכון להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שווי של האופציות, לרבות סטיות התקן.

התיאבון לסיכון

- חדר העסקאות במט"ח של הבנק סוחר במגוון של מוצרים פיננסיים - ובכלל זה באופציות. בנוסף למגבלות שנקבעו על היקף החשיפה בבסיס וברבית ועל רקע רגישות השווי הכלכלי של האופציות לשינויים בבסיס, ברבית ובפרט לשינויים בתנודתיות נכסי הבסיס - קבעה ההנהלה מגבלות נוספות על פעילות חדר העסקאות באופציות.
- נקבעו מגבלות ביחס לפעילות המותרת באופציות במונחי הפסד מקסימאלי בתרחישים המתייחסים לשינויים סימולטניים בשער החליפין ובתנודתיות של נכסי הבסיס. כמו כן נקבעו מגבלות על השינויים המקסימאליים בערכו של תיק האופציות במונחים של מדדי רגישות (GREEKS) ועל גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן במצב קיצון.

ניהול החשיפה

כלי ניהול החשיפה לסיכונים אופציות כוללים מטריצת רגישויות Vol-Spot המציגה את החשיפה כתוצאה מהיווצרות שילוב של תרחישים שונים של שער חליפין ותנודתיות. בנוסף, נעשה שימוש בתרחיש חשיפה לסיכון עקום רבית (תרחיש-RHO) הבוחן את השינוי בשווי הפוזיציה במקרה של תזוזה של 1% בעקום הרבית, ובמודל Weighted Vega לניהול החשיפה לסיכון התנודתיות.

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

כללי

הבנק פועל במגוון מכשירים פיננסיים נגזרים כחלק מניהול סיכוני השוק (חשיפות בסיס, מטבע ורביית) וכן כשירות ללקוחותיו, כאשר הפוזיציה באופציות (לרבות מסלולי הברירה) הינה בעלת מרכיב גבוה יותר של סיכון שוק. במסגרת זו פעיל הבנק בעיקר באופציות על שערי החליפין של מספר מטבעות זרים ביחס לשקל.

התיאבון לסיכון

לבנק מדיניות ניהול סיכונים לגבי הפעילות במכשירים הנגזרים ובמסגרתה מגבלות לגבי היקף מסלולי הברירה המגלמים אופציות "גלומות" וכן לגבי גובה ההפסד המרבי בהתקיים תרחישים מסוימים בגין האופציות, שהבנק פועל בהן כעושה שוק. השקעה במכשירים נגזרים לסוגיהם נעשית לאחר בחינת כל מכשיר לגופו והתאמתו לצרכים הפיננסיים של הבנק וליכולתו לתפעל אותו באופן מיטבי, וכן ליכולתו לנטר את הסיכון בגינו, הן בצד סיכון השוק והן בצד סיכון האשראי, עבור עסקאות בהן הבנק פועל כמתווך עבור לקוחותיו.

חדר עסקאות מט"ח

חדר עסקאות מט"ח סוחר במגוון של מכשירים פיננסיים במטבע חוץ. כמו כן, מונה על ידי האוצר לעושה שוק ראשי באג"ח ממשלתי שקלי. חדר עסקאות מט"ח הינו אחד מחדרי העסקאות הפעילים במערכת הבנקאית ופועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, עסקאות רבית, אופציות OTC ואופציות מט"ח/שקל הנסחרות בבורסה בתל אביב.

חדר עסקאות מט"ח פועל במטבעות העיקריים בעולם, כאשר עיקר הפעילות הינה במטבע דולר/שקל. החשיפה הנוצרת הן בבסיס והן ברביית כתוצאה מפעילות זו, נכללת במסגרת המגבלות המאושרות על ידי הדירקטוריון לחשיפות בבסיס וברביית.

להלן ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019			
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
3,209	-	3,209	2,911	-	2,911	עסקאות גידור: חוזי רבית
25,901	25,001	900	18,379	17,410	969	עסקאות אחרות: חוזי רבית
60,101	51,250	8,851	74,927	62,045	12,882	חוזי מטבע חוץ
45,327	45,290	37	44,493	44,493	-	חוזים בגין מניות, מדדי מניות, סחורות ואחרים
134,538	121,541	12,997	140,710	123,948	16,762	סך הכל מכשירים פיננסיים נגזרים

פיקוח ובקרה על ניהול סיכונים במכשירים נגזרים

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים מבוקרת ומפוקחת לאורך קווי ההגנה והחשיפה מדווחת במסגרת מסמך הסיכונים.

סיכון מחירי מניות

סקירת הסיכון ואופן ניהולו

ההשקעה במניות ובמכשירים המשקפים סיכון מנייתי, נועדה לשפר את פיזור הסיכונים ואת גיוון מקורות ההכנסה לטווח הבינוני-ארוך בהשקעת ההון הפנוי. ההשקעה מתבצעת ככלל במניות ישראליות הנסחרות במדד תל אביב 125 ובמדדי מניות מובילים בחו"ל, וזאת תוך בדיקת כדאיות ההשקעה טרם הרכישה.

תיאבון הסיכון

בנוסף למגבלות הרגולטוריות בכל הקשור להגבלת היקף ההשקעה המותר לתאגידים בנקאיים בתאגידים ריאליים, הגדיר דירקטוריון הבנק תיאבון סיכון עבור פעילות במניות, במסגרתו קבע מגבלות על גובה ההשקעה, תמהיל ההשקעה - לרבות מגבלה על החשיפה המטבעית ומגבלות ענפיות.

סיכון נזילות

כללי

סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים, אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

מדיניות ניהול הסיכון

מדיניות ניהול סיכון הנזילות ברמת קבוצת הבנק מיושמת בהתאם להוראת ניהול בנקאי 342 ו-221 וכוללת, בין היתר, מגבלות על יחסי כיסוי נזילות ועל יחסי הנזילות המזעריים בתרחיש רגיל ובתרחישי קיצון והתייחסות לכלי המדידה, השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף. כמו כן, הבנק קבע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק, וזאת בכדי להבטיח את יכולתו של הבנק לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף, וכאלה שעלולים להתעורר בעת מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים.

תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה פועלים לשמירה על מלאי נכסים נזילים ברמה נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שיניב הכנסה לבנק. הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק והקבוצה נמוך ומתבטא במבנה הנכסים וההתחייבויות, כלי המדידה וניטור הסיכון הרבים שמוקצים לעניין זה, ומערכי הניהול והבקרה שמופקדים על ניהול סיכון זה.

יחס כיסוי נזילות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 (LCR)

יחס כיסוי הנזילות מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, אשר מבוססת על המלצות ועדת באזל. היחס הינו תקן הנועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר, באמצעות דרישה שתאגידים בנקאיים יחזיקו מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA - High Quality Liquid Assets) לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן במהירות ובקלות בשווקים הפרטיים, כדי לענות על צרכי הנזילות בתרחיש קיצון, הנמשך 30 ימים קלנדריים. התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי הנזילות במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית.

יחס כיסוי הנזילות - LCR, מכיל שני רכיבים:

(א) שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה בתנאי קיצון (HQLA),

(ב) סך תזרים מזומנים יוצא, נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, המחושב על פי הפרמטרים של התרחיש.

היחס מחושב כשיעור של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה מתוך סך תזרים מזומנים יוצא, נטו במהלך 30 הימים הקלנדרים הבאים, והחל מינואר 2017 הדרישה הפיקוחית המזערית ליחס כיסוי הנזילות, הן ברמת הבנק והן ברמת הקבוצה הבנקאית, הינה 100%. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימאליות אלו, אך עליו לדווח מיידית על החריגה למפקח על הבנקים, ובמקרים מסוימים, בליווי תכנית לסגירת פער הנזילות שנוצר.

כחלק ממדיניות ניהול סיכונים פיננסיים, אימץ דירקטוריון הבנק מגבלה פנימית, המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי נזילות, הן לבנק והן למאוחד.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות הרגולטוריות לשנת 2019.

להלן יחס כיסוי הנזילות במאוחד ובבנק:

לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 בדצמבר		
2018	2019	
	באחוזים	
122%	128%	יחס כיסוי הנזילות בנתוני המאוחד
122%	127%	יחס כיסוי הנזילות בנתוני הבנק
100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכונים נזילות

התפיסה הבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו בנהלים באופן שוטף הן על ידי מנהלי החשיפה והן על ידי גורמי בקרה וביקורת בלתי תלויים, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים. ניהול החשיפה לסיכונים הנזילות נבחן ומבוקר באופן שוטף על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה בקווי ההגנה הראשון, השני והשלישי.

דיווח על החשיפה לסיכונים נזילות

- דוח סיכון נזילות יומי בשקלים ובמט"ח.
- דיווח על החשיפות לסיכון הנזילות בשקלים ובמט"ח בהשוואה למסגרות ולגבולות הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והסמכויות לניהולם ניתן שלוש פעמים בשבוע, במסגרת הועדה לעניינים שוטפים, בראשות המנכ"ל או מנהל הסיכונים הפיננסיים.
- דיווח על החשיפות מרכז במסמך הסיכונים הרבעוני ודיווח שוטף על פי הצורך.

ניהול סיכון הנזילות על בסיס קבוצתי

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ, ברמת הקבוצה, הבנק וחברת הבת הבנקאית, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין ו-221. חברת הבת הבנקאית מיישמת מדיניות עצמאית לניהול הנזילות לטווח הקצר ולטווח הארוך, תוך הקפדה על קיום ההוראות של הרשויות הרגולטוריות, ובהתאמה לאופי פעילותה וצרכי הנזילות שלה. כמו כן, חברת הבת עומדת ביחס כיסוי הנזילות בפני עצמה. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות על העברת כספים בתוך הקבוצה מעבר למגבלות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג.

מצב הנזילות והרכב הנכסים וההתחייבויות

הנכסים הנזילים העיקריים בקבוצה, הכוללים מזומנים, פקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניתריים), פקדונות בבנקים וניירות ערך נזילים, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2019 ב-47.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-42.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2018, מזה, יתרת המזומנים, הפקדונות בבנק ישראל והפקדונות בבנקים הסתכמה ב-37.5 מיליארד ש"ח ו-9.8 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל. יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2019, עומד על 136.6%, בהשוואה ל-132.5% ב-31 בדצמבר 2018. בסוף דצמבר 2019 הסתכמו פקדונות הציבור, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, בכ-123.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-116.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2018.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. זאת, כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים, תוך דגש על גיוס מקורות לטווחי זמן בינוניים וארוכים, ממגוון של מגדרי לקוחות, ובמטבעות שונים. לבנק מקורות במח"מ חוזי קצר-בינוני, אשר הבנק צופה כי יוחזקו לאורך זמן. השימושים הינם הן לטווח קצר והן לטווח בינוני-ארוך. ככלל, חשיפות המטבע של הבנק במגזר המט"ח הינן נמוכות (ראה פרק סיכון שוק). חשיפת המדד של קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה ב-2,780 מיליון ש"ח.

למידע בדבר פירוט נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון - ראה באור 31 לדוחות הכספיים.

יתרת סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות:

31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019	
	במיליוני ש"ח	
2,017	2,721	1
1,758	2,439	2
1,672	2,089	3

סיכון מימון

כללי

סיכון מימון נובע מהתייקרות בלתי צפויה בעלות המימון, כאשר מקורות מימון ממוחזרים או נפרעים ומוחלפים על ידי מקורות חדשים ויקרים יותר, או כאשר הבנק נאלץ לממש נכסים כתוצאה ממחסור במקורות זמינים. סיכון המימון בבנק מנוהל כחלק מניהול סיכון הנזילות. לבנק מקורות מימון מגוונים שעיקרם פקדונות הציבור. סיכון זה מנוטר באמצעות מודל קצר/ארוך, אשר מגביל את היקפי עודף השימושים הארוכים בשקלים ובמט"ח וכן מגביל את ההפסד הצפוי לבנק בגין התייקרות עלות הגיוס לתקופה של שנה.

סיכון תפעולי

כללי

בהתאם להגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350, סיכון תפעולי הוא סיכון להפסד כתוצאה מאי-נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים (לרבות סיכון יחסי עבודה) או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים דו וטכנולוגיות המידע, סיכונים אבטחת מידע וסייבר והמשכיות עסקית, ואינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין (היבטי החשיפה והניהול של הסיכון המשפטי על היבטיו השונים נדונים בהרחבה בפרק נפרד).

מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע מדיניות כוללת ומקיפה לניהול הסיכונים התפעוליים, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 310 ו-350. המדיניות מגדירה את תיאבון הסיכון, וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק. המדיניות כוללת התייחסות למבנה הארגוני של ניהול הסיכון ולשרשרת של תהליכי ניהול סיכונים, מרמת זיהוי הסיכונים, הערכה ומדידה, הפחתה וניטור הסיכונים.

ניהול החשיפות

1. איתור, מיפוי, מיזעור וניטור

הסיכונים התפעוליים מובנים בכל סוגי הפעילות העסקית של הבנק, ביחידות הארגוניות, בתהליכי הרוחב ובמערכות התומכות. ניהול הסיכונים התפעוליים מהווה חלק בלתי נפרד ממערך ניהול הסיכונים הכולל, ומבוצע במטרה להעריך ולנטר את הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, למזער את הסיכונים התפעוליים ככל האפשר, תוך מתן חשיבות מיוחדת ביישום בקורות כנגד מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, ומשיקולים של עלות מול הפחתת הסיכון, להפחתת נזקים כספיים בגין הסיכונים התפעוליים ולניהול הקצאת ההון באופן מיטבי. אחד מהכלים המרכזיים למיפוי וזיהוי הסיכונים התפעוליים ולשליטה ובקרה עליהם הינו סקר הסיכונים התפעוליים. הסקר כולל את מיפוי ותיעוד התהליכים העסקיים והסיכונים התפעוליים והבקורות בתהליכים אלו, לרבות סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, גם בהתבסס על מאגר אירועי הכשל וממצאי ביקורת, הערכת אומדן הסיכונים והפחתתו על ידי יישום בקורות חדשות, חיזוק בקורות קיימות ועוד. בעקבות ממצאי סקרי הסיכונים שמתבצעים, ממצאי הביקורת הפנימית ותהליכי הפקת לקחים בגין אירועי כשל, משולבות בקורות מיכוניות ואחרות בפעילויות הבנק השונות, וכן שופרו ושודרגו נהלי ותהליכי העבודה והבקרה. בנוסף, כחלק מתשתית מעקב ובקרה, הוגדרו KRI - אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים בתהליכים נבחרים לאיתור מוקדם של שינוי במפת הסיכונים.

2. איסוף ודיווח אירועי כשל

הבנק מקיים תהליך של איסוף ותיעוד אירועי כשל (אירועי הפסד/רווח, כמעט הפסד/כמעט רווח, הפרשה לתביעה), כבסיס נתונים לניתוחים רבעוניים ושנתיים של מגמות ומוקדי סיכון, לצורך הצגה בפני ההנהלה והדירקטוריון, לאומדן הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, לאימות הערכות של מומחי התוכן, להפקת לקחים, לבחינה מחדש ולשיפור בקורות קיימות, לעדכון מפת הסיכונים ולשמירת היסטוריה. בנוסף, מקיימת הקבוצה תהליך הפקת לקחים גם לגבי אירועים חיצוניים מהותיים שמידע לגביהם מופיע בתקשורת.

3. מערכת למדידה, אמידה וניהול של סיכונים תפעוליים

הבנק מנהל את מפת הסיכונים באמצעות כלי תוכנה, התומך במתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים. מאגר המידע המרכזי של כלי התוכנה, כולל את נתוני המבנה האירגוני וכן את מיפוי ותיעוד התהליכים בבנק ואירועי הכשל.

המשכיות עסקית (Business Continuity Planning)

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חירום. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 355 בנושא, נערך הבנק להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות עסקית במצבי חירום שונים. בבנק מתבצעת היערכות הכוללת מסמך מדיניות מקיף בנושא המשכיות עסקית, מסמך מסגרת עבודה הכולל פירוט לגבי תשתיות טכנולוגיות נאותות, גיבוי והטמעת תכניות פעולה מקיפות ותשתית נהלים תומכת וביצוע תרגילים המדמים מצבי חירום שונים. בבנק קיים חדר מצב קבוצתי ופורום הערכות לשעת חירום קבוצתי בראשות ראש החטיבה לניהול סיכונים. הפורום מופקד על יישום המדיניות, הנהלים והמעקב אחר היערכות הקבוצה למצבי חירום שונים ומתכנס לפחות אחת לרבעון. מתקיים דיווח תקופתי בהנהלה ובדירקטוריון בנושא המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום. הבנק מקיים באופן שוטף תהליך לשיפור היערכות המשכיות עסקית במסגרתו מעודכן המיפוי של כל הפעילויות והמשאבים הקריטיים אשר נדרשים בשעת חירום, ומעודכנים תרחישי החירום ומסמך המדיניות בהתאם.

ניהול סיכונים בסביבות מחשוב ענן

לבנק מדיניות שימוש במחשוב ענן במסגרת מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע, שאושרה בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק פועל בהתאם להוראה 362 בנושא, הקובעת הנחיות ותנאים הנדרשים לשימוש של תאגיד בנקאי בטכנולוגיות מחשוב ענן ומדגישה את הצורך לנהל את הסיכונים לכל שימוש בטכנולוגיות מחשוב ענן.

אבטחת מידע

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות מפורטת בנושא מדיניות אבטחת מידע בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 357 - "ניהול טכנולוגיית המידע", ומינה מנהל אבטחת מידע האחראי על ניהול סיכוני אבטחת מידע. הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל בנושא מדיניות חברתיות ומיישם את הנחיות תקנות הגנת הפרטיות.

השלכות של סיכוני אבטחת מידע ואירועי סייבר

התקפות סייבר מבוצעות במטרה להסב נזק מאסיבי באמצעות פגיעה בפעילות אסטרטגית. הנזק הצפוי מהתקפות אלו עשוי לנבוע מפגיעה באמינות, שלמות, סודיות המידע ו/או בזמינות מערכות הבנק. נזקים אלו עלולים להוביל לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק ולהשפעה על לקוחותיו.

הבנק מקיים מערך הגנה כולל ויעודי להתמודדות עם התקפות סייבר, בנוסף לפעילות הכוללת המבוצעת בתחום אבטחת המידע. מערך ההגנה כולל היבטים אנושיים, טכנולוגיים ותהליכיים, שמטרתם לצמצם את הפגיעה בפעילות הבנק וההשפעה על לקוחותיו, והכל על פי תרחישי תקיפה ייעודיים המוגדרים על ידי מנהל הגנת הסייבר.

מערך הגנת הסייבר זיהה ניסיונות תקיפה, אך הבנק וחברות הבת שלו לא חוו עד כה התקפות סייבר בעלות השפעה מהותית על תפקודם. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, ההנהלה והדירקטוריון של כל אחת מהחברות בקבוצה הגדירו את אסטרטגיית הגנת הסייבר ואת מדיניות הגנת הסייבר.

הבנק מיישם את הנחיות הוראות ניהול בנקאי תקין שהוציא בנק ישראל אשר עוסקות בפעילות הבנק מול ספקיו: הוראה 363 - "ניהול סיכוני סייבר בשרשרת האספקה" והוראה 359A - "מיקור חוץ". בנוסף, הבנק עומד בדרישות הבקרה של חברת SWIFT העולמית.

פיקוח ובקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים

הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח וביקורת על תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים נבחן ומבוקר על ידי הדירקטוריון והנהלה וכן על ידי דרגי הביניים במסגרת פורומים ודיווחים, כמפורט בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים אחרים

סיכון משפטי

כללי

סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)".

הבנק מתייחס להגדרה באופן מרחיב וכולל בסיכון המשפטי, בין היתר, סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

תיאבון הסיכון

הבנק נוקט במדיניות שמרנית של תיאבון סיכון נמוך ביחס לקשירת הסכמים והתחייבויות משפטיות ומבצע את פעילותו העסקית בליווי גיבוי משפטי הולם, תוך הקפדה יתרה על עמידה בכל הוראות החקיקה והרגולציה והמגבלות והחביונות הנגזרות מהן. מבלי לגרוע מהאמור, הבנק מיישם מדיניות ניהול סיכונים משפטיים השוללת כל פעולה מודעת לסיכון שתוצאותיו עלולות לגרוע העמדה לדין פלילי או נקיטת סנקציות פליליות או מנהליות נגד הבנק או מי מנושאי המשרה בו ונוקט במדיניות של אפס סובלנות בכל הנוגע לסיכון שמקורו בהפרה של הוראות דין המהוות עבירה פלילית או הפרה מינהלית.

מדיניות וניהול החשיפות

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי, במסגרתה מתוארים הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו.

מערך הייעוץ המשפטי של הבנק מקיים מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של הבנק, ומספק את הייעוץ, הגיבוי והתמיכה המשפטית הנדרשת לבנק על יחידותיו השונות. הבנק פועל למזעור הסיכונים על בסיס התפתחויות אלו ובהתאם להשלכותיהן.

בנוסף, פועל מערך הייעוץ המשפטי לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר או פעילות חדשים ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר.

במסגרת סקר הסיכונים התפעוליים שנערך בבנק נסקרות גם פעילויות מערך הייעוץ המשפטי, וסיכונים שאותו מוערכים, נקבעים צעדים למזעורם ומופקים לקחים לשם מניעת הישנותם.

דיווח על החשיפה לסיכונים משפטיים

- החשיפות לסיכונים משפטיים מרוכזות ומדווחות במסגרת מסמך הסיכונים המשפטי הרבעוני, המשולב במסמך הסיכונים הכולל של החטיבה לניהול סיכונים, אשר נדון אחת לרבעון בהנהלה, בוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ובדירקטוריון.
- בעת אירוע מהותי בעל אפיונים משפטיים, מוגש למנהלת הסיכונים המשפטיים דיווח מיידי. במדיניות ניהול הסיכונים המשפטיים מוגדרים דיווחים מיידיים ואחרים למנכ"ל ולדירקטוריון.

ניהול על בסיס קבוצתי של הסיכונים המשפטיים

מערך הייעוץ המשפטי פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול הסיכונים המשפטיים, ובאחריותו הגדרת מדיניות ניהול הסיכונים המשפטיים הקבוצתית.

סיכונים משפטיים משמעותיים בקבוצה מדווחים למנהלת מערך הייעוץ המשפטי, הן בדיווחים מיידיים והן בדיווחים תקופתיים, וכן מתקיימים בקבוצה מנגנונים לשיתוף פעולה ולעדכון תקופתי ושוטף בסוגיות ובמידע משפטי רלוונטי.

ניהול סיכונים בתיק ניירות הערך במטבע חוץ ובשקלים - סיכונים שוק וזכות

- א. דירקטוריון הבנק קבע במסגרת מסמך מדיניות הסיכונים הפיננסיים מדיניות ותיאבון סיכון מפורטים ביחס לפעילות הבנק בתיק ניירות הערך במטבע חוץ ובשקלים, וקבע מגבלות השקעה וקווים מנחים, הן בהיבט האשראי, הן בהיבט של חשיפה לסיכונים צד נגדי והן בהיבט של חשיפה לסיכונים שוק, רבית ונזילות. מדיניות זו נבחנת על ידי הדירקטוריון וועדותיו לפחות אחת לשנה, ובאופן דינאמי יותר, הדירקטוריון יקיים דיון באירועים פיננסיים חריגים העלולים להשפיע על חשיפות הבנק.
- ב. הבנק משקיע רק באגרות חוב של חברות שדורגו בדירוג השקעה מינימאלי ביום הרכישה, כפי שנקבע במדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים וזאת לאחר בחינת איכות האשראי של המנפיק, סיכונים השוק הגלומים בהשקעה ונזילות אגרות החוב.
- ג. לאחר ביצוע ההשקעה, מקיים הבנק באופן שוטף, כחלק מניהול הסיכונים השוטף בתיק ניירות הערך במט"ח ובשקלים מעקב מאקרו כלכלי וענפי הרלוונטי להשקעותיו השונות.
- ד. כחלק ממנגנוני הפיקוח והבקרה על ניהול הסיכונים גובשה בבנק שגרת דיווח לגבי אופי והיקף החשיפות בתיק ניירות הערך המנוהל. הדיווחים נמסרים הן לגורמים מקבלי החלטה והן לגורמי הבקרה. עיקר מתכונת הדיווח בבנק הינה:
 - דיווח מיידי עם גילוי חריגה ממגבלות ונהלים.
 - דיווח מיידי על פתיחת מרווחים, הרעה משמעותית בדירוג וכל אירוע חריג משמעותי אחר בתיק, וככל שנדרש.
 - דיווח אחת לשבוע לוועדה הדו יומית לעניינים שוטפים בראשות המנכ"ל/מנהל הסיכונים הפיננסיים על פתיחת מרווחים, רכישות ומכירות ניירות ערך ואירועים חריגים.
 - ישיבות השקעה אחת לשבועיים בראשות מנהל הסיכונים הפיננסיים.
 - דיון לפחות אחת לרבעון בראשות המנכ"ל בתמהיל התיק, בהתפתחויות בחשיפה ובמגמות בשווקים הפיננסיים.
 - דיווח שש פעמים בשנה לוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.
 - דיווח רבעוני במסגרת מסמך הסיכונים.
 - דיווח דו-חודשי לוועדת ניהול נכסים והתחייבויות של ההנהלה בראשות המנכ"ל ובהשתתפות מנהל הסיכונים הראשי.לפירוט תיק ניירות הערך - ראה פרק המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון.

סיכון ציות

כללי

- סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות.
- הוראת ניהול בנקאי תקן 308 של הפיקוח על הבנקים מחייבת את הבנקים לפעול לקיום כלל הדינים וכללי ההתנהגות החלים על הפעילויות הבנקאיות השונות של הבנק. במסגרת עדכון להוראה שפורסם בדצמבר 2019, נוספה החובה לבחון גם שינויים משמעותיים מחוץ לישראל בהוראות הציות ובמדיניות האכיפה מחוץ לישראל, שחלות על התאגיד הבנקאי, לרבות על פעילות הלקוחות. תהליכי הזיהוי וההערכה שבבסיס העדכון יכללו גם לקחים מאירועי ציות משמעותיים ויעוגנו בנהלי התאגיד הבנקאי או בדרך מתועדת אחרת שתבטיח הטמעתם בתהליך.
- הבנק פועל לאיסוף מאורגן ויזום של עדכוני רגולציה זרה ביחס למדינות עיקריות הרלוונטיות לפעילות cross border של הבנק.
- הוראות ציות, כמוגדר בהוראה 308 האמורה לעיל, הינם: חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לעניין זה, לרבות עמדות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות ציבור וציות להוראות רשות שוק ההון), תקדים משפטי מחייב, נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של הבנק.
- החובות החלות על הבנק הינן חובות חוצות ארגון הנוגעות למגוון נרחב של פעילויות, תהליכים ומוצרים אותם מבצע הבנק מדי יום.
- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך, המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות הדין הרלוונטיות, נהלי הבנק והתהליכים השונים בבנק, אשר מסדירה נהלים והנחיות ליישום מתמשך של התכנית, וזאת בהתאם לקריטריונים שפרסמה רשות ניירות ערך בנושא. הבנק מינה את ראש החטיבה לניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני ניירות ערך, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וביקורות בתחום דיני ניירות ערך.
- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני תחרות כלכלית. הבנק קבע נהלים ותהליכים שונים ליישום מתמשך של התכנית. הבנק מינה את קצין הציות הראשי של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני תחרות כלכלית, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה.

מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע ואישר מדיניות ציות קבוצתית. במסגרת המדיניות הוסדרו, בין היתר, מבנה פונקציית הציות, הגורמים השונים המעורבים ביישום המדיניות, חלוקת האחריות לביצוע בקורות בקו ההגנה השני אחר הוראות הציות השונות בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה וכדומה.

תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה אימצו מדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכון הציות. ביחס להפרת הוראות החוק ונהלי הבנק הקשורים להוראות החוק, הקבוצה תמלא אחר הוראות ציות החלות עליה ותפעל לשם הבטחת העמידה בהן על ידי כלל עובדי הקבוצה. כל עסקיה של הקבוצה יבוצעו על פי נהלי הבנק, הקוד האתי ובהתאם לכל החוקים והתקנות. הקבוצה פועלת להטמעת תרבות ארגונית ואמות מידה ליושרה ואתיקה כבסיס הכרחי לקיום של תרבות ציות בכל דרגי הארגון.

ניהול החשיפה

- לשם קיום ההוראה הוקמה בבנק מחלקת ציות (להלן - "פונקציית הציות" או "הפונקציה"), הכפופה לקצין הציות הראשי ומשמשת כפונקציה בלתי תלויה, האחראית על ניהול סיכון הציות בתאגיד הבנקאי. כמו כן, מונה קצין הציות הראשי כ-RO (הממונה) על יישום כללי החקיקה וההוראות בתחומי ה-FATCA שמטרתו לאכוף מנגנוני דיווח לגבי חשבונות של אמריקאים מחוץ לארה"ב, RO לבחינת יישום הסכם ה-QI (Qualified Intermediary) המרחיב את דרישות הדיווח וניכוי המס מתשלומים מסוימים מעבר לחשבונות של תושבי חוץ אמריקאים גם לחשבונות אחרים להם הכנסות ממקורות בארה"ב וכן אחראי לוודא יישום כללי ה-CRS (Common Reporting Standard) שבדומה ל-FATCA תכליתו להסדיר את אופן החלפת המידע האוטומטי לגבי חשבונות פיננסיים של תושבים זרים בין מדינות אשר יחתמו על הסכם ביניהן.
- פונקציית הציות אחראית על ריכוז הבקרה בבנק לציות להוראות הציות שבאחריותה בהתאם למדיניות הציות ותכנית העבודה השנתית ולדיווח על ליקויים או פערים לכל מדרג הסמכויות בבנק.
- לצד קצין הציות הראשי פועלים:
 - נאמני ציות בכל אחד מסניפי הבנק ובמטה.
 - פורום מעקב אחר יישום הוראות סטטוטוריות אשר מתפקידו לעקוב אחר יישום הוראות ציות חדשות ולדון בטיטת הוראות, הצעות חוק, תזכירי חוק וכדומה.

דיווח על החשיפה

- דיווח במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, על הפעילות הכוללת של הפונקציה ועמידה בהוראות ציות והמלצות לגבי הפרות והיערכות ליישום הוראת ציות חדשה, וכן דיווח שנתי מפורט על סיכום פעילות שנתי.
- בנוסף, במדיניות הציות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים להנהלה ולדירקטוריון.

ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הציות

קצין הציות הראשי פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכונים הציות, ובאחריותו לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא הציות בקרב חברת הבת הבנקאית, ליווי חברות הבת בבניית מערכות, בכתיבת נהלים, בפעולות הדרכה ובהטמעה של ההוראות. בחברת הבת הבנקאית פועלת קצינת ציות.

ניהול סיכון בנקאות הוגנת - Conduct Risk

סיכון בנקאות הוגנת הינו סיכון חוצה ארגון, השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ואשר מושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות, הגינות ושקיפות, באופן שבו הבנק מתנהל אל מול מחזיקי העניין השונים. קבוצת הבנק נדרשת להטמיע ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה וחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותה השוטפת. ככלל, נדרשת קבוצת הבנק לוודא כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בסטנדרט ההתנהלות חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, בין היתר, סיכונים ציות, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וכיו"ב. לבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה (Conduct risk), כחלק ממדיניות הציות.

סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

כללי

- סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ומימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרור התממשות של סיכון מוניטין.
- על המגזר הבנקאי חלות הוראות שונות במסגרת מניעת הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, את החוק לאיסור הלבנת הון, החוק לאיסור מימון טרור, צו איסור הלבנת הון, תקנות איסור מימון טרור, הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, חוזרים שונים ועוד.

מדיניות

לקבוצה מדיניות מוסדרת לנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור, המאושרת בדירקטוריון אחת לשנה.

תיאבון הסיכון

- הבנק מפעיל מדיניות של "אפס סובלנות" בהתייחסות לסיכוני הלבנת הון ובכלל זה סיכונים חוצי גבולות לעניין עבירת מס (Cross border) ובמסגרתה נדרשים כל מנהלי הבנק ועובדיו, ללא יוצא מן הכלל, כולל החברות הבנות בקבוצה, למלא אחר הוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק וכן אחר כל נהלי הבנק הרלוונטיים הנובעים מהוראות אלו.
- קבוצת הבנק נוהגת מדיניות מחמירה שנועדה להבטיח יישום דוקני של הוראות החוק והכרה נאותה של הלקוח אתו מנהל הבנק עסקים, ובכלל זה הבנת עסקיו המנוהלים עם הבנק או באמצעותו, החיוניים למניעת הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הבנק ולניהולו התקין של הבנק.
- המדיניות בתחום מניעת הלבנת הון כוללת הגדרה ברורה של איסורים ביחס לפעילות מול גופים ומדינות לגביהן ישנן הגבלות.

ניהול החשיפה

- בבנק פועלת יחידה למניעת הלבנת הון ומימון טרור, אשר מופקדת על יישום הוראות הדין בנושא זה ועל הטמעתן. היחידה כפופה לקצין הציות הראשי, המשמש גם כאחראי איסור הלבנת הון ומהווה חלק מפונקציית הציות הכפופה למנהל הסיכונים הראשי של הבנק (CRO).
- תפקידי האחראי על איסור הלבנת הון ומימון טרור כוללים, בין היתר:
 - כתיבה ועדכון המדיניות והנהלים בהתאם לעדכוני חקיקה והוראות הדין, פיתוח וביצוע בקורות על מנת לוודא כי הבנק מיישם את הוראות הדין ומבצע את הדיווחים הנדרשים, העברת דיווחים על פעולות בלתי רגילות לרשות לאיסור הלבנת הון ובדיקת יישום מדיניות הבנק בכל חברות הבת בקבוצה וכן קיום הדרכות וימי עיון לנאמני הציות ולכלל העובדים, המגבירים את המודעות לנושא.
 - לשם יישום החוק, והטמעה של הוראותיו מינה הבנק נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון בסניפים, האחראים על הפעילות השוטפת בנושא, הכפופים מבחינה מקצועית לקצין הציות.
 - הבנק נוקט באופן שוטף במהלכים לאיתור וטיוב נתונים באמצעות דוחות בקרה. ליעול הבקורות, הבנק משקיע משאבים רבים בפיתוח ושדרוג מערכות הבקרה הממוכנות ומקצה משאבי כח אדם לנושא.
 - מערך הייעוץ המשפטי מבצע מעקב אחר עדכוני חקיקה ווידוא מסירתם לאחראי על ניהול סיכוני איסור הלבנת הון וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.
 - ועדה מייעצת הוקמה לצורך תמיכה במילוי תפקידו של האחראי אשר עיקרי תפקידיה כוללים, בין היתר, דיון בפעולות בחשבונות בהם זוהו פעילויות בלתי רגילות, אשר קיים ספק באם יש צורך בדיווחן לרשות לאיסור הלבנת הון.

דיווח על החשיפה

- במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווח הממונה על איסור הלבנת הון על פעילותו. הדיווח כולל, בין היתר, התייחסות למוקדי סיכון שאותרו ודרכי הטיפול בהם.
- אחת לשנה לפחות מדווח הממונה על איסור הלבנת הון להנהלה ולדירקטוריון הבנק, דיווח מפורט.
- בנוסף, במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים להנהלה, לדירקטוריון ולבנק ישראל.

ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הלבנת הון ומימון טרור

האחראי למילוי החובות בבנק לפי חוק איסור הלבנת הון פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור, ובאחריותו לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור בחברות הבנות, כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 411, הכוונת וליווי חברות הבנות בבניית מערכות, בכתבת נהלים, בפעולות הדרכה ובהטמעה של ההוראות.

ניהול סיכונים חוצי גבולות - Cross Border

קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיה, מספקת קבוצת הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים חוצי גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין.

ביום 6 בפברואר 2019 פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, המטמיעות לדין הישראלי את ההתחייבויות שמדינת ישראל לקחה על עצמה לאימוץ התקן הבינלאומי לחילופי מידע (תקן CRS), אשר פותח ע"י הארגון לשיתוף פעולה כלכלי (OECD), לצורך קיום חילופי מידע אוטומטיים על בסיס שנתי למטרות סיוע הדדי באכיפת מס בין מדינות. הבנק והקבוצה נערכו ליישום החקיקה האמורה.

סיכון מוניטין

כללי

סיכון מוניטין הינו סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים ולהנות מנגישות רציפה למקורות מימון.

תיאבון הסיכון

לקבוצה סובלנות נמוכה לסיכון המוניטין שעלול להשפיע על יציבותה ובכלל זה - איומים שמקורם בתדמית הבנק. מעבר לכך, הבנק רואה בתדמית חיובית משום נכס מרכזי ולכן יפעל למניעת התממשות סיכון מוניטין שעלול להגיע לתרחיש קיצון וינסה למזער התממשותם של סיכונים מוניטין ככל האפשר.

מדיניות וניהול החשיפה

לבנק מדיניות לניהול הסיכון הכוללת: זיהוי ומעקב אחר גורמי הסיכון וגיבוש פעילות מונעת המבוססת על גיבוש דפוסי התנהגות/התנהלות המביאים בחשבון, ככל שניתן, את סיכון המוניטין במסגרת הגיבוש והיישום של המדיניות העסקית, איתור מוקדם של אירועי מוניטין פוטנציאליים, ניטור מתמשך של הסיכון וניהולו.

דיווח על החשיפה

מדיניות ניהול סיכון מוניטין כוללת פירוט בנוגע לחובות הדיווח ובכלל זה, דיווחים מיידיים. מערך הדיווחים מגדיר, בין היתר, באחריות מי הדיווח, תדירותו והנמענים לדיווח.

כללי

סיכון אסטרטגיה הינו סיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים רגולטוריים, ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום.

מדיניות וניהול החשיפה

יעדי מדיניות ניהול סיכון האסטרטגיה הינם:

- הבטחת התאמה בין היעדים האסטרטגיים לבין: תכניות העבודה השנתיות; האמצעים שהוקצו לעמידה ביעדים (בין היתר, משאבי הון במסגרת תכנון ההון של הבנק); יישום ההחלטות האסטרטגיות.
- יכולת ניטור של סיכון האסטרטגיה, המאפשרת זיהוי מוקדם של פערים בהתממשות תכנון האסטרטגיה: החלטות/תכניות עסקיות שגויות; יישום בלתי נאות של החלטות אסטרטגיות; שינויים ענפיים, כלכליים, טכנולוגיים ורגולטוריים.

תיאבון הסיכון

לקבוצת הבנק סובלנות נמוכה לסיכון האסטרטגי בשל ההשפעה הקריטית שעשויה להיות לו על יציבות הבנק והישגיו העסקיים. הקבוצה מאמצת אסטרטגיה עסקית המתאפיינת ברמה גבוהה של זהירות ומידתיות.

דיווח על החשיפה

בבנק קיימת מעטפת סדורה של דיווחים ביחס לסיכון האסטרטגי לאורך קווי ההגנה השונים.

סיכון רגולטורי

מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים האמורים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות והון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית ואובדן הכנסות, וכן מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה העלולים לגרום לעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) כבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק והקבוצה חושף אותם לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על התאגיד הבנקאי ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, סיכון הציות וסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו המנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד, ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק ובקבוצה לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק והקבוצה בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים-משפטיים מפוקחים ומנוהלים על ידי מערך הייעוץ המשפטי במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתור, מיפוי ומיזעור של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים על בסיס התפתחויות אלה.

בהיבט האסטרטגי - התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל, ולוקחת בחשבון את השינויים האמורים. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה פרק חקיקה ויוזמות רגולטוריות בפרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.

דיון בגורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון מתבססת על המתודולוגיה שמשמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAAP ובמסמך הסיכונים. המתודולוגיה לוקחת בחשבון את רמת הסיכון והתפתחות פרופיל הסיכון של הבנק מול תאבון הסיכון שנקבע ואיכות ניהול הסיכון. כל גורם סיכון המופיע בטבלה נבחן, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לבין גורמי סיכון אחרים המופיעים בטבלה.

סיכון	השפעה	רמת סיכון
1.1 סיכוי שוק	סיכון שוק הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים. על מנת למזער את החשיפה לסיכוי שוק, לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים אשר מתווה ומפרטת, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד, מערך בקרה, תשתית דיווחים ועקרונות לפעילות.	קטנה - בינונית
1.1 סיכון רבית	סיכון הרבית הוא סיכון להפסד או לירידת ערך כתוצאה משינויים בשיעורי הרבית בשווקים השונים. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כולל: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס (מרווח) וסיכון אופציות. סיכון הרבית בתיק, הינו הסיכון הדומיננטי אליו חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח.	קטנה - בינונית
1.2 סיכון האינפלציה	סיכון האינפלציה הינו סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן ו/או במדד המחירים עצמו.	קטנה
1.3 סיכון שער החליפין	סיכון שער החליפין הינו סיכון להפסד כתוצאה משינוי בשער החליפין ו/או כתוצאה משינויים בציפיות לשינוי בשער החליפין.	קטנה
1.4 סיכון מניות / אופציות	סיכון מחיר המניות הינו סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או מדדי המניות. סיכון אופציות הוא הסיכון להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שוויין של האופציות, לרבות סטיית התקן.	קטנה
2. סיכון נזילות	סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק. כדי למזער את החשיפה לסיכון נזילות מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמט"ח וצמוד מט"ח, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין.	קטנה
3. סיכון אשראי	סיכון האשראי הינו הסיכון שלווה או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. כדי למזער את החשיפה לסיכון אשראי מוגדרת בקבוצה מדיניות ניהול סיכוי האשראי המגדירה תיאבון סיכון פרטני ומגבלות חשיפה לגבי לווים/ענפים במגזרי הפעילות השונים ומגבלות נוספות. לבנק סביבת בקרה ענפה ומערך דיווח נרחב.	קטנה - בינונית
3.1 איכות לווים ובטחונות	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות ובהון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה מהרעה באיכות הלווים על רקע פגיעה בכושר החזר שלהם, ו/או בשווי ובטיב הבטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי, כלהלן: - חוסנו הפיננסי של הלווה - איתנות, נזילות, רווחיות, כושר החזר, רמת המינוף וכו', ו/או פגיעה בהם כתוצאה מתמורות בפרמטרים כלכליים שונים (שע"ח, שערי הרבית וכו'), ו/או סיבות עסקיות ותמורות בענף פעילותו של הלווה. - שווי, איכות או תמהיל הבטחונות הניתנים על ידי הלווה להבטחת האשראי בחשבונותיו.	קטנה - בינונית
3.2 ריכוזיות ענפית	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות ובהון הקבוצה הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסוים ו/או השקעות במוצרים הרגישים לענף. הרעה בפעילות העסקית בענף משק כזה, על רקע שינויים בביקוש או בהיצע, שינוי במחירי חומרי גלם, שינויים בטחונות ו/או פוליטיים, שינויים רגולטוריים ועוד, עלולה להביא לפגיעה ביכולת החזר ו/או בשווי הבטחונות שניתנו על ידי חלק מהלווים המשתייכים לענף זה, וכתוצאה מכך, להשפיע לרעה על שווי נכסי הקבוצה ורווחיותה.	קטנה

רמת סיכון	השפעה	סיכון
קטנה	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות והון הקבוצה הנובע מהרעה במצב של לוואה/קבוצת לווים גדולה יחסית לתיק האשראי, שעלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ובהתאמה על רווחיותה. השפעת הסיכון הינה נגזרת, בין היתר, של התמהיל הפנימי של הקבוצות, הקשר בין החברות המרכיבות אותן עסקית או ענפית, פיזורן, והשפעת הבעיות באחת מהן על היתר. כדי למזער את החשיפה לסיכון קבע דירקטוריון הבנק מגבלות לגבי החשיפה ללוואה/קבוצת לווים שבחלקן מחמירות מהמגבלות של בנק ישראל. כמו כן, קיים תהליך של בקרת קיום המגבלות ודיווח להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון.	3.3 ריכוזיות לווים וקבוצת לווים
בינונית	סיכון תפעולי הינו סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים (לרבות סיכון יחסי עבודה), או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכוי מעילות והונאות, סיכוי דו, אבטחת מידע, סייבר והמשכיות עסקית, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין, המנוהלים בנפרד. כדי למזער את החשיפה לסיכון תפעולי מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול הסיכונים התפעוליים המגדירה את תיאבון הסיכון וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים.	4. סיכון תפעולי
בינונית	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד לאור ריבוי אירועים בעולם ובמערכת הפיננסית בפרט, ולאור הרחבת פעילות הדיגיטל. הסיכון מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. הבנק מנהל את הסיכון בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 363,361,357 ו-367, המתחייבות לסיכון זה ולאיומים הנובעים ממנו. לצורך ניהול נאות של סיכויי סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכויי טכנולוגיות המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק נוקט בפעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון.	4.1 סיכון סייבר ואבטחת מידע
בינונית	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד מאחר שהסביבה הטכנולוגית מורכבת ומשתנה והתלות בה גוברת. בשנים האחרונות הסיכון התעצם לאור הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. הסיכון מנוהל לפי מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 357.	4.2 סיכון טכנולוגיות המידע
קטנה	סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)". במטרה למזער את הסיכון הבנק פועל על פי מדיניות ניהול הסיכון המשפטי אשר מוגשת לאישור ההנהלה והדירקטוריון, במסגרתה מתואר הסיכון המשפטי, הדרכים לאיתורו, מיפיו ומיזעורו. במסגרת זאת פועל הבנק לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר/שירות או פעילות חדשה ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר.	5. סיכון משפטי
קטנה-בינונית	סיכון מוניטין הינו סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון. סיכון המוניטין מושפע באופן מהותי מהתממשות של סיכונים משקים כגון סיכון תפעולי, סיכון אשראי, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור ועוד, אשר דבר פרסומם עלול לגרום התממשות של סיכון המוניטין (לדוגמה: אירועי גניבה או מעילה, אירועי הלבנת הון, אירועי סייבר, הפסד כספי גבוה וכו').	6. סיכון מוניטין
בינונית	סיכון חקיקה ורגולציה הינו סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הקבוצה העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם להשפיע על פעילות הקבוצה ועסקיה. הבנק, כתאגיד בנקאי, והחברות המוחזקות על ידו, כפופים להוראות רגולטוריות רבות הבאות לידי ביטוי בחקיקה, חקיקת משנה ומדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה כגון: הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, אגף שוק ההון וחיסכון באוצר, הרשות לניירות ערך, הרשות להגנת הפרטיות, רשות התחרות, גופים סטאטוטוריים בתחום הגנת הצרכן וכו'. בתחום המחשוב רגיש אף הוא לשינויים בחקיקה ורגולציה, על רקע שדרוגים ושינויים שנדרש לעיתים לעשות במערכות המחשוב. בתחומים אלו קיימים שינויים ו/או חידושים תכופים בחקיקה ובמדיניות הרשויות השונות. שינויים כאמור בחקיקה ובמדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה השונות עלולים להשפיע על פעילות הקבוצה ועל עסקיה, וכן לרוב דורשים השקעות והקצאת משאבים על מנת להתאים את הפעילות אליהם, הן בהשקעה במערכות והן בכח אדם ובהכשרתו.	7. סיכויי חקיקה ורגולציה

רמת סיכון	השפעה	סיכון
	<p>סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הציות. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 308, ובכלל זה הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכנית האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בהתאם לחוק יעול האכיפה בדיני ניירות ערך, הסיכון לאי קיום תכנית האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ. סיכון זה כולל גם סיכון בנקאות הוגנת (CONDUCT RISK), אשר הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ומושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות ושקיפות באופן בו מתנהל הבנק אל מול מחזיקי העניין השונים.</p> <p>התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס במדינות שונות, מתוך כוונה לאתר כספים של תושביו המוחזקים מחוץ למדינת התושבות עלולים להשליך על דפוסי התנהגות של לקוחות ומכאן לחשוף את הבנק לסיכוני ציות, סיכוני מוניטין Cross border risk-I.</p> <p>סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ומימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרום התממשות של סיכון מוניטין.</p> <p>ההשפעה של סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור משליכה על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות, האכיפה המנהלית, ורגולציה בינלאומית בתחומי מיסוי לרבות ה-FATCA וה-CRS.</p> <p>על מנת למזער את הסיכון, נקבעו מדיניות ונהלים לניהול הסיכונים השונים, הוגדר בכל אחד מהם תיאבון סיכון וקיימת מעטפת של נהלים, בקורות, מערכות מיכון תומכות ומערך דיווחים בהתאם לנדרש.</p>	<p>8. סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור</p>
בינונית	<p>סיכון האסטרטגיה הינו הסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. סיכון אסטרטגיה כולל בתוכו גם סיכון תחרות, הנובע מחשיפת קבוצת הבנק לתחרות בישראל בכל תחומי עסקיה. במהלך פעילותה השוטפת, מתמודדת קבוצת הבנק עם גורמים מתחרים, בהם תאגידים בנקאיים וגופים פיננסיים אחרים המספקים מוצרים פיננסיים חלופיים לאלו המוצעים על ידה. סיכון התחרות מבטא את סיכון השחיקה ברווחיות ובהון על רקע הלחץ התחרותי להקטנת גובה העמלות והמרווחים. ברבעון הרביעי של שנת 2019, הוחלט להעלות את רמת הסיכון מ"קטנה-בינונית" ל"בינונית", לאור העלייה בסיכון של הסביבה התחרותית ההולכת ומתגברת, במסגרתה: התגברות הרגולציה והסביבה התחרותית, רמת התחרות, מתחרים ומוצרים חלופיים.</p>	<p>9. סיכון אסטרטגיה</p>

בנוסף לסיכונים כאמור לעיל, התוצאות העסקיות של הבנק וביצועיו מושפעים באופן ישיר ממצב המשק בישראל. הרעה בתנאים הכלכליים במשק הישראלי, ו/או הרעה בתנאים הפוליטיים ו/או הבטחוניים עלולים להביא לפגיעה בהכנסות הקבוצה. עיקר פעילותו של הבנק וכן של חלק ניכר מהחברות המוחזקות על ידו הינו במדינת ישראל. לפיכך, מיתון במשק, הוצאה משמעותית של ההשקעות הזרות שהושקעו במשק בשנים האחרונות, האטה כלכלית מהותית וירידה ברמת החיים בישראל עלולים להשפיע באופן מהותי על תוצאות הבנק. מיתון במשק עשוי להגדיל את היקף החובות הבעייתיים, להקטין את מחזורי הפעילות בשוק ההון, להשפיע על הביקוש לשירותים בנקאיים שוטפים שצורכים משקי הבית, להביא לירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי ועוד.

**מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים,
בקורות ונהלים**

74 מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

74 אומדנים חשבונאיים קריטיים

78 בקורות ונהלים

מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בבאור 1 לדוחות הכספיים. הדוחות הכספיים כוללים תוצאות של חישובים, הנחות ואומדנים המתייחסים לפעילויות, אירועים והתפתחויות שונות, המשפיעים על רווחיותו של הבנק. הנהלת הבנק מתבססת בהערכתה על הנחות סובייקטיביות והערכות של עובדים וגורמים מקצועיים חיצוניים בעלי מיומנויות והתמחויות בתחומים בהם נדרשים האומדנים השונים.

לבעלי המקצוע החיצוניים ולעובדים העוסקים בפיקוח, בקרה והכנת האומדנים וההערכות בנושאים המוגדרים כבעלי השפעה קריטית על התוצאות הכספיות של הבנק, אין, ככל שהדבר מתאפשר, מעורבות וקשר עסקי שוטף עם הגורם או הסוגיה נשוא האומדן.

הנהלת הבנק והדירקטוריון סבורים כי האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק.

להלן סקירה תמציתית של התחומים בהם נדרשת הנהלת הבנק לבצע הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים שהשפעתם על הרווח והפסד עשויה להיות קריטית ומהותית. לשינויים באומדנים ובהערכות בנושאים שיתוארו להלן, ובכלל זה התממשות שונה של אירוע מהאומדן שנעשה לגביו, יכולה להיות השפעה מהותית על תוצאותיו העסקיות של הבנק ועל מבנה הנכסים וההתחייבויות שלו (לרבות - תלויות).

א. הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011, מיישם הבנק את הוראת הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" המאמצת את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב. הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. כמו כן, הבנק קבע מדיניות למדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". ההפרשה הפרטנית, הרלוונטית לחובות בעייתיים בסיווג פגום, נעשית בהתבסס על הערכות הנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי המאזני והחוץ מאזני. הפרשה זו נאמדת באמצעות הפער שבין יתרת החוב הרשומה לבין הערך הנוכחי של התקבולים הצפויים לפרעון החוב, או השווי ההוגן של הבטוחות.

אמידת התקבולים הצפויים לפרעון החוב, המתבססת על מגוון מקורות החזר הרלוונטיים, לרבות פעילותו העסקית של הלווה, ערך הבטוחות שהעמיד הלווה, מקורות פרעון פרטיים וערך מימוש ערבויות שניתנו על ידי הלווה או צדדים שלישיים, מחייבת שימוש בשיקול דעת ואומדנים אשר הנהלת הבנק מאמינה כי הינם סבירים במועד ההערכה, אולם, מטבע הדברים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדנים שנקבעו. בנוסף, הבנק בוחן את החובות ומבצע מחיקה חשבונאית של חובות אשר עומדים בתנאי המחיקה החשבונאית.

ההפרשה הקבוצתית, הרלוונטית לכלל החובות שלא סווגו כפגומים, מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית, הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי בגין סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מחושבת על בסיס שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים (בגין התקופה החל משנת 2011. בהתאם לכך, קביעת ההפרשה בשנת 2019, נסמכת, בין היתר, על שיעורי המחיקות בתשע השנים האחרונות), תוך חלוקה בין אשראי בעייתי לבין אשראי לא בעייתי.

הבנק משתמש בממוצע שיעורי הפסד ההיסטוריים בענפי המשק השונים בטווח השנים כאמור לעיל, ובנוסף, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות בקשר לאשראי לציבור הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים (התאמות איכותיות). לעניין הסבר על התאמות איכותיות - ראה באור 5.ד.1 (5) לדוחות הכספיים.

ב. תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות

הערכת הסיכון ומתן ביטוי חשבונאי לתביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של עורך הדין המטפל, על סמך בקיאותו וידיעתו את החוק והפסיקה, נסיונו בעבודה המשפטית, הכרת הפעילות הבנקאית, וכן, גם בחינת התשתית העובדתית. הערכת הסיכון מבוקרת על ידי ראש מדור ליטיגציה במערך המשפטי, ובסכומים גבוהים גם על ידי ועדה בראשות מנהלת מערך הייעוץ המשפטי של הבנק.

לשם השגת מטרה זו פועל מערך הייעוץ המשפטי במספר מישורים:

1. הכרת הדין הכללי.

קיימת הקפדה, שמוצאת את ביטויה בנהלים הפנימיים של מערך הייעוץ המשפטי, על עדכון שוטף בחקיקה ובפסיקה. תשומת לב מיוחדת ניתנת לנושאים שיש להם השלכה על פעילות הבנק לענפיה ולגווניה השונים, לרבות הסקת מסקנות והמלצה על היערכות, לרבות בעקבות תביעות שדווחו על ידי בנקים אחרים.

2. טפול בתביעות ותלונות נגד הבנק.

כנגד הבנק תלויות ועומדות תביעות משפטיות (לרבות בקשה להכיר במקצתן כתובענות ייצוגיות) בנושאים שונים, לרבות בתחום שוק ההון, יחסי בנק-לקוח, היעדר גילוי נאות וכיו"ב.

התביעות נגד הבנק עוברות לטיפולו של מערך הייעוץ המשפטי, המטפל בתביעות בין בעצמו ובין באמצעות עורכי דין חיצוניים, תוך ליווי ופיקוח של מערך הייעוץ המשפטי, ככל הנדרש. לתלונות בסכום שמעל 10,000 דולר ולכל תביעה משפטית (ללא רצפת סכום) מבוצעת הערכת סיכון. ועדה בראשות מנהלת מערך הייעוץ המשפטי של הבנק מבצעת בקרה תקופתית על הערכת הסיכון בתלונות ובתביעות שסכומן מעל 5 מיליון ש"ח. אומדנים לחשיפות שיש לבנק בתביעות ובתלויות לגביהן נדרשה הפרשה או נדרש גילוי לגבי רמת החשיפה הגלומה בהן, נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של עורך הדין המטפל, בשיתוף פעולה עם הגורמים המקצועיים הרלוונטיים בבנק ומבוקרים כאמור על ידי ראש מדור ליטיגציה במערך המשפטי, ובסכומים גבוהים גם על ידי ועדה בראשות מנהלת מערך הייעוץ המשפטי של הבנק. למנכ"ל מועבר דיווח מיידי במקרה של תביעה מהותית, דיווח חודשי על עדכונים ושינויים מהותיים בתיקי תביעות ותלונות נגד הבנק מעל סכום מסוים ודיווח רבעוני על עדכונים ושינויים כאמור בכלל התביעות והתלונות נגד הבנק.

לגבי מרבית התביעות והתלויות ישנם אומדנים לרמת הסיכון שיש לבנק ובהתאם לכך מבוצעות הפרשות.

באשר למתכונת הגילוי של תובענות משפטיות ראה באור ד.1 (16) לדוחות הכספיים.

ג. זכויות עובדים

עובדים של חברות הקבוצה, ובכללם הבנק, זכאים להטבות מסוימות בתקופת עבודתם, בעת פרישתם ולאחר פרישתם לגמלאות. הטבות אלו כוללות, בין השאר:

- תכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר העסקה - פיצויי פרישה, פנסיה, הטבות לגמלאים ואחרים.

- הטבות אחרות (לחלק מחברות הקבוצה) - מענקי ותק, הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו.

ההתחייבות בגין הטבות אלו מחושבת על בסיס אקטוארי. החישובים האקטואריים מבוססים על מספר פרמטרים ובכלל זה, ההסתברות שיתמלא כל התנאים לתשלום, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה, שיעורי הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הצפויה, שיעור הפיצויים המוגדלים ושיעור ההיוון. שיעור ההיוון מחושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח בגובה הפרש בין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב לבין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב.

להלן ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות:

31 בדצמבר 2019		
עליה של 1%	ירידה של 1%	
במיליוני ש"ח		
85	(69)	השפעת השינוי בשכר על
2	(2)	התחייבות לפיצויים ופנסיה
4	(4)	הטבות אחרות לאחר פרישה
		הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו
		השפעת השינוי בשיעור ההיוון על
(71)	88	התחייבות לפיצויים ופנסיה
(34)	46	הטבות אחרות לאחר פרישה
(4)	5	הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו
(1)	1	מענקים בגין ותק
		השפעת השינוי בשעור עזיבת עובדים צפויה
80	(111)	התחייבות לפיצויים ופנסיה
(2)	2	הטבות אחרות לאחר פרישה
(7)	10	הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו
(1)	1	מענקים בגין ותק

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על תכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר העסקה - פיצויים, פנסיה, הטבות לגימלאים ואחרים, נזקפת לרווח כולל אחר.

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על הטבות אחרות - מענקי ותק והטבות בגין אי ניצול ימי מחלה, נזקפת לרווח והפסד. חוות דעת האקטואר עומדת לעיון באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב.

ד. אומדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה.

הבנק מיישם את כללי FAS 157 למדידת השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים החל משנת 2012.

FAS 157 מגדיר את השווי ההוגן כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. התקן מחייב לעשות שימוש מירבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים, לצורך הערכת שווי הוגן. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק אשר מתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג של שווי הוגן כלהלן:

- נתוני רמה 1 - מחירים מצוטטים משוק פעיל.

- נתוני רמה 2 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר הנתונים המשמעותיים בהם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.

- נתוני רמה 3 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים בהם אינם נצפים.

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק עיקרי הוערכו לפי שווי שוק, שנקבע בשוק העיקרי ובהעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכדומה). חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בגין מרכיב המט"ח שלהם, מתבססים על הנתונים השוררים בשוקי הכספים הבינלאומיים ובשוק המקומי, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי, על שיעורי רבית לא צמודה ורבית צמודת מדד, בהתחשב במחירי השוק, הנזילות והסחירות הקיימת בשוק המקומי בהתחשב בסוג המכשיר ובתקופת העסקה. בהתאם להוראות FAS 157 שעורי הרבית הם אחידים, בין אם שווי המכשירים מהווה נכס בבנק ובין אם הוא מהווה התחייבות (אין מרווח בין רבית הקניה לרבית המכירה). סיכון האשראי הגלום במכשירים הפיננסיים הנגזרים בא לידי ביטוי בשווי ההוגן, על ידי הכללת פרמיית סיכון בחישוב השווי. פרמיית סיכון נכללה בחישוב כל העסקאות. בעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה נכס נכללה פרמיית סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ובעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה התחייבות נכללה פרמיית הסיכון של הבנק.

פרמיית סיכון האשראי של הבנקים בארץ, של הבנקים בחו"ל ושל הברוקרים בחו"ל התקבלה מגורמים חיצוניים המסתמכים על מכשירי חוב ונגזרי אשראי הנסחרים בשוק פעיל. לגבי יתר הלקוחות, פרמיית הסיכון נקבעה לפי מודל פנימי המדרג את טיב הלקוחות וסיכון האשראי שלהם.

השווי ההוגן של אופציות לסוגיהן השונים מתבסס ברובו הגדול, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה בשערי החליפין, הרבית והמדדים הרלוונטיים לאופציה שהבנק רכש או כתב. נתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-שקל ונתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-מט"ח נקבעים על ידי חברה חיצונית המתמחה בשערוך אופציות על פי הנתונים הנגזרים משוקי הכספים בארץ ובעולם. לגבי מכשירים פיננסיים נגזרים מורכבים שאין להם שוק סחיר, מתקבלים, בדרך כלל, ציטוטי שווי הוגן מגורמים בחו"ל, וסבירותם נבחנת על ידי חדרי העסקאות של הבנק. לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ראה באורים 27א, 27ב ו-32ב.

ה. שווי הוגן של ניירות ערך

השקעות הבנק במניות שאינן למסחר שקיים לגביהן שווי הוגן זמין, באגרות חוב בתיק הזמין למכירה ובניירות ערך בתיק למסחר נמדדות במאזן על פי שוויים ההוגן. ראה באור 8.ד.1 ו-9.ד.1 (9) לדוחות הכספיים בדבר קביעת שווי הוגן של ניירות ערך וירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני.

תהליך קביעת שווי הוגן של תיק נוסטרו אג"ח חו"ל

תהליך קביעת השווי ההוגן מבוצע במערך הביניים שבמערך הפיננסי של הבנק. בתמחור אגרות חוב מסוג יורבונדס ותיק אג"ח מגובות במשכנתאות, נסמך הבנק על ציטוט ממקור חיצוני בלתי תלוי, שעיסוקו במתן ציטוטים למוסדות פיננסיים רבים וגדולים בעולם.

תיק אגרות חוב מסוג יורבונדס

המצטט החיצוני מספק לבנק באופן יומי מחירים ומרווחי אשראי לגבי כל הניירות הקיימים בתיק. במערך הביניים מבוצעת בקרת סבירות על המחירים ועל מרווחי האשראי כגון, בדיקת סבירות מול ציטוט ממערכת הבלומברג של עסקאות שבוצעו בכמות ניירות ערך הקרובה לסך ההשקעה של הבנק בנייר, בדיקת מתאם למרווחים הגלומים בעסקאות CDS (credit default swap) רלוונטיות ובדיקת סבירות לעומת אגרות חוב אחרות של אותו מנפיק עם מועדי פרעון קרובים למועד הפרעון של אגרת החוב המוחזקת. במקרים בהם אין אינדיקציות כאמור לעיל, מתבצעת פניה לברוקר חיצוני לקבל ציטוט.

תיק אגרות חוב מגובות במשכנתאות

המצטט החיצוני מספק לבנק נתונים על מחיריהם של כל הניירות הקיימים בתיק. פעם בחודש מבוצעת בקרת סבירות על מחירי המצטט החיצוני באמצעות מחירים ממערכות פיננסיות אחרות.

ניתוח רגישות

על פי חישובי הבנק גידול (קיטון) של 0.05% במרווח, הנובע מסיכון האשראי של מנפיקי אגרות החוב, לגבי תיק אגרות החוב במטבע חוץ של הבנק הנסמך על ציטוטים המתקבלים מספק מחירים חיצוני, יביא לקיטון (גידול) בשיערוך אגרות החוב בסך של כ-9.7 מיליון ש"ח. בהתייחס לניירות ערך ששוויים ההוגן נקבע על פי מחירי בורסה, הרי שאלה לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של ניירות ערך ראה באורים 12 ו-32ב.

ו. היוון עלויות פיתוח תוכנה

ראה באור 14.ד.1 (14) לדוחות הכספיים בדבר נכסים בלתי מוחשיים וירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב.

בקורות ונהלים

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008, הבנק מקיים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי. ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - The Sarbanes Oxley Act of 2002 שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי ה-PCAOB. לדוחות צורף דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי, וכן הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי. הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2019 את אפקטיביות הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2019 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

יעקב סיט
מ"מ יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 15 במרס 2020
י"ט באדר, תש"פ

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, סמדר ברבר-צדיק, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2019 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סביר של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
- א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרום מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

סמדר ברבר - צדיק
מנהל כללי

15 במרס 2020

אני, נחמן ניצן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2019 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

15 במרס 2020

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון והנהלה של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להוראות ההנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 1992). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2019, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ה"ה סומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 83, אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

יעקב סיט
מ"מי"ר הדירקטוריון

תל אביב, 15 במרס 2020

דוחות כספיים שנתיים מבוקרים

83	דוח רואי החשבון על הבקרה הפנימית על דיווח כספי
84	דוח רואי החשבון המבקרים על הדוחות הכספיים
85	דוח רווח והפסד
86	דוח על הרווח הכולל
87	מאזן
88	דוח על השינויים בהון
89	דוח על תזרימי המזומנים
91	באורים לדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בערבון מוגבל בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO 1992"). הדירקטוריון והנהלת הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOb (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהעורך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספיים והוצאת כספיים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO 1992.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאזנים לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאזנים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019, והדוח שלנו, מיום 15 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב, 15 במרס 2020

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בערבון מוגבל - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק והמאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה, נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמיוחד לימים 31 בדצמבר 2019 ו-2018 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמיוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2019, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 1992) והדוח שלנו מיום 15 במרס 2020, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			באור	
2017 ⁽¹⁾	2018 ⁽¹⁾	2019	2017	2018	2019		
2,060	2,312	2,847	2,704	3,001	3,085	2	הכנסות רבית
397	511	491	402	515	483	2	הוצאות רבית
1,663	1,801	2,356	2,302	2,486	2,602	2	הכנסות רבית, נטו
47	117	127	121	166	138	13,29	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,616	1,684	2,229	2,181	2,320	2,464		הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מרבית							
94	203	233	83	231	225	3	הכנסות מימון שאינן מרבית
973	995	1,144	1,305	1,325	1,286	14, א	עמלות
176	151	54	62	81	9	5	הכנסות אחרות
1,243	1,349	1,431	1,450	1,637	1,520		סך כל ההכנסות שאינן מרבית
הוצאות תפעוליות ואחרות							
1,179	1,303	1,487	1,579	1,696	1,601	6	משכורות והוצאות נלוות
278	282	326	380	376	353		אחזקה ופחת בנינים וציוד
83	86	89	94	91	92	17	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
486	508	583	554	656	608	7	הוצאות אחרות
2,026	2,179	2,485	2,607	2,819	2,654		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
833	854	1,175	1,024	1,138	1,330		רווח לפני מסים
284	319	418	358	408	478	8	הפרשה למסים על הרווח
549	535	757	666	730	852		רווח לאחר מסים
129	198	108	54	37	51	15	חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס
רווח נקי:							
678	733	865	720	767	903		לפני יחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	(42)	(34)	(38)		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
678	733	865	678	733	865		המיוחס לבעלי מניות הבנק

2017	2018	2019	באור	
6.76	7.31	8.62	9	רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
				רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

(1) ראה באור 15. ה בדבר מיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

יעקב שיט
מ"מיו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 15 במרס 2020

דוח על הרווח הכולל לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר⁽¹⁾
(במיליוני ש"ח)

המאוחד			
2017	2018	2019	
720	767	903	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(42)	(34)	(38)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
678	733	865	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
90	(102)	101	התאמות בגין הצגת אגרות חוב (2018 ו-2017 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן נטו
4	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים נטו ⁽²⁾ , לאחר השפעת גידורים ⁽³⁾
1	37	(74)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ⁽⁴⁾
95	(65)	27	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
(35)	22	(9)	השפעת המס המתייחס
60	(43)	18	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
3	(4)	(2)	בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
57	(39)	20	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
780	724	921	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(45)	(30)	(36)	הרווח הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
735	694	885	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

- (1) ראה באור 10.
- (2) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
- (3) גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.
- (4) בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה של תכניות פנסיה ופיצוי פרישה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזן ליום 31 בדצמבר

(במיליוני ש"ח)

הבנק		המאוחד		באור	
2018 ⁽⁵⁾	2019	2018	2019		
					נכסים
30,905	36,528	31,303	37,530	11	מזומנים ופקדונות בבנקים
10,620	10,736	12,595	10,995	12,26	ניירות ערך ⁽⁴⁾
863	9	863	9		ניירות ערך שנשאלו
66,846	83,713	85,160	88,829	13,29	אשראי לציבור
(654)	(871)	(868)	(930)		הפרשה להפסדי אשראי
66,192	82,842	84,292	87,899		אשראי לציבור, נטו
7	415	700	1,039	14	אשראי לממשלה
2,878	1,278	606	605	15	השקעות בחברות מוחזקות
960	964	1,023	996	16	בנינים וציוד
226	238	239	248	17	נכסים בלתי מוחשיים
1,416	1,096	1,399	1,091	27, א, 27	נכסים בגין מכשירים נגזרים
929	667	1,100	698	18	נכסים אחרים ⁽²⁾
114,996	134,773	134,120	141,110		סך כל הנכסים
					התחייבויות והון
87,038	114,836	111,697	120,052	19	פקדונות הציבור
10,852	2,640	1,150	1,137	20	פקדונות מבנקים
777	353	982	353		פקדונות הממשלה
3,455	2,055	4,989	3,674	21	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,298	1,247	1,294	1,247	27, א, 27	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
3,483	5,074	5,595	5,723	22	התחייבויות אחרות ⁽¹⁾⁽³⁾
106,903	126,205	125,707	132,186		סך כל ההתחייבויות
8,093	8,568	8,093	8,568		הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
-	-	320	356		זכויות שאינן מקנות שליטה
8,093	8,568	8,413	8,924		סך כל ההון
114,996	134,773	134,120	141,110		סך כל ההתחייבויות וההון

(1) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך של 57 מיליון ש"ח ו-64 מיליון ש"ח במאוחד, ו-55 מיליון ש"ח ו-57 מיליון ש"ח בבנק ב-31.12.19 וב-31.12.18, בהתאמה.

(2) מזה: נכסים אחרים הנמדדים בשווי הוגן בסך של 42 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31.12.18 - 426 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(3) מזה: התחייבויות אחרות הנמדדות בשווי הוגן בסך של 47 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31.12.18 - 586 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(4) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה באור 332.

(5) ראה באור 15. בדבר מיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

(במיליוני ש"ח)

סך הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	עודפים ⁽²⁾	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	הון מניות ופרמיה ⁽¹⁾	
7,604	283	7,321	6,571	(177)	927	יתרה ליום 1 בינואר 2017
						שינויים בשנת 2017-
704	26	678	678	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(330)	(20)	(310)	(310)	-	-	דיבידנד
58	1	57	-	57	-	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
10	-	10	10	-	-	הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה
8,046	290	7,756	6,949	(120)	927	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
						שינויים בשנת 2018-
767	34	733	733	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(355)	-	(355)	(355)	-	-	דיבידנד
(43)	(4)	(39)	-	(39)	-	הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
(2)	-	(2)	(2)	-	-	הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה
8,413	320	8,093	7,325	(159)	927	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
-	-	-	(8)	8	-	השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב ⁽³⁾
8,413	320	8,093	7,317	(151)	927	יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2019 לאחר יישום לראשונה
						שינויים בשנת 2019-
903	38	865	865	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(410)	-	(410)	(410)	-	-	דיבידנד
18	(2)	20	-	20	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
8,924	356	8,568	7,772	(131)	927	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

(1) כולל פרמיה על מניות בסך 313 מיליון ש"ח (משנת 1992 ואילך).

(2) כולל סך של 2,391 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד - ראה באור 24 א.ב'.

(3) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01), ראה גם באור 1 ג.1.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד		
2017	2018	2019	2017	2018	2019
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:					
678	733	865	720	767	903
רווח נקי לשנה					
התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת:					
(94)	(198)	(108)	(54)	(37)	(51)
חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות					
-	(3)	-	-	-	-
שיערוך כתבי התחייבות נדחים של חברות בנות					
63	63	65	78	75	69
פחת על בנינים וציוד					
83	86	89	94	91	92
הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים					
(44)	(4)	(3)	(45)	(69)	(3)
רווח מממוש בנינים וציוד					
47	117	127	121	166	138
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
(21)	(76)	(24)	(28)	(77)	(28)
רווח ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר*					
12	-	14	10	(1)	14
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר					
-	-	(59)	-	-	(59)
רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר					
9	(23)	(24)	(2)	(24)	(25)
מסים נדחים, נטו					
48	43	85	70	157	92
תכניות פיצויים ופנסיה להטבה מוגדרת					
(521)	418	(572)	(574)	439	(561)
התאמות בגין הפרשי שער					
-	37	78	8	-	56
דיבידנד שהתקבל מחברה כלולה					
שינוי נטו בנכסים שוטפים:					
424	(6)	418	434	(6)	418
ניירות ערך למסחר					
(282)	114	416	(198)	109	445
נכסים אחרים					
(19)	(70)	219	(8)	(74)	198
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:					
98	1,247	(906)	174	1,243	(861)
התחייבויות אחרות					
(22)	(24)	(71)	(26)	(24)	(47)
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
(15)	88	(55)	15	122	(18)
הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון					
444	2,542	554	789	2,857	772
מזומנים נטו מפעילות שוטפת					
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) השקעה:					
(30)	62	43	1,177	146	(78)
שינוי בפקדונות בבנקים					
(399)	(50)	854	(399)	(50)	854
שינוי בניירות ערך שנשאלו					
(1,472)	(3,239)	(4,572)	(2,788)	(3,897)	(5,001)
שינוי באשראי לציבור					
-	-	-	298	-	-
שינוי באשראי לציבור המוחזק למכירה					
7	(7)	(338)	(21)	(25)	(339)
שינוי באשראי לממשלה					
(4,164)	(6,401)	(6,232)	(4,655)	(7,530)	(6,380)
רכישת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר*					
94	270	193	177	305	193
תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון					
3,078	497	2,165	4,103	1,009	2,678
תמורה ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר*					
5,718	4,068	4,517	5,780	4,232	4,526
תמורה מפדיון אגרות חוב זמינות למכירה					
(46)	(42)	(49)	(55)	(47)	(49)
רכישת בנינים וציוד					
89	16	9	93	113	9
תמורה מממוש בנינים, ציוד ונכסים אחרים					
(86)	(90)	(101)	(86)	(95)	(101)
השקעה בנכסים בלתי מוחשיים					
-	(60)	-	-	-	-
השקעה בכתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי חברה בת					
-	-	(180)	-	-	-
מיזוג של חברה בת					
2,789	(4,976)	(3,691)	3,624	(5,839)	(3,688)
מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) השקעה					

* עד ליום 31 בדצמבר 2018 ניירות ערך זמינים למכירה.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
7,375	(5,978)	10,191	8,582	(3,923)	10,251	תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון:
-	-	-	(745)	-	-	שינוי בפקדונות הציבור
652	6,628	26	418	(39)	39	שינוי בפקדונות הציבור המוחזקים למכירה
(209)	(7)	696	(337)	53	696	שינוי בפקדונות מבנקים
-	(340)	-	-	(340)	-	שינוי בפקדונות הממשלה
352	252	-	352	252	711	רכישה נוספת של מניות בחברה מאוחדת
(736)	(464)	(1,556)	(916)	(559)	(2,053)	תמורה מהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(310)	(355)	(410)	(310)	(355)	(410)	פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
-	-	-	(20)	-	-	דיבידנד ששולם לבעלי המניות
-	-	-	-	-	-	דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברה מאוחדת
7,124	(264)	8,947	7,024	(4,911)	9,234	מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) מימון
10,357	(2,698)	5,810	11,437	(7,893)	6,318	גידול (קיטון) במזומנים
22,694	32,882	30,299	27,638	38,863	31,126	יתרת מזומנים לתחילת השנה
(169)	115	(145)	(212)	156	(169)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרת מזומנים
32,882	30,299	35,964	38,863	31,126	37,275	יתרת מזומנים לסוף השנה
רביית ומסים ששולמו ו/או התקבלו:						
2,075	2,293	2,974	3,007	3,137	3,185	רביית שהתקבלה
(471)	(464)	(662)	(684)	(657)	(781)	רביית ששולמה
21	19	15	21	19	15	דיבידנדים שהתקבלו
(402)	(338)	(480)	(498)	(487)	(547)	מסים על הכנסה ששולמו
94	63	50	131	70	56	מסים על הכנסה שהתקבלו

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באורים לדוחות הכספיים

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

(1) הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") הינו תאגיד בישראל. הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2019 כוללים את אלה של הבנק ושל חברות מאוחדות וחברה כלולה שלו (להלן - "הקבוצה").
הבאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צוין בבאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד.
הבנק הינו חברה בת ישירה של פ.י.בי. אחזקות בע"מ (להלן - "פיבי אחזקות"). פיבי אחזקות נשלטת על ידי בינוהן בע"מ, דולפין אנרגיות בע"מ (שבשליטת ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן מאוסטרליה) ואינסטנז מספר 2 בע"מ (שבשליטת ה"ה מיכאל והלן אבלס מאוסטרליה). בין בעלי השליטה קיים הסכם הצבעה ושיתוף פעולה.
הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 15 במרס 2020.

(2) הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנשחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ני"ע בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי (ASC 105-10) FAS 168, הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים. בנוסף לכך, בהתאם לקביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות, שהשקעת הבנק בהן, במישרין או בעקיפין, כלולה בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות או חברות כלולות.

שלוחות בחו"ל - חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה הבנק מפיק ומוציא את עיקר המזומנים.

מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

צדדים קשורים - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

בעלי עניין - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי החשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

עלות - עלות בסכום מדווח.

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בנושאים הנוותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

(2) מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת. למידע בדבר מטבע פעילות של שלוחה בנקאית בחו"ל ראה באור 1.ד.1.(1).

(3) בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר);
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה וקבוצת נכסים המוחזקים למכירה;
- נכסים והתחייבויות בגין מסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(4) שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ג. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2019, מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות חדשות בנושאים המפורטים להלן:

1. דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מכשירים נגזרים וגידור, סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים, דוח תזרים ונושאים נוספים.
2. תיקון מספר 08-2017 לקודיפיקציה של ה-FASB בדבר חייבים - מלוות שאינם ניתנים להחזר ועלויות אחרות.

להלן תיאור מהות השינויים שננקטו במדיניות החשבונאית בדוחות כספיים מאוחדים אלה ותיאור של אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהיתה:

(1) דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מכשירים נגזרים וגידור,

סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים, דוח תזרים מזומנים ונושאים נוספים

ביום 30 באוגוסט 2018, פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מכשירים נגזרים וגידור, סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים, דוח תזרים מזומנים ונושאים נוספים.

מכשירים נגזרים וגידור

בחודש אוגוסט 2017, פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (FASB) את ASU 2017-12 המעדכן את נושא 815 בקודיפיקציה בדבר מכשירים נגזרים וחשבונאות גידור. העדכון כולל שינויים בהנחיות המדידה והייעוד של יחסי גידור כשירים ובדרישות ההצגה של תוצאות הגידור. העדכון מרחיב את היכולת של התאגידים הבנקאיים לגדר רכיבי סיכון, ויוצר הקבלה בין ההכרה וההצגה של המכשירים המגדרים והפריטים המגודרים בדוחות הכספיים. העדכון מבטל את הצורך להתייחס בנפרד ל"חלק לא אפקטיבי" ביחסי גידור. במקרים בהם מבוצע ניטרול של סכומים מהערכת אפקטיביות הגידור, העדכון מאפשר לדחות ברווח כולל אחר סכומים אלו, אך כשהם יוכרו הם יוצגו באותה שורה בדוח רווח והפסד אליה נזקפות השפעות המכשיר המגודר. בנוסף, התיקונים בעדכון מפשטים את יישום ההנחיות החשבונאיות בנושא גידור על ידי הקלה בהערכת אפקטיביות הגידור ובדרישות התייעוד. התיקונים להוראות מאמצים בהוראות הדיווח לציבור את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שנקבעו בעדכון. כמו כן, הותאמה מתכונת הגילוי לדוחות הכספיים של בנקים בארה"ב.

הבנק אימץ את ההוראות החדשות החל מיום 1 בינואר 2019. להוראות החדשות לא היתה השפעה על הדוחות הכספיים למעט שינויים בגילויים הנדרשים בדוחות הכספיים.

סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים

במסגרת החוזר, נכללו תיקונים להוראות אשר מאמצים בהוראות הדיווח לציבור את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שנקבעו בעדכון ASU 2016-01 ובעדכון ASU 2018-03. עיקר השינויים בהוראות הדיווח לציבור בנושא סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים הינם: שינויים בשווי ההוגן של השקעות במניות זמינות למכירה שיש להן שווי הוגן זמין ושטרם מומשו, יוכרו באופן שוטף ישירות בדוח רווח והפסד במקום ברווח כולל אחר; השקעות במניות שאין להן שווי הוגן זמין, אשר מוצגות היום לפי עלות (בניכוי ירידת ערך), יוצגו ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך) המותאמת לשינויים במחירים נצפים של מניות של אותו מנפיק.

ההוראות החדשות יושמו החל מיום 1 בינואר 2019 בדרך של יישום למפרע, תוך זקיפת ההשפעה המצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים במועד היישום לראשונה. ההוראות בדבר השקעות במכשירים הוניים שאינם בעלי שווי הוגן זמין יושמו באופן של מכאן ואילך. שינויים בגילויים הנדרשים בדוחות הכספיים יושמו באופן של מכאן ואילך.

יישום ההוראות החדשות בדבר סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים החל מיום 1 בינואר 2019, הביא לסיווג מחדש של הפסדים נטו שטרם מומשו בסך של כ-8 מיליון ש"ח ואשר הוכרו ברווח כולל אחר מרווח כולל אחר מצטבר לעודפים.

(2) תיקון מספר 08-2017 לקודיפיקציה של ה-FASB בדבר חייבים - מלואות שאינן ניתנות להחזר ועלויות אחרות

בחודש מרס 2017, פרסם ה-FASB עדכון בדבר הפחתת פרמיה על מכשירי חוב שנרכשו בעלות אופציית פירעון מוקדם, המהווה תיקון לנושא 20-310 בקודיפיקציה בדבר חייבים - עמלות שאינן ניתנות להחזר ועלויות אחרות (להלן - "התיקון").

בהתאם לתיקון תקופת הפחתת הפרמיה על מכשירי חוב בעלות אופציית פירעון מוקדם על ידי המנפיק תקוצר ותחושב בהתאם למועד הפירעון המוקדם ביותר.

הוראות התיקון יושמו החל מיום 1 בינואר 2019 בדרך של יישום למפרע, תוך זקיפת ההשפעה המצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים במועד היישום לראשונה.

ליישום ההוראות לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ד. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

(1) מטבע חוץ והצמדה

עסקאות במטבע חוץ

במועד ההכרה בעסקה במטבע חוץ, כל נכס, התחייבות, הכנסה, הוצאה, רווח, או הפסד הנובעים מהעסקה מתורגמים במועד ההכרה לראשונה למטבע הפעילות של הבנק לפי שער החליפין שבתוקף במועד העסקה.

בכל מועד דיווח, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום.

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום שבו נקבע השווי הוגן.

פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה. רווחים או הפסדים מתרגום עסקאות במטבע חוץ והנובעים מהתנדויות של המטבעות בין מועדי העסקאות לבין מועד הסילוק/מועד המאזן, לרבות הפרשי שער בגין מכשירי חוב זמינים למכירה, אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור ימשיכו להיות מוכרים בדוח רווח והפסד עד ליום 1 בינואר 2022 (כפי שנקבע במסגרת הוראות מעבר), מוכרים בדוח רווח והפסד כרווחים או הפסדים מהפרשי תרגום (הכנסות מימון שאינן מרבית), למעט:

- החלק האפקטיבי של רווח או הפסד בגין מכשיר מגדר בגידור השקעה נטו בפעילות חוץ או בגידור תזרים מזומנים;
- הפרשי שער בגין פריטים המהווים חלק מהשקעה נטו.

פעילות חוץ

מטבע פעילות של ישות הוא המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת הישות. בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה ישות מפיקה מזומנים.

הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח בהתאם לשערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. כל הכנסה, הוצאה, רווח והפסד של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח בהתאם לשערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות.

הפרשי השער בגין התרגום מוכרים ברווח כולל, ומוציגים בהון במסגרת "התאמות מצטברות מתרגום דוחות כספיים". בעת מימוש פעילות חוץ, הסכום המצטבר של הפרשי שער המתייחסים לאותה פעילות חוץ, אשר הוכרו ברווח כולל אחר, מסווגים מחדש לדוח רווח והפסד בתקופה בה הוכר הרווח או ההפסד ממימוש פעילות החוץ.

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד, נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

שיעור השינוי בשנת			31 בדצמבר			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
%	%	%				
(9.8)	8.1	(7.8)	3.467	3.748	3.456	שער החליפין של הדולר של ארה"ב (בש"ח)
2.7	3.3	(9.6)	4.153	4.292	3.878	שער החליפין של האירו (בש"ח)
(5.6)	7.1	(6.1)	3.555	3.807	3.575	שער החליפין של הפר"ש (בש"ח)
0.3	1.2	0.3	99.3	100.5	100.8	מדד המחירים לצרכן -
0.4	0.8	0.6	99.4	100.2	100.8	לחודש נובמבר (בנקודות)
						לחודש דצמבר (בנקודות)

(2) בסיס האיחוד

חברות מאוחדות

חברות מאוחדות הינן ישויות הנשלטות על ידי הקבוצה. הדוחות הכספיים של חברות מאוחדות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות מאוחדות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הקבוצה.

זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון בחברה מאוחדת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם. מדידת זכויות שאינן מקנות שליטה במועד צירוף העסקים - זכויות שאינן מקנות שליטה נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן.

הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות- רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח, ההפסד ורווח כולל אחר מיוחס לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נדקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות להון. כמו כן, בעת שינויים בשיעור ההחזקה בחברה מאוחדת, תוך שימור שליטה, הבנק מייחס מחדש את הסכומים המצטברים שהוכרו ברווח כולל אחר בין הבעלים של הבנק לבין הזכויות שאינן מקנות שליטה. אופציית מכר של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה על מניות חברה מאוחדת אינה מטופלת במכשיר נפרד, אלא הבנק מטפל במניות החברה המאוחדת המוחזקות על ידי בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה ואשר עליהן יש לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה אופציית מכר, כזכויות שאינן מקנות שליטה הניתנות לפדיון ובהתאם מציגן כהון זמני (Temporary equity) מחוץ להון. הזכויות שאינן מקנות שליטה אשר מוצגות כאמור מחוץ להון נמדדות מידי תקופה בסכום הגבוה מבין חלקו של המיעוט בהון לבין ערך הפדיון של המניות. מידי תקופה מיוחס רווח לזכויות שאינן מקנות שליטה בהתאם לחלקו ברווחי החברה המאוחדת, ככל שנדרשות התאמות כדי להציג את הזכויות שאינן מקנות שליטה בסכום, כגובה מבין חלקו של המיעוט ברווח לבין ערך הפדיון של המניות כאמור. התאמות אלו נרשמות בסעיף העודפים.

איבוד שליטה בחברה מאוחדת

בעת אובדן שליטה, הבנק גורע את הנכסים וההתחייבויות של החברה המאוחדת, זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברת המאוחדת לרבות סכומים שהוכרו בעבר ברווח כולל אחר מצטבר לרבות בגין חברה מאוחדת זרה. אם הבנק נותר עם השקעה כלשהי בחברה המאוחדת לשעבר אזי יתרת ההשקעה נמדדת לפי שוויה ההוגן במועד אובדן השליטה. ההפרש בין התמורה שהתקבלה ושוויה ההוגן של יתרת ההשקעה בחברה המאוחדת לשעבר לבין היתרות שנגרעו מוכר ברווח והפסד. החל מאותו מועד, ההשקעה הנותרת מטופלת לפי שיטת השווי המאזני או כנכס פיננסי, בהתאם למידת השפעה של התאגיד הבנקאי בחברה המתייחסת. הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה מאוחדת מסווגים מחדש לרווח או הפסד.

עסקאות שבוטלו באיחוד

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים.

(3) השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. השקעה בחברה כלולה נבחנת בכללותה לירידת ערך כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהערך בספרים של ההשקעה אינו בר השבה. ירידת ערך מוכרת כאשר ירידת הערך הינה בעלת אופי אחר מזמני. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית.

(4) בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

- הכנסות והוצאות רבית נכללות על בסיס צבירה, למעט:
 - רבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן, כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הרבית שיוכר כהכנסת רבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הרבית החוזי. הכנסות רבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד הכנסות רבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, רבית על סכומים בפגור בגין הלוואות לדיוור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.
- הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן.
- עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.
- עמלות ליצירת אשראי ועלויות ישירות ליצירת אשראי מוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת תשואה, למעט במקרים של ארגון מחדש של חוב בעייתי. אם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, העמלות מוכרות במועד הפקיעה.
- עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה והסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות, אחרת הבנק דוחה את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד

- פקייעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. באם המחויבות פקעה מבלי שמומשה העמלות מוכרות במועד הפקיעה.
- שינוי בתנאי חוב - במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, בוחן הבנק אם תנאי ההלוואה שונו באופן מהותי. בהתאם לכך בוחן הבנק האם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים החדשים של ההלוואה שונה לפחות ב- 10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים שנתרו בהתאם לתנאים הנוכחיים (בתוספת עמלת פירעון מוקדם). במקרים כאמור, כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל.
- עמלות פירעון מוקדם - עמלות פירעון מוקדם מוכרות מיידית במסגרת הכנסות הרבית למעט עמלות כאמור אשר נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה והמוכרות כהתאמת תשואה.
- ניירות ערך - ראה סעיף (6) להלן.
- מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה סעיף (7) להלן.
- הכנסות והוצאות אחרות - מוכרות על בסיס צבירה.

(5) חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקן חשבונאות אמריקאי ASC 310 ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור, בעמדות ובהנחיות הפיקוח על הבנקים. בנוסף, החל מאותו מועד מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012 מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי.

בנוסף, מעת לעת מעדכן הפיקוח על הבנקים את הוראות הדיווח לציבור וקובץ השאלות והתשובות המנחות לגבי אופן היישום של ההוראות בנושא חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי, זאת במטרה לשלב בהם את ההוראות שחלות בנושא זה על הבנקים בארה"ב לרבות הנחיות של רשויות הפיקוח בארה"ב. החל משנת 2016 עודכנו, בין היתר, ההנחיות בכל הקשור לטיפול בארגון מחדש של חוב בעייתי, הנחיות בקשר לאופן הסיווג של החובות בהתבסס על מקור ההחזר הראשוני של החוב (primary repayment source) והנחיות מסוימות בנוגע לאופן הבחינה של החובות.

אשראי לציבור ויתרת חוב אחרות

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: פקדונות בבנקים, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת רבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: אגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה, ראה סעיף (9) להלן.

זיהוי וסיווג חובות פגומים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני הבעייתי בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום.

חוב מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפרעון של הלווה, הערכת מקור ההחזר הראשוני של החוב, קיום ומצב הבטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.

בכל מקרה חוב מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הרבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. לצורך כך הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפרעון החוזיים שלו. חובות (לרבות אגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הרבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפרעונם. בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר ברציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים. החל ממועד הסיווג כפגום החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות רבית (חוב כאמור ייקרא "חוב שאינו מבצע").

כמו כן, כל חוב שתנאיו שונים במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור, בהתאם לנספח להוראות ניהול בנקאי תקין 314, בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות.

הגדרת מקור החזר ראשוני בסיווג חוב בעייתי

החל מיום 1 ביולי 2017, מיישם הבנק את העדכון לקובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא "יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי".

העדכון מתייחס בעיקר לסיווג של חוב, הגדרת חוב פגום ומדידת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי. קביעת הסיווג המתאים של חוב, עד לקרות כשל או כשהסתברות לו נעשתה צפויה ברמה גבוהה (highly probable) מתבססת על יכולת התשלום של החייב, כלומר: החוזק הצפוי של מקור החזר הראשוני וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישונים (כגון: בטוחות, תמיכה של ערב, מימון מחדש על ידי צד שלישי).

בין היתר, כלל הקובץ שאלה שנגעה להגדרת מקור החזר ראשוני.

מקור החזר ראשוני - מקור מזומנים יציב לאורך זמן (sustainable) אשר חייב להימצא תחת שליטת החייב ואשר חייב להיות מופרד במפורש או במהות לכיסוי החוב. בקובץ השאלות והתשובות הובהר כי ככלל, כדי שמקור החזר יוכר כמקור החזר ראשוני, על הבנק להראות שהחייב צפוי בהסתברות גבוהה להפיק תוך פרק זמן סביר תזרים מזומנים מתאים מפעילות עסקית נמשכת, אשר ישמש לפרעון כל התשלומים הנדרשים באופן מלא במועד שנקבע בהסכם. מדיניות זיהוי חובות בעייתיים וסיווגם כוללת מבחן קיום מקור החזר ראשוני ככלי נוסף לזיהוי חובות בעייתיים.

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום

חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

- אין בגינו רכיבי קרן או רבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פרעון של הקרן הנותרת והרבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
 - כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה.
- כללי החזרה מסיווג פגום כאמור לא יחולו על חובות שסווגו כפגומים כתוצאה מביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב פגום וצובר

חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, כך שלאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב ייפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, מוחזר לטיפול כחוב שצובר הכנסות רבית, בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפרעון לפי התנאים החדשים. ההערכה מבוססת על ביצועי הפרעון הרציפים ההיסטוריים של החייב בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה הנמשכת לפחות שישה חודשים או לאחר שהתקבלו תשלומים שהפחיתו באופן מהותי את יתרת החוב הרשומה שנקבעה לאחר הארגון מחדש.

מדיניות הסדרי חוב וטיפול בחוב בעייתי בארגון מחדש

במטרה לשפר את ניהול האשראי וגבייתו, וכן במטרה למנוע מצבי כשל או תפיסת הנכסים המשועבדים, הבנק קבע ומיישם מדיניות לביצוע הסדרי חוב בעייתיים וביצוע שינוי תנאי חובות שלא זוהו כבעייתיים. שיטות לשינוי תנאי החובות עשויות לכלול, בין היתר, דחיית מועדי תשלומים, הפחתת סכומי התשלומים התקופתיים, שינוי תנאי החוב במטרה להתאימם למבנה המימון של הלווה, איחוד חובות הלווה, העברת חובות ללווים אחרים תחת קבוצת לוויים בשליטה משותפת, בחינה מחודשת של אמות המידה הפיננסיות המוטלות על הלווה ועוד. מדיניות הבנק מבוססת על קריטריונים אשר מאפשרים להנהלת הבנק להפעיל שיקול דעת האם הפרעון של החוב צפוי והיא מיושמת רק אם הלווה הוכיח את יכולתו ורצונו לפרוע חוב והוא צפוי לעמוד בתנאים של ההסדר החדש.

חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, העניק הבנק ויתור בדרך של שינוי תנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפרעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתו הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו-(2) במסגרת ההסדר העניק הבנק ויתור לחייב.

- לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:
 - החייב נמצא כיום בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו. בנוסף, תאגיד בנקאי יעריך אם צפוי כי החייב יהיה בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו בעתיד הנראה לעין, ללא ביצוע השינוי. דהיינו, תאגיד בנקאי עשוי להגיע למסקנה כי החייב נמצא בקשיים פיננסיים, גם אם החייב אינו נמצא כיום בכשל תשלום.
 - החייב הודיע כי הוא בפשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר או שהוא בתהליך פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר.
 - קיים ספק מהותי כי החייב ימשיך להתקיים כעסק חי.
 - לחייב יש ניירות ערך שנמחקו מרישום (delisted), בתהליך של מחיקה מרישום או שנמצאים תחת איום של מחיקה מרישום בבורסה לניירות ערך.
 - על פי אומדנים ותחזיות הכוללים רק את היכולות הקיימות של החייב, התאגיד הבנקאי צופה כי תזרימי המזומנים הספציפיים לישות של החייב לא יספיקו על מנת לשרת חוב כלשהו מהחובות שלו (קרן ורביית) בהתאם לתנאים החוזיים של ההסכם הקיים, בעתיד הנראה לעין.
 - ללא השינוי הקיים, החייב אינו יכול לקבל מזומן ממקורות שאינם המלווים הקיימים בשיעור רבית אפקטיבי השווה לשיעור הרבית הקיים בשוק עבור חוב דומה של חייב שאינו בעייתי.

הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה ברבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:

- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות רבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים);
- שווי הוגן עדכני של הביטחון, לגבי חובות מותגים בביטחון, אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב;
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.
- אם תאגיד בנקאי אינו מבצע הליך חיתום נוסף כאמור כאשר הוא מחדש חוב נחות, או שאין שינוי בתמחור החוב או שהתמחור לא הותאם כך שהוא יהיה מתאים לסיכון לפני החידוש, או שהלווה אינו מספק אמצעים נוספים בכדי לפצות על הגידול בסיכון הנובע מהקשיים הפיננסיים שלו, קיימת חזקה שהחידוש הוא ארגון מחדש של חוב בעייתי.

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפרעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

טיפול בחובות בארגון מחדש וארגון מחדש עוקב

חובות שתנאיהם שנו בארגון מחדש של חוב בעייתי, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי. ככלל, חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להימדד ולהיות מסווג כחוב פגום עד שישולם במלואו. עם זאת, בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש, התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

- (א) החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב.
- (ב) בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב (לרבות לא העניק ויתור על קרן על בסיס מצטבר ממועד מתן ההלוואה המקורי).

חוב כאמור שעבר ארגון מחדש עוקב והוסר לגביו הסיווג כפגום, יוערך על בסיס קבוצתי לצורך כימות ההפרשה להפסדי אשראי ויתרת החוב הרשומה של החוב לא תשתנה בעת הארגון העוקב (למעט אם התקבל או שולם מזומן). אם בתקופות עוקבות חוב כאמור נבחן פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת ערך או שמבוצע לו ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מחזיר לחוב סיווג פגום ומטפל בו כבארגון מחדש של חוב בעייתי.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים כחשבון התחייבותי נפרד (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". הבחינה כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות בהתאם לרף הכמותי ומדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין מסלול הבחינה הפרטנית לבין מסלול הבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב, אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור לעיל.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי

הבנק בחר לזהות לצורך בחינה פרטנית חובות שסך יתרם החוזית הינה מעל 1 מיליון ש"ח. הפרשה פרטנית להפסדי אשראי מוכרת לגבי כל חוב שנבחן על בסיס פרטי ואשר סווג כפגום. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהווים בשיעור הרבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

לעניין זה הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד לטובת הבנק או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס שמוחזק על ידי הלווה, גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות חוזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

הלוואות לדיור

ההפרשה המזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. במועד תחילת יישום ההוראה, נכנס לתוקף תיקון לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות, המרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים של קרן ורבות הלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

בנוסף, הבנק מיישם את הוראות נב"ת 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור".

הבנק גיבש מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות וכי יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

אשראי אחר

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית גלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450), טיפול חשבונאי בתלויות ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים לאורך התקופה המתחילה מיום 1 בינואר 2011 ומסתיימת במועד הדיווח. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות, הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

ביום 20 בפברואר 2017, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא הפרשות להפסדי אשראי. בהתאם למכתב, נדרשים התאגידים הבנקאיים להמשיך לכלול ב"טווח השנים" המשמש רכיב בקביעת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי (כהגדרתו בסעיף 3.2.29. עמ' 18-632 בהוראות הדיווח לציבור), את שנת 2011.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק גיבש שיטת מדידה של ההפרשה הקבוצתית אשר מביאה בחשבון הן את שיעור הפסדי העבר והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים הרלוונטיים. בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים שיעור ההתאמה בגין הגורמים הסביבתיים לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי בכל מועד דיווח בהתייחס לממוצע שיעורי הפסד בטווח השנים. מהאמור מוחרג אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב רבית. עוד נקבע בהוראות הפיקוח כי בנקים ששיעור הפסד השנתי שלהם נמוך מ-0.3% בכל אחת מחמש השנים שהסתיימו במועד הדיווח רשאים לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים בשיעור של לא פחות מ-0.5%. בגין אשראי לאנשים פרטיים שהם לקוחות של חברה מאוחדת לשעבר אשר מוזגה עם ולתוך הבנק, הבנק פועל בהתאם לאישור שנתקבל מבנק ישראל במסגרת המותר לבנקים בעלי שיעור הפסד שנתי כאמור.

ביום 10 ביולי 2017, פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 ו-315, המיושם החל מיום 1 בינואר 2018, אשר בין היתר נועדו לבטל את המנגנון של ההפרשה הנוספת בגין מגבלות הריכוזיות של האשראי, העדר מידע כספי מעודכן ומאפיינים אחרים אשר קיבלו ביטוי בהוראות אחרות. עם ביטול ההפרשה הנוספת נדרש הבנק כי השיטה לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי תביא בחשבון מאפייני סיכון של היעדר דוחות כספיים מעודכנים.

אשראי חוץ מאזני

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו בנושא 450 בקודיפיקציה. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית.

בנוסף, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמיושמות על ידי הבנק לקביעת ההפרשה.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כחוב שאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי חוב שגביתו מותנית בביטחון הבנק מבצע באופן מיידי מחיקה חשבונאית כנגד יתרת ההפרשה להפסדי אשראי של החלק של היתרה הרשומה של החוב העודף על השווי ההוגן של הביטחון.

לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים אחרים של בעייתיות. בגין הלוואות לדירור בהן ההפרשה המזערית מחושבת לפי עומק הפיגור, הבנק מוחק חשבונאית חובות בהם נותרו יתרות לאחר מימוש הבטוחה ואין מקורות אחרים לפרעון, או במקרים בהם יש קושי במימוש הבטוחה או במקרים בהם קיימת בטוחה שמכסה את כל החוב או חלקו ולא מומשה במשך 5 שנים מסיבות הומניות.

יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

למרות האמור לעיל, לגבי חובות אשר נבחנו באופן קבוצתי וסווגו כפגומים בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי נבחן הצורך במחיקה המיידית. בכל אופן, חובות כאמור נמחקים חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הפך להיות בפיגור של 60 ימים או יותר, ביחס לתנאי הארגון מחדש.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות רבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות רבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הרבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר רבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות רבית. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה סעיף (4) לעיל.

לגבי חובות שנבחנו ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות רבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור בפרעון של חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

דרישות גילוי

הבנק מיישם את דרישות הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי כפי שנקבעו במסגרת עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20. הנ"ל מחייב את הבנק לספק גילוי רחב בקשר ליתרות חוב, תנועות ביתרות ההפרשה להפסדי אשראי, אינדיקציות לאיכות האשראי, רכישות ומכירות מהותיות של חובות במהלך התקופה.

כמו כן, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בדבר שינוי מבנה דוחות הכספיים הבנק מציג ריכוז מידע עיקרי בדבר סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (ראה באור 13) ומידע נוסף על סיכון אשראי כאמור (ראה באור 29).

(6) ניירות ערך

- ניירות ערך בהם משקיע הבנק מסווגים לשלושה תיקים כלהלן:
- אגרות חוב מוחזקות לפדיון - אגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט אגרות חוב אשר ניתנות לפרעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת רבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפסדים בגין ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.
- אגרות חוב זמינות למכירה - אגרות חוב אשר לא סווגו כאגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. אגרות חוב זמינות למכירה מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד

ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר, למעט הפסדים בגין ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.

- ניירות ערך למסחר - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה או ניירות ערך אשר הבנק בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח והפסד לפי חלופת השווי ההוגן, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.
- מניות שאינן למסחר -
- מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.
- מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי עלות בניכוי ירידת ערך בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשינויים במחירים נצפים כאמור, נזקפים לדוח רווח והפסד.
- הכנסות מדיבינדנד, צבירת רבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הרבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.
- הכנסות רבית בגין זכויות מוטב שנרכשו (כגון: מכשירים פיננסיים מגובי נכסים מסוג MBS), וכן זכויות מוטב שהמשיכו להיות מוחזקות על ידי הבנק באיגוח נכסים פיננסיים, למעט זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה (high credit quality), מוכרות לפי שיטת הרבית הפרוספקטיבית, תוך התאמת שיעור הרבית אשר משמש להכרה בהכנסות רבית לשינויים באומדן תזרימי מזומנים עתידיים. לעניין זה, זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה הן זכויות מוטב שהונפקו בערבות ממשלת ארה"ב או על ידי סוכנויות של ממשלת ארה"ב, וכן ניירות ערך מגובי נכסים שדירוג האשראי הבינלאומי שלהם הינו לפחות AA.
- השקעותיו של הבנק בקרנות השקעה פרטיות מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות בקרנות השקעה נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש השקעה.
- עלות ניירות ערך שמומשו מחושבת על בסיס "נכנס ראשון יוצא ראשון".
- לעניין חישוב שווי הוגן - ראה סעיף (7) להלן.
- לעניין טיפול בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני - ראה סעיף (9) להלן.

(7) מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

הבנק מחזיק במכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור החשיפה לסיכונים מסוימים (כגון: סיכוני רבית, סיכוני מטבע חוץ) וכן נגזרים שאינם משמשים לצרכי גידור, לרבות נגזרים משובצים שהופרדו. ככלל, נגזרים מוכרים לראשונה בשווי הוגן. לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים הנגזרים בשווי הוגן, כשהשינויים בשווי הוגן מטופלים כמתואר להלן:

חשבונאות גידור

הבנק חשוף לסיכוני רבית הנובעים מהשקעותיו באגרות חוב ברבית קבועה. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכונים אלה, הבנק מייעד מכשירים פיננסיים מסוימים, כגידורי שווי הוגן. במועד תחילת יחסי הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור ואת מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה שלו לביצוע הגידור. התייעוד כולל זיהוי של כל אחד מאלה: מכשיר מגדר; הפריט או העסקה המגודרים; מהות הסיכון המגודר; והשיטה אשר תשמש את הבנק להערכת אפקטיביות יחסי הגידור בקיזוז החשיפה לשינויים בשווי הוגן של הפריט המגודר (בגידור שווי הוגן) המיוחסים לסיכון המגודר.

גידור שווי הוגן

הבנק מייעד מכשירים נגזרים כמגדרים את החשיפה לשינויים בשווי הוגן של נכס או התחייבות, או חלק מזוהה שלהם, שניתן ליחס לסיכון מסוים.

כאשר מכשיר נגדר משמש כמכשיר מגדר בגידור שווי הוגן, השינויים בשווי הוגן שנכללו בהערכת אפקטיביות הגידור, מוכרים באופן שוטף בדוח רווח והפסד ומוצגים באותו סעיף בו מוצגות השפעות הפריט המגודר. הרווח או ההפסד (קרי, השינוי בשווי הוגן) בגין הפריט המגודר המיוחס לסיכון המגודר, מטופל כהתאמה לערך בספרים של הפריט המגודר ומוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד. ההתאמה לערך בספרים של הפריט המגודר תטופל באופן דומה לרכיבים אחרים של הערך בספרים שלו.

הבנק מפסיק ליישם חשבונאות גידור כאשר: הקריטריונים ליישום חשבונאות גידור אינם מתקיימים עוד; הנגדר פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש; או כאשר הבנק מבטל את הייעוד של יחסי הגידור.

גידור כלכלי

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם ומוצגים בסעיף הכנסות מימון שאינן מרבית.

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים העומדים בפני עצמם

מכשירים נגזרים שאינם משמשים לצרכי גידור והעומדים בפני עצמם נמדדים בשווי הוגן ומוצגים במאזן בסעיף נכסים או התחייבויות בגין מכשירים נגזרים. השינויים בשווי ההוגן מוכרים באופן שוטף בדוח רווח והפסד ומוצגים בסעיף הכנסות מימון שאינן מרבית.

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים המהווים נגזרים משובצים שהופרדו

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחזזה המארח ומטופלים בנפרד כמכשירים נגזרים בהתאם להוראות תת נושא 10-815 בקודיפיקציה כאשר: (1) המאפיינים הכלכליים והסיכונים של המכשיר הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים ולסיכונים של החזזה המארח; (2) המכשיר המעורב אינו נמדד מחדש על פי שווי ההוגן בהתאם לכללים חשבונאים מקובלים מתאימים אחרים, תוך דיווח על שינויים בשווי הוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם; וכן (3) מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ מקיים את ההגדרה של נגזר.

במקרים מסוימים (כגון מקרים בהם לבנק אין את היכולת להפריד נגזר משובץ מהחזזה המארח), הבנק בוחר למדוד את המכשיר הפיננסי המעורב בשלמותו בשווי הוגן, תוך דיווח על השינויים בשווי ההוגן בדוח רווח והפסד. הבחירה כאמור נעשית במועד רכישת המכשיר המשולב או בקרות אירועים מסוימים בהם המכשיר כפוף למדידה מחדש (remeasurement event), כגון: כתוצאה מצירופי עסקים או משינויים מהותיים של מכשירי החוב. בחירה במדידה לפי שווי הוגן כאמור הינה בלתי חוזרת ונעשית לכל מכשיר בנפרד.

(8) קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את הנחות של הבנק. תת-נושא 10-820 בקודיפיקציה מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
- נתוני רמה 2: נתונים הנצפים עבור הנכס או ההתחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.

ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר, אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן אינו מותאם בשל גודל הפוזיציה של הבנק יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה).

אם מחיר שוק מצוטט זה אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה). פרט למניות שאינן למסחר שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין הנמדדות כמפורט בסעיף (6) לעיל.

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ברביית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

FAS 157 (ASC 820) דורש לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידי הבנק ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 32א, "יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים".

(9) ירידת ערך מכשירים פיננסיים

ניירות ערך - אגרות חוב זמינות למכירה או מוחזקות לפדיון

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשווי ההוגן של אגרות חוב המסווגות לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני.

הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל אגרת חוב המקיימת אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- אגרת חוב אשר נמכרה עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- אגרת חוב אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותה בתוך פרק זמן קצר;
- אגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו. לעניין זה, ירידת דירוג משמעותית תחשב כירידת דירוג הנייר מתחת לדירוג השקעה;
- אגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- אגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- אגרת חוב אשר השווי ההוגן שלה לסוף תקופת דיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור העולה על 40% מהעלות (לגבי אגרות חוב - העלות המופחתת), ומשך התקופה בה השווי ההוגן של אגרת חוב נמוך מעלותה הינו מעל 3 רבעונים ברציפות. זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיחות ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בנושא קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
 - הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את אגרת החוב לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של אגרת החוב או עד לפדיון;
 - שיעור התשואה לפדיון;
- כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, העלות המופחתת של אגרות החוב מופחתת לשוויה ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לאגרת חוב המסווגת כזמינה למכירה, שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס עלות חדש).

ניירות ערך - מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין

הבנק מבצע בכל תקופת דיווח הערכה איכותית המביאה בחשבון אינדיקטורים לירידת ערך על מנת להעריך האם חלה ירידת ערך של ההשקעה במניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין. אם לפי הערכה זו חלה ירידת ערך של ההשקעה במניות, הבנק מעריך את השווי ההוגן של ההשקעה במניות לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת ערך.

אשראי לציבור ויתרות חוב

ראה סעיף (5) לעיל.

(10) קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויציג במאזן את יתרם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- א. בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
- ב. קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;
- ג. גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (determinable amounts).

הבנק מקזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שיטתו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות, לקיזוז. הבנק מקזז פקדונות שפרעונו למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

(11) העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו במסגרת הוראות תת נושא 10-860 בקודיפיקציה, בדבר העברות ושירות של נכסים פיננסיים, לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות. בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: העברה של נכס פיננסי שלם, של קבוצת נכסים פיננסיים שלמים, או של זכות משתתפת בנכס פיננסי שלם, שבה הבנק (המעביר) מוותר על השליטה בנכסים פיננסיים אלה, נרשמת כמכירה אם ורק אם מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכסים הפיננסיים שהועברו בודדו מהמעביר והינם מעבר להישג יד של המעביר ונושיו גם במקרה של פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר; (2) לכל מקבל יש זכות לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ואין תנאי שגם מגביל את המקבל מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; ו- (3) המעביר אינו משמר שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים שהועברו. במידה והבנק מבצע העברה של חלק מנכס פיננסי שלם, הבנק בוחן האם ההעברה כאמור מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת. לזכות משתתפת (participating interest) יש את כל המאפיינים הבאים: (א) מתאריך ההעברה ואילך, היא מייצגת זכות בעלות יחסית (pro rata) בנכס פיננסי שלם; (ב) ממועד העברה ואילך, כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכס הפיננסי השלם מחולקים באופן יחסי בין מחזיקי הזכויות המשתתפות בסכום השווה לחלקם בבעלות; (ג) לזכויותיהם של כל אחד ממחזיקי הזכויות המשתתפות (לרבות המעביר, בתפקידו כמחזיק זכויות משתתפות) יש קדימות זהה, ולא קיימת זכות של מחזיק זכות משתתפת כלשהו, הנחותה לעומת זכות של מחזיק זכות משתתפת אחרת; ו- (ד) לאף צד אין את הזכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם, אלא אם כל מחזיקי הזכויות המשתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי השלם.

במידה וההעברה מקיימת את התנאים לרישום כמכירה, הבנק גורע את הנכסים הפיננסיים שהועברו, מכיר בנכסים שהתקבלו ובהתחייבויות שנגרמו הנובעים מהמכירה (נכסים שהתקבלו והתחייבויות שהתהוו) בשווי הוגן. הפער בין השווי הוגן של התקבולים נטו שהתקבלו לבין הערך בספרים של הנכסים הפיננסיים שנמכרו מוכר בדוח רווח והפסד.

במידה וההעברה איננה מקיימת את תנאי המכירה כאמור לעיל, או אם העברה של חלק מנכס פיננסי שלם אינה מקיימת את ההגדרה של זכות משתתפת, ההעברה כאמור מטופלת כחוב מובטח (secured borrowing) עם שיעבוד של ביטחון (pledge of collateral). הבנק ממשיך לרשום במאזן את הנכסים הפיננסיים שהועברו, ללא שינוי במדידה שלהם.

בנוסף, בהתאם לעדכון להוראות בנק ישראל בנושא שיפור שימושיות הדוחות הכספיים לשנים 2017 ו-2018, עודכנו דרישות הגילוי בנוגע לעסקאות סינדיקציה. ראה ביאור 29 בדבר "מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרדה להפסדי אשראי".

סילוק התחייבויות

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם היא סולקה. התחייבות סולקה בהתקיים אחד משני התנאים הבאים: (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות; או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה, מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

עסקאות השאלת ניירות ערך המנוהלות כעסקאות אשראי

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והבטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאל רשאי למכור או לשעבד אותם.

טיפול בהשאלה לא מובטחת של ניירות ערך מהתיק הזמין למכירה או מהתיק למסחר

ביום שבו הבנק משאל ניירות ערך לצורך כיסוי מכירה בחסר של השואל, הבנק גורע את ניירות הערך שהושאלו, ומכיר באשראי בסכום שווי השוק של ניירות הערך ביום ההשאלה. בתקופות עוקבות, הבנק מודד את האשראי שניתן באותו אופן שבו נמדד נייר הערך לפני שהושאל. האשראי נמדד לפי שווי שוק, הכנסות על בסיס צבירה נרשמות כהכנסות רבית מאשראי ושינויים בשווי השוק (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) מוכרים במסגרת "הכנסות מימון שאינן מרבית" כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר באגרות חוב זמינות למכירה. בסיום ההשאלה, הבנק מכיר מחדש בנייר הערך וגורע את האשראי.

טיפול בשאילה לא מובטחת של ניירות ערך

שאילה לא מובטחת של ניירות ערך על ידי הבנק נרשמת במועד השאילה כפקדון, לפי השווי הוגן של נייר הערך שהתקבל במועד השאילה. נייר הערך שהתקבל מוכר בסעיף ניירות ערך ומסווג בתיק למסחר.

כל עוד הבנק לא מוכר בחסר את נייר הערך ששאל, הבנק רושם בכל מועד דיווח את ההפרש, בין אם הוא חיובי ובין או הוא שלילי, בין שווי השוק למועד הדיווח של נייר הערך לבין היתרה שכלולה בסעיף פקדונות הציבור (או פקדונות של אחרים, אם השאילה אינה מהציבור). שינויים בתקופת הדיווח בסעיף זה הנובעים משינויים בשווי השוק של הנייר נרשמים כנגד "הכנסות מימון שאינן מרבית" (שינויים אלה מקזזים את הרווחים או ההפסדים שנרשמו בדוח רווח והפסד בגין נייר הערך שעדיין לא נמכר בחסר).
כאשר הבנק מוכר בחסר נייר ערך ששאל, בכל מועד דיווח הבנק בוחן האם ההפרש בין שווי השוק למועד הדיווח של נייר הערך שנמכר בחסר לבין היתרה בגין עסקת השאילה הלא מובטחת שכלולה בסעיף פקדונות הציבור (או פקדונות של אחרים, אם השאילה אינה מהציבור) חיובי. במידה וההפרש כאמור חיובי, הוא מוכר ומדווח כנגד "הכנסות מימון שאינן מרבית" בדוח רווח והפסד.

(12) רכוש קבוע (בנינים וציוד)

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע, לרבות פריטי נדל"ן להשקעה, נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך. העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.
עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.
רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ששיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. שיפורים במושכר מופחתים לאורך התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה לבין אורך החיים השימושיים. קרקעות בבעלות הבנק אינן מופחתות.
נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.
אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות השוואה הינו:

- בנינים ומקרקעין	50 - 25 שנים.
- ריהוט וציוד	17 - 7 שנים.
- כלי רכב	5 שנים.
- שיפורים במושכר	18 - 7 שנים.
- ציוד IT	8 - 3 שנים.

האומדנים בנושא שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהאומדנים הנוכחיים אינם נאותים עוד ומותאמים בעת הצורך.

ירידת ערך

הבנק בוחן נכסים (או קבוצת נכסים) לא שוטפים לצורך ירידת ערך כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהעלות המופחתת עשויה לא להיות ברת-השבה.

למטרת בחינה ומדידה של ירידת ערך, הבנק מקבץ נכס (או קבוצת נכסים) יחד עם נכסים והתחייבויות אחרות לרמה הנמוכה ביותר אשר מפיקה תזרימי מזומנים אשר אינם תלויים בתזרימי המזומנים של קבוצת אחרות של נכסים והתחייבויות. הפסדים מירידת ערך שיוכרו יזקפו לנכס (או לקבוצת נכסים) שבתחולת נושא 360 בקודפיקציה בלבד.

הפסדים מירידת ערך מוכרים רק אם הערך בספרים של נכס לא שוטף (קבוצת נכסים) אינו בר-השבה ועולה על שווי ההוגן. הערך בספרים אינו בר-השבה אם הוא עולה על סך תזרימי המזומנים הלא מהוונים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) וממימושו.

ההפסדים מירידת הערך הינם בגובה ההפרש שבין הערך בספרים של הנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) לבין שווי ההוגן ונזקפים לדוח רווח והפסד.

כאשר מוכר הפסד מירידת ערך, הערך בספרים המתואם של הנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) מהווה בסיס עלות חדש. הפסדים אלו אינם מבוטלים בתקופות עוקבות גם אם מתרחשת עליית ערך.

(13) חכירות

החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הקבוצה. דמי חכירה ששולמו מראש למינהל מקרקעי ישראל בגין חכירות של קרקעות המסווגות כחכירות תפעוליות מוצגים במאזן כהוצאות מראש, ונזקפים לדוח רווח והפסד לאורך תקופת החכירה. תקופת החכירה וסכומי ההפחתות מביאים בחשבון אופציה להארכת תקופת החכירה, במידה ובמועד ההתקשרות בחכירה היה וודאי באופן סביר שהאופציה תמומש. תשלומים במסגרת חכירה תפעולית, למעט דמי חכירה מותנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה.

(14) נכסים בלתי מוחשיים

עלויות תוכנה לשימוש עצמי

תוכנה אשר נרכשה על ידי הקבוצה נמדדת לפי עלות, הכוללת בדרך כלל עלויות עסקה, בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. הבנק מהוון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי רק כאשר: (1) השלב הראשוני בפרויקט הושלם; ו- (2) ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן, באופן ישיר או עקיף, פרויקט לפיתוח תוכנה וכן, צפוי כי הפיתוח יושלם. בעת פיתוח או השגת תוכנה לשימוש עצמי, הבנק מהוון את העלויות הבאות: עלויות ישירות של חומרים ושירותים שנצרכו, עלויות שכר עבודה לעובדים הקשורים באופן ישיר לפעילות פיתוח או השגת התוכנה. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות עוקבות

עלויות שדרוגים ושיפורים של תוכנה לשימוש עצמי מהווים רק אם צפוי שההוצאות שהתהוו יובילו לפונקציונליות נוספת. עלויות עוקבות אחרות מוכרות כהוצאה בעת התהוותן.

הפחתות

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרו מפרויקט תוכנה מופחתים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אורך החיים השימושי של התוכנה, החל מהמועד שבו התוכנה מוכנה לשימושה המיועד. בהקשר זה, התוכנה מוכנה לשימושה המיועד כאשר כל הבדיקות המהותיות הושלמו.

אומדן אורך החיים השימושיים של עלויות תוכנה לתקופה השוטפת ולתקופות השוואה הינו 5 שנים. האומדנים בדבר אורך החיים השימושיים של נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים מוגדר נבחנים מחדש מידי תקופה בכדי לקבוע אם אירועים ונסיבות מצדיקים שינוי ביתרת התקופה להפחתה ומותאמים במידת הצורך.

ירידת ערך

הבנק בוחן נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים מוגדר לצורך ירידת ערך כאשר מתרחשים אירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהעלות המופחתת עשויה לא להיות ברת-השבה. הפסדים מירידת ערך מוכרים רק אם הערך בספרים של הנכס הבלתי מוחשי אינו בר-השבה ועולה על שווי ההוגן. הערך בספרים אינו בר-השבה אם הוא עולה על סך תזרימי המזומנים בערכים לא מהווים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס וממימושו הסופי.

ההפסדים מירידת הערך הינם בגובה הפרש שבין הערך בספרים של הנכס הבלתי מוחשי לבין שווי ההוגן ונזקפים לדוח רווח והפסד. כאשר מוכר הפסד מירידת ערך, הערך בספרים המתואם של הנכס הבלתי מוחשי הינו בסיס עלות חדש. הפסדים אלו אינם מבוטלים בתקופות עוקבות גם אם מתרחשת עליית ערך.

דוגמאות לאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב:

(1) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;

(2) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;

(3) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;

(4) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש.

כאשר לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם הבנק מעדכן את הערך בספרים של התוכנה כך שגובהו יהיה לפי הנמוך מבין ערכו בספרים לשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה. בהקשר זה, קיימת הנחה ניתנת לסתירה כי שווי ההוגן של התוכנה במקרה זה הינו אפס.

הטבות לאחר פרישה - פנסיה, פיצויים והטבות אחרות (להלן - "פיצויים") - תכניות להטבה מוגדרת

הטבת פיצויים הינה חלק מהתגמול המשולם לעובד תמורת שירותיו. בתכנית פיצויים להטבה מוגדרת, הבנק מבטיח לספק, בנוסף לשכר השוטף, תשלומי פיצויים בעת הפרישה או סיום השירות. ברמה הכללית, סכום ההטבה שישולם תלוי באירועים עתידיים מסוימים הכלולים בנוסחת ההטבה של התכנית, אשר לעתים קרובות כוללת את מספר שנות השירות שסיפק העובד ואת התגמול של העובד בשנים מיד לפני הפרישה או הסיום.

עלות פיצויים נטו לתקופה הינה הסכום המוכר בדוחות הכספיים של הבנק כעלות של תכנית פיצויים לתקופה מסוימת. המרכיבים של עלות פיצויים לתקופה נטו הם עלות שירות, עלות רבית, תשואה בפועל על נכסי התכנית, רווח או הפסד, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם, והפחתה של נכס או מחויבות בגין המעבר הקיימים במועד היישום לראשונה בהתאם להוראות הדיווח לציבור. המונח עלות פיצויים נטו לתקופה משמש במקום הוצאת פיצויים נטו לתקופה, מכיוון שחלק מן העלות המוכרת בתקופה עשוי להיות מהוון יחד עם עלויות נוספות כחלק מנכס, כדוגמת תוכנה לשימוש עצמי.

לענין זה, רווח או הפסד הינו הסכום של (1) ההפרש בין התשואה בפועל על נכסי תכנית לבין התשואה החזויה על נכסי תכנית ושל (2) ההפחתה של הרווח או ההפסד נטו שהוכרו ברווח כולל אחר מצטבר.

הטבות פיצויים מיוחסות בדרך כלל לתקופות שירות של עובד בהתבסס על נוסחת ההטבה של התכנית במידה והנוסחה מציינת ייחוס או משתמע ממנה ייחוס.

הבנק מחשב את שיעור התשואה החזוי לטווח ארוך על נכסי התכנית תוך שימוש בשיעורי התשואה ההיסטוריים לאורך תקופת זמן ארוכה בתיק עם הרכב נכסים דומה. לצורך זה, הבנק נעזר בנתונים זמניים בשוק על כל אחת מהקטגוריות המשמעותיות של הנכסים בתיק, ומשקלל אותם לפי ההרכב של נכסי התכנית.

המחויבות בגין הטבה חזויה משקפת את הערך הנוכחי האקטוארי של כל ההטבות המיוחסות לשירות של העובד שסופק לפני מועד המאזן. מדידת מחויבות זו מתבססת על הנחות אקטואריות המתאימות למועד המאזן של הבנק (לדוגמה: תחלופה, תמותה, שיעורי היוון וכן הלאה) ונתוני מפקד אוכלוסין נכון למועד זה.

אם המחויבות בגין הטבה חזויה עולה על השווי ההוגן של נכסי התכנית, הבנק מכיר במאזן בהתחייבות השווה להתחייבות הלא ממומנת בגין הטבה חזויה. אם השווי ההוגן של נכסי התכנית עולה על המחויבות בגין הטבה חזויה, הבנק מכיר במאזן בנכס השווה להתחייבות הממומנת ביתר בגין ההטבה החזויה.

הבנק מקבץ את המצב של כל התכניות במימון יתר ומכיר בסכום זה כנכס במאזן. כמו כן, הבנק מקבץ את המצב של כל התכניות במימון חסר ומכיר בסכום זה כהתחייבות במאזן.

הבנק בוחן את הנחותיו על בסיס רבעוני ומעדכן הנחות אלה בהתאם.

שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית, הינו "רווח או הפסד" (להלן - "רווח או הפסד אקטוארי"). רווחים או הפסדים אקטואריים אינם מוכרים בעלות פיצויים נטו לתקופה במועד היווצרותם אלא מוכרים ברווח כולל אחר. בתקופות עוקבות, רווחים או הפסדים אלה מוכרים לאחר מכן בדוח רווח והפסד כרכיב של עלות פיצויים נטו לתקופה לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.

הבנק מכיר בהפסדים בגין סילוקים בתכניותיו להטבה מוגדרת כאשר התשלומים החד-פעמיים הצפויים המתחייבים לתכנית יהיו גבוהים מסך עלות השירות ועלות הרבית.

גובה ההפסד מחושב בהתאם לשיעור שבו קטנה המחויבות האקטוארית כתוצאה מהסילוק, מוכפל ביתרת הרווחים וההפסדים האקטואריים הצבורים ברווח כולל אחר.

שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, המרווח נקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פרעון, על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפרעון, על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכל במועד הדיווח.

הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לענין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים.

הטבות לאחר פרישה - תכניות להפקדה מוגדרת

תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית המספקת הטבות לאחר פרישה בתמורה לשירותים שסופקו, מספקת חשבון אישי לכל משתתף בתכנית, ומגדירה כיצד ייקבעו ההפקדות לחשבוננו של העובד במקום לקבוע את סכום ההטבות שהעובד יקבל. בתכנית להפקדה מוגדרת אחרי פרישה, ההטבות שמשתתף בתכנית יקבל תלויות אך ורק בסכום המופקד לחשבון המשתתף בתכנית, בתשואות שנצברו על ההשקעות של הפקדות אלה, ובחילוטם של הטבות של משתתפים אחרים בתכנית שעשויים להיות מוקצים לחשבוננו של אותו משתתף.

במידה ונדרש כי ההפקדות המוגדרות של תכנית לחשבוננו של אדם יעשו לתקופות בהן אותו אדם מספק שירותים, עלות הפיצויים נטו או עלות ההטבה האחרת לאחר פרישה נטו לתקופה תהיה ההפקדה הנדרשת לאותה תקופה.
התחייבויות הבנק לתשלום פיצויים בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתכנית להפקדה מוגדרת.

הטבות אחרות לאחר פרישה

הבנק מכיר בסכום הלא מהוון של ההטבה השוטפת במועד מתן השירות. בנוסף, הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים של הטבות אחרות לאחר הפרישה.

היעדרויות בתשלום

הבנק צובר התחייבות עבור תגמול לעובדים בגין היעדרויות עתידיות אם כל התנאים הבאים מתקיימים: (א) מחויבות הבנק בקשר לזכויות העובדים לקבל תגמול בגין היעדרויות עתידיות מיוחסת לשירותים שהעובדים כבר סיפקו; (ב) המחויבות קשורה לזכויות שמבשילות או נצברות; (ג) תשלום התגמול הוא צפוי; (ד) הסכום ניתן לאומדן באופן סביר.
חופשה - הבנק צובר את ההתחייבות לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה. לצורך חישוב ההתחייבות, לא מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה נזקפים מידי לזכרון רווח והפסד.
מחלה - הבנק לא צובר התחייבות בגין ימי מחלה.

מענק בגין אי ניצול ימי מחלה במועד סיום העסקה

הבנק צובר את ההתחייבות כהיעדרויות המזכות בפיצוי לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה. לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים מידי לזכרון רווח והפסד. לצורך קביעת רבית ההיוון ואופן ההקצאה לתקופות של עלות השירות הבנק מיישם את העקרונות של תכניות פיצויים להטבה מוגדרת בהתאמות הנדרשות.

הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים - מענקי ותק

ההתחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה. לצורך חישוב ההתחייבות בגין הטבות אלה מובאים בחשבון הנחות אקטואריות ושיעורי היוון. כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים מידי לזכרון רווח והפסד.

(16) התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים. מתכונת הגילוי הינה על פי הוראות המפקח על הבנקים, באופן שהתביעות שהוגשו כנגד הבנק מסווגות לשלוש קבוצות:

1. סיכון צפוי (Probable) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.
2. סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי כאמור להלן.
3. סיכון קלוש (Remote) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מתחת ל- 20%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי כאמור להלן.

תביעה שלגביה קיימת קביעה של המפקח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, מסווגת כצפויה ונערכת בגינה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

במקרים נדירים הנהלת הבנק קבעה, בהסתמך על יועציה המשפטיים, כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית ולכן לא בוצעה הפרשה.

בבאור 25 בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נכלל גילוי כמותי לסך החשיפות אשר סבירות התממשותן אינה קלושה שלא בוצעה בגין הפרשה. כמו כן, ניתן גילוי לכל תביעה שסכומה מעל 1% מהון הבנק. לגבי תביעות שלא ניתן בשלב זה להעריך את תוצאותיהן, ניתן גילוי לגבי כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מהון הבנק.

(17) ערבויות

ערבויות הינן חוזים אשר דורשים באופן מותנה מהערב לבצע תשלומים לנערב בעת התרחשות התנאים המחייבים במימוש הערבות. התחייבות בגין ערבות מוכרת בספרים בסכום שווה ההוגן גם אם לא צפוי שהתשלומים יבוצעו בעתיד. במקרים בהם במועד ההכרה לראשונה הבנק נדרש להכיר בהפרשה להפסד תלוי בגין הערבות בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה, ההתחייבות בגין הערבות נמדדת במועד ההכרה לראשונה לפי הגובה מבין השווי ההוגן וסכום ההפרשה בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה.

ההתחייבות נגרעת מהספרים במועד בו הבנק משוחרר מהסיכון. מועד השחרור מהסיכון בגין הערבות תלוי במהות הערבות. בדרך כלל, הבנק גורע את ההתחייבות במועד סילוק ההתחייבות. כאשר הערבות נמדדת במועד ההכרה לראשונה בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה, המדידה העוקבת מתבצעת גם כן בהתאם להוראות נושא 450 בקודיפיקציה. הוראות ההכרה והמדידה במועד ההכרה לראשונה אינן חלות על ערבויות אשר ניתנו בין חברה אם לחברה בת, בין שתי חברות אחיות או בין בעל החברה לחברה.

(18) הוצאות מסים על ההכנסה

הדוחות הכספיים של הבנק כוללים מסים שוטפים ומסים נדחים. ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות". הבנק מקצה את הוצאות המס או הטבות המס על ההכנסה בין פעילויות נמשכות, פעילויות שהופסקו, רווח כולל אחר ופריטים הנזקפים ישירות להון.

מסים שוטפים

מסים שוטפים הינם סכום המסים על ההכנסה ששולמו או שעתידיים להיות משולמים (או מוחזרים) עבור התקופה השוטפת, כפי שנקבע על ידי יישום הוראות דיני המס שנחקקו על הכנסה חייבת במס. הוצאות המסים השוטפים כוללים גם את השינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

מסים נדחים

התחייבויות מסים נדחים ונכסי מסים נדחים מייצגים את ההשפעות העתידיות על מסים על הכנסה הנובעות מהפרשים זמניים והפסדים מועברים הקיימים בסוף תקופה. הבנק מכיר בהתחייבויות מסים נדחים בגין כל הפרשים הזמניים החייבים במס, למעט הפרשים הזמניים הבאים: רווחים לא מחולקים של חברה בת מקומית שהן למשך זמן תמידי במהותן והפרשים הנובעים מעסקאות בינבנתיות. הבנק מכיר בנכסי מסים נדחים בגין כל הפרשים הזמניים הניתנים לניכוי והפסדים מועברים ובמקביל מכיר בהפרשה נפרדת (valuation allowance) עבור אותו סכום הכלול בנכס אשר יותר סביר מאשר לא שלא ימומש. הבנק מפחית את נכסי המסים הנדחים בסכומן של הטבות מס כלשהן שאינן צפויות להתממש בהתבסס על הראיות הזמינות - הן הראיות החיוביות התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות התומכות ביצירת הפרשה בגין נכס מס נדחה, כדי לבחון האם ניתן להכיר בנכס מס נדחה נטו. התחייבות מסים נדחים או נכס מסים נדחים נמדדים באמצעות שיעורי המס החוקיים שנחקקו הצפויים לחול על הכנסה מספקת חייבת במס בתקופות שבהן צפוי כי התחייבות המס הנדחה תסולק או נכס המס הנדחה ימומש. הבנק מסווג הכנסות והוצאות רבית בגין מסים על הכנסה וקנסות לרשויות המס בסעיף "מסים על הכנסה".

קיזוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הבנק יקזז כל התחייבויות ונכסי המסים הנדחים, כמו גם כל ה- valuation allowance (הפרשה לנכס מס נדחה) הקשורות, עבור רכיב משלם מס מסוים ובגבולותיו של תחום שיפוט מיסוי מסוים.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מיישם את כללי ההכרה המדידה והגילוי שנקבעו במסגרת FIN 48 בהתאם להוראות אלה, הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשות עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

(19) רווח למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

(20) דיווח על מגזרי פעילות

(א) מגזרי פעילות פיקוחיים

מגזר פעילות פיקוחי הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות מסוימות או אשר מאגד לקוחות בסיווגים מסוימים, שהוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. בנוסף, הבנק נדרש ליישם את דרישות הגילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה כאשר מגזרי הפעילות לפי גישה זו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים.

(ב) מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

בנוסף לדיווח האחיד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים, נקבע כי ינתן גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (הנכללים ב-ASC 280) (ראה באור 28א).
מגזר פעילות המוגדר לפי גישת ההנהלה הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.
חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על איפיון של מגזרי לקוחות. מגזרים אלו כוללים גם מוצרים בנקאיים.

(21) עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה.
נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את הפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות

ביום 1 ביולי 2018, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים ו"חכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות, אשר מאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא חכירות ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בנושא 842 בקודיפיקציה בדבר "חכירות".

תמצית עיקרי השינויים הצפויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בעקבות יישום נושא 842 בקודיפיקציה כאמור בחוזר, הינם, בין היתר: תאגידים בנקאיים שחוכרים נכסים לתקופה שעולה על 12 חודשים, יכירו בהם במאזן, גם אם החכירה מסווגת כחכירה תפעולית; בעסקאות חכירה תפעולית ירשם במאזן נכס זכות שימוש (Right of Use) שמשקף את הזכות של התאגיד להשתמש בנכס החכור, ומנגד תירשם התחייבות בגין חכירה תפעולית; וכן, עסקאות שבהן תאגיד בנקאי מוכר נכס וחוכר אותו בחזרה יוכלו במצבים מסוימים להיחשב כעסקאות מכירה חשבונאית, בכפוף לכך שמתקיימים תנאים מסוימים שפורטו בנושא 842.
התקן ייושם החל מיום 1 בינואר 2020 ואילך.

בעת היישום לראשונה, הבנק יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה.

בכוונת הבנק ליישם את ההוראות החדשות בנושא חכירות החל מיום 1 בינואר 2020 באופן של יישום למפרע מתואם תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה. כמו כן, בכוונת הבנק לאמץ במועד היישום לראשונה הקלות מסוימות, כמתאפשר בהוראות המעבר, לרבות שימור הערכות בדבר זיהוי קיומה של חכירה וסיווגה כחכירה תפעולית או מימונית, וכן שימור הערכת כשירות להיוון של עלויות ישירות ראשוניות, אשר נקבעו טרם מועד היישום לראשונה, על פי הוראות התקינה הנוכחית.

להערכת הבנק, יישום ההוראות החדשות צפוי להביא לגידול בסך של כ-430 מיליון ש"ח ביתרת נכסי זכות השימוש, ולגידול מקביל בסך של כ-430 מיליון ש"ח ביתרת ההתחייבויות בגין חכירה למועד היישום לראשונה.

כמו כן, להערכת הבנק, יישום ההוראות החדשות צפוי להביא לירידה בשיעור ההון העצמי רוברד 1 ובהון הכולל בשיעור של כ-0.06% וכ-0.08% בהתאמה, זאת כתוצאה משקלול נכסי הסיכון בגין נכסי זכות שימוש הנובעים מחכירות תפעוליות שיוכרו במאזן בשיעור של 100%. בנוסף, יישום ההוראות החדשות צפוי להביא לירידה ביחס המינוף של הבנק בשיעור של כ-0.02%.

(2) אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי והוראות נוספות

ביום 28 במרס 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי והוראות נוספות". בהתאם למכתב נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושאים: הפרשות להפסדי אשראי; מכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים נגזרים ופעילויות גידור; וכן חכירות. היישום לראשונה יבוצע בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללים בארה"ב. המכתב מאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים, אשר פורסם במסגרת עדכון תקינה ASU 2016-13. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי, באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי, באופן שמחזק את אנטי המחזוריות בהתנהגות הפרשות להפסדי אשראי, שתומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להתדרדרות באיכות האשראי של לווים, ולחזוק הקשר בין ניהול סיכונים האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים, תוך התבססות על שיטות ותהליכים קיימים.

עיקרי השינויים הצפויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בעקבות יישום כללים אלה, הינם בין היתר: ההפרשה להפסדי אשראי תחושב לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי, במקום לאמוד את ההפסד שנגרם וטרם זוהה; באומדן ההפרשה להפסדי אשראי יעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים; יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי; ישתנה האופן שבו נרשמות ירדות ערך של אגרות חוב בתיק הזמין למכירה; וכן הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי (לרבות הלוואות לדיוור), אגרות חוב המוחזקות לפדיון וחיפוט אשראי חוץ מאזניות מסוימות. התקן ייושם החל מיום 1 בינואר 2021 ואילך. ככלל, הכללים החדשים ייושמו באמצעות רישום בעודפים במועד היישום לראשונה של ההשפעה המצטברת של יישום כללים אלה.

הבנק נערך ליישום המכתב. היערכות הבנק כוללת, בין היתר: מיפוי של ההוראות החדשות והשלכותיהן האפשריות על הבנק; סקירת הפרקטיקות הנהוגות היום לניהול סיכונים האשראי ולאומדן ההפרשה להפסדי אשראי על מנת לזהות תהליכים שניתן לעשות בהם שימוש לצורך יישום הכללים החדשים, זיהוי האתגרים והדרכים להתמודדות עם אתגרים אלה, וכן בחינת השינויים הנדרשים על מנת להתאים את המודלים להערכת הפסדי האשראי.

ביום 4 ביולי 2019, פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בדבר "יישום כללי חשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי צפויים" אשר כוללת שילוב של הכללים החדשים בהוראות הדיווח לציבור, דחיית מועד היישום לראשונה של הכללים החדשים ליום 1 בינואר 2022 וריצה במקביל החל מיום 1 בינואר 2021. כמו כן, הפיקוח על הבנקים פרסם טיוטת "קובץ שאלות ותשובות בנושא יישום הכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים" אשר נועדה לסייע לתאגידים הבנקאיים בתהליך ההיערכות ליישום הכללים החדשים.

(3) עדכון תקינה ASU 2018-14 בדבר שינויים בדרישות הגילוי של תכניות הטבה מוגדרת

ביום 28 באוגוסט 2018, פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית ("FASB"), את ASU 2018-14, בדבר מסגרת הגילוי - שינויים בדרישות הגילוי של תכניות הטבה מוגדרת, המהווה עדכון לנושא 20-715 בקודיפיקציה בדבר תגמול - הטבות פרישה - תכניות להטבה מוגדרת - כללי (להלן - "העדכון"). תכליתו של התיקון הינו לשפר את האפקטיביות של הגילויים בבאורים לדוחות הכספיים וכן לצמצם את העלויות הכרוכות בהכנת הבאורים הנדרשים.

התיקונים במסגרת העדכון מבטלים גילויים אשר אינם בעלי תועלת, מבהירים דרישות גילוי ספציפיות וכן מוסיפים דרישות גילוי שזוהו כרלוונטיות. עיקרי התיקונים הינם, בין היתר: בוטלה הדרישה להצגת אומדן הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנה העוקבת; בוטלה הדרישה להצגת סכום ההטבות השנתיות העתידיות המכוסות על ידי חוזי ביטוח, לרבות חוזי קצבה (אנונה), וכן עסקאות משמעותיות כלשהן בין הישות או צדדים קשורים לבין התכנית; התווספה דרישה לתת פירוט בדבר הסיבות לרווחים או הפסדים מהותיים הקשורים לשינוי במחויבות בגין הטבה מוגדרת במהלך התקופה; וכן הובהרו דרישות גילוי עבור ישויות שיש להן שתי תכניות או יותר.

הוראות התיקון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהתקופות השנתיות המתחילות לאחר ה- 15 בדצמבר 2020. אימוץ מוקדם אפשרי לרבות בתקופות ביניים. בעת היישום לראשונה נדרש ליישם את התיקונים בדרך של יישום למפרע.

ביום 13 בפברואר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "שיפור השימושיות של הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים לשנים 2019 ו-2020" הקובע כי הוראות התיקון יחולו מהדוחות לציבור ליום 1 בינואר 2021 ואילך. הבנק בוחן את ההשפעה של ההוראות החדשות על דוחותיו הכספיים.

(4) עדכון תקינה ASU 2018-13 בדבר שינויים בדרישות הגילוי של מדידת שווי הוגן

ביום 28 באוגוסט 2018, פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית ("FASB"), את ASU 2018-13, בדבר מסגרת הגילוי - שינויים בדרישות הגילוי של מדידת שווי הוגן, המהווה עדכון לנושא 820 בקודיפיקציה בדבר מדידת שווי הוגן (להלן - "העדכון"). תכליתו של התיקון הינו לשפר את האפקטיביות של הגילויים בביאורים לדוחות הכספיים וכן לצמצם את העלויות הכרוכות בהכנת הביאורים הנדרשים. התיקונים במסגרת העדכון מבטלים גילויים אשר אינם בעלי תועלת, מבהירים דרישות גילוי ספציפיות וכן מוסיפים דרישות גילוי שזוהו כרלוונטיות.

עיקרי התיקונים הינם, בין היתר: בוטלה הדרישה להצגת הסכומים והסיבות להעברות בין רמות 1 ו-2 בהיררכיית השווי ההוגן; בוטלה הדרישה למתן מידע בדבר מדיניות הישות לקביעה מתי העברות בין רמות נחשבות ככאלה שהתקיימו; בוטלה הדרישה להצגת תיאור תהליך הערכת מדידת השווי ההוגן ברמה 3; במסגרת הדרישה למתן תיאור מילולי של הרגישות לשינויים בנתונים לא נצפים עבור מדידות שווי הוגן חוזרות ונשנות המסווגות ברמה 3 במדרג השווי ההוגן, עודכן המונח "רגישות" ל"אי וודאות" כדי להדגיש כי המידע הנדרש הינו לגבי האי וודאויות; התווספה דרישה לפיה יש להציג את השינויים ברווח הכולל האחר (OCI) שטרם מומשו בתקופה, עבור נכסים המוחזקים בסוף התקופה.

הוראות התיקון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהתקופות השנתיות המתחילות לאחר ה- 15 בדצמבר 2019. אימוץ מוקדם אפשרי לרבות בתקופות ביניים. בעת היישום לראשונה נדרש ליישם את התיקונים בדרך של יישום למפרע, למעט דרישות הגילוי שהתווספו וכן דרישת הגילוי שעודכנה בדבר אי הודאות במדידת שווי הוגן ברמה 3, אשר לגביהן היישום יהיה מכאן ואילך.

ביום 13 בפברואר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "שיפור השימושיות של הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים לשנים 2019 ו-2020" הקובע כי הוראות התיקון יחולו מהדוחות לציבור ליום 1 בינואר 2021 ואילך.

לעדכון האמור לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

(5) עדכון תקינה 12-2019 ASU בדבר פישוט הטיפול החשבונאי במסים על הכנסה

ביום 18 בדצמבר 2019, פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB"), את ASU 2019-12, בדבר פישוט הטיפול החשבונאי במסים על הכנסה, המהווה עדכון לנושא 740 בקודיפיקציה בדבר מסים על הכנסה (להלן: "התיקון"). תכליתו של התיקון הינו הפחתת המורכבות של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב תוך שמירה על שימושיות המידע המסופק למשתמשי הדוחות הכספיים.

התיקונים במסגרת התיקון מפשטים את הטיפול החשבונאי במסים על הכנסה על ידי ביטול חריגים, שינוי הנחיות קיימות בתקן וכן הוספת הנחיות חדשות.

עיקרי הנושאים שעודכנו במסגרת התיקון הינם, בין היתר: הקצאת הוצאות המס או הטבות המס על הכנסה בין פעילויות נמשכות, פעילויות שהופסקו, רווח כולל אחר ופריטים הנזקפים ישירות להון עצמי; הכרה בהתחייבויות מסים נדחים בגין הפרשים זמניים חייבים במס בגין השקעה בחברה זרה כלולה; חישוב הכנסות מסים על הפסדים מצטברים בדוחות הכספיים ביניים; אופן ההכרה בהשפעת השינויים בחוקי המס או בשיעורי המס בדוחות הכספיים ביניים; הערכת הגידול בבסיס המס של מוניטין בקביעה האם יטופל כחלק מצירוף עסקים או כעסקה נפרדת.

הוראות התיקון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהתקופות השנתיות המתחילות לאחר ה- 15 בדצמבר 2020. אימוץ מוקדם אפשרי לרבות בתקופות ביניים.

בעת היישום לראשונה נדרש ליישם את התיקונים בדרך של מכאן ואילך, למעט הכרה בהתחייבות מסים נדחים בגין השקעה בחברה זרה כלולה, אשר לגביה היישום יהיה בדרך של יישום למפרע מתואם, תוך זקיפת ההשפעה המצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים.

הבנק בוחן את ההשפעה של ההוראות החדשות על דוחותיו הכספיים.

באור 2 - הכנסות והוצאות רבית

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
1,909	2,102	2,565	2,532	2,764	2,797	א. הכנסות רבית⁽¹⁾
-	-	-	-	4	2	מאשראי לציבור
12	18	25	14	14	23	מאשראי לממשלה
21	27	66	26	32	68	מפקדונות בבנקים
1	1	1	1	1	1	מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
112	156	190	131	186	194	מניירות ערך שנשאלו מאגרות חוב ⁽²⁾
5	8	-	-	-	-	מהשקעות בחברות מוחזקות
2,060	2,312	2,847	2,704	3,001	3,085	סך כל הכנסות הרבית
225	313	367	222	320	366	ב. הוצאות רבית
4	4	4	5	4	4	על פקדונות הציבור
27	40	21	5	4	4	על פקדונות הממשלה
136	151	96	165	184	106	על פקדונות מבנקים
5	3	3	5	3	3	על אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
397	511	491	402	515	483	על התחייבויות אחרות
1,663	1,801	2,356	2,302	2,486	2,602	סך כל הוצאות הרבית
						סך כל ההכנסות רבית, נטו
						ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות רבית
(20)	(8)	(9)	(19)	(3)	(10)	הוצאות רבית ⁽³⁾
						ד. פירוט הכנסות רבית על בסיס צבירה מאגרות חוב
29	29	33	34	34	33	מוחזקות לפדיון
78	123	156	92	148	160	זמינות למכירה
5	4	1	5	4	1	למסחר
112	156	190	131	186	194	סך הכל כלול בהכנסות רבית

(1) כולל השפעת יחסי גידור (שנת 2018 ו-2017 - כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור).

(2) כולל הכנסות רבית בגין אגרות חוב מגובות משכנתאות בסך של 9 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק בשנת 2019 (שנת 2018 - הכנסות רבית בסך של 8 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, שנת 2017 - הכנסות רבית בסך של 4 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(3) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים לסעיף משנה א'.

באור 3 - הכנסות מימון שאינן מרבית

(במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019 ⁽⁶⁾	2017	2018	2019 ⁽⁶⁾	
						א. הכנסות מימון שאינן מרבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
						1. מפעילות במכשירים נגזרים
3	-	-	3	-	-	חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור (ראה ג' להלן)
(460)	525	(420)	(531)	571	(421)	הכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים
(457)	525	(420)	(528)	571	(421)	סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾
						2. מהשקעה באגרות חוב
21	5	23	28	7	27	רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ⁽²⁾
-	-	(1)	-	-	(1)	הפרשה לירידת ערך בגין אגרות חוב זמינות למכירה ⁽²⁾
21	5	22	28	7	26	סך הכל מהשקעה באגרות חוב
						3. הפרשי שער, נטו
522	(418)	572	573	(439)	561	
						4. רווחים מהשקעה במניות
2	74 ⁽⁴⁾	2	2	79 ⁽⁴⁾	2	רווחים ממכירת מניות שאינן למסחר ⁽⁵⁾
(2)	(3)	-	(2)	(9)	-	הפרשה לירידת ערך בגין מניות שאינן למסחר ⁽⁵⁾
12	10	10	12	10	10	דיבידנד ממניות שאינן למסחר ⁽⁵⁾
-	-	59	-	-	59	רווחים שטרם מומשו ⁽³⁾
12	81	71	12	80	71	סך הכל מהשקעה במניות
						סך הכל הכנסות מימון שאינן מרבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
98	193	245	85	219	237	

(1) למעט השפעת יחסי גידור (שנת 2018 ו-2017 - למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור).

(2) סווג מרווח כולל אחר מצטבר.

(3) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין וכן, התאמות של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.

(4) כולל רווח ממכירת מניות הבורסה - ראה באור 12.ה.

(5) עד ליום 31 בדצמבר 2018 מניות זמינות למכירה.

(6) החל משנת 2019, שינה הבנק את אופן הסיווג של המכשירים הפיננסיים הנגזרים בין פעילויות למטרות מסחר לבין פעילויות שאינן למטרות מסחר.

באור 3 - הכנסות מימון שאינן מרבית (המשך)

(במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	(6) 2019	2017	2018	(6) 2019
8	10	2	8	11	2
(10)	1	(14)	(9)	2	(14)
(2)	(1)	-	(1)	(1)	-
(4)	10	(12)	(2)	12	(12)
94	203	233	83	231	225
ב. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר⁽³⁾					
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים					
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו ⁽¹⁾					
הפסדים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו ⁽²⁾					
סך הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר ⁽⁴⁾					
סך הכל הכנסות מימון שאינן מרבית					
פירוט על הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר לפי חשיפת סיכון					
חשיפת רבית					
חשיפת מטבע חוץ					
חשיפה למניות					
סך הכל					
(10)	1	-	(8)	3	-
1	1	(18)	1	1	(18)
5	8	6	5	8	6
(4)	10	(12)	(2)	12	(12)
ג. חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור - פעילות חוץ⁽⁵⁾					
חוסר האפקטיביות של הגידורים					
מרכיב הרווח בגין מכשירים נגזרים, אשר הוצא לצורך הערכת אפקטיביות הגידור					
סך הכל					
1	-	-	1	-	-
2	-	-	2	-	-
3	-	-	3	-	-

(1) מזה: הפסדים הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של 1 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (בשנת 2018 - אין, בשנת 2017 - 1 מיליון ש"ח).

(2) אין רווחים/הפסדים הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.

(3) כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

(4) להכנסות רבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה באור 2.

(5) לגילוי על ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות רבית ראה באור 2.

(6) החל משנת 2019, שינה הבנק את אופן הסיווג של המכשירים הפיננסיים הנגזרים בין פעילויות למטרת מסחר לבין פעילויות שאינן למטרת מסחר.

באור 4א - עמלות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
178	175	205	250	244	228	ניהול חשבון
66	70	91	101	108	102	קרטיסי אשראי
349	349	388	428	420	405	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
55	72	105	81	102	110	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
35	33	32	95	96	95	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
12	15	17	15	19	19	טיפול באשראי
121	127	144	141	148	148	הפרשי המרה
45	43	44	51	47	45	פעילות סחר חוץ
81	81	83	92	90	86	עמלות מעסקי מימון
31	30	35	51	51	48	עמלות אחרות
973	995	1,144	1,305	1,325	1,286	סך הכל עמלות

(1) דמי הפצת קרנות נאמנות ומוצרים פנסיניים.

באור 34 - הכנסות מחוזים עם לקוחות

(במיליוני ש"ח)

ההכנסות להלן מופצלות לפי עמלות משירותים עיקריים. כמו כן, להלן התאמה של ההכנסות המופצלות למגדרי פעילות לפי גישת ההנהלה:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019						המאוחד
סך הכל	התאמות	חברות בנות	חטיבת נכסי לקוחות	חטיבה עסקית	חטיבה בנקאית	
228	(19)	23	5	36	183	ניהול חשבון
102	(3)	11	1	4	89	כרטיסי אשראי
405	(364)	20	388	80	281	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
110	(106)	6	104	2	104	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
95	-	-	95	-	-	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
19	(7)	10	-	13	3	טיפול באשראי
148	(118)	4	144	54	64	הפרשי המרה
45	(12)	1	1	30	25	פעילות סחר חוץ
86	(11)	3	1	69	24	עמלות מעסקי מימון
48	(5)	6	1	9	37	עמלות אחרות
1,286	(645)	84	740	297	810	סך כל ההכנסות מחוזים עם לקוחות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018						המאוחד
סך הכל	התאמות	חברות בנות	חטיבת נכסי לקוחות	חטיבה עסקית	חטיבה בנקאית	
244	(19)	69	5	35	154	ניהול חשבון
108	(3)	38	1	4	68	כרטיסי אשראי
420	(318)	76	349	88	225	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
102	(73)	30	72	2	71	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
96	-	-	96	-	-	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
19	(52)	55	-	13	3	טיפול באשראי
148	(114)	20	128	58	56	הפרשי המרה
47	(11)	5	1	29	23	פעילות סחר חוץ
90	(11)	11	1	68	21	עמלות מעסקי מימון
51	(2)	12	1	6	34	עמלות אחרות
1,325	(603)	316	654	303	655	סך כל ההכנסות מחוזים עם לקוחות

(1) דמי הפצת קרנות נאמנות ומוצרים פנסיניים.

באור 5 - הכנסות אחרות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
44	4	3	45	69	3	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
132	147	51	17	12	6	אחרות
176	151	54	62	81	9	סך הכל הכנסות אחרות

באור 6 - משכורות והוצאות נלוות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
810	928	1,012	1,074	1,190	1,087	משכורות
80	86	115	104	109	120	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה הטבות לזמן ארוך
(1)	1	6	4	4	11	ביטוח לאומי ומס שכר
222	222	265	293	291	284	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים) ⁽¹⁾ :
12	12	13	22	21	17	הטבה מוגדרת - עלות שירות
48	47	65	69	69	69	הפקדה מוגדרת
8	7	11	13	12	13	הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה ⁽¹⁾⁽²⁾
1,179	1,303	1,487	1,579	1,696	1,601	סך כל המשכורות וההוצאות נלוות
-	-	-	14	-	-	מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל

(1) ראה באור 23 בדבר "זכויות עובדים".

(2) מזה: עלות השירות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה הינה בסך של 4 מיליון ש"ח ו-3 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, בהתאמה (בשנת 2018 - 4 מיליון ש"ח ו-2 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, בהתאמה, בשנת 2017 - 5 מיליון ש"ח ו-2 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, בהתאמה).

באור 7 - הוצאות אחרות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
24	19	23	32	23	24	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים), הטבה מוגדרת (ללא עלות שירות)
12	12	49	16	113	50	צמצומים, סילוקים ⁽¹⁾
29	31	56	51	53	63	שווק ופרסום
*58	*57	62	*70	*66	65	תקשורת
103	114	126	109	119	129	מחשב
*7	*7	8	*10	*11	9	משרדיות
2	3	4	4	5	5	ביטוח
34	35	48	61	58	56	משפטיות, ביקורת וייעוץ מקצועי
5	4	4	9	8	6	שכר חברי דירקטוריון
3	3	3	4	5	3	הדרכה והשתלמות מקצועית
141	156	118	106	111	112	עמלות
*68	*67	82	*82	*84	86	אחרות
486	508	583	554	656	608	סך הכל הוצאות אחרות

* סווג מחדש.

(1) ראה באור 23 בדבר "זכויות עובדים".

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
316	344	449	404	439	508	מסים שוטפים בגין שנת החשבון
(41)	(2)	(6)	(44)	(7)	(5)	מסים שוטפים בגין שנים קודמות
275	342	443	360	432	503	סך כל המסים השוטפים בתוספת (בניכוי):
6	(23)	(4)	(5)	(27)	(4)	מסים נדחים בגין שנת החשבון
3	-	(21)	3	3	(21)	מסים נדחים בגין שנים קודמות
9	(23)	(25)	(2)	(24)	(25)	סך כל המסים הנדחים(*)
284	319	418	358	408	478	סך כל ההפרשה למסים
(*) מסים נדחים						
הוצאות (הכנסות) מסים נדחים לפני השפעת הפריטים המפורטים להלן:						
2	(24)	(26)	(9)	(25)	(26)	קישון מהפסדים מועברים לצורך מס
7	1	1	7	1	1	סך הכל מסים נדחים
9	(23)	(25)	(2)	(24)	(25)	

ב. התאמת סכום המס התיאורטי לסכום ההפרשה למסים

להלן ההתאמות בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל, לבין ההפרשה המותאמת למסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
833	854	1,175	1,024	1,138	1,330	רווח לפני מסים
35.0%	34.2%	34.2%	35.0%	34.2%	34.2%	שיעור המס החל על הבנק
292	292	402	358	389	455	סכום המס לפי שיעור המס שבתוקף תוספת (חסכון) במס בגין:
11	13	15	13	16	17	הוצאות לא מוכרות
-	-	-	3	1	-	הפחתת עודף עלות
5	6	-	9	(2)	-	ניטרול מס מחושב בגין חלק הבנק ברווחי חברות מוחזקות
-	-	-	-	(1)	(1)	התאמת שיעור המס הסטטוטורי לשיעורי המס החלים על הכנסות חברות מאוחדות
16	16	24	16	16	24	סכומים נוספים לשלם על חובות פגומים
(6)	(10)	1	(7)	(18)	1	הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון
(38)	(2)	(27)	(41)	(4)	(26)	מסים בגין שנים קודמות
4	4	3	7	11	8	אחרים
284	319	418	358	408	478	הפרשה למסים על הרווח

ג. שומות מס ונושאים נוספים הקשורים בהפרשה למסים

- (1) לבנק שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2013. בגין שנת 2014 הוצאה לבנק שומת מס הכנסה לפי מיטב השפיטה. להערכת הנהלת הבנק קיימות בדוחות הכספיים הפרשות מתאימות.
- (2) לחברות המוחזקות שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2013.

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. התנועה במסים נדחים - המאוחד

שיעור מס ממוצע 2019	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	
					נכסי מסים נדחים
34.2%	275	-	4	271	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2%	117	-	7	110	מהפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים
34.2%	185	24	(1)	162	מעודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית
23.0%	1	-	(1)	2	הפסדים מועברים לצורך מס
34.2%	3	-	(1)	4	אחר
	581	24	8	549	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
	(1)	-	1	(2)	הפרשה לנכס מסים נדחים
	580	24	9	547	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים
	(67)				יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
	513				
					התחייבויות מסים נדחים
34.2%	61	-	2	59	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
11.2%	47	-	(18)	65	בגין השקעות בחברות מוחזקות
	108	-	(16)	124	יתרת התחייבויות מסים נדחים ברוטו
	(67)				יתרות הניתנות לקיזוז התחייבויות מס נדחה
	41				
	472	24	25	423	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו

שיעור מס ממוצע 2018	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	
					נכסי מסים נדחים
34.2%	271	-	14	257	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2%	110	1	7	102	מהפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים
34.2%	162	2	5	155	מעודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית
23.0%	2	-	(1)	3	הפסדים מועברים לצורך מס
34.2%	4	-	(2)	6	אחר
	549	3	23	523	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
	(2)	-	1	(3)	הפרשה לנכס מסים נדחים
	547	3	24	520	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים
	(84)				יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
	463				
					התחייבויות מסים נדחים
34.2%	59	-	2	57	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
11.2%	65	-	9	56	בגין השקעות בחברות מוחזקות
	124	-	11	113	יתרת התחייבויות מסים נדחים ברוטו
	(84)				יתרות הניתנות לקיזוז התחייבויות מס נדחה
	40				
	423	3	13	407	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. התנועה במסים נדחים - הבנק

שיעור מס ממוצע 2019	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	מיזוג חברה בת	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	
						נכסי מסים נדחים
34.2%	256	-	2	58	196	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2%	112	-	6	26	80	מהפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים
34.2%	174	21	-	33	120	מעודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית
23.0%	1	-	(1)	-	2	מהפסדים מועברים לצורך מס
34.2%	2	-	(1)	1	2	אחר
	545	21	6	118	400	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
	(1)	-	1	-	(2)	הפרשה לנכס מסים נדחים
	544	21	7	118	398	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים
	(67)					יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
	477					
						התחייבויות מסים נדחים
34.2%	61	-	-	1	60	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
11.2%	47	-	(18)	5	60	בגין השקעות בחברות מוחזקות
	108	-	(18)	6	120	יתרת התחייבות מסים נדחים ברוטו
	(67)					יתרות הניתנות לקיזוז התחייבויות מס נדחה
	41					
	436	21	25	112	278	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו

שיעור מס ממוצע 2018	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר	שינויים שנזקפו לרווח והפסד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	
					נכסי מסים נדחים
34.2%	196	-	14	182	מהפרשה להפסדי אשראי
34.2%	80	-	7	73	מהפרשה לחופשה ולהטבות אחרות לעובדים
34.2%	120	(2)	(3)	125	מעודף ההתחייבות בגין פנסיה ופיצויי פרישה על נכסי תכנית
23.0%	2	-	(1)	3	מהפסדים מועברים לצורך מס
34.2%	2	-	(1)	3	אחר
	400	(2)	16	386	יתרת נכסי מסים נדחים, ברוטו
	(2)	-	1	(3)	הפרשה לנכס מסים נדחים
	398	(2)	17	383	יתרת נכסי מסים נדחים בניכוי הפרשה למסים נדחים
	(80)				יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה
	318				
					התחייבויות מסים נדחים
34.2%	60	-	2	58	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת
11.2%	60	-	4	56	בגין השקעות בחברות מוחזקות
	120	-	6	114	יתרת התחייבות מסים נדחים ברוטו
	(80)				יתרות הניתנות לקיזוז התחייבויות מס נדחה
	40				
	278	(2)	11	269	יתרת נכסי מסים נדחים, נטו

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך) (במיליוני ש"ח)

ה. ראה באור ב.10 לגבי מסים על ההכנסה שהוכרו מחוץ לרווח והפסד.

ו. שינויי חקיקה בתחום המס

1. מס חברות

להלן שיעורי המס הרלוונטיים לחברה בשנים 2017-2019:

2017 - 24%

2018 - 23%

2019 - 23%

ביום 4 בינואר 2016, אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות, החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%.
ביום 22 בדצמבר 2016, אישרה מליאת הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל-23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018.

2. עדכון מס ערך מוסף, מס רווח ומס שכר

ביום 12 באוקטובר 2015, אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"ם ומוסדות כספיים) (התיקון), התשע"ו-2015, שקבע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים יירד מ-18% ל-17%, וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2015. כתוצאה מהשינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים ירד מ-37.71% ל-37.58% בשנת 2015. כמו כן, כתוצאה מהורדת שיעור מס החברות ל-25% בשנת 2016, ל-24% בשנת 2017 ו-23% החל מינואר 2018, ירד שיעור המס הסטטוטורי על מוסדות כספיים ל-35.9% בשנת 2016, ל-35% בשנת 2017 ול-34.2% משנת 2018 ואילך.
המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים לעיל.

באור 9 - רווח למניה

להלן מספר המניות לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה

מספר מניות לשנים 2017, 2018 ו-2019	מניות של 0.05
100,330,040	

באור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

(במיליוני ש"ח)

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס

רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				יתרה ליום 1 בינואר 2017
		סך הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים	התאמות מתרגום נטו לאחר השפעת גידורים ⁽²⁾	התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן ⁽³⁾	
(177)	(12)	(189)	(174)	(2)	(13)	יתרה ליום 1 בינואר 2017
57	3	60	-	2	58	שינויים נטו במהלך השנה
(120)	(9)	(129)	(174)	-	45	יתרה ליום 1 בינואר 2018
(39)	(4)	(43)	24	-	(67)	שינויים נטו במהלך השנה
(159)	(13)	(172)	(150)	-	(22)	יתרה ליום 1 בינואר 2019
8	-	8	-	-	8	השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב*
(151)	(13)	(164)	(150)	-	(14)	יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2019 לאחר יישום לראשונה
20	(2)	18	(49)	-	67	שינויים נטו במהלך השנה
(131)	(15)	(146)	(199)	-	53	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

* השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01), ראה גם באור 1.ג.1.(1).

(1) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(2) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(3) 2018 ו-2017 - ניירות ערך זמינים למכירה.

באור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

(במיליוני ש"ח)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		
לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:								
התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן⁽³⁾								
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן								
73	(41)	114	(60)	32	(92)	157	(81)	238
רווחים בגין אגרות חוב זמינות למכירה ששווה מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾								
(15)	9	(24)	(7)	3	(10)	(90)	47	(137)
58	(32)	90	(67)	35	(102)	67	(34)	101
התאמות מתרגום*								
התאמות מתרגום דוחות כספיים גידורים**								
(8)	4	(12)	-	-	-	-	-	-
8	(4)	12	-	-	-	-	-	-
הפסדים בגין התאמות מתרגום דוחות כספיים ששווה מחדש לרווח והפסד								
2	(2)	4	-	-	-	-	-	-
2	(2)	4	-	-	-	-	-	-
הטבות לעובדים								
הפסד אקטוארי נטו								
(19)	9	(28)	(7)	3	(10)	(92)	47	(139)
הפסדים נטו ששווה מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾								
19	(10)	29	31	(16)	47	43	(22)	65
-	(1)	1	24	(13)	37	(49)	25	(74)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
סך הכל השינוי נטו במהלך השנה								
3	(3)	6	(4)	2	(6)	(2)	2	(4)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר המיוחס לבעלי מניות הבנק								
סך הכל השינוי נטו במהלך השנה								
57	(32)	89	(39)	20	(59)	20	(11)	31

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מרבית. לפירוט נוסף ראה באור 3.

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין זכויות עובדים, ראה באור 23.

(3) 2018 ו-2017 - ניירות ערך זמינים למכירה.

באור 11 - מזומנים ופקדונות בבנקים

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	
27,385	34,174	28,387	35,396	מזומנים ופקדונות בבנקים מרכזיים
3,520	2,354	2,916	2,134	פקדונות בבנקים מסחריים
30,905	36,528	31,303	37,530	סך הכל ⁽¹⁾
30,299	35,964	31,126	37,275	(1) כולל מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים

באור 12 - ניירות ערך

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

המאוחד					א. אגרות חוב המוחזקות לפדיון
31 בדצמבר 2019					
שוי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשוי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשוי הוגן	עלות מופחתת	הערך במאזן	
1,844	-	93	1,751	1,751	של ממשלת ישראל
57	-	1	56	56	של מוסדות פיננסיים בישראל
271	-	30	241	241	של אחרים בישראל
2,172	-	124	2,048	2,048	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון
המאוחד					ב. אגרות חוב זמינות למכירה
שוי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשוי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשוי הוגן	עלות מופחתת	הערך במאזן	
4,577	-	69	4,508	4,577	של ממשלת ישראל
1,956	-	1	1,955	1,956	של ממשלות זרות
43	-	1	42	43	של מוסדות פיננסיים בישראל
640	-	1	639	640 ⁽⁶⁾	של מוסדות פיננסיים זרים
378	1	2	377	378 ⁽⁵⁾	מגובי משכנתאות (MBS)
431	3	10	424	431 ⁽⁷⁾	של אחרים בישראל
478	-	1	477	478	של אחרים זרים
8,503	4 ⁽²⁾	85 ⁽²⁾	8,422	8,503	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
המאוחד					ג. השקעה במניות שאינן למסחר
שוי הוגן ⁽¹⁾⁽⁴⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	עלות	הערך במאזן	
339	- ⁽³⁾	76 ⁽³⁾	263	339	מניות שאינן למסחר
129	-	-	129	129	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שוי הוגן זמין
11,014	4	285	10,733	10,890	סך כל ניירות הערך שאינם למסחר
המאוחד					ד. ניירות ערך למסחר
שוי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	עלות מופחתת (במניות עלות)	הערך במאזן	
95	-	-	95	95	אגרות חוב - של ממשלת ישראל
4	-	-	4	4	של מוסדות פיננסיים בישראל
6	-	-	6	6	של אחרים בישראל
105	-	-	105	105	סך כל אגרות החוב למסחר
-	-	-	-	-	מניות
105	- ⁽³⁾	- ⁽³⁾	105	105	סך כל ניירות הערך למסחר
11,119	4	285	10,838	10,995	סך כל ניירות הערך

הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3. באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.

- (1) נתוני שוי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שוי הוגן".
- (3) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (4) לגבי מניות שלא מתקיים לגביהן שוי הוגן זמין בטור זה מוצגת עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת מעלה או מטה למחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק.
- (5) ניירות ערך שהונפקו על ידי GNMA בערבות ממשלת ארה"ב בסך של 377 מיליון ש"ח וניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC בסך של 1 מיליון ש"ח.
- (6) כולל ניירות ערך של תאגידים בבעלות ממשלה בסך של 453 מיליון ש"ח וניירות ערך של תאגידים בבעלות וערבות ממשלתית מפורשת בסך של 162 מיליון ש"ח.
- (7) כולל אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית בסך של 4 מיליון ש"ח.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאוחד					
31 בדצמבר 2018					
שוי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת	הערך במאזן	
1,502	4	11	1,495	1,495	א. אגרות חוב המוחזקות לפדיון
52	-	-	52	52	של ממשלת ישראל
277	-	25	252	252	של מוסדות פיננסיים בישראל
1,831	4	36	1,799	1,799	של אחרים בישראל
					סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון

שוי הוגן ⁽¹⁾	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות עלות)	הערך במאזן	
	הפסדים	רווחים			ב. ניירות ערך זמינים למכירה
					אגרות חוב -
5,778	30	23	5,785	5,778	של ממשלת ישראל
2,050	1	-	2,051	2,050	של ממשלות זרות
49	3	-	52	49	של מוסדות פיננסיים בישראל
597	-	-	597	(6)597	של מוסדות פיננסיים זרים
436	8	2	442	(5)436	מגובי משכנתאות (MBS)
348	6	3	351	(7)348	של אחרים בישראל
777	-	-	777	777	של אחרים זרים
10,035	48	28	10,055	10,035	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
224	14	1	237	(4)224	מניות -
10,259	(2)62	(2)29	10,292	10,259	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

שוי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות עלות)	הערך במאזן	
					ג. ניירות ערך למסחר
					אגרות חוב -
419	-	-	419	419	של ממשלת ישראל
58	-	-	58	58	של מוסדות פיננסיים בישראל
33	1	-	34	33	של מוסדות פיננסיים זרים
2	-	-	2	2	של אחרים בישראל
22	-	-	22	22	של אחרים זרים
534	1	-	535	534	סך כל אגרות החוב למסחר
3	-	-	3	3	מניות -
537	(3)1	(3)-	538	537	סך כל ניירות הערך למסחר
12,627	67	65	12,629	12,595	סך כל ניירות הערך

הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3. באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.

- (1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) כוללים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן".
- (3) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (4) כולל השקעה במניות וקרנות השקעה פרטיות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי עלות בסך של 135 מיליון ש"ח. מזה: השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 123 מיליון ש"ח.
- (5) ניירות ערך שהונפקו על ידי GNMA בערבות ממשלת ארה"ב בסך של 432 מיליון ש"ח וניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC בסך של 4 מיליון ש"ח.
- (6) כולל ניירות ערך של תאגידים בבעלות ממשלה בסך של 74 מיליון ש"ח וניירות ערך של תאגידים בבעלות ממשלתית מפורשת בסך של 457 מיליון ש"ח.
- (7) כולל אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית בסך של 5 מיליון ש"ח.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק					א. אגרות חוב המוחזקות לפדיון
31 בדצמבר 2019					
שוי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשוי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשוי הוגן	עלות מופחתת	הערך במאזן	
1,844	-	93	1,751	1,751	של ממשלת ישראל
57	-	1	56	56	של מוסדות פיננסיים בישראל
266	-	30	236	236	של אחרים בישראל
2,167	-	124	2,043	2,043	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון

רווח כולל אחר מצטבר					ב. אגרות חוב זמינות למכירה
שוי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים	רווחים	עלות מופחתת	הערך במאזן	
4,329	-	69	4,260	4,329	של ממשלת ישראל
1,956	-	1	1,955	1,956	של ממשלות זרות
38	-	-	38	38	של מוסדות פיננסיים בישראל
640	-	1	639	640 ⁽⁶⁾	של מוסדות פיננסיים זרים
378	1	2	377	378 ⁽⁵⁾	מגובי משכנתאות (MBS)
430	3	10	423	430 ⁽⁷⁾	של אחרים בישראל
478	-	1	477	478	של אחרים זרים
8,249	4 ⁽²⁾	84 ⁽²⁾	8,169	8,249	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה

השקעה במניות שאינן למסחר					ג. השקעה במניות שאינן למסחר
שוי הוגן ⁽⁴⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	עלות	הערך במאזן	
339	- ⁽³⁾	76 ⁽³⁾	263	339	מניות שאינן למסחר
129	-	-	129	129	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שוי הוגן זמין
10,755	4	284	10,475	10,631	סך כל ניירות הערך שאינם למסחר

ניירות ערך למסחר					ד. ניירות ערך למסחר
שוי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	עלות מופחתת (במניות עלות)	הערך במאזן	
95	-	-	95	95	אגרות חוב -
4	-	-	4	4	של ממשלת ישראל
6	-	-	6	6	של מוסדות פיננסיים בישראל
105	-	-	105	105	של אחרים בישראל
-	-	-	-	-	סך כל אגרות החוב למסחר
105	- ⁽³⁾	- ⁽³⁾	105	105	מניות
10,860	4	284	10,580	10,736	סך כל ניירות הערך למסחר
					סך כל ניירות הערך

הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3. באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.

- (1) נתוני שוי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) כוללים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שוי הוגן".
- (3) נקפו לרווח והפסד.
- (4) לגבי מניות שלא מתקיים לגביהן שוי הוגן זמין בטור זה מוצגת עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת מעלה או מטה למחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק.
- (5) ניירות ערך שהונפקו על ידי GNMA בערבות ממשלת ארה"ב בסך של 377 מיליון ש"ח וניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC בסך של 1 מיליון ש"ח.
- (6) כולל ניירות ערך של תאגידים בבעלות ממשלה בסך של 453 מיליון ש"ח וניירות ערך של תאגידים בבעלות וערבות ממשלתית מפורשת בסך של 162 מיליון ש"ח.
- (7) כולל אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית בסך של 4 מיליון ש"ח.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק					
31 בדצמבר 2018					
שוי הוגן (1)	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשוי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשוי הוגן	עלות מופחתת	הערך במאזן	א. אגרות חוב המוחזקות לפדיון
1,403	4	9	1,398	1,398	של ממשלת ישראל
52	-	-	52	52	של מוסדות פיננסיים בישראל
233	-	20	213	213	של אחרים בישראל
1,688	4	29	1,663	1,663	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון

ב. ניירות ערך זמינים למכירה					
שוי הוגן (1)	רווח כולל אחר מצטבר		עלות מופחתת (במניות עלות)	הערך במאזן	
	הפסדים	רווחים			
					אגרות חוב -
3,956	19	16	3,959	3,956	של ממשלת ישראל
2,050	1	-	2,051	2,050	של ממשלות זרות
39	2	-	41	39	של מוסדות פיננסיים בישראל
597	-	-	597	(6)597	של מוסדות פיננסיים זרים
436	8	2	442	(5)436	מגובי משכנתאות (MBS)
344	7	3	348	(7)344	של אחרים בישראל
777	-	-	777	777	של אחרים זרים
8,199	37	21	8,215	8,199	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
221	14	-	235	(4)221	מניות -
8,420	(2)51	(2)21	8,450	8,420	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

ג. ניירות ערך למסחר					
שוי הוגן (1)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשוי הוגן	עלות מופחתת (במניות עלות)	הערך במאזן	
					אגרות חוב -
419	-	-	419	419	של ממשלת ישראל
58	-	-	58	58	של מוסדות פיננסיים בישראל
33	1	-	34	33	של מוסדות פיננסיים זרים
2	-	-	2	2	של אחרים בישראל
22	-	-	22	22	של אחרים זרים
534	1	-	535	534	סך כל אגרות החוב למסחר
3	-	-	3	3	מניות -
537	(3)1	(3)-	538	537	סך כל ניירות הערך למסחר
10,645	56	50	10,651	10,620	סך כל ניירות הערך

- הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3. באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.
- (1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) כלולים בהן בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (3) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (4) כולל השקעה במניות וקרנות השקעה פרטיות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי עלות בסך של 135 מיליון ש"ח. מזה: השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 123 מיליון ש"ח.
- (5) ניירות ערך שהונפקו על ידי GNMA בערבות ממשלת ארה"ב בסך של 432 מיליון ש"ח וניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC בסך של 4 מיליון ש"ח.
- (6) כולל ניירות ערך של תאגידים בבעלות של יותר מממשלה אחת בסך של 74 מיליון ש"ח וניירות ערך של תאגידים בבעלות וערבות ממשלתית מפורשת בסך של 457 מיליון ש"ח.
- (7) כולל אגרות חוב פגומות שאזבורות הכנסות רבית בסך של 2 מיליון ש"ח.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)

(במיליוני ש"ח)

ה. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך של אגרות חוב המוחזקות לפדיון ושל ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומשו

מאוחד							
31 בדצמבר 2019				פחות מ-12 חודשים ⁽¹⁾			
12 חודשים ומעלה ⁽²⁾				פחות מ-12 חודשים ⁽¹⁾			
סך הכל	הפסדים שטרם מומשו 20-40% ⁽⁴⁾	הפסדים שטרם מומשו 0-20% ⁽³⁾	שווי הוגן	סך הכל	הפסדים שטרם מומשו 20-40% ⁽⁴⁾	הפסדים שטרם מומשו 0-20% ⁽³⁾	שווי הוגן
1	-	1	77	-	-	-	-
3	-	3	42	-	-	-	-
4	-	4	119	-	-	-	-
אגרות חוב זמינות למכירה							
מגובי משכנתאות (MBS)							
של אחרים בישראל							
סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה							

מאוחד							
31 בדצמבר 2018				פחות מ-12 חודשים ⁽¹⁾			
12 חודשים ומעלה ⁽²⁾				פחות מ-12 חודשים ⁽¹⁾			
סך הכל	הפסדים שטרם מומשו 20-40% ⁽⁴⁾	הפסדים שטרם מומשו 0-20% ⁽³⁾	שווי הוגן	סך הכל	הפסדים שטרם מומשו 20-40% ⁽⁴⁾	הפסדים שטרם מומשו 0-20% ⁽³⁾	שווי הוגן
-	-	-	-	4	-	4	619
אגרות חוב המוחזקות לפדיון של ממשלת ישראל⁽⁵⁾							
ניירות ערך זמינים למכירה							
אגרות חוב							
של ממשלת ישראל							
של ממשלות זרות							
של מוסדות פיננסיים בישראל							
מגובי משכנתאות (MBS)							
של אחרים בישראל							
מניות							
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה							
15	-	15	311	47	5	42	5,406

(1) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומשו מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.

(2) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומשו מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.

(3) השקעות שההפסד שטרם מומשו בגינן מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.

(4) השקעות שההפסד שטרם מומשו בגינן מהווה מ-20% ועד 40% מהעלות המופחתת שלהן.

(5) 31.12.18 - יתרת העלות המופחתת של אגרות החוב המוחזקות לפדיון מסתכמות ב-623 מיליון ש"ח.

1. ביום 7 בספטמבר 2017, אישר בית המשפט תכנית הסדר, שהוגשה על ידי הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן - "הבורסה"), במסגרת הליך לפי סעיף 350 לחוק החברות. על פי תכנית ההסדר הוקצו לחברי הבורסה דאז מניות בבורסה, כשחלקה של קבוצת הבנק הסתכם ב-20.3%.

ביום 29 בדצמבר 2017, פנתה הבורסה לבעלי מניותיה לקבל מהם הצעות למכירת המניות המוחזקות על ידם לבורסה או לצד ג' אליו תמחה הבורסה את זכותה לפי שיקול דעתה (להלן - "הרוכש"), במחיר המשקף לכלל מניות הבורסה שווי של 500 מיליון ש"ח.

ביום 18 בינואר 2018, נענתה קבוצת הבנק לפניית הבורסה והגישה לה הצעה למכירת 15.4% מהון מניות הבורסה שהוחזקו על ידי קבוצת הבנק. ביום 27 באוגוסט 2018, הושלמה עסקה בה נמכרו החזקות הקבוצה בשיעור של 15.4% מהון המניות של הבורסה תמורת סך של כ-77 מיליון ש"ח, ששיקף כאמור, שווי של 500 מיליון ש"ח לכלל הון המניות של הבורסה.

בגין העסקה רשם הבנק בדוחות הרבעון השלישי של שנת 2018 רווח בסכום של כ-65 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס. לאחר השלמת העסקה נותרו בידי הבנק 4.9% מהון מניות הבורסה, שהוא רשאי להחזיק ללא מגבלת זמן בהתאם לחוק ניירות ערך (תיקון מס' 63), התשע"ז-2017 (להלן - "תיקון 63 לחוק ניירות ערך"). ביום 1 באוגוסט 2019, נרשמו מניות הבורסה למסחר בבורסה.

מניות הבורסה שנותרו בידי הבנק מוצגות במאזן לפי ההון העצמי של הבורסה בהתאם לדוחותיה הכספיים לשנת 2015, אשר הסתכם בכ-508 מיליון ש"ח, ולא לפי שווי ההון, לאור תיקון 63 לחוק ניירות ערך.

בעקבות רישום המניות למסחר בבורסה, כאמור לעיל, רשם הבנק ברבעון השלישי של השנה רווח בסכום של כ-16 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס.

ככל שהבנק יחליט בעתיד לממש את מניות הבורסה שנותרו בידי, הוא יבחן מה הם התנאים לביצוע המימוש בהתאם לדין ולדרך המימוש שתיבחר.

יובהר, כי למועד פרסום הדוחות הכספיים לא התקבלה החלטה כאמור.

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

(במיליוני ש"ח)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2019						המאוחד
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
39,607	3,173	36,434	340	-	36,094	יתרת חוב רשומה:
52,395	-	52,395	21,329	25,583	5,483	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
25,799	-	25,799	-	25,566	233	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
92,002	3,173	88,829	21,669	25,583	41,577	מזה: לפי עומק פיגור
						סך הכל
						מזה:
248	-	248	108	-	140	חובות בארגון מחדש
461	-	461	38	10	413	חובות פגומים אחרים
709	-	709	146	10	553	סך הכל חובות פגומים
249	-	249	26	186	37	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
693	-	693	143	32	518	חובות בעייתיים אחרים
1,651	-	1,651	315	228	1,108	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
523	-	523	38	-	485	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
407	-	407	226	121	60	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
123	-	123	-	121	2	מזה: לפי עומק פיגור
930	-	930	264	121	545	סך הכל
204	-	204	35	-	169	מזה: בגין חובות פגומים

31 בדצמבר 2018						המאוחד
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
38,883	3,616	35,267	306	-	34,961	יתרת חוב רשומה:
49,893	-	49,893	20,476	24,319	5,098	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
24,621	-	24,621	-	24,312	309	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
88,776	3,616	85,160	20,782	24,319	40,059	מזה: לפי עומק פיגור
						סך הכל
						מזה:
233	-	233	83	-	150	חובות בארגון מחדש
234	-	234	11	6	217	חובות פגומים אחרים
467	-	467	94	6	367	סך הכל חובות פגומים
243	-	243	30	185	28	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
896	-	896	237	7	652	חובות בעייתיים אחרים
1,606	-	1,606	361	198	1,047	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
450	-	450	30	-	420	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
418	-	418	230	119	69	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
121	-	121	-	119	2	מזה: לפי עומק פיגור
868	-	868	260	119	489	סך הכל
144	-	144	23	-	121	מזה: בגין חובות פגומים

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

		31 בדצמבר 2019				סך הכל	הבנק
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי		
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור			
יתרת חוב רשומה:							
38,302	2,769	35,533	308	-	35,225	חובות שנבדקו על בסיס פרטני	
48,180	-	48,180	17,226	25,583	5,371	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	
25,799	-	25,799	-	25,566	233	מזה: לפי עומק פיגור	
86,482	2,769	83,713	17,534	25,583	40,596	סך הכל	
מזה:							
216	-	216	81	-	135	חובות בארגון מחדש	
451	-	451	33	10	408	חובות פגומים אחרים	
667	-	667	114	10	543	סך הכל חובות פגומים	
239	-	239	20	186	33	חובות בפיגור 90 ימים או יותר	
660	-	660	129	32	499	חובות בעייתיים אחרים	
1,566	-	1,566	263	228	1,075	סך הכל חובות בעייתיים	
יתרת הפרשה להפסדי אשראי:							
505	-	505	33	-	472	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני	
366	-	366	186	121	59	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	
123	-	123	-	121	2	מזה: לפי עומק פיגור	
871	-	871	219	121	531	סך הכל	
194	-	194	30	-	164	מזה: בגין חובות פגומים	

		31 בדצמבר 2018				סך הכל	הבנק
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי		
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור			
יתרת חוב רשומה:							
35,295	3,527	31,768	64	-	31,704	חובות שנבדקו על בסיס פרטני	
35,078	-	35,078	7,655	23,948	3,475	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	
24,250	-	24,250	-	23,941	309	מזה: לפי עומק פיגור	
70,373	3,527	66,846	7,719	23,948	35,179	סך הכל	
מזה:							
149	-	149	40	-	109	חובות בארגון מחדש	
182	-	182	4	6	172	חובות פגומים אחרים	
331	-	331	44	6	281	סך הכל חובות פגומים	
213	-	213	17	185	11	חובות בפיגור 90 ימים או יותר	
647	-	647	128	5	514	חובות בעייתיים אחרים	
1,191	-	1,191	189	196	806	סך הכל חובות בעייתיים	
יתרת הפרשה להפסדי אשראי:							
369	-	369	17	-	352	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני	
285	-	285	131	116	38	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי	
118	-	118	-	116	2	מזה: לפי עומק פיגור	
654	-	654	148	116	390	סך הכל	
102	-	102	13	-	89	מזה: בגין חובות פגומים	

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				המאוחד
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
847	-	847	231	115	501	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
131	-	131	64	1	66	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016
(333)	-	(333)	(120)	(2)	(211)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
193	-	193	77	1	115	- מחיקות חשבונאיות
(140)	-	(140)	(43)	(1)	(96)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
838	-	838	252	115	471	מחיקות חשבונאיות, נטו
163	-	163	65	4	94	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017
(318)	-	(318)	(127)	(3)	(188)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
185	-	185	70	3	112	- מחיקות חשבונאיות
(133)	-	(133)	(57)	-	(76)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
868	-	868	260	119	489	מחיקות חשבונאיות, נטו
145	-	145	69	3	73	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018
(325)	-	(325)	(138)	(2)	(185)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
242	-	242	73	1	168	- מחיקות חשבונאיות
(83)	-	(83)	(65)	(1)	(17)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
930	-	930	264	121	545	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				המאוחד
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
71	-	71	14	-	57	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(10)	-	(10)	(1)	-	(9)	יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2016
61	-	61	13	-	48	קיטון בהפרשה
3	-	3	(2)	-	5	יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2017
64	-	64	11	-	53	גידול (קיטון) בהפרשה
(7)	-	(7)	-	-	(7)	יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2018
57	-	57	11	-	46	קיטון בהפרשה
						יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2019

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			הבנק	
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר		מסחרי
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות						
653	-	653	133	113	407	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016
55	-	55	38	-	17	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(222)	-	(222)	(69)	(2)	(151)	- מחיקות חשבונאיות
121	-	121	37	1	83	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(101)	-	(101)	(32)	(1)	(68)	מחיקות חשבונאיות, נטו
607	-	607	139	112	356	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2017
114	-	114	50	4	60	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(188)	-	(188)	(79)	(2)	(107)	- מחיקות חשבונאיות
121	-	121	38	2	81	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(67)	-	(67)	(41)	-	(26)	מחיקות חשבונאיות, נטו
654	-	654	148	116	390	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2018
160	-	160	70	3	87	מיזוג חברת בת
134	-	134	60	3	71	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(310)	-	(310)	(125)	(2)	(183)	- מחיקות חשבונאיות
233	-	233	66	1	166	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(77)	-	(77)	(59)	(1)	(17)	מחיקות חשבונאיות, נטו
871	-	871	219	121	531	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2019

סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			הבנק	
		סך הכל	פרטי אחר	לדיר		מסחרי
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים						
62	-	62	9	-	53	יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2016
(8)	-	(8)	(1)	-	(7)	קיטון בהפרשה
54	-	54	8	-	46	יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2017
3	-	3	(1)	-	4	גידול (קיטון) בהפרשה
57	-	57	7	-	50	יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2018
5	-	5	1	-	4	מיזוג חברת בת
(7)	-	(7)	-	-	(7)	גידול (קיטון) בהפרשה
55	-	55	8	-	47	יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2019

באור 14 - אשראי לממשלה
(במיליוני ש"ח)

הרכב:			
הבנק		המאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2018	2019	2018	2019
7	415	700	1,039
אשראי לממשלה אחר			

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות

(במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

המאוחד			הבנק			ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	
ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019						
כלולה	כלולה	כלולה	כלולה	כלולה	כלולה	כלולה	כלולה	כלולה	כלולה	
605	606	605	605	668	1,273	606	605	606	605	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני השקעות אחרות:
-	-	-	-	5	5	-	-	-	-	שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים
605	606	605	605	673	1,278	606	605	606	605	סך הכל השקעות בחברות מוחזקות
351	356	351	351	922	1,273	356	351	356	351	רווחים שנצברו ממועד הרכישה, נטו
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סעיפים שנצברו בהון ממועד הרכישה:
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	התאמות בגין הצגת אגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	לפי שווי הוגן, נטו
(9)	(7)	(9)	(9)	(4)	(13)	(7)	(9)	(7)	(9)	התאמות בגין הטבות לעובדים

ב. חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות:

המאוחד			הבנק			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017						
57	41	57	57	41	60	57	41	60	57	חלקו של הבנק ברווח של חברות מוחזקות
(6)	-	(6)	(6)	-	-	(6)	-	-	(6)	מסים שוטפים
-	(4)	-	-	(4)	(6)	-	(4)	(6)	-	מסים נדחים
51	37	51	51	37	54	51	37	54	51	חלקו של הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות בספרי הבנק:

שם החברה	תחום פעילות עיקרי	חלק בהון המקנה		חלק בזכויות		השקעה במניות	
		זכות לקבלת רווחים		ההצבעה		לפי שווי מאזני ⁽³⁾	
		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר	
		2018	2019	2018	2019	2018	2019
		%		%		במיליוני ש"ח	
חברות מאוחדות רשומות בישראל-							
בנק מסחרי	בנק מסחרי	100.0	-	100.0	-	1,361	-
בנק מסד בע"מ	בנק מסחרי	51.0	51.0	51.0	51.0	333	370
בנק מסד בע"מ	בנק מסחרי	100.0	100.0	100.0	100.0	41	40
רשומה בחוץ לארץ							
בנק מסחרי	בנק מסחרי	100.0	100.0	100.0	100.0	188	178
חברה כלולה							
בנק מסחרי	בנק מסחרי	21.0	21.0	28.2	28.2	606	605

- (1) ברשימה הנ"ל לא נכללו חברות מאוחדות בבעלות ובשליטה מלאה, שהן חברות נכסים או מספקות שירותים לבנק, אשר נכסיהן ותוצאות פעילותן נכללים בדוחות הכספיים של הבנק.
- (2) מניותיהן של כל החברות ברשימה הנ"ל אינן רשומות למסחר בבורסה.
- (3) לרבות יתרות עודפי עלות המיוחסים לקשרי לקוחות.
- (4) כולל הפחתת עודף עלות המיוחס לקשרי לקוחות: בנק מסד בע"מ - 2 מיליון ש"ח בשנת 2018.
- (5) ראה האמור בסעיף ה' להלן באשר למיזוג אוצר החייל עם ולתוך הבנק.
- (6) ראה האמור בסעיף ו' להלן באשר להסכם מכירת פעילות פיבי שוויץ.

ד. מידע תמציתי בנושא חברה כלולה, ללא התאמה לשיעורי הבעלות המוחזקים בידי הקבוצה

1. להלן מידע תמציתי על המצב הכספי

שיעור בעלות	סך נכסים	סך התחייבויות	הון שמיחס לבעלים של החברה
%	במיליוני ש"ח		
28.2	19,159	17,339	1,820
28.2	16,015	14,177	1,838

2. להלן מידע תמציתי על תוצאות הפעילות

שיעור בעלות	רווח נקי לשנה
%	במיליוני ש"ח
28.2	201
28.2	157
28.2	211

סעיפים אחרים שנצברו בהון		דיבידנד שנרשם		תרומה לרווח הנקי		השקעות הוניות אחרות	
						31 בדצמבר	
2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
(5)	-	-	-	75	-	-	-
(4)	(2)	-	-	33 ⁽⁴⁾	39	5	5
-	-	-	(22)	22	21	-	-
-	-	(36)	-	25	(10)	-	-
-	(2)	-	(56)	41	57	-	-

ה. מיזוג בנק אוצר החייל

ביום 1 בינואר 2019, הושלם מיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, לפיו אוצר החייל התמזג עם ולתוך הבנק (על פי הוראות הפרק הראשון לחלק השמיני בחוק החברות, התשנ"ט-1999 ובהתאם להוראות הפרק השני לחלק ה'2 לפקודת מס הכנסה, התשכ"א-1961) באופן בו הנכסים וההתחייבויות של אוצר החייל, כפי שהיו במועד המיזוג, הועברו לבנק ללא תמורה, ואוצר החייל חוסל, ללא פירוק, ורשם החברות מחק אותו מרישומיו. לפרטים על תהליך המיזוג ראה באור 15 לדוחות הכספיים לשנת 2018.

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

להלן תמצית דוחות פרופורמה המשקפים את תוצאות הפעילות לשנתיים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2018 ואת המצב הכספי ליום 31 בדצמבר 2018 של הבנק ואוצר החייל (במיליוני ש"ח):
תמצית דוחות רווח והפסד פרופורמה:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			
נתוני פרופורמה	הכללת נתוני אוצר החייל	כפי שדווח בדוחות אלו	נתוני פרופורמה	הכללת נתוני אוצר החייל	כפי שדווח בדוחות אלו	
2,507	447	2,060	2,781	469	2,312	הכנסות רבית
404	7	397	518	7	511	הוצאות רבית
2,103	440	1,663	2,263	462	1,801	הכנסות רבית, נטו
114	67	47	159	42	117	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,989	373	1,616	2,104	420	1,684	הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
						הכנסות שאינן מרבית
102	8	94	217	14	203	הכנסות מימון שאינן מרבית
1,162	189	973	1,183	188	995	עמלות
89	(87)	176	99	(52)	151	הכנסות אחרות
1,353	110	1,243	1,499	150	1,349	סך כל ההכנסות שאינן מרבית
						הוצאות תפעוליות ואחרות
1,461	282	1,179	1,585	282	1,303	משכורות והוצאות נלוות
349	71	278	350	68	282	אחזקה ופחת ובנינים וציוד
83	-	83	86	-	86	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
509	23	486	620	112	508	הוצאות אחרות
2,402	376	2,026	2,641	462	2,179	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
940	107	833	962	108	854	רווח לפני מסים
320	36	284	352	33	319	הפרשה למסים על הרווח
620	71	549	610	75	535	רווח לאחר מסים
58	(71)	129	123	(75)	198	חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס
678	-	678	733	-	733	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

תמצית מאזן פרופורמה:

ליום 31 בדצמבר 2018			
נתוני פרופורמה	הכללת נתוני אוצר החייל	כפי שדווח בדוחות אלו	
			נכסים
30,725	(180)	30,905	מזומנים ופקדונות בבנקים
11,953	1,333	10,620	ניירות ערך
863	-	863	ניירות ערך שנשאלו
80,466	13,620	66,846	אשראי לציבור
(814)	(160)	(654)	הפרשה להפסדי אשראי
79,652	13,460	66,192	אשראי לציבור, נטו
77	70	7	אשראי לממשלה
1,247	(1,631)	2,878	השקעה בחברות מוחזקות
987	27	960	בנינים וציוד
226	-	226	נכסים בלתי מוחשיים
1,425	9	1,416	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,049	120	929	נכסים אחרים
128,204	13,208	114,996	סך כל הנכסים
			התחייבויות והון
106,505	19,467	87,038	פקדונות הציבור
2,675	(8,177)	10,852	פקדונות מבנקים
982	205	777	פקדונות הממשלה
3,624	169	3,455	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,318	20	1,298	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,007	1,524	3,483	התחייבויות אחרות
120,111	13,208	106,903	סך כל ההתחייבויות
8,093	-	8,093	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
128,204	13,208	114,996	סך כל ההתחייבויות וההון

1. ביום 19 בדצמבר 2016, חתמה פיבי שוויץ בע"מ, חברת בת של הבנק (להלן - "השלוחה") על הסכם למכירת פעילותה לצד שלישי (להלן - "ההסכם"). ביום 2 ביוני 2017, הועברה לרוכש, על פי ההסכם, פעילות השלוחה (שכללה את מרבית נכסי לקוחות השלוחה). ביום 4 במרס 2018 הושלמה חתימת הצדדים על תיקון להסכם, לפיו תעמוד התמורה בגין מכירת פעילות השלוחה על סך כולל וסופי של כ-4.6 מיליון פרנק שוויצרי. השלוחה סיימה את כל פעילותה הבנקאית וביום 28 בפברואר 2018 השיבה את רישיון הבנק שלה לרשויות הפיקוח בשוויץ והבנק פועל כעת לפירוקה. עם השבת רישיון הבנק של השלוחה, הבנק ערב להתחייבויותיה במסגרת ההסכם ובא במקומה בקשר עם התחייבויותיה על פי ההסכם ועדכונו האמור לעיל. בחודש ינואר 2020, חולק הון השלוחה לבנק.

באור 16 - בנינים וציוד

(במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

הבנק			המאוחד			
סך הכל	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בנינים ומקרקעין ⁽¹⁾	סך הכל	ציוד, ריהוט וכלי רכב	בנינים ומקרקעין ⁽¹⁾	
1,867	547	1,320	2,346	736	1,610	עלות נכסים
42	27	15	47	28	19	ליום 31 בדצמבר 2017
(50)	(10)	(40)	(365)	(170)	(195)	תוספות
1,859	564	1,295	2,028	594	1,434	גריעות
49	37	12	49	37	12	ליום 31 בדצמבר 2018
(75)	(60)	(15)	(75)	(60)	(15)	תוספות
86	15	71	-	-	-	גריעות
1,919	556	1,363	2,002	571	1,431	מיזוג חברה בת
						ליום 31 בדצמבר 2019
						פחת שנצבר⁽²⁾
876	451	425	1,251	632	619	ליום 31 בדצמבר 2017
63	28	35	75	30	45	פחת
(40)	(10)	(30)	(321)	(170)	(151)	גריעות
899	469	430	1,005	492	513	ליום 31 בדצמבר 2018
65	29	36	69	30	39	פחת
(68)	(60)	(8)	(68)	(60)	(8)	גריעות
59	11	48	-	-	-	מיזוג חברה בת
955	449	506	1,006	462	544	ליום 31 בדצמבר 2019
991	96	895	1,095	104	991	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2017
960	95	865	1,023	102	921	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2018
964	107	857	996	109	887	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2019
	15.6%	3.5%		15.5%	3.6%	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% בשנת 2019
	16.2%	3.5%		15.6%	4.1%	שיעור פחת ממוצע משוקלל ב-% בשנת 2018

(1) לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

(2) פחת שנצבר כולל הפסדים שנצברו מירידת ערך.

- ב. הבנק וחברות מאוחדות שלו הינם בעלי זכויות בדרך של שכירות או חכירה בבנינים בסך של 390 מיליון ש"ח (31.12.18 - 410 מיליון ש"ח), מתוכם סך של 314 מיליון ש"ח בדרך של שכירות או חכירה לתקופה שאינה עולה על 49 שנה מתאריך המאזן (31.12.18 - 325 מיליון ש"ח). הבנק וחברות מאוחדות שלו הינם בעלי זכויות של נכסים בדרך של חכירה מהוונת בסך של 336 מיליון ש"ח (31.12.18 - 344 מיליון ש"ח).
- ג. זכויות במקרקעין בסך של 323 מיליון ש"ח (31.12.18 - 334 מיליון ש"ח) טרם נרשמו על שם הבנק או חברות מוחזקות שלו בלשכות רישום המקרקעין.
- ד. היתרה המאזנית של בנינים וציוד שאינם בשימוש הבנק או הקבוצה ואשר מסווגים כנדל"ן להשקעה הסתכמה בסך של 10 מיליון ש"ח (31.12.18 - 2 מיליון ש"ח).
- ה. בקבוצה קיימים נכסים שהופחתו במלואם ועדיין מופעלים. עלותם המקורית של נכסים כאמור ליום 31 בדצמבר 2019 הינה בסך של 576 מיליון ש"ח (31.12.18 - 540 מיליון ש"ח).

באור 17 - נכסים בלתי מוחשיים

(במיליוני ש"ח)

הבנק	המאוחד			
	תוכנות	סך הכל	תוכנות	
974	1,508	975	533	עלות
90	95	90	5	ליום 31 בדצמבר 2017
-	-	-	-	תוספות
1,064	1,603	1,065	538	גריעות
101	101	101	-	ליום 31 בדצמבר 2018
-	-	-	-	תוספות
1,165	1,704	1,166	538	גריעות
				ליום 31 בדצמבר 2019
				הפחתות
752	1,273	753	520	ליום 31 בדצמבר 2017
86	91	86	5	הפחתה לשנה
-	-	-	-	גריעות
838	1,364	839	525	ליום 31 בדצמבר 2018
89	92	89	3	הפחתה לשנה
-	-	-	-	גריעות
927	1,456	928	528	ליום 31 בדצמבר 2019
				הערך בספרים
222	235	222	13	ליום 31 בדצמבר 2017
226	239	226	13	ליום 31 בדצמבר 2018
238	248	238	10	ליום 31 בדצמבר 2019

באור 18 - נכסים אחרים

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	
318	477	463	513	מסים נדחים לקבל, נטו (ראה באור 8)
2	3	31	3	מקדמות למס הכנסה, בניכוי הפרשות ומוסדות אחרים
426	42	426	42	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
183	145	180	140	חייבים אחרים ויתרות חובה
929	667	1,100	698	סך הכל נכסים אחרים

באור 19 - פקדונות הציבור

(במיליוני ש"ח)

א. סוגי פקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד בישראל

הבנק		המאחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	
34,044	44,272	48,901	47,692	לפי דרישה
16,024	17,765	16,217	17,765	- אינם נושאים רבית
50,068	62,037	65,118	65,457	- נושאים רבית
36,970	52,799	46,579	54,595	סך הכל לפי דרישה
87,038	114,836	111,697	120,052	לזמן קצוב
				סך הכל פקדונות בישראל*
35,820	53,333	58,329	59,306	* מזה:
21,080	25,010	21,187	25,080	פקדונות של אנשים פרטיים
30,138	36,493	32,181	35,666	פקדונות של גופים מוסדיים
				פקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר		תקרת הפקדון
2018	2019	
44,859	46,064	עד 1
27,755	27,842	מעל 1 עד 10
14,498	14,703	מעל 10 עד 100
6,221	6,146	מעל 100 עד 500
18,364	25,297	מעל 500
111,697	120,052	סך הכל

באור 20 - פקדונות מבנקים

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	
4,673	1,180	1,067	1,069	בישראל
6,105	1,414	10	23	בנקים מסחריים:
74	46	73	45	פקדונות לפי דרישה
10,852	2,640	1,150	1,137	פקדונות לזמן קצוב
				קיבולים
				סך הכל פקדונות מבנקים

באור 21 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		שיעור תשואה פנימי ⁽¹⁾	משך חיים ממוצע ⁽¹⁾	
31 בדצמבר		31 בדצמבר		%	שנים	
2018	2019	2018	2019			
-	11	712	476	2.32	0.56	אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
3,455	2,044	4,277	3,198	1.66	4.56	- במטבעי ישראלי - לא צמוד
3,455	2,055	4,989	3,674			- במטבעי ישראלי - צמוד למדד
296	133	3,624	2,055			סך הכל אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ⁽²⁾
						מזה: כתבי התחייבות נדחים

(1) שיעור תשואה פנימי, הינו, שיעור רבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.

משך חיים ממוצע, הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווה לפי שיעור תשואה פנימי.

נתוני שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע הם ליום 31 בדצמבר 2019 ומתייחסים למאוחד.

(2) מזה: רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב, אגרות חוב בסך של 1,619 מיליון ש"ח וכתבי התחייבות נדחים בסך של 1,922 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - אגרות חוב בסך של 1,364 מיליון ש"ח וכתבי התחייבות נדחים בסך של 3,159 מיליון ש"ח).

באור 22 - התחייבויות אחרות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	
40	41	40	41	עתודה למסים נדחים, נטו (ראה באור 8)
146	196	153	204	עודף הפרשות שוטפות למס על מקדמות ששולמו
347	503	454	512	עודף ההתחייבות בגין פניסה ופיצויי פרישה על נכסי התכנית (ראה באור 23)
64	66	72	70	הכנסות מראש
1,707	3,520	3,520	4,073	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
426	42	426	42	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
358	483	502	539	זכאים בגין משכורות והוצאות נלוות (ראה גם באור 23)
160	5	160	5	מכירת ניירות ערך בחסר
235	218	268	237	זכאים אחרים ויתרות זכות
3,483	5,074	5,595	5,723	סך הכל התחייבויות אחרות

א. הטבות מהותיות

1. פנסיה ופיצויי פרישה

חלק מהתחייבויות הקבוצה לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה מכוסה על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים בקופות גמל ופנסיה או על ידי רכישת פוליסות ביטוח. ההתחייבות לפיצויי פרישה ופנסיה הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח כאמור לעיל. התחייבות זו, נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעור עליית השכר, פיצויים מוגדלים, שיעורי תמותה ופרישה. הפרשות נוספות לפיצויים בגין צעדי התייעלות נוספים של שינוי מבנה נרשמו כהוצאה והן כלולות על בסיס לא אקטוארי.

2. מענקים בגין ותק

חלק מעובדי הקבוצה זכאים למענק ותק מיוחד, עם השלימים תקופת עבודה מוגדרת. התחייבות זו נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעור עליית השכר, שיעורי תמותה ופרישה.

3. הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו

חלק מעובדי הבנק זכאים להטבה בגין אי ניצול ימי מחלה שנצברו. הטבה זו תומר לימי חופשה לניצול בפועל, לקראת הפרישה לגמלאות, בהתאם לנוסחת המרה שנקבעה. התחייבות זו, נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעור עליית השכר, שיעורי תמותה ופרישה.

4. הטבות אחרות לאחר העסקה

עובדים בכירים מסויימים זכאים בעת פרישתם לתשלום מענק אי תחרות.

5. הטבות אחרות לאחר פרישה

עובדי הקבוצה זכאים להטבות מסוימות לאחר פרישתם. הטבות אלו כוללות: שי לחג, עיתון, נופש וכו'. עובדי חברה מאוחדת זכאים למענק בהגיעם לגיל פרישה בגין ימי מחלה שלא נוצלו. התחייבויות אלו, נמדדות על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעורי תמותה ופרישה.

6. חופשה

עובדי הקבוצה זכאים על פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. ההפרשה לחופשה מחושבת על בסיס שכרם האחרון של העובדים וימי החופשה שנצברו לזכותם בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות.

ב. ראה באור 33.ו. באשר להסכמי העסקה של מנכ"ל הבנק ויו"ר הדירקטוריון.

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

ג. הרכב ההטבות

הבנק		מאוחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2018	2019	2018	2019
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
826	826	1,109	927
(479)	(323)	(655)	(415)
347	503	454	512
347	503	454	512
-	17	18	18
31	35	31	35
9	11	9	11
90	184	152	207
55	60	68	65
173	176	224	203
705	986	956	1,051

פנסיה ופיצויי פרישה
 סכום ההתחייבות
 השווי ההוגן של נכסי התכנית
 עודף ההתחייבות על נכסי התכנית
 עודף ההתחייבות שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"
מענקים בגין ותק - סכום ההתחייבות
הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו
הטבות אחרות לאחר העסקה
הטבות אחרות לאחר פרישה
חופשה
אחר
סך הכל
 עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"

ד. תכניות להטבה מוגדרת - מאוחד

(1) מחויבויות ומצב המימון

הטבות אחרות לאחר פרישה		תכניות פיצויים ופנסיה	
לשנה שנתיימה		לשנה שנתיימה	
ביום 31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר	
2018	2019	2018	2019
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
153	152	1,166	1,109
4	4	24	20
6	6	34	24
(8)	50	(11)	125
-	-	-	17
(3)	(5)	(182)	(370)
-	-	78	2
152	207	1,109	927
152	205	1,051	855

א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה
 מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת תקופה
 עלות שירות
 עלות רבית
 הפסד (רווח) אקטוארי
 עדכון מחויבות**
 הטבות ששולמו
 אחר, לרבות הפסד מצמצום ושינויים מבניים
 מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף התקופה
 מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף התקופה

ב. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית
 שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת תקופה
 תשואה בפועל על נכסי התכנית
 עדכון נכסי תכנית**
 הפקדות לתכנית על ידי התאגיד הבנקאי
 הטבות ששולמו
 שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף התקופה
 מצב המימון - התחייבויות נטו שהוכרה בסוף תקופה*

* נכלל בסעיף "התחייבויות אחרות".

** נובע מתוספת אקטוארית בגין נכסים מעבר ל-100% על עתודות הפיצויים.

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

הטבות אחרות לאחר פרישה		תכניות פיצויים ופנסיה		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
152	207	454	512	ג. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד
152	207	454	512	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות
				התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופה
				ד. סכומים שהוכרו בהפסד כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס
28	75	181	204	הפסד אקטוארי נטו
-	-	-	-	התחייבות נטו בגין המעבר*
28	75	181	204	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר
				ה. תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התכנית
152	207	1,109	927	מחויבות בגין הטבה חזויה
152	205	1,051	855	מחויבות בגין הטבה מצטברת
-	-	655	415	שווי הוגן של נכסי התכנית

* הפסד אקטוארי הנובע מהפער שבין שיעורי ההיוון ליום 1 בינואר 2013 בניכוי רווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעור ההיוון שקיזזו את ההפסד כאמור.

(2) הוצאה לתקופה

הטבות אחרות לאחר פרישה			תכניות פיצויים ופנסיה			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
5	4	4	26	24	20	א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד
6	6	6	42	34	24	עלות שירות
-	-	-	(21)	(21)	(14)	עלות רבית
2	2	3	11	10	14	תשואה חזויה על נכסי תכנית
-	-	-	16	113	50	הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
-	-	-	(4)	(3)	(3)	הפסד אקטוארי נטו
13	12	13	70	157	91	אחר, לרבות הפסד מצמצום או סילוק ושינויים מבניים
						היוון עלות תוכנה
						סך עלות ההטבה, נטו
6	(8)	50	20	18	85	ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו כהפסד (רווח) כולל אחר לפני השפעת מס
(2)	(2)	(3)	(11)	(10)	(14)	הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
-	-	-	(15)	(35)	(48)	הפחתה של הפסד אקטוארי
4	(10)	47	(6)	(27)	23	סילוק
13	12	13	70	157	91	סך הכל הוכר ברווח כולל אחר
						סך עלות ההטבה נטו
17	2	60	64	130	114	סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברוח כולל אחר

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

הטבות אחרות לאחר פרישה	תכניות פיצויים ופנסיה	
	במיליוני ש"ח	
		ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה (כהכנסה) בשנת 2020 לפני השפעת המס
4	23	הפסד אקטוארי נטו
4	23	סך הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר

(3) הנחות

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו

הטבות אחרות לאחר פרישה		תכניות פיצויים ופנסיה		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	
באחוזים		באחוזים		
2.4	1.0	1.9	0.4	1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה
1.8	1.4	1.6	1.4	שיעור היוון
2.2	2.0	2.2	2.0	שיעור עליית המדד החזוי
-	0.2	1.4	1.6	שיעור עזיבה
				שיעור גידול בתגמול

הטבות אחרות לאחר פרישה			תכניות פיצויים ופנסיה			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
באחוזים			באחוזים			
2.0-2.2	1.7-2.1	1.3-2.4	1.4-1.7	1.1-1.5	0.6-1.9	2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה
-	-	-	3.3-3.4	3.1-3.4	3.1-3.4	שיעור היוון
-	-	0.2	1.5	1.4	1.6	תשואה חזויה נומינלית לטווח ארוך על נכסי התכנית
						שיעור גידול בתגמול

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת המס

הטבות אחרות לאחר פרישה				תכניות פיצויים ופנסיה				
קיטון בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת		קיטון בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
30	46	(24)	(34)	64	88	(53)	(71)	שיעור היוון
-	2	(1)	(2)	(97)	(111)	72	80	שיעור עזיבה
(1)	(2)	1	2	(55)	(69)	66	85	שיעור גידול בתגמול

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

(4) נכסי תכנית

		תכניות פיצויים ופנסיה						
		31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019			
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
73	-	8	65	33	-	9	24	מזומנים ופקדונות בבנקים
206	-	-	206	121	-	-	121	מניות
								אגרות חוב:
149	-	7	142	109	-	11	98	ממשלתיות
187	-	17	170	114	-	16	98	קונצרניות
336	-	24	312	223	-	27	196	סך הכל
40	7	28	5	38	12	24	2	אחר
655	7	60	588	415	12	60	343	סך הכל

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2020

תכניות פיצויים ופנסיה			
% מנכסי התכנית		יעד	
31 בדצמבר		הקצאה	
2018	2019	2020	
באחוזים			
11.1	8.0	7.1	מזומנים ופקדונות בבנקים
31.5	29.1	20.6	מניות
			אגרות חוב:
22.8	26.3	37.1	ממשלתיות
28.5	27.4	25.2	קונצרניות
51.3	53.7	62.3	סך הכל
6.1	9.2	10.0	אחר
100.0	100.0	100.0	סך הכל

ג. תזרימי מזומנים

(1) הפקדות

תכניות פיצויים ופנסיה			
הפקדות בפועל		תחזית	
לשנה שנסתיימה		*2020	
ביום 31 בדצמבר			
2018	2019		
במיליוני ש"ח			
10	9	9	הפקדות

* אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתכניות פיצויים להטבה מוגדרת במהלך שנת 2020.

באור 23 - זכויות עובדים (המשך)

(2) הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד**

הטבות אחרות לאחר פרישה	תכניות פיצויים ופנסיה	שנה
	במיליוני ש"ח	
8	74	2020
7	44	2021
7	51	2022
7	44	2023
7	53	2024
39	243	2025-2029
186	473	2030 ואילך
261	982	סך הכל

** בערכים לא מהוונים. לא כולל עלות שירות עתידית.

א. הון המניות - הרכב:

ההון המונפק והנפרע	ההון הרשום	
31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2019	
2018-ו	2018-ו	
5	18	מניות רגילות בנות 0.05 ש"ח

כל המניות הרגילות הינן רשומות על שם.

המניות הרגילות בנות 0.05 ש"ח רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. כל מניה מקנה זכות לקול אחד באסיפה הכללית של הבנק. כל מניה מקנה זכות השתתפות בחלוקת רווחים וזכות השתתפות ביתרת נכסי הבנק במקרה של פירוק באופן יחסי לערכה הנקוב.

ב. מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 30 באוגוסט 2010, החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת רווחים, וביום 9 ביוני 2015 החליט לעדכנה. בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד האמורה, הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושיקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת. רווחים מעודפי עבר יחולקו לפי החלטות אד הוק. חלוקות כאמור תבוצענה בכפוף להוראות הדין ונהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת, כי כל חלוקה של דיבידנד (לרבות לפי החלטות האמורות) תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין.

בנוסף, ביום 14 באוגוסט 2017, החליט דירקטוריון הבנק על עדכון מדיניות הדיבידנד כך שהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה יתייחס לרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת. בשאר תנאי המדיניות לא חל שינוי. יובהר כי יישום המדיניות המעודכנת בשנת 2017 התחשב בחלוקות דיבידנד החל (וכולל) מהדיבידנד ששולם ביום 14 ביוני 2017.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות הנוספות הבאות:

- הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 על פיה תאגיד בנקאי לא יחלק דיבידנד בכל אחד מן המקרים הבאים (אלא אם קיבל אישור לכך מן המפקח על הבנקים): (1) כשיתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר, לפי הדוחות הכספיים אינה חיובית או שהחלוקה תגרום לכך שלא תהיה חיובית; (2) כשאחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (3) כשהתוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל; (4) אם בדוח הכספי של הבנק הנכסים הלא כספיים עולים על ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק, או שהחלוקה תגרום לכך. בכל מקרה מותנית החלוקה בעריכת תחזית בכתב לגבי השנה הסמוכה לאחר ביצוע החלוקה, ובתנאי שלפיה, יחס ההון של התאגיד הבנקאי לנכסי הסיכון שלו לא יפחת מן הנדרש לגביו.
- הוראות ניהול בנקאי תקין הקובעות הוראות הכוללות את אופן חישוב דרישות ההון ויעדי ההון המזעריים. בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201 נקבע יחס הון עצמי רובד 1 מזערי לנכסי סיכון משוקללים בשיעור של 9% יחס הון כולל של 12.5% מ-1 בינואר 2015. לתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקים, נקבעו יחסים ומועדים אחרים שאינם חלים על הבנק.
- "מגבלות למתן הלוואות לדירור" - כתוצאה מיישום התיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 329 יש להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדירור. הגדלת יעד ההון נעשתה בשיעורים קבועים מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017.
- בהתאם למכתב הפיקוח על הבנקים לבנק, על חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 33% מהרווח השנתי, יש להודיע למפקח מראש. יצוין כי בשנת 2017 התקבל בבנק מכתב עדכני של הפיקוח על הבנקים, לפיו על חלוקת דיבידנד בשיעור של עד 50% מהרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת, אין צורך בהודעה מראש למפקח.

באור 24א - הון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

- היתר נגיד בנק ישראל לבעלי השליטה בבנק, משנת 2003, שבו נקבע כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 31 במרס 2003 (שהסתכמו ב-2,391 מיליון ש"ח) וכי אם נצברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה.
- תנאי שטרי הון נדחים שהנפיק הבנק למשקיעים מוסדיים ביום 25 במאי 2009 בגין פקדון שהפקידו בבנק בסך 235 מיליון ש"ח. בהתאם לאישור בנק ישראל שטר ההון האמור נחשב הון משני עליון של הבנק. בשטרי הון אלה נקבע מנגנון לספיגת הפסדים על בסיס שוטף, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים. על פי מנגנון זה לא תשולם רבית אם במועד הרלוונטי לתשלומה התקיימו נסיבות משעות, כהגדרתן בשטרי ההון. לעניין זה נקבע כי הבנק לא ישלם דיבידנד כל עוד לא שולמו במלואם תשלומי רבית שסילוקם הושעה כאמור, אם הושעה.

להלן פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2017:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הכל דיבידנד ששולם	דיבידנד למניה
		במיליוני ש"ח	בש"ח
15 במרס 2017	2 באפריל 2017	70	0.70
23 במאי 2017	14 ביוני 2017	70	0.70
14 באוגוסט 2017	31 באוגוסט 2017	70	0.70
14 בנובמבר 2017	3 בדצמבר 2017	100	1.00
5 במרס 2018	21 במרס 2018	95	0.95
28 במאי 2018	5 ביוני 2018	60	0.60
14 באוגוסט 2018	2 בספטמבר 2018	100	1.00
20 בנובמבר 2018	9 בדצמבר 2018	100	1.00
12 במרס 2019	20 במרס 2019	105	1.05
28 במאי 2019	17 ביוני 2019	85	0.85
13 באוגוסט 2019	29 באוגוסט 2019	110	1.10
26 בנובמבר 2019	12 בדצמבר 2019	110	1.10

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			דיבידנד שהוכרז ושולם על ידי הבנק
2017	2018	2019	
310	355	410	

לאחר תאריך המאזן, ביום 15 במרס 2020, החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי מניות הבנק בסך כולל של 125 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 24 במרס 2020 ויום התשלום יהיה ביום 31 במרס 2020. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות

א. הוראות באזל 3

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות.

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנת 2018 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 40% ובשנת 2019 תקרה זו עומדת על 30%.

(1) יעדי הלימות הון

בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים נדרש הבנק, בהיותו תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9%, וביחס הון כולל מזערי של 12.5% וזאת, החל מיום 1 בינואר 2017. בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2015 התווספה ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 9.31%-12.81%, בהתאמה.

ליתרת ההלוואות לדיור ראה באור 3.ב.29.

לקבוצה יעדי הון שאושרו על ידי הדירקטוריון ומשקפים את רמת ההון הנאותה הנדרשת בהתחשב בפרופיל הסיכון ובתיאבון הסיכון.

יעדי ההון הפנימיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון, בגובה אלה הרגולטוריים, הינם כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.31% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.81%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% יחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

(במיליוני ש"ח)

(2) להלן נתונים בדבר נכסי הסיכון, ההון הרגולטורי ויחסי ההון המחושבים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201, בדבר "מדידה והלימות הון", ובהתאם להוראה 299 בדבר "ההון הפיקוחי - הוראות מעבר":

31 בדצמבר		
2018	2019	
		בנתוני המאוחד
		א. הון לצורך חישוב יחס ההון
8,321	8,785	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
2,713	2,345	הון רובד 2, לאחר ניכויים
11,034	11,130	סך הכל הון כולל
		ב. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
(2)71,847	(2)73,862	סיכון אשראי
889	875	סיכונים שוק
6,401	6,512	סיכון תפעולי
79,137	81,249	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
		ג. יחס ההון לרכיבי סיכון
		יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
10.51%	10.81%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
13.94%	13.70%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
(1)9.31%	(1)9.31%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
(1)12.81%	(1)12.81%	
		חברה בת משמעותית
		בנק מסד בע"מ
		יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.04%	13.50%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
14.12%	14.52%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
9.00%	9.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
12.50%	12.50%	

באור 24ב - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)
(במיליוני ש"ח)

(3) רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

31 בדצמבר		
2018	2019	
		א. הון עצמי רובד 1
8,093	8,568	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
		הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1
211	233	זכויות שאינן מקנות שליטה
8,304	8,801	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
		התאמות פיקוחיות וניכויים:
(104)	(100)	נכסים בלתי מוחשיים
(5)	(5)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
(109)	(105)	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים לפני התאמות בגין מהלכי ההתייעלות - הון עצמי רובד 1
126	89	סך התאמות בגין מהלכי ההתייעלות - הון עצמי רובד 1
8,321	8,785	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
		ב. הון רובד 2
1,931	1,564	הון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים
782	781	הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים
2,713	2,345	סך הון רובד 2, לפני ניכויים
		ניכויים:
-	-	סך הכל ניכויים - הון רובד 2
2,713	2,345	סך הכל הון רובד 2

31 בדצמבר		
2018	2019	
		(4) השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1
		יחס ההון לרכיבי סיכון
10.34%	10.68%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, לפני השפעת התאמות בגין מהלכי ההתייעלות
0.17%	0.13%	השפעת התאמות בגין מהלכי ההתייעלות
10.51%	10.81%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

- (1) יחסי הון עצמי רובד 1 המזערי יוחסו ההון הכולל המזערי הנדרשים הינם 9.0%-12.5%, בהתאמה. ליחסים אלה, התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח.
- (2) מסך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 121 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין מהלכי ההתייעלות (31.12.18 - 102 מיליון ש"ח).

* הנתונים בבאור זה מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי". בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין מהלכי ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין מהלכי ההתייעלות), אשר פוחדות בהדרגה על פני תקופה של 5 שנים. לפרטים נוספים על ההתאמות בגין מהלכי ההתייעלות ראה 4 לעיל.

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

(5) גורמים שיכולים להשפיע באופן מהותי על הלימות ההון של הבנק ושל חברה בת משמעותית

(א5) רכיבי הון הנתונים לתנדטיות

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הרבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות, כגון: שיעורי תמורתה ופרישה.
- השפעות השינויים ברבית ובמרווחים על ההתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי החליפין על יתרות הנכסים.

להלן ניתוח השפעות השינויים על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2019:

השפעת השינוי ב-1 מיליארד ש"ח בסך נכסי הסיכון	השפעת השינוי ב-100 מיליון ש"ח בהון עצמי רובד 1	בנק (בנתוני המאוחד)	מסד
0.13	0.12		
2.13	1.87		

(6) מהלכי התייעלות

ביום 12 בינואר 2016, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". בהתאם למכתב, על דירקטוריון הבנק להתוות תכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התכנית לעניין חשוב הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר. ביום 16 בדצמבר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר מאריך את תוקף הנחיות אלו עד ליום 31 בדצמבר 2021.

(1) ביום 17 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות. מהלכי התייעלות כוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים; צמצום במספר הסניפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה. מהלכי התייעלות כוללים צמצומים בשטחי הנדל"ן וירידה הדרגתית במצבת כח האדם של קבוצת הבנק של כ-130 עובדים בממוצע לשנה. סך הכל ירידה של כ-650 עובדים בקבוצת הבנק, עד לסוף שנת 2020.

הבנק קיבל אישור עקרוני של הפיקוח על הבנקים לפריסת עלות המהלכים לעניין חישוב הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר. עלות ההטבות לעובדים במסגרת מהלכי התייעלות בשנים 2016 ועד 2020 מוערכת בכ-207 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס. השפעת מהלכי התייעלות על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון נזקפת, כאמור, לשיעורין על פני 5 שנים, ומוערכת ליום 31 בדצמבר 2019 בקיטון של כ-0.07%.

(2) במהלך שנת 2018, קיבל דירקטוריון הבנק החלטה על ביצוע מהלכי התייעלות נוספים באוצר החייל, ברבעון השלישי התקבלה החלטה על מיזוג וב-1 בינואר 2019 מוזג אוצר החייל עם ולתוך הבנק. החלטות אלו והשלכותיהן הצפויות הינן מעבר לתכנית התייעלות המקורית של הקבוצה משנת 2016. בגין מהלכים אלה ביצעה הקבוצה הפרשה לפיצויים מוגדלים בסך של 82 מיליון ש"ח (53 מיליון נטו לאחר השפעת המס). השפעת מהלכים אלו על יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון נזקפת, כאמור, לשיעורין על פני 5 שנים ומוערכת ליום 31 בדצמבר 2019 בקיטון של כ-0.06%.

באור 24 ב - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ב. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף (להלן - "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (וכולל את הבנק).

2018 בדצמבר 31	2019 בדצמבר 31	
במיליוני ש"ח		
		1. בנתוני המאוחד
8,321	8,785	הון רובד *1
144,433	151,120	סך החשיפות
		יחס המינוף
5.76%	5.81%	
		2. חברה בת משמעותית
		בנק מסד בע"מ
		יחס המינוף
7.25%	7.68%	
5.00%	5.00%	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* להשפעת ההתאמות בגין תכנית ההתייעלות, ראה סעיף א' (4) לעיל.

ג. יחס כיסוי הנזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי הנזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות נמדד על פי תרחיש קיצון אחיד המפורט בהוראה ולאופק של 30 ימים. היחס נועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה, כהגדרתם בהוראה, שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד, אשר נמדדים בהתאם לתזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון.

לשלושת החודשים שנתיים		
2018	2019	
באחוזים		
		1. בנתוני המאוחד*
122%	128%	יחס כיסוי הנזילות
		2. בנתוני הבנק*
122%	127%	יחס כיסוי הנזילות
		3. חברה בת משמעותית*
		בנק מסד בע"מ
		יחס כיסוי הנזילות
180%	213%	
100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות ימיות.

באור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

(במיליוני ש"ח)

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה ⁽¹⁾ לסוף השנה

המאחד והבנק		31 בדצמבר	
2018	2019	2018	2019
23	20	356	309
379	329		

יתרת אשראי מפקדונות לפי מידת גביה ⁽²⁾
 מטבע ישראלי לא צמוד
 מטבע ישראלי צמוד למדד
 סך הכל

- (1) אשראים מפקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית אשראים, עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
 (2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 40 מיליון ש"ח במאחד ובבנק (31 בדצמבר 2018 - 32 מיליון ש"ח במאחד ובבנק), לא נכללו בלוח זה.

תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי רבית בגין הפעילות על פי מידת הגביה ⁽¹⁾

המאחד והבנק		31 בדצמבר	
2018	2019	2018	2019
סך הכל	סך הכל	מעל שנה ועד חמש שנים	מעל חמש ועד עשר שנים
16	12	1	2
13	10	-	1
13	11	-	2

תזרימים חוזיים עתידיים
 תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים
 תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים ⁽²⁾

- (1) יתרת הפקדונות לפי מידת הגביה במגזר השקלי הלא צמוד איננה עולה על 10% מסך כל הפקדונות לפי מידת הגביה, לפיכך מוצגים הנתונים בגין סך כל הפעילות.
 (2) ההיוון בוצע לפי שיעור שלילי של 0.7% (2018 - שיעור חיובי של 0.2%).

מידע על העמדת הלוואות לדיור במהלך השנה

31 בדצמבר	
2018	2019
16	21
7	11

הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה
 הלוואות עומדות

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

הבנק		המאחד	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2018	2019	2018	2019
15	10	18	10
37	46	37	46

1. שיפורים במבנים, רכישת והקמת מבנים, ציוד ותכנה
 התחייבות להשקעה בקרנות השקעה פרטיות

באור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)
(במיליוני ש"ח)

2. הבנק והחברות המוחזקות שלו שכרו מבנים וציוד לתקופות ארוכות. דמי השכירות (חלקם צמודים למדד המחירים לצרכן וחלקם צמודים למטבע חוץ) שישולמו בעתיד, בשל התקשרויות אלו הינם:

	הבנק		מאוחד		
	31 בדצמבר		31 בדצמבר		
	2018	2019	2018	2019	
	52	67	76	73	שנה ראשונה
	49	61	69	67	שנה שנייה
	46	54	64	59	שנה שלישית
	41	47	57	52	שנה רביעית
	38	42	50	47	שנה חמישית
	182	188	251	211	שנה שישית ואילך
סך הכל	408	459	567	509	

ג. 1. ביום 29 ביוני 2004 החליטה האסיפה הכללית של הבנק (לאחר אישור ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק) לאשר מתן פטור מאחריות בשל הפרת חובת זהירות כלפי הבנק, וכן מתן התחייבות מראש לשיפוי, לדירקטורים ונושאי משרה אחרים המכהנים ושיכהנו מעת לעת בבנק, לרבות לדירקטורים מבעלי השליטה בבנק (מר צדיק בינו ומר גיל בינו) (להלן - "נושאי משרה"). האסיפה הכללית האמורה גם הסמיכה את דירקטוריון הבנק לאשר מתן פטור והתחייבות שיפוי גם לנושאי משרה לשעבר בבנק, כלפיהם התחייב הבנק כי יהיו זכאים להסדרי שיפוי כפי שיהיו מפעם לפעם לנושאי המשרה בבנק. כן אישר דירקטוריון הבנק מתן פטור והתחייבות שיפוי כאמור גם לדירקטורים הממונים מטעם הבנק בתאגידיים אחרים. כל ההתחייבויות כאמור אושרו בהתאם לחוק החברות, במגבלות הקבועות בו, ובכפוף לתנאים הקבועים בכתב התחייבות השיפוי.

התחייבות השיפוי תחול על פעולות הקשורות במישרין או בעקיפין לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות לשיפוי.

גובה התחייבות השיפוי לפי החלטה זו, לכל נושאי המשרה בבנק ובחברות בת במצטבר, בגין מסכת אירועים אחת מן האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות, לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבנק, על פי הדוחות הכספיים האחרונים של הבנק שפורסמו סמוך לפני מתן השיפוי בפועל.

בהתאם להחלטות, נתנו כתבי פטור והתחייבות שיפוי כאמור, לנושאי משרה בבנק.

ביום 29 בנובמבר 2011 אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק, להרחיב את החבויות ו/או ההוצאות אשר בגין יהיה רשאי הבנק להעניק שיפוי וזאת בהתאם לחוק החברות (תיקון מס' 3) התשס"ה-2005, חוק יעול האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010, חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 וחוק החברות (תיקון מס' 16), התשע"א-2011, וכן בגין כל הליך מנהלי נוסף אשר על פי דין ניתן להעניק שיפוי בגין תשלומים הקשורים אליו או הוצאות המוצאות בקשר אליו, ולהעניק התחייבויות שיפוי מתוקנות בהתאם לכך לדירקטורים ונושאי משרה שניהנו באותו מועד ואשר יכהנו מעת לעת בבנק ובחברות בהחזקת הבנק, לרבות לדירקטורים מבעלי השליטה (מר צדיק בינו ומר גיל בינו) ולרבות לנושאי משרה לשעבר (בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מיום 29 ביוני 2004) וליתר נושאי המשרה בבנק שאינם דירקטורים.

ביום 30 באוקטובר 2014 החליטה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת התגמול והדירקטוריון, לאשר מחדש הענקת כתבי שיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם, באותם תנאים ובאותו נוסח של כתב השיפוי אשר ניתן לדירקטורים בשנת 2011, כמפורט לעיל, לתקופה של 3 שנים נוספות. ביום 30 באוקטובר 2017, החליטה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת התגמול והדירקטוריון, לאשר מחדש הענקת כתבי שיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם על פי כתב השיפוי המעודכן כפי שאושר על ידי האסיפה הכללית כמפורט להלן, לתקופה של שלוש שנים שתחילתה במועד אישורה מחדש על ידי האסיפה הכללית מיום 30 באוקטובר 2017.

ביום 29 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת וועדת התגמול, מתן כתב פטור והתחייבות שיפוי גם למי שמכהן מעת לעת כמנכ"ל מתף מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ, חברה בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק. התחייבות השיפוי וכתב הפטור הינם על פי העקרונות, ההיקף והמדיניות שאושרה בבנק, כאמור לעיל, לגבי נושאי משרה בבנק.

ביום 23 בפברואר 2017, ולאחר מכן ביום 26 בפברואר 2020, אושרה באסיפה הכללית מדיניות תגמול שבה נקבע כי מתן פטור לנושאי משרה לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו יש בה עניין אישי. הסייג האמור לא חל על נושאי משרה שמונו לראשונה קודם לאישור מדיניות תגמול באסיפה הכללית שנערכה ביום 23 בפברואר 2017 ושהינם זכאים לפטור לפי החלטות שהתקבלו בעבר בבנק. ביום 30 באוקטובר 2017, אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישור ועדת התגמול והדירקטוריון, מתן פטור מאחריות לנושאי משרה אשר מונו או ימונו לראשונה לאחר יום 23 בפברואר 2017, הכולל לגביהם סייג לפיו הפטור לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו יש בה עניין אישי, והכל בהתאם למדיניות התגמול של הבנק כאמור לעיל. יצוין כי הבנק לא הביא מחדש לאישור האסיפה הכללית הענקת כתיב פטור לדירקטורים מבעלי השליטה, שהוענקו בשנת 2004.

כמו כן, ניתנו התחייבויות שיפוי ופטור על פי העקרונות שאושרו בהחלטת האסיפה הכללית מיוני 2004, גם למפורטים להלן:

- לדירקטורים שכיהנו בחברה לניהול קופות גמל שבשליטת הבנק, ולכאלה שכיהנו בקופות הגמל שהיו בשליטת הבנק ערב מכירת פעילותו. בדצמבר 2014 חוסלה החברה האמורה בעקבות פירוק מרצון.
- לדירקטורים מטעם הבנק שכיהנו בפיבי בנק (י.וקי.) בעת שהיתה חברה מאוחדת של הבנק. האחזקות בפיבי בנק (י.וקי.) נמכרו על ידי הבנק לצד שלישי ביוני 2014.
- לדירקטורים מטעם הבנק בחברה המאוחדת פיבי שוויץ. יצוין כי ביוני 2017 מכרה החברה את פעילותה ובמהלך השנה סיימה את כל פעילותה הבנקאית.
- לדירקטורים שכיהנו מטעם הבנק בבינלאומי חיתום בתקופה שהיתה לה פעילות חיתום. יצוין כי בדצמבר 2010 החברה עברה למעמד "חתם לא פעיל" ובדצמבר 2015 היא חוסלה בפירוק מרצון.

גובה התחייבות השיפוי הינו בהתאם למדיניות הבנק בעניין זה.

2. בהתאם להחלטות שהתקבלו ביובנק בע"מ (להלן - "יובנק"), ניתן פטור לדירקטורים ביובנק ולנושאי המשרה בו (כהגדרתם בחוק החברות התשנ"ט-1999, לרבות מבקר פנימי, חשבונאי ראשי ומזכיר יובנק), מאחריות בשל הפרת חובת הזהירות כלפי יובנק וכן ניתנו התחייבויות לשיפוי לדירקטורים ונושאי המשרה הנ"ל (וכן דירקטורים שמונו על ידי יובנק ביובנק פיננסיים (2005) בע"מ, ושאינם נושאי משרה ביובנק) בגין חבות או הוצאה שיוטלו עליהם עקב פעולות שעשו בתוקף תפקידם הנ"ל ביובנק, הכל בתנאים המפורטים בהתחייבות לשיפוי נושא משרה ובהתאם לעקרונות שאושרו לנושאי המשרה בבנק הבינלאומי.

עם מיזוג יובנק לתוך הבנק, בשנת 2015, הועברו גם כל התחייבויות וזכויות יובנק המפורטות בסעיף זה לבנק.

3. אוצר החייל ומסד התחייבו לשפוט נושאי משרה כמשמעותו בחוק החברות התשנ"ט-1999. סכום השיפוי שיעמידו מכוח ההתחייבות כאמור, לכל נושאי המשרה בו, במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי, לא יעלה על 33% מההון העצמי של אוצר החייל ומסד לפי דוחותיהם הכספיים האחרונים שפורסמו בסמוך לפני מועד השיפוי בפועל. עם השלמת מיזוגו של אוצר החייל עם ולתוך הבנק ביום 1 בינואר 2019, התחייבותו של אוצר החייל כלפי נושאי המשרה, לרבות בגין אירוע בקשר למיזוג, הועברה לבנק.

4. בהתאם להחלטות שהתקבלו בבנק פועלי אגודת ישראל בע"מ (להלן - פאג"י) ניתן פטור לדירקטורים בפאג"י ולנושאי המשרה בו (כהגדרתם בחוק החברות התשנ"ט-1999, לרבות מבקר פנימי ומזכיר הבנק), מאחריות בשל הפרת חובת הזהירות כלפי פאג"י וכן ניתנו התחייבויות לשיפוי לנושאי המשרה האמורים בגין חבות או הוצאה שיוטלו עליהם עקב פעולות שעשו בתוקף תפקידם הנ"ל בפאג"י, הכל בתנאים המפורטים בהתחייבות לשיפוי נושא משרה ובהתאם לעקרונות שאושרו לנושאי המשרה בבנק הבינלאומי.

עם מיזוג פאג"י לתוך הבנק, בשנת 2015, הועברו גם כל התחייבויות וזכויות פאג"י המפורטות בסעיף זה לבנק.

ד. מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ (להלן - "מסלקת הבורסה") הקימה קרן סיכונים שמטרתה הבטחת התחייבויות חברי המסלקה בגין פעילות כל חבר מסלקה. סכום קרן הסיכונים מתעדכן ב-1 במרס בכל שנה והוא בגובה מחזור הסליקה הכללי היומי הממוצע בשנה קלנדרית שהסתיימה טרם מועד העדכון ובכל מקרה לא יפחת מ-150 מיליון ש"ח. חלקו של הבנק מסתכם ב-100 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - 69 מיליון ש"ח).

על פי החלטת דירקטוריון הבורסה וחוקי העזר של מסלקת הבורסה נדרש הבנק להפקיד בטוחות נזילות בלבד (אגרות חוב של מדינת ישראל או מזומנים) בהתאם לנדרש בחוקי העזר וכן לחתום על הסכם שעבוד להבטחת התחייבותו כלפי מסלקת הבורסה בגין פעילותו כחבר מסלקה. בהתאם להחלטות דלעיל, מסלקת הבורסה פתחה על שמה חשבון במסלקה עבור הבנק, ובו הפקיד הבנק, ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלקת הבורסה.

בנוסף על כך, פתחה מסלקת הבורסה חשבון על שמה בבנק אחר, עבור הבנק, בו ניתן יהיה להפקיד מזומנים כבטוחה, וכן בו תפקיד המסלקה מזומנים שישולמו לבנק, כפירות על ניירות ערך שלו שהופקדו ושועבדו כאמור לעיל.

על מנת לשפר את רמת ניהול הסיכונים של מסלוקת הבורסה במסגרת תהליך ההכרה במסלוקה כצד נגדי מרכזי כשיר (QCCP) פתחה מסלוקת הבורסה חשבון כספי בבנק ישראל שגם בו ניתן להפקיד את הבטחונות הכספיים שחברי המסלוקה מעמידים לטובתה, בין להבטחת פעילותם של חברי המסלוקה ובין להבטחת התחייבויותיהם לקרן הסיכונים של המסלוקה. בשלב זה, המסלוקה תהיה רשאית להחליט באילו מדינות החשבונות הכספיים - זה הקיים בבנק האחר או זה שנפתח בבנק ישראל - יופקדו הבטחונות הכספיים.

כערובה לקיום כל התחייבויות הבנק כלפי מסלוקת הבורסה כאמור לעיל, ללא הגבלה בסכומן הכולל, יצר הבנק, ביום 17 באפריל 2005, לטובת מסלוקת הבורסה, שעבוד קבוע ראשון בדרגה והמחאה על דרך השעבוד לטובת מסלוקת הבורסה, על חשבון המסלוקה במסלוקה ועל חשבון המסלוקה בבנק אחר. בנוסף, באפריל 2017 נרשם שעבוד קבוע ראשון בדרגה והמחאה על דרך השעבוד לטובת מסלוקת הבורסה על כל זכויותיו של הבנק בחשבון המסלוקה בבנק ישראל.

יובהר כי החל משנת 2010 נותן הבנק שירותים כחבר במסלוקת הבורסה בקשר עם פעילות בנכסים הנסלקים במסלוקת הבורסה, לרבות בקשר עם בטוחות הנדרשות לפעילות במערכת זה"ב (RTGS) גם למסד, שהינו חבר בורסה שאינו חבר מסלוקה. לפיכך, התחייבויות הבנק, כחבר מסלוקת הבורסה, כלפי המסלוקה, כוללות אף התחייבויות בגין פעילותו של מסד ולקוחותיו. בגין התחייבויות אלו של הבנק כלפי מסלוקת הבורסה, קיבל הבנק ממסד ערבות בלתי מוגבלת בסכום, לתשלום כל סכום הנובע מחובות או התחייבויות הבנק כלפי מסלוקת הבורסה בגין פעילותו ופעילות לקוחותיו.

לעניין השעבודים למסלוקת הבורסה - ראה באור 226. להלן.

ה. מסלוקת מעו"ף הקימה קרן סיכונים, שסכומה יקבע מעת לעת על ידי דירקטוריון המסלוקה. הסכום ההתחלתי שנקבע לקרן הסיכונים הינו 290 מיליון ש"ח צמודי מדד. חלקו של כל חבר מסלוקה בקרן הסיכונים, לרבות הבנק, נגזר מהיקף פעילותו במסלוקה עבור לקוחותיו (ועבור עצמו במידה שהייתה כזאת).

דרישת הבטחונות מהבנק בגין קרן הסיכונים הינה 72 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה ל-74 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018. כל אחד מהבנקים החברים במסלוקת מעו"ף התחייב כלפי המסלוקה, לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו. הסכום ליום המאזן הנובע מעסקאות עבור לקוחות הבנק בגין אופציות מעו"ף מוצג במאזן בסעיפים נכסים בגין מכשירים נגזרים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים בסכום זהה על פי השווי ההוגן. יתרת ההתחייבות של הבנק למסלוקת המעו"ף מעבר לסכום הרשום במאזן המבוססת על תרחישים של הבורסה הינה 317 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - 451 מיליון ש"ח).

הבנק יצר לטובת מסלוקת מעו"ף שעבוד קבוע והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלה בסכום על הזכויות בחשבון של בטוחות מעו"ף המתנהל ע"ש מסלוקת מעו"ף במסלוקת הבורסה (להלן - "החשבון הראשי") וכן על הזכויות בחשבון המתנהל ע"ש מסלוקת מעו"ף בבנק אחר (להלן - "החשבון הכספי"). בנוסף, יצר הבנק לטובת מסלוקת מעו"ף שעבוד צף והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלה בסכום על כל ניירות הערך המופקדים ו/או שיופקדו לזכות הבנק במסלוקת הבורסה, לרבות ניירות הערך המופקדים ו/או שיופקדו לזכות החשבון הראשי ולזכות חשבון נוסף המתנהל במסלוקת הבורסה, ופירותיהם וכל זכות הנובעת מהם, וכן נוצר שעבוד צף על כל הזכויות בחשבון הכספי. כאמור בס"ק ד' לעיל, מסלוקת המעו"ף פתחה אף היא חשבון כספי בבנק ישראל, שגם בו ניתן להפקיד את הבטחונות הכספיים שחבריה מעמידים לטובתה. באפריל 2017 נרשם שעבוד קבוע ראשון בדרגה והמחאה על דרך השעבוד לטובת מסלוקת המעו"ף על כל זכויותיו של הבנק בחשבון מסלוקת המעו"ף בבנק ישראל.

יובהר כי החל משנת 2010 נותן הבנק שירותים במסלוקת מעו"ף גם למסד, שהינו חבר בורסה שאינו חבר מסלוקת מעו"ף. לפיכך, התחייבויות הבנק, כחבר מסלוקת מעו"ף, כלפי המסלוקה, כוללות אף התחייבויות בגין פעילותו של מסד ולקוחותיו. בגין התחייבויות אלו של הבנק כלפי מסלוקת מעו"ף, קיבל הבנק ממסד ערבות בלתי מוגבלת בסכום, לתשלום כל סכום הנובע מחובות או התחייבויות הבנק כלפי מסלוקת מעו"ף בגין פעילותו ופעילות לקוחותיו.

לעניין השעבודים למסלוקת המעו"ף - ראה באור 226א. להלן.

1. CLS Bank International הוא מסלוקה בין בנקאית בבעלות הבנקים הגדולים בעולם המטפלת בהעברת תשלומים הנובעים מעסקאות חליפין במטבע, ואופן פעולתה מונע את סיכון המסירה (delivery risk) בעסקאות אלו.

מסלוקת CLS בחרה את הבנק להיות הבנק השלישי שיהיה ספק נזילות בשקלים, בנוסף לבנקים לאומי והפועלים. סכום המחויבות המקסימלי של הבנק במסגרת זאת עומד על 1 מיליארד ש"ח, וזאת לאחר קבלת מחויבות של בנק ישראל לקו אשראי מקביל בסכום זה כנגד שיעבוד צף על זכויות הבנק לקבלת סכומים וחויבים כספיים בש"ח המגיעים ו/או שיגיעו מאת לקוחותיו שהינם תאגידים ישראלים.

2. קבוצת הבנק (הבנק וחברות בנות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות הבנות, המתבססות על חוות דעת משפטיות, באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות כמפורט בסעיף זה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו, לכיסוי נזקים כתוצאה מהתובענות כאמור.

- להלן פירוט של תובענות נגד הבנק וחברה בת אשר מוזגה עם ולתוך הבנק (להלן - "חברה בת") שהסכום הנתען בהן הוא מהותי, או שבמהותן הינן בעלות מאפיינים דומים לתביעות נוספות שסכומן המצרפי משקף סכום מהותי:
1. ביום 31 בינואר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית בסך של כ-698 מליון ש"ח אשר הוגשה נגד הבנק, חברה בת ושלושה בנקים נוספים (להלן כולם ביחד - "הבנקים"), מתוכו סך של כ-658 מליון ש"ח בגין נזק לא ממזני. מטענת המבקשים אינם מחזיקים סניפים (או אינם מחזיקים מספיק סניפים) בקרב האוכלוסייה הערבית ואינם מנגישים את שירותיהם הבנקאיים לאוכלוסייה זו. בכך, טוענים המבקשים, מפרים הבנקים את סעיף 3 (א) לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000, סעיף 2 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 וחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.
 2. התבוצה אותה מבקשים המבקשים לייצג היא כל אזרחי מדינת ישראל מוסלמים, נוצרים ודרוזים, אשר סובלים מהפליה בנגישות לשירותים בנקאיים של הבנקים, עקב אי נוכחות סניפי בנק של הבנקים במקומות יישובם. על פי פסק דין מיום 18 בדצמבר 2017, הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, נדחתה. ביום 14 בפברואר 2018 הומצא לבנק ערעור שהגישו המבקשים על פסק הדין. ביום 11 בדצמבר 2019, במסגרת דיון שהתקיים בערעור, חזרו בהם המערערים מהערעור וזה נדחה.
 3. ביום 18 בפברואר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית שהוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב נגד הבנק ו-4 בנקים נוספים (להלן כולם ביחד - "המשיבים"). מטענת המבקשת המשיבים מפלים על רקע גיל בין "סטודנטים צעירים" לבין "סטודנטים" "לא צעירים" באופן שמונע מאוכלוסיית ה"סטודנטים הלא צעירים" הטבות ו/או הנחות המוצעות ל"סטודנטים הצעירים" בלבד.
 4. המבקשת הגדירה את הקבוצה כדלקמן: "... כלל הסטודנטים שהופלו מחמת גילם בהשוואה לסטודנטים צעירים יותר, ונמנע מהם לקבל מהמשיבים הטבות לסטודנטים בשבע השנים האחרונות ולמצער החל מיום 15 ביולי 2014...". המבקשת טוענת כי כתוצאה מהתנהלות המשיבים נגרמו לקבוצה נזקים ממוניים ונזקים לא ממוניים ומבקשת לחייב את הבנקים ביחד ולחוד לשלם לקבוצה סך של 219 מליון ש"ח. ביום 26 בספטמבר 2019, ניתן פסק דין הדוחה את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 4 בנובמבר 2019, הגישה המבקשת ערעור על פסק הדין.
 5. ביום 26 ביוני 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק, חברה בת ו-2 בנקים נוספים (להלן כולם ביחד - "הבנקים") בסכום כולל של כ-167 מיליון ש"ח. לשיטת המבקשים, נראה כי חלקם של הבנק וחברה בת בבקשה עומד על כ-82 מיליון ש"ח. מטענת המבקשים, הבנקים גרמו לקבוצה נזקים ממוניים ונזקים לא ממוניים מאחר והם מפלים בשירות אנשים עם מוגבלות, בכך שהם מפרסמים, מציעים ומעניקים פטור מעמלות (והטבות נוספות) לשכירים, הפותחים חשבון ומפקידים בו משכורת חודשית מסכום מסוים, אבל אינם מציעים ומעניקים את אותן הטבות לאנשים עם מוגבלות, היכולים להפקיד קצבה חודשית באותו סכום ואף גבוה ממנו. הסדר פשרה שנחתם בין הצדדים, קיבל תוקף של פסק דין ביום 24 בנובמבר 2019.
 6. ביום 8 במאי 2018, התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בסכום של כ-146 מיליון ש"ח (להלן שניהם ביחד - "הבקשה"). מטענת התובעים הבנק הסתיר ולא גילה ללקוחותיו העסקיים כי קיימת אפשרות לפיה יסווגו כעסק קטן ואת המשמעות המעשית של סיווג חשבון כחשבון עסק קטן לעניין התעריפון הקמעונאי, סיווג כבירית מחדל את לקוחותיו העסקיים כעסקים גדולים, ללא סיבה סבירה (ובכך החיל עליהם תעריפון עסק גדול שהוא תעריפון העמלות המקסימאלי), הטעה את לקוחותיו ופעל כדי לטשטש הן את דבר סיווגם כעסק גדול והן את זכאותם לחסות תחת הגדרת עסק קטן בכדי שלקוחותיו, שזכאים לחסות תחת הגדרת עסק קטן, ימשיכו לשלם עמלות שהם אינם צריכים לשלם או ישלמו עמלות בסכומים ובשיעורים גבוהים מאלו שעליהם לשלם.
 7. התבוצה אותה מבוקש לייצג היא "כל לקוחות הבנק בעבר ובהווה שהיו או שהינם זכאים לחסות תחת הגדרת 'עסק קטן' בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008 ואשר שילמו עמלות שלא לפי התעריפון שחל על עסק קטן, החל מיום כניסתם לתוקף של כללי העמלות ועד היום".
 8. סכום החשיפה הנוספת של הבנק ושל החברות הבנות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בגין תביעות תלויות שלהערכת הנהלת הבנק אפשרות התממשותן כולן, או חלקן, אינה קלושה ושלא בוצעה בגינת הפרשה, מסתכם בכ-57 מיליון ש"ח.
 9. כמו כן, תלוייה ועומדת כנגד הבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית, אשר הסכום הנתען בה הוא מהותי, כפי שיפורט להלן. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטית, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכויי תביעה זו, ולא נעשתה בגינה כל הפרשה:
 10. ביום 26 בנובמבר 2019, התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. מטענת המבקשת ביום 1 בנובמבר 2017 נכנס לתוקף תיקון בכללי העמלות, שחייב את הבנקים בישראל לפרסם בנספח ה' לתעריפון הבנק, תעריפון מוזל לפעילות המבוצעת בערוץ ישיר (כלומר פעילות שנעשית ללא ממשק ישיר עם פקיד הבנק). עוד טוענת המבקשת כי בנק ישראל הנחה את הבנקים כי ההנחה שצריך להעניק ללקוח,

בגין ביצוע הפעולה בערוץ ישיר, תהיה לכל הפחות בשיעור של 10% ולחילופין 3%. לטענת המבקשת, נכון למועד הגשת תובענה זו, בגין חלק מהפעולות המפורטות להלן, הבנק כלל לא קבע בנספח ה' לתעריפון שלו עמלה לפעילות בערוץ ישיר ובגין כל הפעולות המפורטות להלן, אשר מבוצעות בערוץ ישיר, הבנק גובה עמלה כאילו אלו בוצעו תוך ממשק ישיר עם פקיד הבנק או גובה עמלה הגבוהה מן התעריף הנקוב בתעריפון (לפעולה שאינה בערוץ ישיר) או לא מעניק ללקוחות את ההנחה, כפי שהנחה בנק ישראל. ואלו הן הפעולות: 1. העברת מט"ח לחשבון ומהחשבון (כל סוג של העברת מט"ח, לרבות מחשבון בארץ וחשבון בחו"ל). 2. קנייה / מכירה / פדיון ני"ע (מניות ואג"ח) הנסחרים בבורסה בת"א ו/או קנייה / מכירה / פדיון ני"ע (מניות, אג"ח, קרנות ואופציות הנסחרות בחו"ל). המבקש לא מציין את סכום התובענה אולם לטענתו, מדובר בסכום גבוה, בהיקף של מיליוני ש"ח, וייתכן שאף למעלה מכך.

ט. 1. להלן פירוט של תובענות ובכלל זה בקשות לאישור תובענות ייצוגיות כנגד חברה כלולה, כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל"), שהסכום הנתען בהן הוא מהותי. לדעת הנהלת כאל, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות נכללו בדוחות הכספיים שלה הפרשות נאותות, אם נדרשו.

(א) ביום 8 ביוני 2016, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה מתוקנת לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד שלוש חברות כרטיסי האשראי, ביניהן כאל (להלן - "הבקשה המתוקנת"). הבקשה המתוקנת החליפה בקשה קודמת שהוגשה ביום 28 באפריל 2014. עניינה של הבקשה הינו שני הסדרים כובלים בתחום כרטיסי החיוב המיידים ("דביט") ובתחום כרטיסי תשלום נטענים מראש ("pre paid"). ההסדר הכובל הראשון, לטענת המבקשים, הינו ההסדר לגבי עמלה צולבת בגין עסקאות המבוצעות בכרטיסי דביט ו-"pre paid". ההסדר הכובל השני, לטענת המבקשים, הינו עיכוב, שלא כדין, של כספים המגיעים לבתי עסק לתקופה של כ-20 יום, לאחר שהכסף התקבל על ידי חברות כרטיסי האשראי.

עיון בחוות הדעת הכלכלית אליה מפנה הבקשה המתוקנת, מעלה כי סכום התביעה מורכב מראשי הנזק הבאים: סך של כ-13.5 מיליון ש"ח לשנה, עבור השנים 2007-2015, בגין הנזק הנובע מקיומו של הסדר כובל נטען בדבר גובה העמלה הצולבת המשולמת בעסקאות בכרטיסי חיוב מיידים; סך של כ-5.3 מיליון ש"ח לשנה, עבור השנים 2007-2015, בגין הנזק הנובע מקיומו של הסדר כובל נטען בדבר מועד העברת הכספים לבתי העסק בגין עסקאות בכרטיסי חיוב מיידים; סך הנע בין 418 מיליון ש"ח לכ-683 מיליון ש"ח לשנה, עבור השנים 2007-2015, בגין הנזק הנובע מתת שימוש בכרטיסי חיוב מיידים בשל שני ההסדרים הכובלים הנתענים כאמור לעיל.

ביום 12 במרס 2017 נערך קדם דיון בבקשה. בית המשפט קבע בהחלטתו כי עניין העמלה הצולבת בקשר לכרטיסי הדביט וה-"pre paid" כלול לכאורה בפסק דין שנתן בית הדין לתחרות (בשמו הקודם: בית הדין להגבלים עסקיים), ולכן כל טענה המועלת נגד קביעת העמלה הצולבת, יש להעלות בהליכים מתאימים בנוגע לפסק דין האמור. לאור זאת ניתנה דחייה בקיום הליך התביעה הייצוגית עד למיצוי ההליכים בפני בית הדין לתחרות.

ביום 16 באוקטובר 2017, הוגשה לבית הדין לתחרות תובענה למתן סעד הצהרתי, במסגרתה התבקש בית הדין לקבוע כי בעת מתן פסק הדין במסגרתו אושר הסדר העמלה הצולבת, לא נכללו בהסדר כרטיסי חיוב מיידים וכרטיסים נטענים. חברות כרטיסי האשראי, ובכלל זה כאל, הגישו בקשה לסילוק על הסף של התובענה וביום 16 באוקטובר 2018 קבע בית המשפט כי דין הבקשות לסילוק על הסף של התובענה למתן סעד הצהרתי להתקבל.

ביום 29 בנובמבר 2018 הוגש לבית המשפט העליון ערעור על פסק דינו של בית הדין לתחרות.

ביום 23 בדצמבר 2018 הגישו המבקשים לבית המשפט העליון, בשבתו כבית דין גבוה לצדק, עתירה נגד הממונה על התחרות (בשמה הקודם: ממונה על הגבלים עסקיים). בעתירה מבוקש כי בית המשפט יורה לממונה על התחרות לפעול לשם הבהרה או ביטול או שינוי של פסק דינו של בית הדין לתחרות. המדינה הגישה תגובתה ביום 22 במאי 2019, העתירה נקבעה לדיון ליום 19 במרס 2020.

(ב) ביום 2 במאי 2018, התקבלה בכאל תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו. על פי הנתען בתביעה, העלתה כאל את תעריפי עמלת הסליקה לבתי עסק שלא כדין. בקשת האישור נסמכת, בין היתר, על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב בגדרה אושרה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד חברה אחרת, בסוגיה דומה. המבקשים מעריכים את נזקם האישי בסך של 4,036 ש"ח. המבקשים לא נקבו בסכום הנזק הקבוצתי וזה הוערך על ידם ב"עשרות מיליוני ש"ח". כאל הגישה את תשובתה לבקשת האישור והמבקשים השיבו לתשובת כאל. קדם משפט התקיים ביום 15 בינואר 2020.

(ג) ביום 6 במאי 2018, התקבלה בכאל תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו. על פי הנתען בתביעה, אשר הוגשה כנגד כאל וכנגד חברה נוספת ובנק שמחזיק בה, כאל לא סיפקה גילוי נאות לגביית רבית על ידה. המבקש מעריך את נזקו האישי בסך של 38.54 ש"ח ואת סכום התביעה הקבוצתית ב-181 מיליון ש"ח. ביום 5 במרס 2019 השיבה כאל לבקשת האישור.

(ד) ביום 22 ביולי 2018, הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה אליה צורפה בקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית, כנגד כאל וכנגד שתי חברות כרטיסי אשראי נוספות. ענינה של התביעה בעסקאות באמצעות כרטיסי אשראי שביצעו חברי הקבוצה כעסקאות במסמך חסר (בעיקר עסקאות טלפוניות) בבתי עסק העוסקים בתחום ה"שיווק הישיר". בבקשת האישור נטען כי בתי העסק הללו ניצלו את חולשתה של אוכלוסיית הקשישים וחייבו את כרטיסי האשראי שלהם בגין עסקאות רבות שלא כדין, וכן חייבו אותם בחיובים נוספים

שלא אושרו על ידם. לטענת המבקש, חברות כרטיסי האשראי התקשרו בהסכם סליקה עם חברות ה"שיווק הישיר" ובדרך זו אפשרו את פעילותן. המבקש טוען כי סכום הנזק לכל חברי הקבוצה אותה הוא מתיימר לייצג הינו כ-900 מיליון ש"ח. קדם משפט התקיים ביום 7 בינואר 2020.

(ה) ביום 9 בדצמבר 2018, הוגשה לבית המשפט העליון, בשבתו כבית דין גבוה לצדק, עתירה נגד בנק ישראל, הממונה על התחרות ושלוש חברות כרטיסי האשראי, ביניהן כאל, בה התבקש סעד של ביטול צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקאות בכרטיס חיוב ושל עסקאות חיוב מידי), התשע"ט-2018. לטענת העותרות, יש לבטל את הצו ולקבוע כי לחברות כרטיסי האשראי אסור להפיק רווח מהעמלה הצולבת אשר אמורה לכסות את עלויות המנפיק בלבד. כאל הגישה תגובתה ביום 19 באוגוסט 2019. דיון בעתירה קבוע ליום 26 במרס 2020.

2. סכום החשיפה בשל תביעות שהוגשו כנגד כאל, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible) מסתכם בכ-167 מיליון ש"ח.

3. ביום 14 בדצמבר 2016, הוציא מנהל מס ערך מוסף (להלן - "המנהל") לכאל שומות לתקופות חיוב מינואר 2012 ועד אוגוסט 2016. סכום החיוב בשומות, כולל רבית והצמדה, עומד על 48 מיליון ש"ח. כאל חולקת על עמדת המנהל, וסבורה כי יש לה טענות טובות לתמיכת עמדתה. בהתאם, הגישה כאל השגה ביום 9 במרס 2017. למיטב ידיעת כאל, שומות בעניין זה התקבלו גם בקרב מתחרותיה. ביום 8 במרס 2018 נתקבלה בכאל החלטת מנהל מע"מ. בהחלטה נדחתה ההשגה, וכן הוגדל סכום החיוב בשומה לכדי 75 מיליון ש"ח (כולל רבית והצמדה). ככל שעמדת כאל לא תתקבל על ידי בית המשפט, עלולה כאל להתחייב בגין הסוגיות שבשומה גם בתקופות המאוחרות ממועד השומה. ביום 31 בינואר 2019 הגישה כאל ערעור על ההחלטה האמורה לבית המשפט המחוזי מרכז. ביום 3 בנובמבר 2019 אישר בית המשפט העליון בקשה מוסכמת לאיחוד הדיונים בערעור עם ערעוריהן של מתחרותיה של כאל. קדם משפט התקיים ביום 5 במרס 2020. כאל מעריכה את סכום החשיפה אשר בגינו לא נכללה הפרשה בדוחותיה בסכום של כ-140 מיליון ש"ח.

4. מאז חודש יולי 2006 מפרסם החשב הכללי הודעה על מינוי גופים מסוימים, ביניהם גם הבנק, כעושי שוק ראשיים לאגרות חוב ממשלתיות על פי סעיף 6 א' לחוק מלווה מדינה, התשל"ט-1979, וזאת במסגרת רפורמה שיוזם משרד האוצר, בהליך הנפקת אגרות חוב ממשלתיות ובפעילות בשוק ההון המשני בתחום אגרות החוב, על מנת לעודד כניסה של גורמים נוספים לשוק ההון לשם הגדלת הנזילות והשקיפות במסחר ולשם הוזלת עלויות גיוס כספים לקופת המדינה. הבנק התחיל לפעול כעושה שוק ביום 4 בספטמבר 2006.

במסגרת פעילות עשיית השוק העמיד האוצר לבנק קו לשאילות של אגרות חוב ממשלתיות עד לשווי של 1 מיליארד ש"ח וזאת על מנת לכסות עסקאות של מכירה בחסר של אגרות חוב ממשלתיות במסגרת עשיית השוק. כנגד ניצול שאילות במסגרת זו, מפקיד הבנק כספים באוצר בגובה הניצול המשמשים כבטוחה עבור השאילות. ראה גם באור 26.ט.

א. הבנק נוהג לתת מעת לעת, בתנאים ובנסיבות המקובלים בעסקי הבנקאות, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים, והכל במהלך העסקים הרגיל של הבנק. בין היתר ניתנים כתבי שיפוי כאלה במסגרת דיני המסלקה בגין אבדן שיקים, לכוניסי נכסים ומפרקים, לנותני שירותים שונים או כחלק מהתחייבות הסכמית ולחברות כרטיסי האשראי. כמו כן הבנק והבינלאומי הנפקות נותנים מעת לעת שיפוי לנאמנים של תעודות התחייבות המונפקות על ידם, בכפוף לשטרי הנאמנות הרלוונטיים.

ב. במסגרת ההסכם למכירת פעילות פיבי שוויץ בע"מ, חברת בת של הבנק, התחייבה פיבי שוויץ בע"מ כלפי הרוכש לשיפויים שונים (אשר החל מיום 28 בפברואר 2018 הבנק עצמו היה חייב בהם), אשר היו בתוקף עד לחודש יוני 2019.

בנוסף, עם מינויים של Deloitte AG (להלן - "דלויט") כמפרקים של השלוחה בחודש אוגוסט 2018, נכנסו לתוקפם שיפויים שונים שנתנו פיבי שוויץ והבנק לדלויט בקשר עם הפירוק וכן התחייבות של הבנק כלפי דלויט כי השלוחה תפורק על בסיס סולבנטי.

באור 26 - שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות

א. להבטחת התחייבויות כלפי מסלקת המעו"ף עבור לקוחותיו ועבור עצמו כאמור בבאור 25, שעבד הבנק ניירות ערך ומזומנים לטובת מסלקת מעו"ף.

להלן יתרת הבטחונות שהועמדו למסלקת המעו"ף (במיליוני ש"ח):

יתרה גבוהה לשנת 2019		יתרה ממוצעת לשנת 2019		ליום 31 בדצמבר 2019	
בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים
347	57	279	55	223	54
-	19	-	18	-	18
ניירות ערך					
מזומנים המופקדים כביטחון					

יתרה גבוהה לשנת 2018		יתרה ממוצעת לשנת 2018		ליום 31 בדצמבר 2018	
בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים
352	56	266	50	352	56
-	18	-	17	-	18
ניירות ערך					
מזומנים המופקדים כביטחון					

ב. הבנק חבר במסלקת Euroclear שהינה מערכת סליקה לניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילות בניירות ערך באמצעות המסלקת הנ"ל וכבטוחה לקו אשראי בסך של 40 מיליון דולר (או בסכום גבוה יותר שהוסכם/ויסכם מעת לעת עם הבנק במקרים חריגים, שלא יעלה על 200 מיליון דולר) שהעמיד/יעמיד מפעיל המסלקה לטובת הבנק, יצר הבנק שעבוד ללא הגבלה בסכום של מזומנים וניירות ערך להבטחת מסגרת הפעילות.

ג. להבטחת התחייבות הבנק כלפי מסלקת הבורסה כאמור בבאור 25, שעבד הבנק ניירות ערך ומזומנים לטובת מסלקת הבורסה.

להלן יתרת הבטחונות שהועמדו למסלקת הבורסה (במיליוני ש"ח):

יתרה גבוהה		יתרה ממוצעת		ליום 31 בדצמבר	
לשנת 2018	לשנת 2019	לשנת 2018	לשנת 2019	2018	2019
73	80	61	69	52	75
24	27	20	23	17	25
ניירות ערך					
מזומנים המופקדים כביטחון					

ד. (1) להבטחת אשראי מבנק ישראל, יצרו הבנק וחברה מאוחדת שלו אגרות חוב לפיהן שיעבדו לטובת בנק ישראל, בשעבוד קבוע מדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום, את כל הנכסים והזכויות אשר הפקידו ו/או רשמו לזכות ו/או יפקידו ו/או ירשמו לזכות חשבונות הבטחות המתנהלים על שם בנק ישראל במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ וכן במסלקת Euroclear, לרבות כל הכספים וכל ניירות הערך המופקדים או הרשומים בחשבונות הנ"ל. ניירות הערך אשר הופקדו ו/או נרשמו לזכות ו/או יופקדו ו/או ירשמו לזכות חשבון הבטחות במסלקת Euroclear משועבדים גם בשעבוד צף.

(2) להלן נתונים לגבי אגרות החוב ששועבדו לבנק ישראל (במיליוני ש"ח):

יתרה גבוהה		יתרה ממוצעת		ליום 31 בדצמבר	
לשנת 2018	לשנת 2019	לשנת 2018	לשנת 2019	2018	2019
200	107	176	106	107	107
ניירות ערך					

* נכון לשנים 2019 ו-2018 אין ניצול אשראי כנגד שיעבוד זה.
** ראה באור 11 באשר ליתרות המזומנים ופקדונות בבנק ישראל.

(3) ראה באור 25.1. באשר לשעבוד צף לטובת בנק ישראל, על זכויות הבנק לקבלת סכומים וחויבים כספיים בש"ח, המגיעים ו/או שיגיעו מאת לקוחותיו שהינם תאגידים ישראלים, במסגרת פעילות הבנק כספק במסלקת ה-CLS.

באור 26 - שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות (המשך)

ה. הבנק מתקשר מעת לעת עם צדדים נגדיים, בעיקר בנקים ישראלים וזרים וכן עם לקוחות בנספחים להסכמי ISDA מסוג CSA (credit support annex) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים הנוצרים בין הצדדים במסחר בנגזרים. על פי נספחי ה-CSA, מבוצעת מדידה תקופתית של שווי מלאי העסקאות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש אזי אותו צד מקבל מהצד השני פקדונות כספיים לכיסוי חלקי של החשיפה.

ליום 31 בדצמבר 2019 העביר הבנק לטובת צדדים נגדיים ולקוחות כאמור פקדונות בסך כולל של 193 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - 125 מיליון ש"ח). ליום 31 בדצמבר 2019 קיבל הבנק מצדדים נגדיים ולקוחות כאמור פקדונות בסך 58 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - 86 מיליון ש"ח).

בנוסף, להבטחת קיום התחייבויות הבנק ו/או החשיפה האשראית כאמור, הפקיד הבנק פקדונות במזומן אצל צדדים נגדיים, כבטחונות ראשוניים (Initial margin), שנכון ליום 31 בדצמבר 2019 מסתכמים בסך של 82 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - 70 מיליון ש"ח).

ו. לצורך מתן שירותים ללקוחות הבנק ופעילות נוסטרו של הבנק בכל הנוגע לפעילויות מסוימות בניירות ערך זרים, לרבות בחוזים עתידיים גלובליים, באופציות ובהשאלות ומכירות בחסר, התקשר הבנק עם בנקים ו/או גופים זרים אחרים (להלן - "הברוקרים הזרים") לצורך קבלת שירותי משמורת ניירות ערך (global custody), סליקה, ברוקראז', שירותים לפעילות Margin ושירותים גלובליים נוספים. על פי ההסכמים עם הברוקרים הזרים, ניירות ערך מסויימים ומזומנים של הבנק (נוסטרו) המופקדים אצל איזה מהברוקרים הזרים משמשים (בין בדרך של שיעבוד, עכבון או העברת בעלות) כבטוחה לטובת הברוקר הזר להבטחת קיום התחייבויות הבנק ו/או כיסוי חשיפתו האשראית של הברוקר הזר בקשר עם פעילות לקוחות הבנק ו/או פעילות הנוסטרו של הבנק; כמו כן, לכל אחד מהברוקרים הזרים זכות עיכבון וקיזוז כלפי יתרות מזומן העומדות לזכות הבנק אצלו, לרבות פקדונות במזומן שהופקדו אצל הברוקר הזר כבטוחה, בקשר עם קיום התחייבויות הבנק ו/או החשיפה האשראית כאמור. קיימים הסדרים שונים בין הבנק לבין כל אחד מהברוקרים הזרים בקשר לשווי הבטוחות ו/או סכומי המזומן אשר צריכים להיות מופקדים אצל הברוקר הזר. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 מופקדים אצל כלל הברוקרים הזרים כבטוחה ניירות ערך של הבנק (נוסטרו) בשווי מצטבר של כ-15 מיליון דולר (31 בדצמבר 2018 - 35 מיליון דולר), וכמו כן עומדים לזכות הבנק אצל כלל הברוקרים הזרים יתרות מזומן (לרבות פקדונות במזומן כאמור) בשווי מצטבר של כ-160 מיליון דולר (31 בדצמבר 2018 - 246 מיליון דולר).

ז. הבנק מקבל מבנק זר בחו"ל שירותי סליקה במטבעות במסלקת CLS. להבטחת חשיפת אשראי של הבנק הזר כלפי הבנק בקשר עם סליקת עסקאות המטבע ב-CLS, הפקיד הבנק אצל הבנק הזר פיקדון כספי בסך של 50 מיליון דולר. הפיקדון משמש כבטוחה וכפוף לזכויות עכבון וקיזוז של הבנק הזר בקשר עם פעילות הסליקה במסלקת CLS.

ח. להלן פירוט ניירות ערך אשר שועבדו למלווים על ידי קבוצת הבנק, כאמור בסעיפים א', ג' ו-ו' לעיל, כאשר המלווים אינם רשאים למכרם או לשעבדם (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
419	352	ניירות ערך מוחזקים לפדיון
172	52	אגרות חוב זמינות למכירה
591	404	סך הכל

ט. להלן המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		
2018	2019	
863	9	ניירות ערך שהתקבלו בעסקות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן
905	766	ניירות ערך שהתקבלו בעסקת שאילה לא מובטחת
1,768	775	סך הכל

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון
(במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2018			31 בדצמבר 2019			
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
9,772	9,757	15	3,183	3,162	21	חוזי רבית
-	-	-	552	552	-	FORWARD-I FUTURES
-	-	-	552	552	-	אופציות שנכתבו
19,338	15,244	4,094	17,003	13,144	3,859	אופציות שנקנו
29,110	25,001	4,109	21,290	17,410	3,880	(1) SWAPS
3,209	-	3,209	2,911	-	2,911	סך הכל(2)
						מזה: נגזרים מגדרים(3)
						חוזי מטבע חוץ
37,061	28,641	8,420	47,732	35,127	12,605	FORWARD-I FUTURES(4)
11,197	11,109	88	13,246	13,215	31	אופציות שנכתבו
11,588	11,500	88	13,734	13,703	31	אופציות שנקנו
255	-	255	215	-	215	SWAPS
60,101	51,250	8,851	74,927	62,045	12,882	סך הכל
						חוזים בגין מניות
10,108	10,108	-	12,347	12,347	-	FORWARD-I FUTURES
17,607	17,607	-	16,030	16,030	-	אופציות שנכתבו
17,512	17,512	-	15,960	15,960	-	אופציות שנקנו(5)
45,227	45,227	-	44,337	44,337	-	סך הכל
						חוזי סחורות ואחרים
63	63	-	72	72	-	FORWARD-I FUTURES
-	-	-	42	42	-	אופציות שנכתבו
-	-	-	42	42	-	אופציות שנקנו
63	63	-	156	156	-	סך הכל
						חוזי אשראי
37	-	37	-	-	-	הבנק ערב
37	-	37	-	-	-	סך הכל
134,538	121,541	12,997	140,710	123,948	16,762	סך הכל סכום נקוב

(1) מזה: SWAPS שהבנק משלם בשיעור רבית קבוע בסך 10,338 מיליון ש"ח (31.12.18 - 12,047 מיליון ש"ח).

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 686 מיליון ש"ח (31.12.18 - 682 מיליון ש"ח).

(3) הבנק מבצע עסקאות הגנה באמצעות נגזרי החלפת רבית (IRS) לצורך גידור שווי הוגן חשבונאי של אגרות חוב. עסקאות אלה מגדרות את סיכון הרבית הגלום באגרות חוב במט"ח ברבית קבועה בעלות מח"מ ארוך.

(4) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 2,677 מיליון ש"ח (31.12.18 - 2,285 מיליון ש"ח).

(5) מזה: נסחרים בבורסה בסך 15,878 מיליון ש"ח (31.12.18 - 17,336 מיליון ש"ח).

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2019					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
384	238	146	249	246	3
122	-	122	1	-	1
414	392	22	391	344	77
450	450	-	450	450	-
1	1	-	1	1	-
1,249	1,081	168	1,091	1,011	80
-	-	-	-	-	-
1,247	1,079	168	1,091	1,011	80
-	-	-	-	-	-

חוזי רבית
מזה: נגזרים מגדרים
חוזי מטבע חוץ
חוזים בגין מניות
חוזי סחורות ואחרים
סך הכל נכסים/התחייבויות בגין נגזרים ברוטו⁽¹⁾
סכומים שקוזזו במאזן
יתרה מאזנית
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

31 בדצמבר 2018					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
224	183	41	207	176	31
36	-	36	28	-	28
422	403	19	541	484	57
650	650	-	650	650	-
1	1	-	1	1	-
1,297	1,237	60	1,399	1,311	88
-	-	-	-	-	-
1,294	1,234	60	1,399	1,311	88
-	-	-	-	-	-

חוזי רבית
מזה: נגזרים מגדרים
חוזי מטבע חוץ
חוזים בגין מניות
חוזי סחורות ואחרים
סך הכל נכסים/התחייבויות בגין נגזרים ברוטו⁽¹⁾
סכומים שקוזזו במאזן
יתרה מאזנית
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

(1) מזה: שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 2 מיליון ש"ח (31.12.18 - 3 מיליון ש"ח).

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פרעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. גידור חשבונאי

כללי

הבנק חשף לסיכונים שוק, לרבות סיכונים בסיסי וסיכונים רבית. סיכון הבסיסי הוא סיכון קיים או עתידי להכנסות ולהון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים לצרכן או בשערי החליפין של מטבעות חוץ עקב ההפרש בין שווי הנכסים לשווי ההתחייבויות. סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכונים בסיסי וסיכונים רבית, משתמש הבנק במכשירים נגזרים מסוג עסקאות פרוורוד על מטבע חוץ ומדד המחירים לצרכן, אופציות על מטבע חוץ ועסקאות החלפת רבית קבועה ברבית משתנה. לבנק יש נגזרים המיועדים וכשירים כגידורי שווי הוגן.

אם נגזר אינו מיועד ליחס גידור כשיר, הנגזר נרשם לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד.

גידורי שווי הוגן

הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידורי שווי הוגן. שינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן ליחס אותו לסיכון המגודר.

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		הכנסות (הוצאות) רבית	
1. השפעת חשבונאות של גידור שווי הוגן על הרווח (הפסד)			
רווח מגידורי שווי הוגן			
חוזי רבית			
- פריטים מגודרים			
- נגזרים מגדרים			
105			
(115)			

ליום 31 בדצמבר 2019		התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו את הערך בספרים	
הערך בספרים	יחסי גידור קיימים		
2. פריטים מגודרים בגידור שווי הוגן			
ניירות ערך - מכשירי חוב המסווגים כזמינים למכירה			
3,185	105		

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		הפסד שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾	
3. השפעת נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים על דוח רווח והפסד			
נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים			
חוזי רבית			
חוזי מטבע חוץ			
חוזים בגין מניות			
(15)			
(410)			
6			

(1) נכלל בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2019					
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות
1,091	383	1	141	446	120
(428)	(142)	-	(17)	(269)	-
(144)	(115)	-	(4)	(25)	-
519	126	1	120	152	120
1,394	1,040	-	39	315	-
(862)	(704)	-	(6)	(152)	-
532	336	-	33	163	-
1,051	462	1	153	315	120
1,249	559	-	203	390	97
(371)	(85)	-	(17)	(269)	-
(64)	-	-	-	(64)	-
814	474	-	186	57	97

יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
סכומים ברוטו שלא קוזחו במאזן:
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים⁽¹⁾
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾
הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
סכומים ברוטו שלא קוזחו במאזן:
מכשירים פיננסיים
ביטחון במזומן ששועבד
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2018*					
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות
1,399	788	-	104	318	189
(568)	(335)	-	(10)	(223)	-
(225)	(144)	-	(22)	(59)	-
606	309	-	72	36	189
1,251	913	1	45	292	-
(571)	(421)	-	(3)	(147)	-
680	492	1	42	145	-
1,286	801	1	114	181	189
1,297	391	10	204	483	209
(271)	(38)	-	(10)	(223)	-
(65)	-	-	-	(65)	-
961	353	10	194	195	209

יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
סכומים ברוטו שלא קוזחו במאזן:
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים⁽¹⁾
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾
הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
סכומים ברוטו שלא קוזחו במאזן:
מכשירים פיננסיים
ביטחון במזומן ששועבד
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

* סווג מחדש.
(1) שווי הוגן של מכשירים נגזרים הכפופים להסכמי קיזוז בסך 371 מיליון ש"ח, אגרות חוב ממשלתיות שהתקבלו כבטחון בסך 54 מיליון ש"ח ומניות שהתקבלו כבטחון בסך 3 מיליון ש"ח - 31.12.18 - מכשירים נגזרים הכפופים להסכמי קיזוז בסך 271 מיליון ש"ח, אגרות חוב ממשלתיות שהתקבלו כבטחון בסך 146 מיליון ש"ח ומניות שהתקבלו כבטחון בסך 151 מיליון ש"ח.
(2) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה

31 בדצמבר 2019					
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל 5 שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים	
675	-	166	509	-	חוזי רבית
20,615	3,282	10,542	3,331	3,460	- שקל - מדד
74,927	7	615	19,664	54,641	- אחר
44,337	-	356	3,080	40,901	חוזי מטבע חוץ
156	-	-	1	155	חוזים בגין מניות
140,710	3,289	11,679	26,585	99,157	חוזי סחורות ואחרים
					סך הכל

31 בדצמבר 2018					
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל 5 שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים	
134,538	4,735	16,264	26,732	86,807	סך הכל

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים

א. הגדרות

- **אנשים פרטיים** - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר".
 - **מגזר בנקאות פרטית** - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליון ש"ח.
 - **משקי בית** - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
 - **עסק** - לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.
 - **מחזור פעילות** - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתית.
 - **עסק זעיר** - עסק שמחזור פעילותו קטן מ- 10 מיליון ש"ח.
 - **עסק קטן** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 10 מיליון ש"ח וקטן מ- 50 מיליון ש"ח.
 - **עסק בינוני** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 50 מיליון ש"ח וקטן מ- 250 מיליון ש"ח.
 - **עסק גדול** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 250 מיליון ש"ח.
 - **גופים מוסדיים** - כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיעור השקעות ובניהול תיקי השקעות ולרבות קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.
- כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו, פעילות הלקוח העסקי סווגה לפי האמור להלן: כאשר סך החבות של הלקוח העסקי שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח סווג הלקוח למגזר עסקים גדולים. בנוסף, בחשבונות עסקיים הפועלים בשוק ההון הסיווג למגזרי הלקוחות נעשה בהתאם לשווי הנכסים במאזן או שווי ממוצע הנכסים בבנק, ובחשבונות עסקיים בתחום הנדל"ן הסיווג נעשה בהתאם לשווי הנכסים במאזן או היקף המסגרות.
- **מגזר ניהול פיננסי** - כולל פעילות למסחר ופעילות ניהול נכסים והתחייבויות כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים. כמו כן כולל המגזר את חלק הבנק ברווחי כאל.

העקרונות בחלוקת תוצאות הפעילות בין מגזרי הפעילות השונים:

- הכנסות רבית נטו, הכוללות:
- המרווח הפיננסי, הן בצד האשראי והן בצד הפקדונות, המחושב כפער בין הרבית המתקבלת או המשולמת לבין ממוצע מחירי הכסף של הבנק, הנגזרים ממשך החיים התואם את תנאי האשראי או הפקדון במגזרי ההצמדה הרלוונטיים.
- רבית על ההון המשוקלל המיוחס למגזר (על בסיס נכסי הסיכון המשוייכים לכלל מגזר).
- מגזרי הלקוחות מחויבים בעלויות המימון העודפות (מעבר לעלות גיוס המקורות) של שטרי ההון המיוחסים למגזר.
- הוצאות בגין הפסדי אשראי - לכלל מגזר פעילות מיוחסות ההוצאות בגין הפסדי אשראי שגרשמו בגין לקוחותיו.
- הכנסות שאינן מרבית - לכלל מגזר פעילות נזקפות ההכנסות מעמלות, הכנסות מימון שאינן מרבית וההכנסות האחרות, הנובעות מפעילות לקוחותיו.
- הוצאות תפעוליות - לכלל לקוח במגזר פעילות מיוחסות ההוצאות של כלל יחידות הבנק, הנובעות ממתן שירותים, לפי מתודולוגיית העמסה כדלקמן:
- הוצאות ישירות, הכוללות:
- הוצאות שכר וארגוניות בסניפים - מועמסות לפי התפלגות תקן "מדד פעולה", המתרגם את הפעילות של הלקוח לתשומות עבודה.
- הוצאות מחשב בסניפים - מועמסות בהתאם לכמות פעולות המבוצעות על ידי הלקוחות.
- הוצאות שכר, ארגוניות ומחשב של יחידות המטה העסקיות - מועמסות על פי מפתחות העמסה, בהתאם לאופי הפעילות של הלקוח (כגון: התפלגות יתרות אשראי, כמות ונפח פעולות).
- הוצאות עקיפות, הכוללות את הוצאות יחידות המטה והוצאות המחשב של החטיבות/המערכים העורפיים, ואת הוצאות המחשב הכלליות שאינן משוייכות - הוצאות אלו מועמסות בהתאם לאופי ההוצאה. מרבית ההוצאות העקיפות מועמסות לפי התפלגות ההוצאות הישירות והיתר לפי התפלגות ההכנסות.
- מסים על ההכנסה - ההפרשה למס על הרווח של כל מגזר, חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי, תוך ביצוע התאמות מסוימות הנובעות מהוצאות לא מוכרות וכיו"ב.
- רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנה שליטה - זקיפת חלק ברווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה במגזרי הפעילות השונים, הוקצה על פי יחס הרווח נטו של חברות הבת בהן יש זכויות שאינן מקנות שליטה, כפי שרווח זה שויך למגזרי הפעילות השונים.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ב. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019								המאוחד
פעילות ישראל								
סך הכל	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
במיליוני ש"ח								
3,085	287	16	265	164	670	14	1,669	הכנסות רבית מחיצוניים
483	11	77	67	17	87	52	172	הוצאות רבית מחיצוניים
								הכנסות רבית, נטו
2,602	276	(61)	198	147	583	(38)	1,497	- מחיצוניים
-	(125)	136	82	26	58	76	(253)	- בינגזרי
2,602	151	75	280	173	641	38	1,244	סך הכנסות רבית, נטו
1,520	214	190	118	77	304	68	549	הכנסות שאינן מרבית
4,122	365	265	398	250	945	106	1,793	סך הכנסות
138	-	1	18	12	35	-	72	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,654	59	184	167	114	622	65	1,443	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,330	306	80	213	124	288	41	278	רווח לפני מסים
478	105	27	93	46	98	14	95	הפרשה למסים על הרווח
852	201	53	120	78	190	27	183	רווח לאחר מסים
51	51	-	-	-	-	-	-	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
								רווח נקי:
903	252	53	120	78	190	27	183	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(38)	(6)	-	-	(3)	(5)	-	(24)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
865	246	53	120	75	185	27	159	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
136,305	50,865	1,039	17,275	5,675	15,925	50	45,476	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
605	605	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
85,440	-	1,039	17,275	5,675	15,925	50	45,476	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
88,829	-	1,261	17,959	5,647	16,477	67	47,418	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
709	-	-	298	35	220	-	156	יתרת חובות פגומים
249	-	-	13	4	20	-	212	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
127,577	9,516	23,365	10,823	5,189	18,972	7,619	52,093	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
114,821	-	22,825	10,157	4,932	18,400	7,611	50,896	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
120,052	-	25,080	11,271	5,536	18,859	7,734	51,572	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
80,019	7,627	1,070	17,092	6,867	15,591	213	31,559	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
81,249	7,588	1,159	17,521	6,730	16,275	218	31,758	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
322,386	-	236,423	13,366	3,883	15,884	17,337	35,493	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
								פיצול הכנסות רבית נטו
2,045	-	10	270	157	562	-	1,046	- מרווח מפעילות מתן אשראי
448	-	66	21	20	88	38	215	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
109	151	(1)	(11)	(4)	(9)	-	(17)	- אחר
2,602	151	75	280	173	641	38	1,244	סך הכל הכנסות רבית, נטו

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ב. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018								המאחד
פעילות ישראל								
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	סך הכל	
במיליוני ש"ח								
1,524	1	677	191	358	14	236	3,001	הכנסות רבית מחיצוניים
183	34	106	34	65	59	34	515	הוצאות רבית מחיצוניים
								הכנסות רבית, נטו
1,341	(33)	571	157	293	(45)	202	2,486	- מחיצוניים
(196)	66	48	20	4	107	(49)	-	- בינמגזרי
1,145	33	619	177	297	62	153	2,486	סך הכנסות רבית, נטו
577	62	321	81	119	194	283	1,637	הכנסות שאינן מרבית
1,722	95	940	258	416	256	436	4,123	סך הכנסות
67	-	55	8	35	1	-	166	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,545	63	653	120	188	178	72	2,819	הוצאות תפעוליות ואחרות
110	32	232	130	193	77	364	1,138	רווח לפני מסים
41	12	87	49	72	29	118	408	הפרשה למסים על הרווח
69	20	145	81	121	48	246	730	רווח לאחר מסים
-	-	-	-	-	-	37	37	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
								רווח נקי:
69	20	145	81	121	48	283	767	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(20)	-	(5)	(4)	-	-	(5)	(34)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
49	20	140	77	121	48	278	733	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
43,802	51	15,426	5,739	17,855	764	51,675	135,312	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	585	585	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
43,802	51	15,426	5,739	17,855	764	-	83,637	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
45,359	51	15,948	5,816	17,052	934	-	85,160	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
100	-	218	35	114	-	-	467	יתרת חובות פגומים
215	-	23	5	-	-	-	243	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
48,806	7,676	17,848	5,230	11,042	26,042	10,415	127,059	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
47,682	7,667	17,127	4,907	9,981	25,984	-	113,348	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
50,300	8,029	17,802	5,167	9,212	21,187	-	111,697	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
30,158	189	15,106	6,926	17,857	1,042	8,039	79,317	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
30,725	190	15,404	7,053	16,329	1,517	7,919	79,137	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
36,170	15,501	13,444	3,922	15,054	243,650	-	327,741	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
								פיצול הכנסות רבית נטו
1,007	-	560	164	292	12	-	2,035	- מרווח מפעילות מתן אשראי
159	33	72	19	21	51	-	355	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
(21)	-	(13)	(6)	(16)	(1)	153	96	- אחר
1,145	33	619	177	297	62	153	2,486	סך הכל הכנסות רבית, נטו

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ב. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017										המאוחד	
סך הכל	פעילות חו"ל		פעילות ישראל							משקי בית	במיליוני ש"ח
	סך הכל פעילות חו"ל	סך הכל פעילות ישראל	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית		
2,704	2	2,702	167	14	355	166	648	1	1,351	הכנסות רבית מחיצוניים	
402	-	402	19	36	60	27	78	27	155	הוצאות רבית מחיצוניים	
2,302	2	2,300	148	(22)	295	139	570	(26)	1,196	הכנסות רבית, נטו	
-	-	-	62	60	1	6	5	51	(185)	- מחיצוניים	
2,302	2	2,300	210	38	296	145	575	25	1,011	- בינמגזרי	
1,450	19	1,431	106	183	134	65	324	57	562	סך הכנסות רבית, נטו	
3,752	21	3,731	316	221	430	210	899	82	1,573	הכנסות שאינן מרבית	
121	(3)	124	-	(9)	(3)	27	45	-	64	סך הכנסות	
2,607	32	2,575	54	157	186	98	615	55	1,410	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	
1,024	(8)	1,032	262	73	247	85	239	27	99	הוצאות תפעוליות ואחרות	
358	-	358	92	26	86	29	83	9	33	רווח (הפסד) לפני מסים	
666	(8)	674	170	47	161	56	156	18	66	הפרשה (מסים על הרווח	
54	-	54	54	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) לאחר מסים	
720	(8)	728	224	47	161	56	156	18	66	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס	
(42)	-	(42)	(10)	-	(1)	(4)	(7)	(1)	(19)	רווח (הפסד) נקי:	
678	(8)	686	214	47	160	52	149	17	47	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	
129,293	111	129,182	50,468	578	17,630	5,414	14,331	50	40,711	המינוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	
536	-	536	536	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	
78,714	-	78,714	-	578	17,630	5,414	14,331	50	40,711	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾	
81,216	-	81,216	-	590	17,785	5,655	14,613	52	42,521	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾	
542	-	542	-	-	210	34	203	-	95	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾	
205	-	205	-	-	-	1	23	-	181	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח	
121,075	290	120,785	9,965	23,118	10,198	5,574	16,889	7,660	47,381	יתרת חובות פגומים	
107,511	-	107,511	-	23,058	9,126	5,227	16,175	7,652	46,273	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	
113,511	-	113,511	-	26,681	11,683	5,309	15,439	8,028	46,371	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾	
76,775	207	76,568	8,546	1,013	17,915	6,603	14,216	170	28,105	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾	
77,371	8	77,363	8,625	941	17,408	6,661	14,463	170	29,095	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	
293,263	-	293,263	-	210,228	16,304	3,749	12,644	15,097	35,241	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾	
1,915	-	1,915	-	11	303	139	549	1	912	יתרת נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾	
249	2	247	-	28	15	13	43	24	124	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾	
138	-	138	210	(1)	(22)	(7)	(17)	-	(25)	פיצול הכנסות רבית נטו	
2,302	2	2,300	210	38	296	145	575	25	1,011	- מרווח מפעילות מתן אשראי	
										- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	
										- אחר	
										סך הכל הכנסות רבית, נטו	

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019								המאוחז
מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
סך הכל	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיר	
במיליוני ש"ח								
1,683	14	14	-	1,669	984	15	670	הכנסות רבית מחיצוניים
224	52	52	-	172	172	-	-	הוצאות רבית מחיצוניים
1,459	(38)	(38)	-	1,497	812	15	670	הכנסות רבית, נטו
(177)	76	76	-	(253)	98	(2)	(349)	- מחיצוניים
1,282	38	38	-	1,244	910	13	321	- בינמגזרי
617	68	67	1	549	451	84	14	סך הכנסות רבית, נטו
1,899	106	105	1	1,793	1,361	97	335	הכנסות שאינן מרבית
72	-	-	-	72	69	-	3	סך הכנסות
1,508	65	65	-	1,443	1,230	57	156	הוצאות בגין הפסדי אשראי
349	41	40	1	278	62	40	176	הוצאות תפעוליות ואחרות
109	14	14	-	95	21	14	60	רווח לפני מסים
210	27	26	1	183	41	26	116	הפרשה למסים על הרווח
(24)	-	-	-	(24)	(23)	(1)	-	רווח נקי:
186	27	26	1	159	18	25	116	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
45,526	50	25	25	45,476	17,807	2,798	24,871	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
45,526	50	25	25	45,476	17,807	2,798	24,871	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
47,485	67	33	34	47,418	18,196	3,639	25,583	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
156	-	-	-	156	146	-	10	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
212	-	-	-	212	26	-	186	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
59,712	7,619	7,618	1	52,093	51,462	106	525	יתרת חובות פגומים
58,507	7,611	7,611	-	50,896	50,896	-	-	יתרת ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
59,306	7,734	7,734	-	51,572	51,572	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
31,772	213	184	29	31,559	14,788	3,151	13,620	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
31,976	218	180	38	31,758	13,897	3,805	14,056	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
52,830	17,337	17,337	-	35,493	35,493	-	-	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
1,046	-	-	-	1,046	703	13	330	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
253	38	38	-	215	215	-	-	פיצול הכנסות רבית נטו
(17)	-	-	-	(17)	(8)	-	(9)	- מרווח מפעילות מתן אשראי
1,282	38	38	-	1,244	910	13	321	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
								- אחר
								סך הכל הכנסות רבית, נטו

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018								המאוחד
מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
סך הכל	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיוור	
במיליוני ש"ח								
1,525	1	1	-	1,524	823	16	685	הכנסות רבית מחיצוניים
217	34	34	-	183	183	-	-	הוצאות רבית מחיצוניים
								הכנסות רבית, נטו
1,308	(33)	(33)	-	1,341	640	16	685	- מחיצוניים
(130)	66	66	-	(196)	207	(3)	(400)	- בינמגזרי
1,178	33	33	-	1,145	847	13	285	סך הכנסות רבית, נטו
639	62	61	1	577	473	89	15	הכנסות שאינן מרבית
1,817	95	94	1	1,722	1,320	102	300	סך הכנסות
67	-	-	-	67	63	-	4	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,608	63	63	-	1,545	1,345	60	140	הוצאות תפעוליות ואחרות
142	32	31	1	110	(88)	42	156	רווח (הפסד) לפני מסים
53	12	12	-	41	(32)	15	58	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (הפסד)
								רווח (הפסד) נקי:
89	20	19	1	69	(56)	27	98	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(20)	-	-	-	(20)	(18)	(2)	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
69	20	19	1	49	(74)	25	98	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
43,853	51	20	31	43,802	17,256	2,921	23,625	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
43,853	51	20	31	43,802	17,256	2,921	23,625	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
45,410	51	22	29	45,359	17,720	3,320	24,319	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
100	-	-	-	100	94	-	6	יתרת חובות פגומים
215	-	-	-	215	30	-	185	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
56,482	7,676	7,675	1	48,806	48,041	70	695	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
55,349	7,667	7,667	-	47,682	47,682	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
58,329	8,029	8,029	-	50,300	50,300	-	-	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
30,347	189	163	26	30,158	14,465	2,940	12,753	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
30,915	190	161	29	30,725	14,049	3,528	13,148	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
51,671	15,501	15,501	-	36,170	36,170	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
								פיצול הכנסות רבית נטו
1,007	-	-	-	1,007	696	13	298	- מרווח מפעילות מתן אשראי
192	33	33	-	159	159	-	-	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
(21)	-	-	-	(21)	(8)	-	(13)	- אחר
1,178	33	33	-	1,145	847	13	285	סך הכל הכנסות רבית, נטו

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017								המאוחז
סך הכל	מגזר בנקאות פרטית			מגזר משקי בית				
	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	סך הכל	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
								במיליוני ש"ח
1,352	1	1	-	1,351	768	14	569	הכנסות רבית מחיצוניים
182	27	27	-	155	155	-	-	הוצאות רבית מחיצוניים
								הכנסות רבית, נטו
1,170	(26)	(26)	-	1,196	613	14	569	- מחיצוניים
(134)	51	51	-	(185)	150	(2)	(333)	- בינמגזרי
1,036	25	25	-	1,011	763	12	236	סך הכנסות רבית, נטו
619	57	56	1	562	465	84	13	הכנסות שאינן מרבית
1,655	82	81	1	1,573	1,228	96	249	סך הכנסות
64	-	-	-	64	63	-	1	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,465	55	54	1	1,410	1,245	61	104	הוצאות תפעוליות ואחרות
126	27	27	-	99	(80)	35	144	רווח (הפסד) לפני מסים
42	9	9	-	33	(27)	12	48	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (הפסד)
								רווח (הפסד) נקי:
84	18	18	-	66	(53)	23	96	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(20)	(1)	(1)	-	(19)	(18)	(1)	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
64	17	17	-	47	(71)	22	96	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
40,761	50	22	28	40,711	15,603	2,768	22,340	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
40,761	50	22	28	40,711	15,603	2,768	22,340	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
42,573	52	21	31	42,521	16,491	3,182	22,848	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
95	-	-	-	95	88	-	7	יתרת חובות פגומים
181	-	-	-	181	25	-	156	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
55,041	7,660	7,659	1	47,381	46,610	71	700	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
53,925	7,652	7,652	-	46,273	46,273	-	-	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
54,399	8,028	8,028	-	46,371	46,371	-	-	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
28,275	170	141	29	28,105	13,266	2,891	11,948	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
29,265	170	140	30	29,095	13,797	3,070	12,228	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
50,338	15,097	15,097	-	35,241	35,241	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
								פיצול הכנסות רבית נטו
913	1	1	-	912	648	12	252	- מרווח מפעילות מתן אשראי
148	24	24	-	124	124	-	-	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
(25)	-	-	-	(25)	(9)	-	(16)	- אחר
1,036	25	25	-	1,011	763	12	236	סך הכל הכנסות רבית, נטו

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ד. עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019										המאחד
מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים				
סך הכל	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	
במיליוני ש"ח										
1,099	265	188	77	164	115	49	670	493	177	הכנסות רבית מחיצוניים
171	67	67	-	17	17	-	87	87	-	הוצאות רבית מחיצוניים
										הכנסות רבית, נטו
928	198	121	77	147	98	49	583	406	177	- מחיצוניים
166	82	85	(3)	26	27	(1)	58	62	(4)	- בינגמגרי
1,094	280	206	74	173	125	48	641	468	173	סך הכנסות רבית, נטו
499	118	87	31	77	62	15	304	270	34	הכנסות שאינן מרבית
17	-	-	-	1	1	-	16	16	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
1,593	398	293	105	250	187	63	945	738	207	סך הכנסות
65	18	32	(14)	12	14	(2)	35	46	(11)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
903	167	133	34	114	94	20	622	529	93	הוצאות תפעוליות ואחרות
625	213	128	85	124	79	45	288	163	125	רווח לפני מסים
237	93	55	38	46	29	17	98	55	43	הפרשה למסים על הרווח
										רווח נקי:
388	120	73	47	78	50	28	190	108	82	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(8)	-	-	-	(3)	(1)	(2)	(5)	(3)	(2)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
380	120	73	47	75	49	26	185	105	80	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
38,875	17,275	14,640	2,635	5,675	4,242	1,433	15,925	10,426	5,499	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
38,875	17,275	14,640	2,635	5,675	4,242	1,433	15,925	10,426	5,499	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
40,083	17,959	14,797	3,162	5,647	4,184	1,463	16,477	10,704	5,773	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
553	298	275	23	35	30	5	220	178	42	יתרת חובות פגומים
37	13	-	13	4	4	-	20	18	2	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
34,984	10,823	8,672	2,151	5,189	4,159	1,030	18,972	15,923	3,049	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
33,489	10,157	8,177	1,980	4,932	3,982	950	18,400	15,558	2,842	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
35,666	11,271	8,914	2,357	5,536	4,523	1,013	18,859	15,921	2,938	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
39,550	17,092	12,425	4,667	6,867	4,600	2,267	15,591	9,532	6,059	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
40,526	17,521	12,543	4,978	6,730	4,591	2,139	16,275	9,943	6,332	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
33,133	13,366	11,467	1,899	3,883	3,729	154	15,884	14,591	1,293	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
										פיצול הכנסות רבית נטו
989	270	196	74	157	110	47	562	395	167	- מרווח מפעילות מתן אשראי
129	21	18	3	20	18	2	88	78	10	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
(24)	(11)	(8)	(3)	(4)	(3)	(1)	(9)	(5)	(4)	- אחר
1,094	280	206	74	173	125	48	641	468	173	סך הכל הכנסות רבית, נטו

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ד. עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018										המאחד
מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים				
סך הכל	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	
במיליוני ש"ח										
1,226	358	282	76	191	136	55	677	511	166	הכנסות רבית מחיצוניים
205	65	65	-	34	34	-	106	106	-	הוצאות רבית מחיצוניים
										הכנסות רבית, נטו
1,021	293	217	76	157	102	55	571	405	166	- מחיצוניים
72	4	9	(5)	20	25	(5)	48	58	(10)	- בינמגזרי
1,093	297	226	71	177	127	50	619	463	156	סך הכנסות רבית, נטו
521	119	88	31	81	61	20	321	281	40	הכנסות שאינן מרבית
18	1	1	-	1	1	-	16	16	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
1,614	416	314	102	258	188	70	940	744	196	סך הכנסות
98	35	35	-	8	7	1	55	55	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
961	188	152	36	120	99	21	653	551	102	הוצאות תפעוליות ואחרות
555	193	127	66	130	82	48	232	138	94	רווח לפני מסים
208	72	47	25	49	31	18	87	52	35	הפרשה למסים על הרווח
										רווח נקי:
347	121	80	41	81	51	30	145	86	59	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(9)	-	-	-	(4)	(3)	(1)	(5)	(3)	(2)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
338	121	80	41	77	48	29	140	83	57	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
39,020	17,855	15,138	2,717	5,739	4,407	1,332	15,426	10,400	5,026	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
39,020	17,855	15,138	2,717	5,739	4,407	1,332	15,426	10,400	5,026	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
38,816	17,052	14,669	2,383	5,816	4,306	1,510	15,948	10,499	5,449	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
367	114	95	19	35	29	6	218	174	44	יתרת חובות פגומים
28	-	-	-	5	5	-	23	17	6	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
34,120	11,042	9,155	1,887	5,230	4,223	1,007	17,848	14,843	3,005	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
32,015	9,981	8,339	1,642	4,907	4,029	878	17,127	14,359	2,768	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
32,181	9,212	7,249	1,963	5,167	4,153	1,014	17,802	14,979	2,823	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
39,889	17,857	12,963	4,894	6,926	4,148	2,778	15,106	9,740	5,366	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
38,786	16,329	11,631	4,698	7,053	4,280	2,773	15,404	9,538	5,866	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
32,420	15,054	14,229	825	3,922	3,864	58	13,444	12,240	1,204	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
										פיצול הכנסות רבית נטו
1,016	292	218	74	164	113	51	560	407	153	- מרווח מפעילות מתן אשראי
112	21	20	1	19	18	1	72	65	7	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
(35)	(16)	(12)	(4)	(6)	(4)	(2)	(13)	(9)	(4)	- אחר
1,093	297	226	71	177	127	50	619	463	156	סך הכל הכנסות רבית, נטו

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ד. עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017										המאחד
מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים קטנים וזעירים				
סך הכל	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	
במיליוני ש"ח										
1,169	355	285	70	166	135	31	648	497	151	הכנסות רבית מחיצוניים
165	60	60	-	27	27	-	78	78	-	הוצאות רבית מחיצוניים
										הכנסות רבית, נטו
1,004	295	225	70	139	108	31	570	419	151	- מחיצוניים
12	1	1	-	6	8	(2)	5	9	(4)	- בינגזרי
1,016	296	226	70	145	116	29	575	428	147	סך הכנסות רבית, נטו
523	134	97	37	65	50	15	324	287	37	הכנסות שאינן מרבית
16	-	-	-	1	1	-	15	15	-	מזה: הכנסות מכרטיסי אשראי
1,539	430	323	107	210	166	44	899	715	184	סך הכנסות
69	(3)	6	(9)	27	29	(2)	45	64	(19)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
899	186	151	35	98	81	17	615	521	94	הוצאות תפעוליות ואחרות
571	247	166	81	85	56	29	239	130	109	רווח לפני מסים
198	86	58	28	29	19	10	83	45	38	הפרשה למסים על הרווח
										רווח נקי:
373	161	108	53	56	37	19	156	85	71	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(12)	(1)	-	(1)	(4)	(3)	(1)	(7)	(4)	(3)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
361	160	108	52	52	34	18	149	81	68	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
37,375	17,630	15,110	2,520	5,414	4,486	928	14,331	9,653	4,678	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
37,375	17,630	15,110	2,520	5,414	4,486	928	14,331	9,653	4,678	מזה: יתרה ממוצעת של אשראי לציבור ⁽¹⁾
38,053	17,785	15,295	2,490	5,655	4,656	999	14,613	9,629	4,984	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
447	210	159	51	34	23	11	203	163	40	יתרת חובות פגומים
24	-	-	-	1	1	-	23	18	5	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
32,661	10,198	8,773	1,425	5,574	4,604	970	16,889	14,213	2,676	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
30,528	9,126	7,964	1,162	5,227	4,384	843	16,175	13,670	2,505	מזה: יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור ⁽¹⁾
32,431	11,683	10,237	1,446	5,309	4,412	897	15,439	12,920	2,519	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
38,734	17,915	13,130	4,785	6,603	4,834	1,769	14,216	8,486	5,730	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
38,532	17,408	12,739	4,669	6,661	4,860	1,801	14,463	8,491	5,972	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
32,697	16,304	15,254	1,050	3,749	3,505	244	12,644	11,500	1,144	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
										פיצול הכנסות רבית נטו
991	303	229	74	139	109	30	549	401	148	- מרווח מפעילות מתן אשראי
71	15	13	2	13	12	1	43	38	5	- מרווח מפעילות קבלת פקדונות
(46)	(22)	(16)	(6)	(7)	(5)	(2)	(17)	(11)	(6)	- אחר
1,016	296	226	70	145	116	29	575	428	147	סך הכל הכנסות רבית, נטו

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. מגזר ניהול פיננסי - פעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 ⁽⁴⁾					המאחד
סך הכל	אחר	פעילות השקעה ריאלית	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות למסחר	
במיליוני ש"ח					
287	-	-	286	1	הכנסות רבית מחיצוניים
11	-	-	8	3	הוצאות רבית מחיצוניים
276	-	-	278	(2)	הכנסות רבית, נטו - מחיצוניים
(125)	-	-	(125)	-	- בינמגזרי
151	-	-	153	(2)	סך הכנסות (הוצאות) רבית, נטו
214	3	71	159	(19)	הכנסות (הוצאות) שאינן מרבית
365	3	71	312	(21)	סך הכנסות (הוצאות)
59	-	-	59	-	הוצאות תפעוליות ואחרות
306	3	71	253	(21)	רווח (הפסד) לפני מסים
105	1	24	88	(8)	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (הפסד)
201	2	47	165	(13)	רווח (הפסד) לאחר מסים
51	-	51	-	-	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
					רווח (הפסד) נקי :
252	2	98	165	(13)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(6)	-	-	(6)	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
246	2	98	159	(13)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
50,865	-	878	49,765	222	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
605	-	605	-	-	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
9,516	-	-	9,314	202	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
7,627	-	1,523	5,356	748	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
7,588	-	1,582	5,131	875	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
					מרכיבי הכנסות רבית נטו והכנסות מימון שאינן מרבית:
			56	(41)	הפרשי שער, נטו ⁽³⁾
			(6)	-	הפרשי מדד, נטו ⁽³⁾
			242	7	חשיפות רבית, נטו ⁽³⁾
			-	-	חשיפות למניות, נטו ⁽³⁾
			292	(34)	סך הכל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית, לפי בסיס צבירה
			26	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
			(6)	-	הכנסות אחרות שאינן מרבית
			-	13	סך הכל הכנסות רבית, נטו והכנסות מימון שאינן מרבית
			312	(21)	

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.
4. החל משנת 2019, שינה הבנק את אופן הסיווג של מכשירים פיננסיים נגזרים בין פעילות למטרת מסחר לבין פעילות ניהול נכסים והתחייבויות.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. מגזר ניהול פיננסי - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					המאוחד
סך הכל	אחר	פעילות השקעה ריאלית	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות למסחר במיליוני ש"ח	
236	-	-	232	4	הכנסות רבית מחיצוניים
34	-	-	31	3	הוצאות רבית מחיצוניים
202	-	-	201	1	הכנסות רבית, נטו
(49)	-	-	(49)	-	מחיצוניים
153	-	-	152	1	- בינגזרי
283	72	80	130	1	סך הכנסות רבית, נטו
436	72	80	282	2	הכנסות שאינן מרבית
-	-	-	-	-	סך הכנסות
72	-	-	72	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
364	72	80	210	2	הוצאות תפעוליות ואחרות
118	25	27	65	1	רווח לפני מסים
246	47	53	145	1	הפרשה למסים על הרווח
37	-	37	-	-	רווח לאחר מסים
283	47	90	145	1	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
(5)	-	-	(5)	-	רווח נקי :
278	47	90	140	1	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
51,675	-	809	50,433	433	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
585	-	585	-	-	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
10,415	-	-	10,138	277	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
8,039	-	1,435	5,857	747	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
7,919	-	1,460	5,614	845	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
					יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
					יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
					מרכיבי הכנסות רבית נטו והכנסות מימון שאינן מרבית:
			11	-	הפרשי שער, נטו ⁽³⁾
			4	-	הפרשי מדד, נטו ⁽³⁾
			242	3	חשיפות רבית, נטו ⁽³⁾
			-	(1)	חשיפות למניות, נטו ⁽³⁾
			257	2	סך הכל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית, לפי בסיס צבירה
			7	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מיידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב
			18	-	שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
			282	2	סך הכל הכנסות רבית, נטו והכנסות מימון שאינן מרבית

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ה. מגזר ניהול פיננסי - פעילות בישראל (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					המאחד
סך הכל	אחר	פעילות השקעה ריאלית	פעילות ניהול נכסים והתחייבויות	פעילות למסחר	
במיליוני ש"ח					
167	-	-	162	5	הכנסות רבית מחיצוניים
19	-	-	15	4	הוצאות רבית מחיצוניים
148	-	-	147	1	הכנסות רבית, נטו - מחיצוניים
62	-	-	62	-	- בינמגזרי
210	-	-	209	1	סך הכנסות רבית, נטו
106	45	12	61	(12)	הכנסות (הוצאות) שאינן מרבית
316	45	12	270	(11)	סך הכנסות (הוצאות)
-	-	-	-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
54	1	-	53	-	הוצאות תפעוליות ואחרות
262	44	12	217	(11)	רווח (הפסד) לפני מסים
92	16	4	76	(4)	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (הפסד)
170	28	8	141	(7)	רווח (הפסד) לאחר מסים
54	-	54	-	-	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
224	28	62	141	(7)	רווח (הפסד) נקי :
(10)	-	-	(10)	-	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
214	28	62	131	(7)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
50,468	-	709	48,966	793	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
536	-	536	-	-	מזה: השקעה בחברה כלולה ⁽¹⁾
9,965	-	-	9,698	267	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
8,546	-	1,326	6,432	788	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
8,625	-	1,361	6,539	725	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
			(26)	-	מרכיבי הכנסות רבית נטו והכנסות מימון שאינן מרבית:
			1	-	הפרשי שער, נטו ⁽³⁾
			263	(9)	הפרשי מדד, נטו ⁽³⁾
			-	(2)	חשיפות רבית, נטו ⁽³⁾
			238	(11)	חשיפות למניות, נטו ⁽³⁾
			28	-	סך הכל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית, לפי בסיס צבירה
			4	-	רווחים או הפסדים ממכירה או מירידת ערך שאינה זמנית של אגרות חוב שינוי בפער בין שווי הוגן לבין בסיס צבירה של מכשירים נגזרים שנרשם ברווח והפסד
			270	(11)	סך הכל הכנסות רבית, נטו והכנסות מימון שאינן מרבית

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
3. לרבות בגין ניירות ערך ומכשירים נגזרים.

באור 28 - מגזרי פעילות פיקוחיים ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ו. מידע על אזורים גיאוגרפיים (במיליוני ש"ח)

סך נכסים		רווח (הפסד) נקי			הכנסות ⁽²⁾			המאחד
ליום 31 בדצמבר		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
133,926	140,932	686	722	863	3,731	4,100	4,119	ישראל
194	178	(8)	11	2	21	23	3	מערב אירופה
134,120	141,110	678	733	865	3,752	4,123	4,122	סך הכל מאוחד

(1) החלוקה לאיזור גיאוגרפיים בוצעה לפי מיקום הנכסים.

(2) הכנסות מרבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

באור 28א - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

א. כללי

1. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, תאגיד בנקאי שבהתאם לגישת ההנהלה שלו מגזרי הפעילות שלו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים, ייתן בנוסף גילוי על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ("מגזרי פעילות ניהוליים"), בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (ASC 280-10).
2. החלוקה למגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה מבוצעת בהתאם לקריטריונים המנויים בסעיף 3 להלן. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק לצורך קביעת תכניות העבודה, קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה. מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק נקבע כהנהלת הבנק והדירקטוריון.
3. הבנק זיהה את מגזרי הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה כדלקמן:
 - **חטיבה בנקאית - משכנתאות** - המגזר אחראי על מתן שירותי אשראי לדיור ללקוחות המגזר.
 - **חטיבה בנקאית - לקוחות פרטיים** - המגזר כולל את מכלול הפעילויות של לקוחות הבנקאות הפרטית ומשקי הבית בסניפי החטיבה הבנקאית. כמו כן, המגזר כולל את לקוחות מערך פאג"י בעל מאפיינים דומים.
 - **חטיבה בנקאית - אחר** - המגזר כולל את מכלול הפעילויות של לקוחות עסקיים קטנים ולקוחות מסחריים בסניפי החטיבה הבנקאית. כמו כן, המגזר כולל את לקוחות מערך פאג"י, בעלי מאפיינים דומים.
 - **חטיבה עסקית - לקוחות עסקיים** - המחלקה העסקית של החטיבה מרכזת את מכלול הפעילות של לקוחות עסקיים גדולים ובינלאומיים, בעלי מסגרות אשראי של 40 מיליון ש"ח ומעלה, או מחזור הכנסות של 200 מיליון ש"ח ומעלה, וכן את פעילותם של אובליגנטים בתחומי אשראי מורכבים, כגון: תקשורת, יהלומים, ליווי פרויקטים, פקטורינג וכדומה.
 - **חטיבה עסקית - לקוחות מסחריים** - המחלקה המסחרית מטפלת בלקוחות הבנק, רובם בעלי מסגרות אשראי של 5 מיליון ש"ח עד 40 מיליון ש"ח ומחזור הכנסות של 25 מיליון ש"ח עד 200 מיליון ש"ח ובלקוחות סניפי החטיבה העסקית שאינם בסמכות מנהלי הסניפים. כמו כן, המגזר כולל את לקוחות מערך פאג"י, בעלי מאפיינים דומים.
 - **חטיבה עסקית - אחר** - לקוחות עסקיים קטנים בסניפי החטיבה העסקית.
 - **חטיבת נכסי לקוחות** - החטיבה אחראית על פעילות הבנק בתחום שוק ההון, המט"ח ופקדונות הציבור מול כלל הלקוחות של הבנק וכן אחראית על מכלול הפעילות של לקוחות מוסדיים.
 - **ניהול פיננסי** - המגזר כולל את תוצאות הפעילות מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק - לרבות ניהול סיכוני השוק והנזילות בכללותם, את התוצאות מניהול תיק הנוסטרו לרבות פעילות מול בנקים ובנק ישראל. כמו כן כולל המגזר את חלק הבנק ברווחי כאל.
 - **חברות בנות** - המגזר כולל את תוצאות הפעילות של החברה הבת מסד (מספרי השוואה לתקופות קודמות כוללים גם את אוצר החייל).
 - **התאמות** - חלק מתוצאות הפעילות של לקוחות הבנק נרשמות ביותר ממגזר פעילות אחד כמפורט להלן:
 - תוצאות הפעילות במוצרי שוק ההון, הכוללת פעילות בניירות ערך של לקוחות, הפצת מוצרים פיננסיים, פקדונות הציבור, ומוצרי המט"ח נכללות הן במגזר חטיבת נכסי לקוחות והן במגזרי החטיבה הבנקאית (למעט המשכנתאות) ובמגזרי החטיבה העסקית.
 - תוצאות הפעילות של לקוחות מסחריים מסוימים באחריות החטיבה העסקית נכללות הן במגזר החטיבה העסקית-לקוחות מסחריים והן במגזר החטיבה הבנקאית-אחר.
 - תוצאות הפעילות של עסקים קטנים מסוימים באחריות החטיבה הבנקאית נכללות הן במגזר החטיבה הבנקאית-אחר והן במגזר החטיבה העסקית-אחר.
 - תוצאות הפעילות של לקוחות מסוימים באחריות חטיבת נכסי לקוחות נכללות הן במסגרת מגזר חטיבת נכסי לקוחות והן במגזרי החטיבה הבנקאית (למעט המשכנתאות) ובמגזרי החטיבה העסקית.
 - הכפילויות ברישום תוצאות הפעילות כמתואר לעיל מבטלות במסגרת טור ההתאמות.

כמו כן, טור ההתאמות כולל קיזוז יתרות בינחברתיות.

לפירוט בדבר העקרונות בחלוקת תוצאות הפעילות בין מגזרי הפעילות השונים, ראה באור 28.

באור 28א - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019						המאוחד
חטיבה עסקית			חטיבה בנקאית			
אחר	לקוחות מסחריים	לקוחות עסקיים	אחר	לקוחות פרטיים	משכנתאות	
95	283	421	446	810	331	הכנסות רבית, נטו
35	80	194	210	591	14	הכנסות שאינן מרבית
130	363	615	656	1,401	345	סך כל ההכנסות
10	42	(42)	71	71	1	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
50	182	263	459	1,291	163	הוצאות תפעוליות ואחרות
70	139	394	126	39	181	רווח לפני מסים
24	47	157	43	13	61	הפרשה למסים על הרווח
46	92	237	83	26	120	רווח לאחר מסים
-	-	-	-	-	-	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
						רווח נקי
46	92	237	83	26	120	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
46	92	237	83	26	120	המיוחס לבעלי מניות הבנק
1,415	9,242	21,952	9,806	18,297	25,255	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
1,383	9,352	23,006	9,875	19,326	25,872	אשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
20,024	5,852	22,349	16,559	56,147	-	פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018						המאוחד
חטיבה עסקית			חטיבה בנקאית			
אחר	לקוחות מסחריים	לקוחות עסקיים	אחר	משכנתאות		
73	243	396	849	295		הכנסות רבית, נטו
31	77	211	650	15		הכנסות שאינן מרבית
104	320	607	1,499	310		סך כל ההכנסות
-	24	4	102	1		הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
47	166	260	1,382	125		הוצאות תפעוליות ואחרות
57	130	343	15	184		רווח לפני מסים
22	51	134	6	72		הפרשה למסים על הרווח
35	79	209	9	112		רווח לאחר מסים
-	-	-	-	-		חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
						רווח נקי
35	79	209	9	112		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
35	79	209	9	112		המיוחס לבעלי מניות הבנק
1,189	7,802	21,014	16,795	23,674		יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
1,194	8,060	20,905	17,285	24,301		אשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
15,095	5,088	18,818	53,436	-		פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

1. יתרה ממוצעת מחושבת על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

התאמות					
סך הכל	מזה: פעילות במוצרי שוק ההון	סך הכל	חברות בנות	ניהול פיננסי	חטיבת נכסי לקוחות
2,602	(457)	(619)	246	132	457
1,520	(620)	(663)	90	214	755
4,122	(1,077)	(1,282)	336	346	1,212
138	1	(25)	11	-	(1)
2,654	(634)	(803)	200	58	791
1,330	(444)	(454)	125	288	422
478	(150)	(154)	46	98	143
852	(294)	(300)	79	190	279
51	-	-	-	51	-
903	(294)	(300)	79	241	279
(38)	-	-	(38)	-	-
865	(294)	(300)	41	241	279
136,305	(5,753)	(10,573)	6,952	48,206	5,753
88,829	(6,221)	(11,322)	5,116	-	6,221
120,052	(115,128)	(122,969)	6,962	-	115,128

התאמות					
סך הכל	מזה: פעילות במוצרי שוק ההון	סך הכל	חברות בנות	ניהול פיננסי	חטיבת נכסי לקוחות
2,486	(318)	(473)	685	100	318
1,637	(521)	(631)	416	195	673
4,123	(839)	(1,104)	1,101	295	991
166	3	(13)	49	-	(1)
2,819	(582)	(746)	808	49	728
1,138	(260)	(345)	244	246	264
408	(109)	(143)	84	79	103
730	(151)	(202)	160	167	161
37	-	-	-	37	-
767	(151)	(202)	160	204	161
(34)	-	-	(34)	-	-
733	(151)	(202)	126	204	161
135,312	(5,725)	(10,418)	25,933	43,598	5,725
85,160	(6,121)	(11,022)	18,316	-	6,121
111,697	(87,150)	(94,029)	26,139	-	87,150

באור 28א - מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

(במיליוני ש"ח)

להלן הצגה מחדש של נתוני ההכנסות, הנכסים וההתחייבויות לשנת 2018 בהתאם לשייך לקוחות חברה מאוחדת לשעבר (אשר מוזגה בתחילת שנת 2019 עם ולתוך הבנק), לפי המבנה הארגוני לאחר המיזוג האמור בשנת 2019. נתוני ההוצאות לשנת 2018 לא הוצגו מחדש כאמור, מכיוון שהדבר אינו פרקטי. כמו כן, הצגת כל נתוני שנת 2017 לפי המבנה הארגוני לאחר המיזוג האמור, בשנת 2019 אינה פרקטית.

	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018						המאוחד
	חטיבה עסקית			חטיבה בנקאית			
	אחר	לקוחות מסחריים	לקוחות עסקיים	אחר	לקוחות פרטיים	משכנתאות	
	73	280	439	435	757	295	הכנסות רבית, נטו
	31	87	215	228	597	15	הכנסות שאינן מרבית
	104	367	654	663	1,354	310	סך כל ההכנסות
	1,189	8,958	22,413	9,792	17,427	24,002	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
	1,194	9,240	22,290	10,123	17,846	24,673	אשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
	15,095	5,520	18,991	16,113	56,184	-	פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

ההצגה של נתוני שנת 2019 בהתאם למבנה הארגוני טרם המיזוג האמור אינה ברת ביצוע.

	לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017						המאוחד
	חטיבה עסקית			חטיבה בנקאית			
	אחר	לקוחות מסחריים	לקוחות עסקיים	אחר	משכנתאות		
	46	220	384	758	246		הכנסות רבית, נטו
	30	78	227	635	15		הכנסות שאינן מרבית
	76	298	611	1,393	261		סך כל ההכנסות
	4	18	(36)	74	(2)		הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
	45	143	277	1,283	111		הוצאות תפעוליות ואחרות
	27	137	370	36	152		רווח לפני מסים
	9	47	126	12	52		הפרשה למסים על הרווח
	18	90	244	24	100		רווח לאחר מסים
	-	-	-	-	-		חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
							רווח נקי
	18	90	244	24	100		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	-	-	-	-	-		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	18	90	244	24	100		המיוחס לבעלי מניות הבנק
	665	7,171	20,797	15,624	22,465		יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
	816	7,469	20,751	16,225	22,947		אשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
	18,618	5,196	24,413	51,822	-		פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

1. יתרה ממוצעת מחושבת על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

סך הכל	התאמות		חברות בנות	ניהול פיננסי	חטיבת נכסי לקוחות
	מזה: פעילות במוצרי שוק ההון	סך הכל			
2,486	(371)	(501)	223	114	371
1,637	(619)	(679)	118	254	771
4,123	(990)	(1,180)	341	368	1,142
135,312	(5,738)	(10,431)	6,392	49,832	5,738
85,160	(6,134)	(11,036)	4,696	-	6,134
111,697	(106,626)	(113,505)	6,673	-	106,626

סך הכל	התאמות	חברות בנות	ניהול פיננסי	חטיבת נכסי לקוחות
2,302	(370)	639	160	219
1,450	(647)	340	127	645
3,752	(1,017)	979	287	864
121	(3)	74	-	(8)
2,607	(685)	722	40	671
1,024	(329)	183	247	201
358	(101)	59	85	69
666	(228)	124	162	132
54	-	-	54	-
720	(228)	124	216	132
(42)	-	(42)	-	-
678	(228)	82	216	132
129,293	(9,699)	24,277	42,891	5,102
81,216	(9,916)	17,695	-	5,229
113,511	(101,769)	23,987	-	91,244

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

המאוחד					
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי
868	-	868	260	119	489
145	-	145	69	3	73
(325)	-	(325)	(138)	(2)	(185)
242	-	242	73	1	168
(83)	-	(83)	(65)	(1)	(17)
930	-	930	264	121	545
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה					
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
64	-	64	11	-	53
(7)	-	(7)	-	-	(7)
57	-	57	11	-	46
987	-	987	275	121	591
יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים					

המאוחד					
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי
838	-	838	252	115	471
163	-	163	65	4	94
(318)	-	(318)	(127)	(3)	(188)
185	-	185	70	3	112
(133)	-	(133)	(57)	-	(76)
868	-	868	260	119	489
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה					
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
61	-	61	13	-	48
3	-	3	(2)	-	5
64	-	64	11	-	53
932	-	932	271	119	542
יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים					

המאוחד					
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי
847	-	847	231	115	501
131	-	131	64	1	66
(333)	-	(333)	(120)	(2)	(211)
193	-	193	77	1	115
(140)	-	(140)	(43)	(1)	(96)
838	-	838	252	115	471
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה					
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
71	-	71	14	-	57
(10)	-	(10)	(1)	-	(9)
61	-	61	13	-	48
899	-	899	265	115	519
יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים					

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה:

המאוחד					
31 בדצמבר 2019					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי ⁽³⁾
יתרת חוב רשומה של חובות:					
39,607	3,173	36,434	340	-	36,094
שנבדקו על בסיס פרטני					
52,395	-	52,395	21,329	25,583	5,483
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
25,799	-	25,799	-	25,566	233
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
92,002	3,173	88,829	21,669	25,583	41,577
סך הכל חובות					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
523	-	523	38	-	485
שנבדקו על בסיס פרטני					
407	-	407	226	121	60
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
123	-	123	-	⁽²⁾ 121	2
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
930	-	930	264	121	545
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי					

המאוחד					
31 בדצמבר 2018					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי ⁽³⁾
יתרת חוב רשומה של חובות:					
38,883	3,616	35,267	306	-	34,961
שנבדקו על בסיס פרטני					
49,893	-	49,893	20,476	24,319	5,098
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
24,621	-	24,621	-	24,312	309
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
88,776	3,616	85,160	20,782	24,319	40,059
סך הכל חובות					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
450	-	450	30	-	420
שנבדקו על בסיס פרטני					
418	-	418	230	119	69
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
121	-	121	-	⁽²⁾ 119	2
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
868	-	868	260	119	489
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי					

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 89 מיליון ש"ח (31.12.18 - 85 מיליון ש"ח).

(3) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיוור בסך 2,718 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.18 - 2,875 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019						הבנק
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	משחרי	
654	-	654	148	116	390	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
160	-	160	70	3	87	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
134	-	134	60	3	71	מיזוג חברה בת
(310)	-	(310)	(125)	(2)	(183)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
233	-	233	66	1	166	- מחיקות חשבונאיות
(77)	-	(77)	(59)	(1)	(17)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
871	-	871	219	121	531	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
57	-	57	7	-	50	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
5	-	5	1	-	4	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
(7)	-	(7)	-	-	(7)	מיזוג חברה בת
55	-	55	8	-	47	קישון בהפרשה
926	-	926	227	121	578	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018						הבנק
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	משחרי	
607	-	607	139	112	356	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
114	-	114	50	4	60	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(188)	-	(188)	(79)	(2)	(107)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
121	-	121	38	2	81	- מחיקות חשבונאיות
(67)	-	(67)	(41)	-	(26)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
654	-	654	148	116	390	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
54	-	54	8	-	46	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
3	-	3	(1)	-	4	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
57	-	57	7	-	50	גידול (קישון) בהפרשה
711	-	711	155	116	440	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017						הבנק
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	משחרי	
653	-	653	133	113	407	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
55	-	55	38	-	17	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(222)	-	(222)	(69)	(2)	(151)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
121	-	121	37	1	83	- מחיקות חשבונאיות
(101)	-	(101)	(32)	(1)	(68)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
607	-	607	139	112	356	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
62	-	62	9	-	53	תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(8)	-	(8)	(1)	-	(7)	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
54	-	54	8	-	46	קישון בהפרשה
661	-	661	147	112	402	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה:

31 בדצמבר 2019						הבנק	
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				מסחרי ⁽³⁾	
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור			
יתרת חוב רשומה של חובות:							
38,302	2,769	35,533	308	-	35,225	שנבדקו על בסיס פרטני	
48,180	-	48,180	17,226	25,583	5,371	שנבדקו על בסיס קבוצתי	
25,799	-	25,799	-	25,566	233	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	
86,482	2,769	83,713	17,534	25,583	40,596	סך הכל חובות	
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:							
505	-	505	33	-	472	שנבדקו על בסיס פרטני	
366	-	366	186	121	59	שנבדקו על בסיס קבוצתי	
123	-	123	-	(2)121	2	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	
871	-	871	219	121	531	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	

31 בדצמבר 2018						הבנק	
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				מסחרי ⁽³⁾	
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור			
יתרת חוב רשומה של חובות:							
35,295	3,527	31,768	64	-	31,704	שנבדקו על בסיס פרטני	
35,078	-	35,078	7,655	23,948	3,475	שנבדקו על בסיס קבוצתי	
24,257	-	24,257	-	23,948	309	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	
70,373	3,527	66,846	7,719	23,948	35,179	סך הכל חובות	
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:							
369	-	369	17	-	352	שנבדקו על בסיס פרטני	
285	-	285	131	116	38	שנבדקו על בסיס קבוצתי	
118	-	118	-	(2)116	2	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	
654	-	654	148	116	390	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 89 מיליון ש"ח (31.12.18 - 83 מיליון ש"ח).

(3) יתרת החובות המסחריים כוללת הלואות לדיוור בסך 2,838 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.18 - 2,619 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾

1. איכות אשראי ופיגורים

חובות לא פגומים - מידע נוסף		31 בדצמבר 2019				המאוחד
		סך הכל	בעייתיים ⁽²⁾		לא בעייתיים	
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾		פגומים ⁽³⁾	לא פגומים		
15	14	5,310	41	29	5,240	פעילות לווים בישראל
4	1	5,308	21	14	5,273	ציבור - מסחרי
25	-	7,994	3	6	7,985	בינוי ונדל"ן - בינוי
34	22	22,678	480	506	21,692	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
78	37	41,290	545	555	40,190	שרותים פיננסיים
218	186	25,583	10	218 ⁽⁶⁾	25,355	מסחרי - אחר
57	26	21,669	146	169	21,354	סך הכל מסחרי
353	249	88,542	701	942	86,899	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	964	-	-	964	אנשים פרטיים - אחר
-	-	1,039	-	-	1,039	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
353	249	90,545	701	942	88,902	בנקים בישראל
						ממשלת ישראל
						סך הכל פעילות בישראל
						פעילות לווים בחו"ל
-	-	22	8	-	14	ציבור - מסחרי
-	-	265	-	-	265	בינוי ונדל"ן
-	-	287	8	-	279	מסחרי אחר
-	-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	287	8	-	279	אנשים פרטיים
-	-	1,170	-	-	1,170	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	1,457	8	-	1,449	ממשלות בחו"ל
353	249	88,829	709	942	87,178	סך הכל פעילות בחו"ל
-	-	2,134	-	-	2,134	סך הכל ציבור
-	-	1,039	-	-	1,039	סך הכל בנקים
353	249	92,002	709	942	90,351	סך הכל ממשלות
						סך הכל

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות רבית. למידע על חובות פגומים מסויימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה באור 29.ב.ב.ג.ג. להלן.
- (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות רבית.
- (5) צוברים הכנסות רבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 135 מיליון ש"ח (31.12.18 - 160 מיליון ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (6) כולל הלוואות לדיור בסך 19 מיליון ש"ח (31.12.18 - 3 מיליון ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2018						המאוחד
חובות לא פגומים - מידע נוסף		סך הכל	בעייתיים ⁽²⁾		לא בעייתיים	
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾		פגומים ⁽³⁾	לא פגומים		
12	5	4,559	38	30	4,491	פעילות לווים בישראל
-	1	5,084	23	3	5,058	ציבור - מסחרי
8	-	8,527	1	21	8,505	בינוי ונדל"ן - בינוי
80	22	21,689	297	626	20,766	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
100	28	39,859	359	680	38,820	שרותים פיננסיים
235	185	24,319	6	192 ⁽⁶⁾	24,121	מסחרי - אחר
60	30	20,782	94	267	20,421	סך הכל מסחרי
395	243	84,960	459	1,139	83,362	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	1,206	-	-	1,206	אנשים פרטיים - אחר
-	-	700	-	-	700	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
395	243	86,866	459	1,139	85,268	בנקים בישראל
						ממשלת ישראל
						סך הכל פעילות בישראל
						פעילות לווים בחו"ל
-	-	8	8	-	-	ציבור - מסחרי
-	-	192	-	-	192	בינוי ונדל"ן
-	-	200	8	-	192	מסחרי אחר
-	-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	200	8	-	192	אנשים פרטיים
-	-	1,710	-	-	1,710	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	1,910	8	-	1,902	ממשלות בחו"ל
						סך הכל פעילות בחו"ל
395	243	85,160	467	1,139	83,554	סך הכל ציבור
-	-	2,916	-	-	2,916	סך הכל בנקים
-	-	700	-	-	700	סך הכל ממשלות
395	243	88,776	467	1,139	87,170	סך הכל

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מדיניות ניהול סיכון האשראי בבנק מגדירה סממנים עיקריים לבחינת איכות האשראי, ביניהם מצב הפיגור, דירוג הלקוח, מצב הבטחונות ועוד. מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות האשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל. חובות המוערכים על בסיס פרטני, מועברים לטיפול כחובות פגומים לאחר 90 ימי פיגור. בנוסף, חובות בארגון מחדש של חוב בעייתי, מועברים לטיפול כחובות פגומים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של החוב עד לגובה הביטחון. לגבי הלוואות לדיור למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות (1) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים:

31 בדצמבר 2019					המאוחד
ירתת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל ירתת (2) חובות פגומים	ירתת (2) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית (3)	ירתת הפרשה פרטנית (3)		א. חובות פגומים והפרשה פרטנית
			ירתת הפרשה פרטנית (3)	ירתת (2) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית (3)	
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
					בינוי ונדל"ן - בינוי
901	41	11	10	30	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
809	21	13	2	8	שירותים פיננסיים
1,023	3	-	1	3	מסחרי - אחר
2,108	480	31	156	449	
4,841	545	55	169	490	סך הכל מסחרי
					אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
11	10	10	-	-	אנשים פרטיים - אחר
252	146	14	35	132	
5,104	701	79	204	622	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
5,104	701	79	204	622	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
					בינוי ונדל"ן
8	8	8	-	-	מסחרי אחר
15	-	-	-	-	
23	8	8	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
23	8	8	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
					בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
-	-	-	-	-	
23	8	8	-	-	סך הכל פעילות בחו"ל
5,127	709	87	204	622	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
5,127	709	87	204	622	סך הכל
					מזדה:
					נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
	654	40	204	614	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים
	248	31	42	217	

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
 (2) ירתת חוב רשומה.
 (3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2018					המאוחד
יורת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל יורת ⁽²⁾ חובות פגומים	יורת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	יורת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	יורת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	
					א. חובות פגומים והפרשה פרטנית
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
869	38	13	10	25	בינוי ונדל"ן - בינוי
700	23	18	1	5	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
896	1	-	-	1	שרותים פיננסיים
1,700	297	24	110	273	מסחרי - אחר
4,165	359	55	121	304	סך הכל מסחרי
6	6	6	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
192	94	8	23	86	אנשים פרטיים - אחר
4,363	459	69	144	390	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
4,363	459	69	144	390	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
8	8	8	-	-	בינוי ונדל"ן
62	-	-	-	-	מסחרי אחר
70	8	8	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
70	8	8	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
70	8	8	-	-	סך הכל פעילות בחו"ל
4,433	467	77	144	390	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
4,433	467	77	144	390	סך הכל
					מזה:
	406	27	144	379	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
	233	33	68	200	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר									המאוחד
2017			2018			2019			
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות רבית שנרשמו ⁽³⁾	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות רבית שנרשמו ⁽³⁾	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות רבית שנרשמו ⁽³⁾	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ⁽²⁾	
ב. יתרה ממוצעת והכנסות רבית									
פעילות לווים בישראל									
ציבור-מסחרי									
-	-	50	-	-	47	-	-	38	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	35	1	1	36	-	-	22	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
4	4	92	-	-	2	-	-	2	שרותים פיננסיים
3	5	340	2	3	324	1	2	396	מסחרי - אחר
7	9	517	3	4	409	1	2	458	סך הכל מסחרי
-	-	13	-	-	7	-	-	9	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
1	2	84	1	3	89	-	2	112	אנשים פרטיים - אחר
8	11	614	4	7	505	1	4	579	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
8	11	614	4	7	505	1	4	579	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל									
ציבור-מסחרי									
-	-	8	-	-	8	-	-	8	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מסחרי - אחר
-	-	8	-	-	8	-	-	8	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
-	-	8	-	-	8	-	-	8	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
-	-	8	-	-	8	-	-	8	סך הכל פעילות בחו"ל
8	11	622	4	7	513	1	4	587	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
8	(4)11	622	4	(4)7	513	1	(4)4	587	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(3) הכנסות רבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(4) אילו החובות הפגומים היו צוברים רבית לפי התנאים המקוריים, היו נרשמות הכנסות רבית בסך 30 מיליון ש"ח בשנת 2019 (שנת 2018 - 36 מיליון ש"ח, שנת 2017 - 41 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2019					המאוחז
יתרת חוב רשומה					
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות רבית	ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
12	4	-	-	8	בינוי ונדל"ן - בינוי
7	4	-	-	3	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
2	-	-	-	2	שרותים פיננסיים
111	22	-	-	89	מסחרי - אחר
132	30	-	-	102	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
108	29	-	-	79	אנשים פרטיים - אחר
240	59	-	-	181	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
240	59	-	-	181	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
8	-	-	-	8	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	מסחרי אחר
8	-	-	-	8	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
8	-	-	-	8	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
8	-	-	-	8	סך הכל פעילות בחו"ל
248	59	-	-	189	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
248	59	-	-	189	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) צובר הכנסות רבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2018					המאוחד
יתרת חוב רשומה					
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות רבית	ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
11	5	-	-	6	בינוי ונדל"ן - בינוי
6	4	-	-	2	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
1	-	-	-	1	שרותים פיננסיים
124	16	-	-	108	מסחרי - אחר
142	25	-	-	117	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלואות לדיוור
83	24	-	-	59	אנשים פרטיים - אחר
225	49	-	-	176	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
225	49	-	-	176	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
8	-	-	-	8	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	מסחרי אחר
8	-	-	-	8	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
8	-	-	-	8	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
8	-	-	-	8	סך הכל פעילות בחו"ל
233	49	-	-	184	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
233	49	-	-	184	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) צובר הכנסות רבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו									המאוחז
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר									
2017			2018			2019			
יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	
									ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש
									פעילות לווים בישראל
									ציבור-מסחרי
25	25	30	6	6	30	10	10	37	בינוי ונדל"ן - בינוי
2	2	7	-	-	3	1	1	5	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
227	227	5	1	1	6	3	3	5	שרותים פיננסיים
97	107	250	70	71	301	71	71	339	מסחרי - אחר
351	361	292	77	78	340	85	85	386	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
46	48	1,036	54	56	1,284	71	74	1,528	אנשים פרטיים - אחר
397	409	1,328	131	134	1,624	156	159	1,914	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
397	409	1,328	131	134	1,624	156	159	1,914	סך הכל פעילות בישראל
									פעילות לווים בחו"ל
									ציבור-מסחרי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מסחרי - אחר
-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל פעילות בחו"ל
397	409	1,328	131	134	1,624	156	159	1,914	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
397	409	1,328	131	134	1,624	156	159	1,914	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

(2) ארגונים מחדש שכשלו						המאוחד
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2017		2018		2019		
מספר חוזים	ירת חוב רשומה	מספר חוזים	ירת חוב רשומה	מספר חוזים	ירת חוב רשומה	
						ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש
						פעילות לווים בישראל
						ציבור-מסחרי
-	10	1	18	2	15	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	-	3	1	1	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
-	2	1	1	-	2	שרותים פיננסיים
9	99	16	141	18	165	מסחרי - אחר
9	111	18	163	21	183	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
9	416	13	547	16	561	אנשים פרטיים - אחר
18	527	31	710	37	744	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
18	527	31	710	37	744	סך הכל פעילות בישראל
						פעילות לווים בחו"ל
						ציבור-מסחרי
-	-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	-	-	-	-	מסחרי - אחר
-	-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
-	-	-	-	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	סך הכל פעילות בחו"ל
18	527	31	710	37	744	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
18	527	31	710	37	744	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV)*, סוג החזר וסוג הרבית

31 בדצמבר 2019					
סך הכל סיכון אשראי חוץ מאזני	יתרת הלוואות לדיור			סך הכל	
	מזה: רבית משתנה	מזה: בולט ובלון			
1,481	10,516	235	17,495	שיעבוד ראשון:	
738	4,705	71	7,625	שיעור המימון - עד 60%	
1	368	127	463	שיעור המימון - מעל 60%	
2,220	15,589	433	25,583	שיעבוד משני או ללא שיעבוד	
				סך הכל	

31 בדצמבר 2018					
סך הכל סיכון אשראי חוץ מאזני	יתרת הלוואות לדיור			סך הכל	
	מזה: רבית משתנה	מזה: בולט ובלון			
899	10,126	287	16,859	שיעבוד ראשון:	
411	4,487	71	7,078	שיעור המימון - עד 60%	
-	362	108	382	שיעור המימון - מעל 60%	
1,310	14,975	466	24,319	שיעבוד משני או ללא שיעבוד	
				סך הכל	

* היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות (המשך)

4. סינדיקציות והשתתפות בסינדיקציות של הלוואות

31 בדצמבר 2019						
עסקאות סינדיקציה שיזמו אחרים		עסקאות סינדיקציה שהבנק יזם ⁽¹⁾				
יתרה לסוף השנה		יתרה לסוף השנה				
חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק		
סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	
90	169	-	-	-	-	כרייה וחציבה
91	189	-	55	-	55	תעשייה
-	386	-	-	-	-	אספקת חשמל
488	176	-	20	-	20	בינוי ונדל"ן
-	58	-	1	-	1	שירותים פיננסיים
164	129	-	189	-	189	מסחרי - אחר
833	1,107	-	265	-	265	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - אחר
833	1,107	-	265	-	265	סך הכל

31 בדצמבר 2018						
עסקאות סינדיקציה שיזמו אחרים		עסקאות סינדיקציה שהבנק יזם ⁽¹⁾				
יתרה לסוף השנה		יתרה לסוף השנה				
חלקו של הבנק		חלקם של אחרים		חלקו של הבנק		
סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽²⁾	אשראי לציבור	
281	-	-	-	-	-	כרייה וחציבה
68	222	-	58	-	58	תעשייה
152	445	-	-	-	-	אספקת חשמל
222	196	-	21	-	21	בינוי ונדל"ן
-	65	-	1	-	1	שירותים פיננסיים
103	6	-	178	-	178	מסחרי - אחר
826	934	-	258	-	258	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - אחר
826	934	-	258	-	258	סך הכל

(1) לרבות אם הבנק נתן שירות מהותי בעסקת הסינדיקציה.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

5. רכישה של אשראי לציבור

אשראי לציבור מסחרי שנרכש במהלך שנת 2019 מסתכם ב-3,546 מיליון ש"ח (לשנת 2018 - 3,361 מיליון ש"ח), מזה - אשראי בעייתי בסך של 9 מיליון ש"ח (לשנת 2018 - 4 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ג. אשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של הלווה

2018			2019			המאוחד	
סיכון אשראי חוץ מאזני (1)(3)	אשראי (2)(1)	מספר לווים (4)	סיכון אשראי חוץ מאזני (1)(3)	אשראי (2)(1)	מספר לווים (4)	תחום אשראי ללווה	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			באלפי ש"ח	
778	269	198,485	616	283	195,556	עד 10	
838	414	77,223	844	415	77,281	עד 20	מ-10
1,889	1,165	97,475	1,879	1,177	98,123	עד 40	מ-20
3,169	3,172	105,120	3,102	3,182	105,484	עד 80	מ-40
3,139	6,216	82,508	3,101	6,233	83,259	עד 150	מ-80
2,511	8,867	53,908	2,485	8,726	53,630	עד 300	מ-150
1,452	10,647	28,159	1,666	10,414	28,006	עד 600	מ-300
1,745	13,904	18,924	2,485	15,309	21,265	עד 1,200	מ-600
832	4,770	3,758	1,288	5,766	4,733	עד 2,000	מ-1,200
1,048	3,832	1,781	1,096	3,876	1,826	עד 4,000	מ-2,000
1,400	3,997	961	1,478	3,828	942	עד 8,000	מ-4,000
2,161	6,018	660	2,045	6,216	660	עד 20,000	מ-8,000
1,744	4,782	237	1,995	4,823	243	עד 40,000	מ-20,000
5,886	11,480	218	5,412	13,785	227	עד 200,000	מ-40,000
2,593	4,246	26	2,144	3,307	20	עד 400,000	מ-200,000
172	1,362	3	670	2,057	4	עד 800,000	מ-400,000
744	1,030	2	(5)279	(5)1,705	2	עד 1,200,000	מ-800,000
(5)224	(5)1,999	1	-	-	-	מעל 2,000,000	
32,325	88,170	669,449	32,585	91,102	671,261	סך הכל	

- (1) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה.
 (2) אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 88,829 מיליון ש"ח, 1,628 מיליון ש"ח ו-645 מיליון ש"ח, בהתאמה (31.12.2018 - 85,160 מיליון ש"ח, 1,929 מיליון ש"ח ו-1,081 מיליון ש"ח, בהתאמה).
 (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של לווה.
 (4) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני.
 (5) סך כל האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני בניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלת חבות לווה בודד הסתכם ב-814 מיליון ש"ח (31.12.2018 - 763 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

הבנק				המאוחד				עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי: אשראי תעודות ערביות להבטחת אשראי ערביות לרוכשי דירות ערביות וכתבי שיפוי לחברות מאוחדות להבטחת אשראי שהן העניקו ערביות והתחייבויות אחרות מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו מסגרות להשאלות ניירות ערך ערביות בגין קרן סיכונים של מסלקת הבורסה והמעו"ף (ראה באור 25(ד', ה')) התחייבויות להוצאת ערביות
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרת החוזים ⁽¹⁾ 31 בדצמבר		יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרת החוזים ⁽¹⁾ 31 בדצמבר		
2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	
1	-	279	133	1	-	281	135	
7	6	554	633	8	6	881	914	
5	4	2,548	2,292	5	5	2,716	2,325	
-	-	17	2	-	-	-	-	
22	19	3,653	4,015	23	20	4,020	4,140	
-	-	2,404	2,267	-	-	2,405	2,268	
10	13	6,900	8,694	11	13	9,422	9,463	
5	4	3,742	5,140	7	4	5,273	5,197	
3	4	3,792	6,999	4	4	7,624	7,923	
-	-	248	277	-	-	248	277	
-	-	143	172	-	-	143	172	
4	5	1,096	1,473	5	5	1,406	1,511	

- (1) יתרת החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
- (2) בנוסף, המציא הבנק לבתי המשפט כתבי התחייבות עצמית ללא הגבלת סכום, הניתנים במסגרת הליך משפטי, על מנת להבטיח את נזקי הנתבעים במידה שנדחתה התביעה נגדם או שבוטל ההליך המשפטי מסיבה אחרת.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ה. ערבויות

הבנק מספק מגוון רחב של ערבויות ושיפויים עבור לקוחותיו על מנת לשפר את יכולת האשראי שלהם ולאפשר להם להשלים מגוון רחב של עסקאות. בעבור חוזים מסוימים, אשר עונים להגדרת ערבות, הבנק מכיר במועד ההכרה לראשונה, בהתחייבות בגובה השווי ההוגן של המחויבות בגין הערבות בעת הנפקת הערבות. הסכום המקסימלי של התשלומים העתידיים הפוטנציאליים נקבע בהתאם לסכום הנקוב של הערבויות, מבלי לקחת בחשבון החזרים אפשריים או בטוחות מוחזקות או משועבדות.

ליום 31 בדצמבר 2019, סך העלות המופחתת של ההתחייבויות הקשורות לערבויות כמפורט בטבלאות מטה, הינה בסך של 33 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018 - סך של 32 מיליון ש"ח). העלות המופחתת של הערבויות הפיננסיות והביצוע כלולה בסעיף "התחייבויות אחרות".

1. כללי

הסכום המקסימלי של תשלומים עתידיים פוטנציאליים										
ליום 31 בדצמבר 2018					ליום 31 בדצמבר 2019					
יתרה בספרים	סך הכל	פקיעה מעל שלוש עד חמש שנים	פקיעה בין שנה ועד שלוש שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות	יתרה בספרים	סך הכל	פקיעה מעל שלוש עד חמש שנים	פקיעה בין שנה ועד שלוש שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות	
		במיליוני ש"ח					במיליוני ש"ח			
4	881	14	218	649	5	914	16	232	666	ערבויות להבטחת אשראי
11	2,716	188	752	1,776	9	2,325	37	191	2,097	ערבויות לרוכשי דירות
17	4,444	445	570	3,429	19	4,447	393	726	3,328	ערבויות והתחייבויות אחרות
-	1,406	604	331	471	-	1,511	443	482	586	התחייבויות להוצאת ערבויות
32	9,447	1,251	1,871	6,325	33	9,197	889	1,631	6,677	סך הכל

2. הערכת סיכון הערבות

הסכום המקסימלי של תשלומים עתידיים פוטנציאליים										
ליום 31 בדצמבר 2018					ליום 31 בדצמבר 2019					
סך הכל	לא מדורגות	מדורגות שלא בדירוג השקעה	מדורגות בדירוג השקעה	סך הכל	לא מדורגות	מדורגות שלא בדירוג השקעה	מדורגות בדירוג השקעה	סך הכל		
		במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
881	24	20	837	914	6	28	880	880	ערבויות להבטחת אשראי	
2,716	-	19	2,697	2,325	-	63	2,262	2,262	ערבויות לרוכשי דירות	
4,444	114	190	4,140	4,447	64	83	4,300	4,300	ערבויות והתחייבויות אחרות	
1,406	28	2	1,376	1,511	52	25	1,434	1,434	התחייבויות להוצאת ערבויות	
9,447	166	231	9,050	9,197	122	199	8,876	8,876	סך הכל	

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

(במיליוני ש"ח)

המאוחד						
31 בדצמבר 2019						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
37,530	-	157	175	1,067	-	36,131
10,995	339	-	1,698	4,975	349	3,634
9	-	-	-	-	-	9
87,899	646	89	607	2,968	10,273	73,316
1,039	-	-	-	-	624	415
605	605	-	-	-	-	-
996	996	-	-	-	-	-
248	248	-	-	-	-	-
1,091	451	18	40	107	50	425
698	34	-	1	10	4	649
141,110	3,319	264	2,521	9,127	11,300	114,579
התחייבויות						
120,052	648	1,126	3,059	15,124	5,315	94,780
1,137	-	9	18	225	-	885
353	-	1	1	42	1	308
3,674	-	-	-	-	3,198	476
1,247	449	11	102	174	12	499
5,723	75	1	4	32	75	5,536
132,186	1,172	1,148	3,184	15,597	8,601	102,484
8,924	2,147	(884)	(663)	(6,470)	2,699	12,095
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים						
-	-	913	842	6,346	81	(8,182)
-	-	-	(137)	(7)	-	144
-	-	-	(16)	114	-	(98)
8,924	2,147	29	26	(17)	2,780	3,959
-	-	-	(223)	(32)	-	255
-	-	-	399	704	-	(1,103)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים
 ניירות ערך
 ניירות ערך שנשאלו
 אשראי לציבור, נטו⁽³⁾
 אשראי לממשלה
 השקעה בחברה כלולה
 בנינים וציוד
 נכסים בלתי מוחשיים
 נכסים בגין מכשירים נגזרים
 נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור
 פקדונות מבנקים
 פקדונות הממשלה
 אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
 התחייבויות אחרות
 סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
 אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
 אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
 אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

(1) כולל צמוד מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאוחד						
31 בדצמבר 2018						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים (2)	מטבע חוץ (1)			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
31,303	-	191	216	1,570	-	29,326
12,595	227	13	1,761	5,632	712	4,250
863	-	-	-	-	-	863
84,292	554	96	808	3,161	10,073	69,600
700	-	-	-	7	622	71
606	606	-	-	-	-	-
1,023	1,023	-	-	-	-	-
239	239	-	-	-	-	-
1,399	652	30	58	477	47	135
1,100	425	1	3	13	5	653
134,120	3,726	331	2,846	10,860	11,459	104,898
111,697	554	1,119	3,004	14,845	5,858	86,317
1,150	-	3	23	121	-	1,003
982	-	1	2	49	225	705
4,989	-	-	-	-	4,277	712
1,294	651	8	61	410	13	151
5,595	458	6	12	64	137	4,918
125,707	1,663	1,137	3,102	15,489	10,510	93,806
8,413	2,063	(806)	(256)	(4,629)	949	11,092
-	-	855	96	4,151	96	(5,198)
-	-	4	99	36	-	(139)
-	-	1	5	245	-	(251)
8,413	2,063	54	(56)	(197)	1,045	5,504
-	-	6	142	106	-	(254)
-	-	(2)	327	551	-	(876)

נכסים
מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו
אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
אשראי לממשלה
השקעה בחברה כלולה
בנינים וציוד
נכסים בלתי מוחשיים
נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים אחרים
סך כל הנכסים
התחייבויות
פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות
הפרש
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
סך הכל כללי
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

							הבנק
							31 בדצמבר 2019
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד	
36,528	-	102	174	1,066	297	34,889	
10,736	339	-	1,593	4,961	332	3,511	
9	-	-	-	-	-	9	
82,842	646	89	599	2,960	10,134	68,414	
415	-	-	-	-	-	415	
1,278	1,278	-	-	-	-	-	
964	964	-	-	-	-	-	
238	238	-	-	-	-	-	
1,096	451	18	44	107	50	426	
667	34	-	-	10	2	621	
134,773	3,950	209	2,410	9,104	10,815	108,285	
נכסים							
מזומנים ופקדונות בבנקים							
ניירות ערך							
ניירות ערך שנשאלו							
אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾							
אשראי לממשלה							
השקעות בחברות מוחזקות							
בנינים וציוד							
נכסים בלתי מוחשיים							
נכסים בגין מכשירים נגזרים							
נכסים אחרים							
סך כל הנכסים							
התחייבויות							
פקדונות הציבור							
פקדונות מבנקים							
פקדונות הממשלה							
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים							
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים							
התחייבויות אחרות							
סך כל ההתחייבויות							
הפרש							
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)							
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)							
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)							
סך הכל כללי							
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)							
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)							
-	-	913	834	6,346	81	(8,174)	
-	-	-	(137)	(7)	-	144	
-	-	-	(16)	114	-	(98)	
8,568	2,778	(149)	25	(21)	2,699	3,236	
-	-	-	(223)	(32)	-	255	
-	-	-	399	704	-	(1,103)	

- (1) כולל צמוד מטבע חוץ.
 (2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
 (3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק						
31 בדצמבר 2018						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים (2)	מטבע חוץ (1)			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
30,905	-	112	209	1,561	302	28,721
10,620	224	13	1,398	5,180	268	3,537
863	-	-	-	-	-	863
66,192	553	58	713	2,819	9,704	52,345
7	-	-	-	7	-	-
2,878	2,608	-	-	-	209	61
960	960	-	-	-	-	-
226	226	-	-	-	-	-
1,416	652	30	70	480	46	138
929	413	-	2	14	-	500
114,996	5,636	213	2,392	10,061	10,529	86,165
87,038	554	1,035	2,452	13,360	5,214	64,423
10,852	-	179	127	797	585	9,164
777	-	-	-	46	225	506
3,455	-	-	-	-	3,455	-
1,298	650	8	61	415	13	151
3,483	453	1	8	48	126	2,847
106,903	1,657	1,223	2,648	14,666	9,618	77,091
8,093	3,979	(1,010)	(256)	(4,605)	911	9,074
-	-	869	96	4,137	96	(5,198)
-	-	4	99	36	-	(139)
-	-	1	5	245	-	(251)
8,093	3,979	(136)	(56)	(187)	1,007	3,486
-	-	6	142	106	-	(254)
-	-	(2)	327	551	-	(876)

נכסים
מזומנים ופקדונות בבנקים
ניירות ערך
ניירות ערך שנשאלו
אשראי לציבור, נטו (3)
אשראי לממשלה
השקעות בחברות מוחזקות
בנינים וציוד
נכסים בלתי מוחשיים
נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים אחרים
סך כל הנכסים
התחייבויות
פקדונות הציבור
פקדונות מבנקים
פקדונות הממשלה
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות
הפרש
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
סך הכל כללי
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

באור 31 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון⁽¹⁾

(במיליוני ש"ח)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים					המאוחד
31 בדצמבר 2019					
מעל שלושה ועד שנתיים שנים	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל חודש ועד שלושה חודשים	עם דרישה ועד חודש	
במיליוני ש"ח					
8,708	10,355	17,241	4,885	52,413	מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)
1,332	2,099	6,985	12,002	83,341	נכסים
7,376	8,256	10,256	(7,117)	(30,928)	התחייבויות
42	(33)	(1,471)	(2,556)	(4,180)	הפרש
-	8	247	(25)	(139)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
7,418	8,231	9,032	(9,698)	(35,247)	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
					הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
					מטבע חוץ
519	679	2,735	1,354	3,134	נכסים
68	94	1,299	1,937	16,409	התחייבויות
451	585	1,436	(583)	(13,275)	הפרש
385	506	1,468	(693)	(9,882)	מזה: הפרש בדולר
-	-	-	-	178	מזה: הפרש בגין פעילות חוץ
(42)	33	1,471	2,556	4,180	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	(8)	(247)	25	139	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
409	610	2,660	1,998	(8,956)	הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
					סך הכל
9,227	11,034	19,976	6,239	55,547	נכסים*
1,400	2,193	8,284	13,939	99,750	התחייבויות**
7,827	8,841	11,692	(7,700)	(44,203)	הפרש
8,026	10,204	15,464	5,707	18,242	* מזה: אשראי לציבור
886	1,074	6,530	12,828	95,670	** מזה: פקדונות הציבור

31 בדצמבר 2018					
מעל שלושה ועד שנתיים שנים	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל חודש ועד שלושה חודשים	עם דרישה ועד חודש	
במיליוני ש"ח					
8,978	11,546	20,084	6,701	49,504	נכסים
1,804	2,947	12,941	10,734	93,012	התחייבויות
7,174	8,599	7,143	(4,033)	(43,508)	הפרש

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות (כולל החוץ מאזניים) לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופה הנותרת למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. נקבעו כללים לגבי תזרימי המזומנים הנובעים מנכסים והתחייבויות ברבית משתנה שמועד ההשתנות שלהם קודם למועד הפרעון של הקרן ו/או הרבית שלהם. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) כולל נכסים בסך 276 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (31.12.18 - 336 מיליון ש"ח).
- (3) כפי שנכללה בבאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (5) אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת מסגרת האשראי במסגרת בסך של 4,649 מיליון ש"ח (31.12.18 - 4,994 מיליון ש"ח). אשראי בחריגה מהמסגרת בסך של 215 מיליון ש"ח, סווג ללא מועד פרעון (31.12.18 - 274 מיליון ש"ח).

שיעור תשואה חוזי (4)	יתרה מאזנית(3)		סך הכל תזרימי מזומנים (5)	מכל עשרים שנה	מכל עשרים שנה	מכל עשר שנים	מכל ארבע שנים	מכל שלוש שנים
	סך הכל	ללא תקופת פרעון (2)(5) במיליוני ש"ח						
2.83	126,078	220	136,897	2,829	11,614	16,001	5,434	7,417
1.22	111,201	123	111,846	96	312	3,564	1,208	907
	14,877	97	25,051	2,733	11,302	12,437	4,226	6,510
	(8,101)	-	(8,198)	-	-	-	-	-
	46	-	91	-	-	-	-	-
	6,822	97	16,944	2,733	11,302	12,437	4,226	6,510
1.76	11,713	70	12,230	-	9	1,929	1,266	605
2.04	19,813	-	20,016	-	-	104	47	58
	(8,100)	70	(7,786)	-	9	1,825	1,219	547
	(6,543)	66	(6,261)	-	9	1,312	147	487
	178	-	178	-	-	-	-	-
	8,101	-	8,198	-	-	-	-	-
	(46)	-	(91)	-	-	-	-	-
	(45)	70	321	-	9	1,825	1,219	547
2.76	137,791	290	149,127	2,829	11,623	17,930	6,700	8,022
1.24	131,014	123	131,862	96	312	3,668	1,255	965
	6,777	167	17,265	2,733	11,311	14,262	5,445	7,057
2.93	87,253	276	97,622	2,549	11,522	14,745	5,075	6,088
0.78	119,404	-	119,629	-	80	1,093	1,034	434

שיעור תשואה חוזי (4)	סך הכל	ללא תקופת פרעון (2)(5) במיליוני ש"ח	סך הכל תזרימי מזומנים (5)	מכל עשרים שנה	מכל עשרים שנה	מכל עשר שנים	מכל ארבע שנים	מכל שלוש שנים
2.80	130,394	346	142,515	2,491	11,272	18,582	5,859	7,498
0.94	124,044	115	126,013	58	745	2,034	570	1,168
	6,350	231	16,502	2,433	10,527	16,548	5,289	6,330

באור 31 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון⁽¹⁾ (המשך)
(במיליוני ש"ח)

	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים					הבנק
	31 בדצמבר 2019					
	מעל שלוש שנים	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל חודש ועד שלושה חודשים	עם דרישה ועד חודש	
						במיליוני ש"ח
	7,750	9,358	14,934	4,506	51,756	מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)
	1,324	2,049	6,205	11,443	78,747	נכסים
	6,426	7,309	8,729	(6,937)	(26,991)	התחייבויות
	42	(33)	(1,471)	(2,556)	(4,173)	הפרש
	-	8	247	(25)	(139)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
	6,468	7,284	7,505	(9,518)	(31,303)	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
						הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
	510	676	2,608	1,304	3,239	מטבע חוץ
	69	95	1,293	1,931	16,406	נכסים
	441	581	1,315	(627)	(13,167)	התחייבויות
	378	505	1,349	(734)	(9,710)	הפרש
	(42)	33	1,471	2,556	4,173	מזה: הפרש בדולר
	-	(8)	(247)	25	139	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
	399	606	2,539	1,954	(8,855)	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
						הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
	8,260	10,034	17,542	5,810	54,995	סך הכל
	1,393	2,144	7,498	13,374	95,153	נכסים*
	6,867	7,890	10,044	(7,564)	(40,158)	התחייבויות**
	7,321	9,308	14,180	5,345	17,570	הפרש
	881	1,491	6,099	12,586	90,081	* מזה: אשראי לציבור
						** מזה: פקדונות הציבור

	31 בדצמבר 2018					הבנק
	31 בדצמבר 2018					
	מעל שלוש שנים	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל חודש ועד שלושה חודשים	עם דרישה ועד חודש	
						במיליוני ש"ח
	6,487	8,135	14,856	5,001	47,499	נכסים
	2,143	3,153	13,311	10,393	73,670	התחייבויות
	4,344	4,982	1,545	(5,392)	(26,171)	הפרש

- באור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות (כולל החוץ מאזניים) לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופה הנותרת למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. נקבעו כללים לגבי תזרימי המזומנים הנובעים מנכסים והתחייבויות ברבית משתנה שמועד ההשתנות שלהם קודם למועד הפרעון של הקרן ו/או הרבית שלהם. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- כולל נכסים בסך 264 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (31.12.18 - 280 מיליון ש"ח).
- כפי שנכללה בבאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת מסגרת האשראי במסגרת בסך של 4,237 מיליון ש"ח (31.12.18 - 3,653 מיליון ש"ח). אשראי בחריגה מהמסגרת בסך של 203 מיליון ש"ח, סווג ללא מועד פרעון (31.12.18 - 231 מיליון ש"ח).

שיעור תשואה חוזי ⁽⁴⁾	יתרה מאזנית ⁽³⁾		סך הכל תזרימי מזומנים ⁽⁵⁾	מכל עשרים שנה	מכל עשרים שנה	מכל חמש ועד עשר שנים	מכל ארבע ועד חמש שנים	מכל שלוש ועד ארבע שנים
	סך הכל	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾ ⁽⁵⁾ במיליוני ש"ח						
2.77	119,296	208	129,402	2,829	11,575	15,245	4,975	6,474
1.26	105,234	123	105,778	96	292	3,546	1,185	891
	14,062	85	23,624	2,733	11,283	11,699	3,790	5,583
	(8,093)	-	(8,191)	-	-	-	-	-
	46	-	91	-	-	-	-	-
	6,015	85	15,524	2,733	11,283	11,699	3,790	5,583
1.79	11,527	70	12,037	-	9	1,881	1,209	601
2.05	19,799	-	20,005	-	-	105	48	58
	(8,272)	70	(7,968)	-	9	1,776	1,161	543
	(6,544)	66	(6,266)	-	9	1,304	147	486
	8,093	-	8,191	-	-	-	-	-
	(46)	-	(91)	-	-	-	-	-
	(225)	70	132	-	9	1,776	1,161	543
2.70	130,823	278	141,439	2,829	11,584	17,126	6,184	7,075
1.29	125,033	123	125,783	96	292	3,651	1,233	949
	5,790	155	15,656	2,733	11,292	13,475	4,951	6,126
2.85	82,196	264	91,995	2,549	11,482	14,018	4,676	5,546
0.82	114,188	-	114,402	-	60	1,775	1,011	418

שיעור תשואה חוזי ⁽⁴⁾	סך הכל	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾ ⁽⁵⁾	סך הכל תזרימי מזומנים ⁽⁵⁾	מכל עשרים שנה	מכל עשרים שנה	מכל חמש ועד עשר שנים	מכל ארבע ועד חמש שנים	מכל שלוש ועד ארבע שנים
								במיליוני ש"ח
2.88	109,360	286	119,487	2,425	10,185	14,776	4,453	5,670
1.67	105,246	115	106,880	37	418	1,858	607	1,290
	4,114	171	12,607	2,388	9,767	12,918	3,846	4,380

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
(במיליוני ש"ח)

המאחד				
31 בדצמבר 2019				
שווי הוגן ⁽¹⁾				
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	יתרה במאזן
37,529	4	36,843	682	37,530
11,119	102	6,768	4,249	10,995
9	-	9	-	9
88,632	84,926	327	3,379	87,899
1,036	1,001	35	-	1,039
1,091	193	359	539	1,091
178	136	-	42	178
139,594	86,362	44,341	8,891	(3)138,741
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופקדונות בבנקים				
ניירות ערך ⁽²⁾				
ניירות ערך שנשאלו				
אשראי לציבור, נטו				
אשראי לממשלה				
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
נכסים פיננסיים אחרים				
סך הכל הנכסים הפיננסיים				
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור				
פקדונות מבנקים				
פקדונות הממשלה				
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
התחייבויות פיננסיות אחרות				
סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות				
119,857	31,463	84,362	4,032	120,052
1,140	4	1,136	-	1,137
361	55	306	-	353
3,746	149	-	3,597	3,674
1,247	12	695	540	1,247
4,312	3,794	471	47	4,315
130,663	35,477	86,970	8,216	(3)130,778
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים				
33	33	-	-	33
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי				
927	927	-	-	927
בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים⁽⁴⁾				

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
- (2) רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
- (3) רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (4) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך, ראה באור 12, "ניירות ערך".
- (3) מזה: נכסים בסך 13,330 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 5,328 מיליון ש"ח, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באור 32א.ב-32א.ד.
- (4) ההתחייבות מוצגת בברוטו, ואינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאוחד				
31 בדצמבר 2018				
שווי הוגן ⁽¹⁾				
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	יתרה במאזן
31,322	8	30,634	680	31,303
12,627	135	7,575	4,917	12,595
863	-	863	-	863
84,110	79,543	1,167	3,400	84,292
699	623	76	-	700
1,399	252	342	805	1,399
591	165	-	426	591
131,611	80,726	40,657	10,228	⁽³⁾ 131,743
110,906	29,416	78,059	3,431	111,697
1,160	14	1,146	-	1,150
990	66	253	671	982
5,069	495	-	4,574	4,989
1,294	13	477	804	1,294
4,352	2,600	1,166	586	4,355
123,771	32,604	81,101	10,066	⁽³⁾ 124,467
32	32	-	-	32
1,109	1,109	-	-	1,109

נכסים פיננסיים

מזומנים ופקדונות בבנקים
 ניירות ערך⁽²⁾
 ניירות ערך שנשאלו
 אשראי לציבור, נטו
 אשראי לממשלה
 נכסים בגין מכשירים נגזרים
 נכסים פיננסיים אחרים
 סך כל הנכסים הפיננסיים

התחייבויות פיננסיות

פקדונות הציבור
 פקדונות מבנקים
 פקדונות הממשלה
 אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
 התחייבויות פיננסיות אחרות
 סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים⁽⁴⁾

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
 (2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך, ראה באור 12, "ניירות ערך".
 (3) מזה: נכסים בסך 15,886 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 5,986 מיליון ש"ח, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באור 32א.ב-32א.ד.
 (4) ההתחייבות מוצגת ברוטו, ואינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי הוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהווה ברבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי הוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור רבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי הוגן דלעיל אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי הוגן נערכה לפי שיעורי הרבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הרבית. תחת הנחת שיעורי רבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכולו להיות שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים ברבית קבועה לרבות אלו שאינם נושאים רבית.

בקביעת ערכי השווי הוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן לא ניתן ביטוי להשפעת המס הנובעת מהפער בין ערכי השווי הוגן לערכים המופיעים במאזן. יש לציין, כי הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי הוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי הבנק כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים לישום במהלך ביצוע הערכת השווי הוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואת ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים

ניירות ערך סחירים - לפי שווי שוק בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר.

אשראי לציבור - השווי הוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן ורבית). תקבולים אלו הונוו בשיעור רבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה. בדרך כלל שיעור רבית זה נקבע לפי שיעור רבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

השווי הוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי רבית נכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני, לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות ויתרת הפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפרעון בסוף התקופה.

תזרימי המזומנים בגין המשכנתאות הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי.

פקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור רבית בו התאגיד מגייס פקדונות דומים, או בהנפקת כתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על ידי הקבוצה, ביום הדיווח. לגבי אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי הוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל. תזרימי המזומנים בגין פקדונות עם דרישה (עו"ש) נפרסו בהתבסס על מודל סטטיסטי לחיזוי יתרות יציבות.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הקבוצה בפעילותה השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב).

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בעסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי הוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

באור 32 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן

(במיליוני ש"ח)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2019					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
סך הכל שווי הוגן	השפעת הסכמי קיזוז	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
8,503	-	-	6,470	2,033	נכסים
210	-	-	-	210	אגרות חוב זמינות למכירה
105	-	-	-	105	מניות שאינן למסחר
1,091	-	193	359	539	ניירות ערך למסחר
3,421	-	-	-	3,421	נכסים בגין מכשירים נגזרים
13,330	-	193	6,829	6,308	אחר
					סך כל הנכסים
					התחייבויות
1,249	-	12	697	540	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,079	-	-	-	4,079	אחר
5,328	-	12	697	4,619	סך כל ההתחייבויות

31 בדצמבר 2018					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
סך הכל שווי הוגן	השפעת הסכמי קיזוז	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
10,124	-	1	7,250	2,873	נכסים
537	-	-	55	482	ניירות ערך זמינים למכירה
1,399	-	252	342	805	ניירות ערך למסחר
3,826	-	-	-	3,826	נכסים בגין מכשירים נגזרים
15,886	-	253	7,647	7,986	אחר
					סך כל הנכסים
					התחייבויות
1,297	-	13	480	804	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,689	-	-	-	4,689	אחר
5,986	-	13	480	5,493	סך כל ההתחייבויות

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2019					
רווחים (הפסדים) בגין השינויים בשווי לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	סך הכל שווי הוגן	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
2	27	-	27	-	השקעה במניות
(13)	35	35	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון

31 בדצמבר 2018					
הפסדים בגין השינויים בשווי לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	סך הכל שווי הוגן	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
(4)	48	48	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון

באור 32 ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

(במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019							
רווחים שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2019	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2019	העברות ברוטו מתוך רמה 3	העברות ברוטו אל רמה 3	סילוקים	רכישות	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018
							נכסים
							נכסים בגין מכשירים נגזרים
75	193	-	-	(893)	68	766	252
							התחייבויות
							התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	12	-	-	(2)	-	(4)	13
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018							
רווחים שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2018	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018	העברות ברוטו מתוך רמה 3	העברות ברוטו אל רמה 3	סילוקים	רכישות	רווחים שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2017
							נכסים
							נכסים בגין מכשירים נגזרים
118	252	-	-	(2,101)	66	2,011	276
							התחייבויות
							התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
2	13	-	-	(27)	-	2	42

(1) רווחים (הפסדים) שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מרבית.

באור 32 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

ליום 31 בדצמבר 2019				
טווח	ממוצע משוקלל	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי
באחוזים				במיליוני ש"ח
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה נכסים				
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
				- חוזי רבית שקל-מדד
				- חוזי רבית אחר
				- חוזי מטבע חוץ
				התחייבויות
				התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:
				- חוזי רבית שקל מדד
				- חוזי מטבע חוץ
				ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה
				אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
		35		שווי הוגן של בטחונות

ליום 31 בדצמבר 2018				
טווח	ממוצע משוקלל	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי
באחוזים				במיליוני ש"ח
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה נכסים				
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
				- חוזי רבית שקל-מדד
				- חוזי רבית אחר
				- חוזי מטבע חוץ
				התחייבויות
				התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:
				- חוזי רבית שקל מדד
				- חוזי מטבע חוץ
				ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה
				אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
		48		שווי הוגן של בטחונות

מידע איכותי בדבר פריטים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3:

- רבית צמודה למדד - שינוי בשיעור האינפלציה החזוי ישפיע על השווי ההוגן של עסקאות מדד, כך שעלייה (ירידה) בתחזית האינפלציה תביא לעלייה (קטיון) השווי ההוגן בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק.
- סיכון אשראי צד נגדי - שינוי בסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה, כך שככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי של העסקה יהיה גבוה/נמוך.

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים

(במיליוני ש"ח)

א. יתרות

31 בדצמבר 2019				
בעלי עניין ⁽¹⁾				
מחזיקי מניות				
אחרים ⁽³⁾		בעלי שליטה ⁽²⁾		
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	
-	-	-	-	אשראי לציבור
-	-	-	-	השקעה בחברה כלולה ⁽⁹⁾
-	-	-	-	נכסים אחרים
24	22	11	2	פקדונות הציבור
-	-	-	-	התחייבויות אחרות
-	-	4,139	4,139	מניות (כלול בהון) ⁽¹⁰⁾
-	-	-	-	סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽⁹⁾⁽¹¹⁾

31 בדצמבר 2018				
בעלי עניין ⁽¹⁾				
מחזיקי מניות				
אחרים ⁽³⁾		בעלי שליטה ⁽²⁾		
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	
-	-	-	-	אשראי לציבור
-	-	-	-	השקעה בחברה כלולה ⁽⁹⁾
-	-	-	-	נכסים אחרים
22	16	7	3	פקדונות הציבור
-	-	-	-	התחייבויות אחרות
-	-	3,914	3,912	מניות (כלול בהון) ⁽¹⁰⁾
-	-	-	-	סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽⁹⁾⁽¹¹⁾

הערות לטבלה ראה עמוד 226.

צדדים קשורים ⁽¹⁾				בעלי עניין ⁽¹⁾					
אחרים ⁽⁸⁾		המוחזקים על ידי הבנק חברה כלולה ⁽⁷⁾		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		אחרים ⁽⁶⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾	
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן
8	-	911	600	10	5	-	-	15	14
-	-	617	605	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	4	3	-	-	-	-
105	63	16	6			33	23	17	12
-	-	-	-			-	-	36	36
-	-	-	-			-	-	-	-
2	-	7	7	63	55	-	-	4	3

צדדים קשורים ⁽¹⁾				בעלי עניין ⁽¹⁾					
אחרים ⁽⁸⁾		המוחזקים על ידי הבנק חברה כלולה ⁽⁷⁾		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		אחרים ⁽⁶⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾	
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן
8	8	901	900	50	32	-	-	13	12
-	-	606	606	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	6	3	-	-	-	-
102	58	13	4			27	23	18	14
-	-	1	1			-	-	34	34
-	-	-	-			-	-	-	-
1	-	6	6	63	51	1	-	4	3

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. תמצית תוצאות עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

בעלי עניין ⁽¹⁾									
מחזיקי מניות									
נושאי משרה ⁽⁴⁾			אחרים ⁽³⁾			בעלי שליטה ⁽²⁾			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	הסעיף ברווח והפסד
-	-	-	6	8	8	-	-	-	הכנסות רבית, נטו*
33	33	37	-	-	-	-	-	-	הכנסות שאינן מרבית
(33)	(33)	(37)	6	8	8	-	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות**
									סך הכל

* פירוט בסעיף קטן ד. להלן.

** פירוט בסעיף קטן ג. להלן.

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין (מהתאגיד הבנקאי ומחברות מוחזקות)

שכר ומשכורות לבעלי עניין מהבנק ומחברות מוחזקות שלו*					
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	
נושאי משרה ⁽⁴⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾		נושאי משרה ⁽⁴⁾	
מספר מקבלי ההטבות	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבות	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבות	סך ההטבות
17	**28	17	**29	17	**33
12	5	11	4	11	4

בעלי עניין המועסקים בבנק
דירקטורים שאינם מועסקים בבנק

* לא כולל מס שכר.

** מזה: הטבות עובד לזמן קצר - 30 מיליון ש"ח (2018 - 27 מיליון ש"ח, 2017 - 25 מיליון ש"ח), הטבות אחרות לאחר סיום העסקה - 3 מיליון ש"ח (2018 - 2 מיליון ש"ח, 2017 - 3 מיליון ש"ח).

הערות:

- בעל עניין, צד קשור, איש קשור - כהגדרתו בסעיף 80.ד בהוראות הדיווח לציבור.
- מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם - בהתאם לסעיף 80.ד(1) בהוראות הדיווח לציבור.
- מחזיקים אחרים - לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי - בהתאם לסעיף 80.ד(2) בהוראות הדיווח לציבור.
- נושאי משרה - בהתאם לסעיף 80.ד(3) בהוראות הדיווח לציבור.
- על בסיס היתרות בסופי החודשים.
- בהתאם לסעיף 80.ד(4) בהוראות הדיווח לציבור, תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין לפי חוק ניירות ערך, מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים.
- חברה כלולה - בהתאם לסעיף 80.ד(7) בהוראות הדיווח לציבור.
- בהתאם לסעיף 80.ד(8) בהוראות הדיווח לציבור.
- פירוט של סעיפים אלה כלול גם בבאורים כדלקמן: באור 12 - ניירות ערך, באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות ובאור 26 - ערבויות.
- אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון התאגיד הבנקאי.
- סוכנו אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה.

צדדים קשורים ⁽¹⁾						בעלי עניין		
המוחזקים על ידי הבנק						אחרים ⁽⁶⁾		
אחרים ⁽⁸⁾			חברה כלולה ⁽⁷⁾					
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
1	-	-	3	5	4	-	-	-
1	-	-	1	-	2	1	-	-
-	-	-	-	2	-	6	4	5
2	-	-	4	3	6	(5)	(4)	(5)

ד. הכנסות רבית, נטו בעסקאות של התאגיד הבנקאי וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים*

מזה: חברה כלולה			המאוחד			בגין נכסים מאשראי לציבור סך כל ההכנסות רבית, נטו
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
3	5	4	4	5	4	
3	5	4	4	5	4	

* למידע בדבר תנאי העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה באור ה.33 להלן.
הערות לטבלה ראה עמוד 226.

ה. רכישת השליטה בבנק

ביום 19 בספטמבר 2003, הועברה השליטה בחברת פיבי אחזקות בע"מ (להלן - "פיבי"), החברה האם של הבנק, שהחזיקה ב-48.3% בהון וב-67.2% בזכויות ההצבעה בבנק, באופן שחברת Palimon B.V (להלן - "פלימון"), שהחזיקה ב-51.89% מההון וב-70.59% בזכויות ההצבעה בפיבי, העבירה אל בינוהון בע"מ (להלן - "בינוהון") וקבוצת ליברמן האוסטרלית את המניות של פלימון בפיבי, בשיעור של 55% לבינוהון שבשליטת צדיק בינו ו-45% לקבוצת ליברמן (המורכבת ממשפחת מיכאל והלן אבלס וממשפחת ליברמן, ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן) באמצעות אינסטנז הולדינגס בע"מ ודולפין אנרגיות בע"מ, בחלקים שווים ביניהן). בין הרוכשים קיים הסכם הצבעה ושיתוף פעולה. המכירה נעשתה בעסקה מחוץ לבורסה.

העברת השליטה בבנק נעשתה בהתאם להיתר נגיד בנק ישראל, מיום 27 באוגוסט 2003, לרכישת שליטה ואמצעי שליטה בחברת פ.י.ב.י. אחזקות בע"מ ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שניתן לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981.

בהיתר נקבעו תנאים שונים והתחייבויות שונות לגבי אופן החזקת אמצעי השליטה, העברתם והיחסים בין מקבלי ההיתר לבין פיבי ולבין הבנק. ההיתר קובע כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד יום 31 במרס 2003 וכי אם ייצברו הפסדים לאחר מועד זה - לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. יתרת העודפים שהיו ניתנים לחלוקה נכון ליום 31 במרס 2003 הסתכמה בסך 2,391 מיליון ש"ח.

עוד קובע ההיתר, כי מינוי יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק יהיה כפוף להסכמת המפקח על הבנקים. כמו כן נקבע, כי מקבלי ההיתר, לרבות קרוביהם ותאגידים בשליטת מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים שבשליטת הבנק, אולם הם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, לאחר הודעה מראש למפקח על הבנקים וקבלת אישורו, בתנאים הנקובים בהיתר. הוראה זו אינה חלה על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק. בהתאם לתיוקן בהיתר משנת 2008, המחזיקים בבינוהון יכול שיהיו מר צדיק בינו ו/או ילדיו, ה"ה גיל בינו, הדר בינו שמואלי ודפנה בינו אור (להלן, ביחד - "ילדי בינו"). בהתאם לדיווח פיבי, מאז 2015 מר צדיק בינו וילדי בינו מחזיקים בחלקים שווים באמצעי השליטה בבינוהון (כל אחד מהם מחזיק 25%).

ביום 24 במרס 2013, העבירה אינסטנז הולדינגס לאינסטנז מספר 2 בע"מ (להלן - "אינסטנז 2"), בעסקה מחוץ לבורסה, 4,139,233 ממניות פיבי, המהוות 15.77% מההון המונפק והנפרע של פיבי ומלוא החזקותיה של אינסטנז הולדינגס בפיבי. אינסטנז 2 הינה חברה שהתאגדה בישראל בבעלות מלאה של Sing Acquisitions Pte. Ltd (להלן - "סינג"), שהינה חברה שהתאגדה בסינגפור ונשלטת באופן מלא (באמצעות גופים אוסטרליים) על ידי ה"ה הלן ומיכאל (מייקל) אבלס, אשר שולטים באופן מלא גם באינסטנז הולדינגס (באמצעות אותם גופים אוסטרליים). המניות שהועברו מוחזקות בנאמנות עבור אינסטנז 2 על ידי גיא חברה לנאמנות ולניהול בע"מ. עם העברת המניות אינסטנז 2 הצטרפה כצד להסכם בעלי המניות בין אינסטנז הולדינגס, בינוהון ודולפין אנרגיות, כפי שתוקן מעת לעת, ואינסטנז הולדינגס ממשיכה להיות צד להסכם בעלי המניות והינה ערבה להתחייבויות אינסטנז 2. כמו כן, ההיתר תוקן כך שאופן החזקה של מקבלי ההיתר הנזכרים לעיל בפיבי יהיה באמצעות סינג ואינסטנז 2 במקום Instanz Pty LTD. ואינסטנז הולדינגס.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2019, דיווחה פיבי, כי אינסטנז 2 מכרה חלק מהחזקותיה בפיבי. בהתאם לדיווחי פיבי, נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, החזקות בעלי השליטה בפיבי (בהון ובהצבעה) הן כלהלן: בינוהון בע"מ - 28.54%, אינסטנז 2 בע"מ - 11.68% ודולפין אנרגיות בע"מ - 11.68% (החזקות כל בעלי השליטה בפיבי מהוות את גרעין השליטה בה, בהתאם להיתר השליטה בבנק ישראל).

1. (1) הסכם ההעסקה של מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר-צדיק, היה לתקופה של חמש שנים החל מיום 19 במרס 2007 כאשר נקבע כי בתום תקופת ההסכם המקורי, יימשך ההסכם לתקופה בלתי קצובה, וכל צד יהיה רשאי להביאו לסיומו בהודעה כתובה של שלושה חודשים מראש. בעקבות פרסום חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן - "חוק התגמול"), ביום 20 בנובמבר 2016, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק, את תנאי ההעסקה של מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר צדיק, החל מיום 12 באוקטובר 2016 (להלן - "יום התחילה"), בשים לב להוראות חוק התגמול (להלן - "תנאי ההעסקה"), כאשר אין בתנאי ההעסקה כדי לפגוע בזכויות שנצברו למנכ"ל עד ליום התחילה.

בהתאם לתנאי ההעסקה, תקרת התגמול הקבוע השנתי של מנכ"ל הבנק תעמוד על התקרה הקבועה בסעיף 2(א) לחוק התגמול (לא כולל תשלומים והפרשות בגין פיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני על פי דין, כמפורט בתנאי ההעסקה). ככל שהתקרה המותרת לפי חוק התגמול (לרבות לפי סעיף 2(ב) לחוק) תאפשר זאת, יגדל רכיב התגמול הקבוע של המנכ"ל ברכיב קבוע נוסף, שלא יעלה על 2.5 משכורות חודשיות לשנה. בגין רכיב התגמול הקבוע הנוסף יבוצעו על ידי הבנק תשלומים והפרשות לפיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני על פי דין. לאור עדכון התקרה לפי סעיף 2(ב) לחוק התגמול ביחס לשנת 2019, שולם למנכ"ל בגין 2019 רכיב קבוע נוסף בסך הקרוב לכ-2.5 משכורות

חודשיות (כולל תשלומים והפרשות לפיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני על פי דין) כאשר היתרה עד התקרה שולמה בדרך של מענק בסך של כ- 98 אלפי ש"ח (לא כולל תשלומים והפרשות לפיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני על פי דין).

משכורתה של המנכ"ל צמודה למדד המחירים לצרכן בהתאם לחוק התגמול. במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. המנכ"ל זכאית להפרשות סוציאליות לביטוח מנהלים או לקופת גמל, לקרן השתלמות, לדמי הבראה ולהחזר הוצאות הקשורות במילוי תפקידה, וחופשה שנתית וחופשת מחלה בהתאם לתנאי העסקתה. המנכ"ל זכאית לרכב של הבנק. למנכ"ל הזכות לבקש לערוך שינויים במשכורתה החודשית ו/או בתנאים הנלווים, בכפוף לשינויים והתאמות מקבילים, ובכפוף לכל דין ולתקרת התגמול הקבוע (כהגדרתה בתנאי העסקה).

בהתאם לתנאי העסקה, הבנק או המנכ"ל יהיו רשאים להודיע, בכל עת במהלך תקופת העסקה, לצד האחר על סיום העסקה, במועד שיחול לפחות 3 חודשים מראש. בתקופת ההודעה המוקדמת, ככל שהמנכ"ל עבדה במהלכה, תהיה המנכ"ל זכאית למשכורת החודשית ולתנאים הנלווים. עלות המשכורת החודשית והתנאים הנלווים בתקופת ההודעה המוקדמת הופרשה במלואה בדוחות הכספיים של הבנק קודם ליום התחילה ותשלום למנכ"ל, על פי ההפרשה האמורה, ככל שהבנק יחליט שלא להעסיק את המנכ"ל בתקופת ההודעה המוקדמת.

בתנאי העסקה הוגדרה תקופת הגבלת תחרות של 3 חודשים במשכורת מלאה, אשר עלותה כחלק מתנאי העסקה הקודמים של המנכ"ל הופרשה בדוחות הכספיים של הבנק עובר ליום התחילה, ותשלום למנכ"ל, על פי ההפרשה האמורה, במקרה של סיום יחסי עובד - מעביד בהתאם לתנאי העסקה.

ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להעניק למנכ"ל מענק שנתי בסך כספי שלא יעלה על סך של 2 משכורות חודשיות, אם מצאו כי קיימים טעמים מצדיקים זאת, בכפוף לתקרה המותרת לפי סעיף 2(ב) לחוק התגמול.

עבור תקופת העסקתה, החל מיום התחילה, תהיה המנכ"ל זכאית לפיצויי פיטורים על פי חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963 ותקנותיו, על בסיס המשכורת החודשית, כפי שתהיה במועד סיום יחסי עובד - מעביד או לכספים והזכויות שיצטברו לזכותה בהסדר הפנסיוני בגין ההפרשות לפיצויי פיטורים במהלך התקופה לאחר יום התחילה, לפי הגבוה מבין השניים. המנכ"ל זכאית לפיצויי פיטורים לפי דין ופיצויי פיטורים מוגדלים עבור תקופת העסקתה עד ליום התחילה, שהופרשו בדוחות הכספיים של הבנק באופן שוטף עד ליום התחילה, הופקדו בקופות עבודה וישוחררו לידיה במועד סיום יחסי העבודה.

ככל שהוצאה בשל עלות השכר שהבנק יישא בגין שנת המס בקשר עם המנכ"ל תעלה על "התקרה לתשלום" כהגדרתה בסעיף 4 לחוק התגמול, חלק מן התגמול שישולם לא יוכר לבנק כהוצאה לצרכי מס, בהתאם להוראות סעיף 4 לחוק התגמול.

(2) ביום 1 בינואר 2017 מונתה גברת אירית איזקסון לדירקטורית וליו"ר דירקטוריון הבנק. ביום 29 באוקטובר הודיעה יו"ר הדירקטוריון, גב' אירית איזקסון, כי כוונתה לסיים את כהונתה כיו"ר הדירקטוריון בתום תקופת הכהונה לה נבחרה. בהתאם לכך, ביום 23 בפברואר הסתיימה כהונתה של גב' איזקסון.

תקרת התגמול הקבוע השנתי של יו"ר הדירקטוריון עומדת על 2.3 מיליון ש"ח (לא כולל תשלומים והפרשות בגין פיצויי פיטורים ותשלום פנסיוני על פי דין ולא כולל הפרשה בגין תקופת אי תחרות, כמפורט בתנאי העסקה).

משכורתה של יו"ר הדירקטוריון היתה צמודה למדד המחירים לצרכן בהתאם לחוק התגמול. במקרה של ירידת מדד, השכר לא השתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. יו"ר הדירקטוריון היתה זכאית להפרשות סוציאליות לביטוח מנהלים או לקופת גמל, לקרן השתלמות, לדמי הבראה ולהחזר הוצאות הקשורות במילוי תפקידה, וחופשה שנתית וחופשת מחלה בהתאם לתנאי העסקתה. יו"ר הדירקטוריון היתה זכאית לרכב של הבנק. ליו"ר הדירקטוריון היתה הזכות לבקש לערוך שינויים במשכורתה החודשית ו/או בתנאים הנלווים, בכפוף לשינויים והתאמות מקבילים, ובכפוף לכל דין ולתקרת התגמול הקבוע (כהגדרתה בתנאי העסקה).

רשימת לוחות - ממשל תאגידי

238	פירוט היקף התשלומים למבקרת הפנימית הראשית ורכיביהם	1
241	שכר רואי החשבון המבקרים	2
242	שכר נושאי משרה בכירה	3
246	ריכוז נתונים בעניין עסקאות בנקאיות שנעשו על ידי הבנק והחברות שבשליטתו עם בעלי שליטה בבנק	4
252	תרשים חברות מוחזקות עיקריות של הבנק	5
254	המבנה הארגוני של הבנק	6
253	רכוש קבוע	7
254	נתונים לגבי מצבת כח האדם בקבוצה	8
255	נתונים לגבי מצבת כח האדם בקבוצה לפי מגזרי פעילות	9
268	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית	10
272	נספח 2 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי	11
273	נספח 3 - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2018-2019 - מידע רב רבעוני	12
274	נספח 4 - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי	13
274	נספח 5 - מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2018-2019 - מידע רב רבעוני	14

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי

ממשל תאגידי

233	חברי הדירקטוריון
234	דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית
235	מינויים ופרישות
236	חברי הנהלת הבנק ותחומי אחריותם
237	גילוי בדבר המבקר הפנימי
239	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
241	שכר ואי החשבון המבקרים
242	שכר נושאי משרה בכירה
246	עסקאות עם בעלי עניין
248	פרטים על בעלי השליטה בבנק
250	מעורבות ותרומה לקהילה

חברי הדירקטוריון

מר יעקב סיט

גב' אירית איזקסון (עד 23.2.2020)

מר צדיק בינו

מר דוד אסיא

מר גיל בינו

מר דב גולדפריינד

מר יוסף הורביץ

ד"ר רונן הראל

מר אילן (אילון) עייש

מר מנחם ענבר

מר דניאל פורמן

מר זאב בן אשר (עד 23.12.2019)

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם לחוק החברות התשנ"ט-1999, לפחות אחד מהדירקטורים החיצוניים יהיה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, והיתר יהיו בעלי כשירות מקצועית או בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית (כהגדרת מונחים אלה בחוק). כמו כן, בהתאם להוראת בנק ישראל לפחות חמישית מכלל חברי הדירקטוריון ולפחות שניים מחברי ועדת הביקורת יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

בפועל, כל הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון כיום, (ובכללם שני דח"צים) הם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

להלן פרטים אודות דירקטורים המכהנים בדירקטוריון הבנק, שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, תוך ציון חברותם בוועדת הביקורת ותאור הרקע המקצועי ו/או ההשכלה, לפיהם יש לראותם כדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית:

- מר יעקב סיט, מ"מ יו"ר הדירקטוריון** (החל מ-8.3.20), עורך דין, בוגר (LLB) במשפטים, בעל תואר ראשון (BA) בכלכלה באוניברסיטת תל אביב ותואר שני במנהל עסקים (מוסמך במימון) (MBA) במרכז הבינתחומי הרצליה. מכהן כמנכ"ל פיבי אחזקות בע"מ וכדירקטור בחברות. כיהן כמנכ"ל ודירקטור: פיבי בית השקעות בע"מ, כיהן כמנכ"ל משותף: בלאומי ושות' חתמים בע"מ וכמנהל השקעות וסמנכ"ל פיתוח עסקי בחברה: ברבינו בע"מ.
- גב' אירית איזקסון, יו"ר הדירקטוריון** (עד 23.2.20), בוגרת כלכלה מורחב באוניברסיטת תל אביב ומוסמכת במינהל עסקים התמחות בחקר ביצועים בבית הספר למנהל עסקים של אוניברסיטת תל אביב. מכהנת כחברה בחבר הנאמנים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב. כיהנה כיו"ר הדירקטוריון בחברות: ישראל כרטיס בע"מ; יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ; אמניות בע"מ; פועלים אקספרס בע"מ. כיהנה כדירקטור בחברות: בנק הפועלים בע"מ; אריסון החזקות (1999) בע"מ; אריסון השקעות בע"מ; שיוכן ובינו אחזקות בע"מ. חברה בוועד המנהל של: קרן עזריאל ובחברות ציבוריות. כיהנה כחברה בחבר הנאמנים של מכון ון ליר בירושלים.
- מר צדיק בינו, כיהן כיו"ר דירקטוריון וכמנכ"ל הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכמנכ"ל בנק לאומי לישראל בע"מ.** כיהן כיו"ר דירקטוריון פיבי אחזקות בע"מ, החברה האם של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ. דירקטור בחברות. מכהן כדירקטור בחברות: בינו אחזקות בע"מ; ג.ה.ד. השקעות (2006) בע"מ; BIGRO COMMODITIES LIMITED; בינוהן בע"מ; דאדא ניהול בע"מ.
- מר גיל בינו, עורך דין, בוגר משפטים ומנהל עסקים ומוסמך במנהל עסקים (EMBA), מכהן כיו"ר פיבי אחזקות בע"מ, החברה האם של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; מנכ"ל בינו אחזקות בע"מ, מנכ"ל ג.ה.ד. השקעות (2006) בע"מ; דירקטור בחברה: Alden Hotel AG.**
- מר דוד אסיא, (דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים) בוגר בכלכלה ומדעי החברה ומוסמך במנהל עסקים באוניברסיטת תל אביב. מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: איי אנג'לס קראוד בע"מ; כדירקטור בחברות: ידע חברה למחקר ופיתוח בע"מ; נדיר השקעות בע"מ; נדיר אחזקות מילניום בע"מ; ש.מ. פטנטק בע"מ; אנפורמיה תוכנה בע"מ; קרן לקידום החינוך בישראל מיסודה של קרן לקידום החינוך ליוצאי עיראק בע"מ; משוב השקעות וטכנולוגיות (1993) בע"מ (לא פעילה); קיסמט השקעות בע"מ; די. בי. מאסטרו; לנדינג אקספרס בע"מ; וואי טו וואט בע"מ וכדירקטור בעמותות: IMPACT; מועצת הנגידים של מכון ויצמן למדע; איגוד תעשיות האלקטרוניקה והתוכנה.**
- מר דב גולדפריינד, (דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים, חבר בוועדת ביקורת), רואה חשבון, בוגר חשבונאות וכלכלה ומוסמך במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. מכהן כמנכ"ל בחברה: א.ת.ר.ן. ניהול וייעוץ בע"מ. מכהן כדירקטור בחברה הממשלתית להגנות מצוקי חוף הים התיכון בע"מ. מכהן כיו"ר ועדת ביקורת של עמותת עמנואל אפורופוסות ללוקים באוטיזם מיסודה של אל"ט. כיהן כדח"צ בחברות: החברה הכלכלית ראשון לציון בע"מ; ייזום ראשון בע"מ; לאומי קארד בע"מ; סקורפיו נדל"ן בע"מ. כיהן כמנכ"ל: בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ. כיהן כסמנכ"ל, חבר הנהלה וראש חטיבת החשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכדירקטור בחברות בנות בקבוצת הבינלאומי.**
- מר יוסף הורביץ, (דירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 ודירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים, יו"ר ועדת ביקורת), עו"ד, בוגר (LLB) במשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים (השלוחה בתל אביב); מכהן כדירקטור ביד ושם רשות הזכרון לשואה ולגבורה; כיהן במשך כ-15 שנה כמבקר הפנימי הראשי וחבר הנהלה בבנק לאומי לישראל בע"מ ולפני כן כיהן בתפקידים בכירים שונים בבנק לאומי.**
- ד"ר רונן הראל, (דירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 ודירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים, חבר בוועדת ביקורת); בעל תואר ראשון בכלכלה, תואר שני (MBA) במנהל עסקים התמחות במימון מאוניברסיטת תל אביב. בעל תואר שלישי (PhD) במדעי הניהול התמחות יזמות וחדשנות מאוניברסיטת בן גוריון בנגב. כיהן כדירקטור חיצוני ביובנק בע"מ. מכהן כדירקטור חיצוני בחברות: קנביטי פארמסטיקלס בע"מ; ח.מר תעשיות בע"מ; קרור תעשיות בע"מ; וואן טכנולוגיות תוכנה בע"מ.**
- מר אילן (אילון) עייש, (דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים, חבר בוועדת ביקורת), רואה חשבון; בוגר כלכלה וחשבונאות באוניברסיטת תל אביב. מכהן כדירקטור ומנכ"ל משותף בחברה: יבול שוקי הון בע"מ. מכהן כדירקטור חיצוני באיסתא ליינס חברת הנסיעות של הסטונדנטים בישראל בע"מ (החל מיום 1.1.2020). כיהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק דיסקונט לישראל בע"מ.**

10. **מר מנחם ענבר**, (דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים) בוגר (B.A.) במדעי החברה ומוסמך (M.A.) במשפטים באוניברסיטת בר אילן. כיהן כמנכ"ל בחברות: ארקין אחזקות; לאומי ושות' ובנק לאומי קנדה. כיהן כדירקטור בחברות: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ; בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ; אלרוב (ישראל) בע"מ; קבוצת כרמל בע"מ.
11. **מר דניאל פורמן**, (דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים) בוגר כלכלה וסטטיסטיקה באוניברסיטה העברית בירושלים, מוסמך (MBA) במנהל עסקים ב-INSEAD צרפת. מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברות: גמאסרט בע"מ; ארבע שוקי הון בע"מ. מכהן כדירקטור ומנכ"ל בחברה: ארבע חברה למימון בע"מ. מכהן כמנכ"ל משותף בחברה: Palais de la Promenade SARL. חבר בוועד המנהל ויו"ר ועדת הקרנות של האוניברסיטה העברית בירושלים.
- דירקטוריון הבנק קיים בשנת 2019 29 ישיבות מליאה ו-54 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

בתחילת שנת 2018 אימץ דירקטוריון הבנק, בהתאם לתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 301, מדיניות לפיה משך הכהונה המקסימלי של יו"ר דירקטוריון הבנק יהיה 12 שנים, אלא אם התקיימו, לדעת הדירקטוריון, נסיבות שבהן סיום הכהונה באותו מועד עלול לפגוע באינטרס חיוני של הבנק.

מינויים ופרישות

- א. רו"ח בנצי אדירי, חבר הנהלה, שכיהן עד ליום 15 בנובמבר 2019 כראש חטיבת ניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי (CRO), מכהן כראש חטיבת המשאבים בבנק, מיום 1 בינואר 2020 במקומו של מר יוסי לוי אשר פרש לגמלאות.
- ב. רו"ח אלי כהן, שכיהן כמנהל מחלקת התכנון וההתייעלות בבנק, התמנה לחבר הנהלה ומכהן כראש חטיבת ניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי (CRO), מיום 15 בנובמבר 2019, במקומו של רו"ח בנצי אדירי.
- ג. המערך הפיננסי בבנק בוטל ופעילותו שולבה כמחלקה במסגרת חטיבת המשאבים בראשות רו"ח בנצי אדירי, ומספר חברי ההנהלה צומצם לתשעה. בהתאם לכך, מר אביאל שטרנשוס פרש מתפקידו כחבר הנהלה וראש המערך הפיננסי ביום 15 בנובמבר 2019.
- בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 29 באוקטובר 2019, הודיעה יו"ר הדירקטוריון, גב' אירית איזקסון, כי בכוונתה לסיים את כהונתה כיו"ר הדירקטוריון וכדירקטורית בבנק בתום תקופת הכהונה לה נבחרה. בהתאם לכך, ביום 23 בפברואר 2020 הסתיימה כהונתה של גב' אירית איזקסון. דירקטוריון הבנק מודה לגב' אירית איזקסון על כהונתה ותרומתה החשובה לבנק ולקבוצה.
- ביום 8 במרס 2020, מינה הדירקטוריון את מר יעקב סייט לממלא מקום יו"ר הדירקטוריון. המינוי יהיה בתוקף עד למינוי יושב ראש קבוע לדירקטוריון. הדירקטוריון מאחל למר סייט הצלחה בתפקידו.
- ביום 23 בדצמבר 2019, הסתיימה כהונתו של מר זאב בן אשר בבנק במלאת תשע שנות כהונה כדירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות. דירקטוריון הבנק מודה למר זאב בן אשר על תרומתו לעבודת הדירקטוריון וועדותיו.

חברי הנהלת הבנק ותחומי אחריותם

מנהל כללי	גב' סמדר ברבר-צדיק
משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	מר אילן בצרי
סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות	מר יורם סירקיס
סמנכ"ל, ראש חטיבת החשבונאי הראשי	מר נחמן ניצן
סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים (החל מיום 1.1.2020) סמנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי (CRO) וראש החטיבה לניהול סיכונים (עד 15.11.2019)	מר בנצי אדירי
סמנכ"ל, מבקרת פנימית ראשית	גב' יעל רונן
סמנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית	גב' אלה גולן
סמנכ"ל, ראש מערך פאג"י	מר ינון שויקה
סמנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי (CRO) וראש החטיבה לניהול סיכונים (החל מיום 15.11.2019)	מר אלי כהן
סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים (עד 31.12.2019)	מר יוסי לוי
סמנכ"ל, ראש המערך הפיננסי (עד 15.11.2019)	מר אביאל שטרנשוס
מר אביעד בילר, עו"ד	מזכיר כללי
KPMG סומך חייקין, רו"ח (החלו בכהונתם בשנת 1972)	רואי החשבון המבקרים של הבנק

הביקורת הפנימית בקבוצה

פרטי המבקר הפנימית

גב' יעל רוני, רו"ח, חברת הנהלה, מכהנת כמבקר הפנימית הראשית של הבנק החל מחודש מאי 2011, ומשמשת כמבקר פנימית בכל החברות הבנקאיות בקבוצת הבנק. בחברות הבנות הלא בנקאיות מונו מנהלים ממערך הביקורת הפנימית כמבקרים ראשיים. המבקר הפנימית הינה בעלת תואר ראשון בכלכלה ופסיכולוגיה ומסלול בחשבונאות לבעלי תואר מטעם אוניברסיטת תל אביב. בתפקידיה הקודמים עסקה בניהול מחלקת SOX של חברת כלל ביטוח בע"מ והיתה מנהלת במחלקת ניהול סיכונים מערכות מידע במשרד רואי החשבון KPMG סומך חייקין, עם דגש על פעילויות ביקורת וייעוץ בתחום הבנקאי. המבקר הפנימית הראשית הינה עובדת הבנק ועומדת בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית. המבקר הפנימית ועובדיה משמשים בתפקידי ביקורת בלבד, ללא ניגוד עניינים, ופועלים בהתאם להוראות המבקר הפנימי כאמור בסעיף 146(ב) לחוק החברות, הוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית (התשנ"ב - 1992) (להלן "חוק הביקורת הפנימית") והוראות ניהול בנקאי 307.

דרך המינוי וכפיפות אירגונית

מינוי המבקר הפנימית אושר בוועדת הביקורת ביום 15 במרס 2011 ובדירקטוריון הבנק ביום 22 במרס 2011. הממונה בארגון על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה רב שנתית לתקופה של ארבע עד חמש שנים ותכנית עבודה שנתית הנגזרת ממנה, הכוללת את כל הפעילויות והישויות של הבנק, לרבות החברות הבנות בישראל. תכנית העבודה מבוססת על מתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ומביאה בחשבון, בין היתר, את הערכת הסיכונים כפי שבאה לידי ביטוי במסמך ה-ICAAP והערכות של הביקורת הפנימית בנוגע למוקדי הסיכון בפעילות הבנק, לרבות מוקדי סיכון לסיכונים תפעוליים, מעילות והונאות, ולממצאים שהועלו בביקורות קודמות שבוצעו על ידיה ועל ידי גורמים חיצוניים. תכנית העבודה כוללת את הקצאת התשומות ואת התדירות לביצוע הביקורת בהתאמה לרמת הסיכון של הישות/הפעילות המבוקרת. תכנית העבודה מובאת לדיון בוועדת הביקורת אשר ממליצה בפני הדירקטוריון על אישורה ומאשרת על ידי הדירקטוריון. תכנית העבודה מותירה בידי המבקר הפנימית הראשית את שיקול הדעת לסטות ממנה וכן לבצע ביקורות בלתי מתוכננות. שינויים מהותיים מתכנית העבודה שאושרה, מובאים לדיון בפני ועדת הביקורת.

היקף משרות

כאמור, המבקר הפנימית הינה עובדת הבנק ומועסקת במשרה מלאה. מספר העובדים העוסקים בביקורת הפנימית של הבנק והחברות הבנות שלו עמד במהלך שנת 2019 על כ-49 משרות בממוצע. היקף משרות זה, נגזר מתכנית העבודה הרב שנתית, וכולל מיקור חוץ.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי דרישות החוק השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי הבנקאות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו לרבות הוראת ניהול בנקאי תקן 307, והנחיות של גופים רגולטוריים אחרים. הוראת ניהול בנקאי תקן 307 מסדירה את נושא פונקציית הביקורת הפנימית בתאגידי הבנקאיים בהתאמה למסגרת העבודה של באזל, תוך חתירה לחיזוק עקרונות הממשל התאגידי. ההוראה מסדירה, בין היתר, את תפקידי הפונקציה, היקף פעילותה, שיטות עבודתה והדיווחים שעליה להעביר. הביקורת הפנימית מבצעת את עבודתה בהתאם לתקנים מקצועיים מקובלים שנקבעו על ידי הלשכה העולמית למבקרים פנימיים. הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, הניחו את דעתם, כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות האמורות.

גישה למידע

למבקר הפנימית ניתנת גישה מלאה לכל המידע הנדרש על ידה, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים. יודגש, כי גם בביצוע ביקורת בחברות הבנות בארץ ניתנה גישה מלאה כאמור.

דין וחשבון המבקר הפנימית הראשית

דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב. דוחות הביקורת הפנימית מוגשים לחברי ההנהלה הממונים על היחידות/הנושאים המבוקרים, ועל פי קריטריונים שנקבעו בנהלי הדירקטוריון, למנכ"ל הבנק וליו"ר הדירקטוריון. דוחות ביקורת משמעותיים, לפי העניין, נדונים בישיבות אצל מנכ"ל הבנק.

יו"ר ועדת הביקורת, קובע בהתייעצות עם המבקרת הפנימית הראשית, אלו דוחות ביקורת יוצגו בשלמותם לדיון בוועדת הביקורת. בנוסף, מוגש לחברי ועדת הביקורת הדיווח החודשי של הביקורת הפנימית הכולל תקצירים של כל דוחות הביקורת שהופצו בחודש שחלף, והם רשאים לעיין בכל דוח ביקורת שהם מוצאים לנכון ולבקש מהיו"ר להציגו לדיון בשלמותו בוועדת הביקורת. כמו כן, דוחות ביקורת משמעותיים מובאים לדיון בדירקטוריון ו/או בוועדה לניהול סיכונים וזאת בהתייעצות עם היו"ר.

הדיווחים התקופתיים של הביקורת הפנימית כוללים דיווח חודשי, דיווח חצי שנתי ודיווח שנתי.

הדיווח החודשי מוגש למנכ"ל ולחברי הנהלת הבנק, ליו"ר ולחברי ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון.

הדיווח החצי שנתי והדיווח השנתי של הביקורת הפנימית כוללים דיווח בדבר ביצוע תכנית העבודה למול התכנון, רשימה של כל דוחות הביקורת שהופצו בתקופה המדווחת, דיווח בדבר ממצאי המעקב אחר תיקון הליקויים העולים מדוחות הביקורת ותמצית מהממצאים המהותיים שהועלו בדוחות הביקורת ובדיווח השנתי הערכה של אפקטיביות הבקרה הפנימית. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2018 נדון בוועדת הביקורת של הבנק ביום 16 באפריל 2019. הדיווח של הביקורת הפנימית למחצית הראשונה של שנת 2019 נדון בוועדת הביקורת של הבנק ביום 24 בספטמבר 2019. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2019 ידון במהלך חודש מרס 2020.

לחברי הדירקטוריון נמסרים עותקי פרוטוקולים של ועדות הביקורת, על מנת להביא את תוכן הדיונים לידיעת חברי הדירקטוריון, שאינם חברים בוועדת הביקורת.

במקרים של ממצאים חמורים במיוחד, נמסר דווח מיידי למנכ"ל, ליו"ר ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקרת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרת הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול

להלן פירוט היקף התשלומים למבקרת הפנימית הראשית ורכיביהם (באלפי ש"ח) - לפי הפירוט הנדרש בטבלת מקבלי השכר הגבוה בבנק:

שנת		
2018	2019	
1,189	1,303	משכורת ומענקים
292	312	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשות, בטוח לאומי והטבות נוספות
73	74	שווי הטבות
1,554	1,689	סך הכל שכר והוצאות נלוות

תגמול המבקרת הולם את משרתה. להערכת הדירקטוריון אין בתגמול המבקרת הפנימית כדי לגרום להטייה בשיקול דעתה המקצועי.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

נושאי המשרה העוסקים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק הינם מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר-צדיק והחשבונאי הראשי, רו"ח נחמן ניצן. בהתאם להוראות SOX 302, מידי רבעון מתכנסת ועדת גילוי, בראשות המנכ"ל ובהשתתפות ראש חטיבת החשבונאי הראשי, ראשי חטיבות והמערכים הכפופים למנכ"ל ו/או לדירקטוריון, מתאם הגילוי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק. ועדת הגילוי דנה בנושאים מהותיים שעשויה להיות להם השלכה על נתוני הדוחות הכספיים, וכן בליקויים שנתגלו במערך הבקרה על דיווח כספי ומעקב אחר תיקון אותם ליקויים. בטרם מובאים הדוחות הכספיים לדיון במליאה, נערכים דיונים מקדימים בעניינם בהנהלת הבנק ובוועדת הגילוי בהשתתפות המנכ"ל, ראש חטיבת החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק, במסגרתם מתקיים דיון בסוגיות מהותיות, ככל שהתעוררו, בהכנת הדוחות הכספיים ובמדיניות החשבונאית שיש ליישם.

הדירקטוריון הסמיך את ועדת הביקורת לשמש כועדה לבחינת הדוחות הכספיים, בהתאם לתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים) התש"ע-2010. בראש ועדת הביקורת מכהן דירקטור חיצוני, כל חבריה הינם בכשירות של דירקטורים בלתי תלויים וכל חבריה הנם בעלי היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים.

בהתאם להחלטת הדירקטוריון, נדרש כי יכהנו בדירקטוריון ובוועדת הביקורת לפחות שני דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. כיום בפועל כל חברי הדירקטוריון, וכל חברי ועדת הביקורת הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. בוועדת הביקורת מכהנים ארבעה דירקטורים כמפורט להלן:

- מר יוסף הורביץ**, יו"ר ועדת הביקורת. מכהן כדירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: כיהן במשך כ-15 שנה כמבקר הפנימי הראשי וחבר הנהלה בבנק לאומי לישראל בע"מ ולפני כן כיהן בתפקידים בכירים שונים בבנק לאומי.
- מר דב גולדפרינד**, חבר ועדת הביקורת, מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים ובכשירותו של דירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: רואה חשבון, בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות ותואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב. כיהן כמנכ"ל בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ, כסמנכ"ל חבר הנהלה והחשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכדירקטור בחברות.
- ד"ר רונן הראל**, חבר ועדת הביקורת, מכהן כדירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: בעל תואר ראשון בכלכלה, תואר שני (MBA) במנהל עסקים התמחות מימון מאוניברסיטת תל אביב. בעל תואר שלישי (PhD) במדעי הניהול התמחות יזמות וחדשנות מאוניברסיטת בן גוריון בנגב. כיהן כדירקטור חיצוני ביובנק בע"מ. מכהן כדירקטור חיצוני בחברות: קנביט פארמסוטיקלס בע"מ; ח. מר תעשיות בע"מ; קרור תעשיות בע"מ; וואן טכנולוגיות תוכנה בע"מ.
- מר אילן (אילון) עייש**, חבר ועדת הביקורת, מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: רואה חשבון, בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב. מכהן כדירקטור חיצוני באיסתא ליינס חברת הנסיעות של הסטונדנטים בישראל בע"מ (החל מיום 1.1.2020). כיהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק דיסקונט לישראל בע"מ. מכהן כדירקטור ומנכ"ל משותף בחברת יבול שוקי הון בע"מ.

כמדי רבעון, קיימה ועדת הביקורת של הדירקטוריון, בישיבתה מיום 3 במרס 2020, דיון בהפרשות להפסדי אשראי, לצורך אישור ההפרשות להפסדי אשראי וההפרשות בגין ירידת ערך בתיק הנוסטרו בטרם יובאו הדוחות הכספיים לאישור הדירקטוריון. הדיון התקיים בהשתתפות חברי ועדת הביקורת ובהשתתפות המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק.

כמו כן, בישיבתה מיום 8 במרס 2020 דנה ועדת הביקורת בממצאי ועדת הגילוי לפי הוראות SOX בהשתתפות חברי ועדת הביקורת ובהשתתפות המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק.

בנוסף, ועדת הביקורת של הדירקטוריון קיימה דיון מקדמי מפורט בטיטות הדוחות הכספיים. הדיון נערך ביום 8 במרס 2020 בהשתתפות חברי ועדת הביקורת, המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק. בדיון נדונו גם סוגיות עיקריות, ככל שהתעוררו, בהכנת הדוחות הכספיים והמדיניות החשבונאית שיושמה. בעקבות ישיבת ועדת הביקורת נשלחו לחברי הדירקטוריון הדוחות הכספיים, בהם הוכנסו התיקונים שהתבקשו על ידי ועדת הביקורת, ובהתאם לכך, המליצה ועדת הביקורת לחברי הדירקטוריון לאשר את הדוחות הכספיים לאחר שגיבשה המלצות לדירקטוריון בכל הנושאים הנדרשים בתקנות ניירות ערך ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים.

ועדת הביקורת מעבירה לדירקטוריון את המלצותיה לעניין אישור הדוחות הכספיים זמן סביר לפני הדיון בדירקטוריון ומדווחת לו על כל ליקוי או בעיה אם וככל שהתגלו במהלך הבחינה הנעשית על ידה.

במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, מועברות טיטות של הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון לעיונם ולהערותיהם של הדירקטורים, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לדיון בדוחות הכספיים.

הדירקטוריון הוא האורגן המופקד על בקרת העל בבנק.

הדירקטוריון, בישיבתו ביום 15 במרס 2020, דן באישור הדוחות הכספיים של הבנק, בהשתתפות חברי הנהלת הבנק לרבות, המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר. המלצות ועדת הביקורת כאמור לעיל הועברו לחברי הדירקטוריון ביום 8 במרס 2020, זמן סביר לפני הדיון במליאה. במסגרת הדיון במליאה, הציגה המנכ"ל את התוצאות הכספיות של הבנק והשוואה לתקופות קודמות. במעמד זה התקיים דיון במהלכו השיבו נושאי המשרה בבנק לשאלות הדירקטורים בנושאים הקשורים לתוצאות הפעילות ולדוחות הכספיים. בתום הדיון קיבל הדירקטוריון את המלצות ועדת הביקורת כאמור לעיל, והתקבלה החלטת הדירקטוריון בדבר אישור הדוחות הכספיים של הבנק, והסמכת יו"ר הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (בהעדר יו"ר דירקטוריון), המנכ"ל והחשבונאי הראשי לחתום על הדוחות הכספיים.

שכר רואי החשבון המבקרים (1)(2)(3)
(באלפי ש"ח)

הבנק		המאוחד		
שנת 2018	שנת 2019	שנת 2018	שנת 2019	
5,268	5,608	7,886	6,896	עבור פעולות הביקורת (4)
-	-	267	90	רואי החשבון המבקרים
5,268	5,608	8,153	6,986	רואה חשבון מבקר אחר
				סך הכל
1,069	1,465	1,069	1,465	עבור שירותי המס
				רואי החשבון המבקרים
1,126	1,193	1,337	1,363	שירותים אחרים
2,195	2,658	2,406	2,828	רואי החשבון המבקרים
				סך הכל
7,463	8,266	10,559	9,814	סך הכל שכר של רואי חשבון מבקרים

(1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.

(2) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.

(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

(4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, סקירת דוחות ביניים, ביקורת הבקרה הפנימית על הדוח הכספי.

שכר נושאי משרה בכירה

(באלפי ש"ח)

שנת 2019						
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון הבנק	שכר	מענק	הטבה ⁽²⁾
אירית איזקסון	יו"ר הדירקטוריון ⁽⁶⁾	100%	-	2,128	-	136
סמדר ברבר-צדיק	מנהל כללי	100%	-	2,767	98	119
אלה גולן	סמנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית	100%	-	1,289	335	76
יוסי לוי	סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים ⁽⁷⁾	100%	-	1,403	310	79
יורם סירקיס	סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות	100%	-	1,352	350	76
אילן בצרי	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	100%	-	1,331	310	76

שנת 2018						
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון הבנק	שכר	מענק	הטבה ⁽²⁾
אירית איזקסון	יו"ר הדירקטוריון	100%	-	2,105	-	135
סמדר ברבר-צדיק	מנהל כללי	100%	-	2,386	492	117
דורון כליף	סמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה העסקית בבנק אוצר החייל	100%	-	952	47	57
עופר סלפטר	סמנכ"ל, חשבונאי ראשי בבנק אוצר החייל	100%	-	771	41	53
יעקב קונורטוב	קצין ציזות	100%	-	610	113	50
יוסי לוי	סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים	100%	-	1,396	251	81
רון גריסרו	מנכ"ל מתף	100%	-	1,142	227	72
יורם סירקיס	סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות	100%	-	1,265	257	75
אילן בצרי	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	100%	-	1,323	232	76

- (1) לא כולל מס שכר.
- (2) שווי הטבות שונות (כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, שווי ביטוחי בריאות ועוד).
- (3) כולל הפסד (רווח) בשל חישובים אקטואריים מעודכנים בגין התחייבות הבנק, לפיצויים והטבות לאחר פרישה.
- (4) לא כולל הפקדות והפרשות לפיצויי פיטורין ותגמולים (לרבות אובדן כושר עבודה) על פי דין, אשר לא נכללות בהגדרות "תגמול" לצורך חישוב סכום ההתקשרות בסעיף 2(א) לחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016.
- (5) כולל הלוואות ומשכנתאות שניתנו לנושאי המשרה הבכירה בתנאים שתאמו להלוואות שניתנו לכלל העובדים וסכומיהן נקבעו על פי קריטריונים אחידים.
- (6) עד 23 בפברואר 2020.
- (7) עד 31 בדצמבר 2019.
- (8) הפסד (רווח) אקטוארי בגין שינוי ברביית היוון של התחייבויות הבנק לפיצויים והטבות לאחר פרישה.

הלוואות שניתנו בתנאים רגילים ⁽⁵⁾	סך הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק התגמול ⁽⁴⁾⁽¹⁾	סך הכל שכר והוצאות נלוות ⁽³⁾⁽¹⁾	הפסד אקטוארי בגין שינוי ברבית ההיוון ⁽⁸⁾	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	תגמולים, פיצויים, פנסיה הסתגלות, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי והטבות נוספות
-	2,509	2,702	-	-	438
-	3,051	3,491	16	-	491
295	1,925	2,656	379	250	327
2,675	2,179	2,654	12	-	850
-	1,889	2,523	356	63	326
-	1,911	2,095	33	-	345

הלוואות שניתנו בתנאים רגילים ⁽⁵⁾	סך הכל שכר והוצאות נלוות לפי חוק התגמול ⁽⁴⁾⁽¹⁾	סך הכל שכר והוצאות נלוות ⁽³⁾⁽¹⁾	הפסד (רווח) אקטוארי בגין שינוי ברבית ההיוון	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	תגמולים, פיצויים, פנסיה הסתגלות, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי והטבות נוספות
-	2,376	2,566	-	-	326
-	3,045	3,422	-	-	427
795	2,432	2,587	-	-	1,531
8	2,101	2,247	-	-	1,382
950	2,168	2,234	-	-	1,461
3,157	1,793	1,877	-	-	149
285	1,636	1,794	-	24	329
-	1,787	1,748	(135)	-	286
3	1,789	1,738	-	-	107

הערות:

- א. התנאים לניהול החשבונות בבנק לנושאי המשרה הבכירה, לרבות כל הפעילות במסגרתם, דומים לתנאים ללקוחות אחרים בעלי מאפיינים דומים.
- ב. לפרטים בדבר מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק כפי שאושרה באסיפה הכללית של הבנק מיום 23 בפברואר 2017 שהיתה בתוקף עד ליום 26 בפברואר 2020, ראו דיווח מידי של הבנק מיום 18 בינואר 2017 (מספר אסמכתא- 2017-01-006415) ולדיווח המשלים מיום 14 בפברואר 2017 (מספר אסמכתא - 2017-01-016098). לפרטים בדבר מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק כפי שאושרה באסיפה הכללית של הבנק מיום 26 בפברואר 2020, ראו דיווח מידי של הבנק מיום 21 בינואר 2020 (מספר אסמכתא 2020-02-008841).

גב' אירית איזקסון (עד 23.2.20) - מונתה ליו"ר הדירקטוריון של הבנק החל מיום 1 בינואר 2017 וסיימה את כהונתה כיו"ר הדירקטוריון ביום 23 בפברואר 2020.
לתאור הסכם העסקתה של גב' אירית איזקסון - ראה באור 1.33.ו.2) לדוחות הכספיים.

גב' סמדר ברבר-צדיק - מועסקת בבנק מיום 9 בינואר 2005 ומכהנת כמנכ"ל הבנק מיום 19 במרס 2007.
לתאור תנאי העסקתה של גב' ברבר-צדיק - ראה באור 1.33.ו.1) לדוחות הכספיים.

מר אילן בצרי - מועסק בבנק מיום 4 באוקטובר 1978 בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מיום 1 באוקטובר 2000 לתקופה בלתי קצובה.
כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שישה חודשים.
עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר בצרי לפיצויי פיטורין רגילים בגובה 100% משכרו האחרון. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו.
תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, מהם שלושה חודשים בתשלום.
משכורתו של מר בצרי צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.
לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2019 ואילך, בין היתר, למר בצרי, ראו הדיווח המיידית של הבנק מיום 14 בפברואר 2017 הנזכר לעיל.

מר יוסי לוי - למר לוי הסכם עבודה אישי עם מתף והינו מושאל לבנק.
מר לוי החל עבודתו במתף ביום 1 באפריל 1979 והסכם העבודה האישי הנוכחי בתוקף מיום 1 בספטמבר 1980. ביום 1 בינואר 2020 הסתיימה העסקתו של מר לוי עם יציאתו לגמלאות.
עם סיום העסקתו, זכאי מר לוי לפיצויי פיטורין רגילים בגובה 100% משכרו האחרון, כאשר מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בביטוח המנהלים אליו הפריש מתף כספים לטובתו (בשנת 2019 אושרה למר לוי השלמה מסוימת לפיצויים בגין תקופה של כ-18 חודשים בה הועסק בבנק לפני שהחל עבודתו במתף).
בשנת 2019 אושרה למר לוי תקופת הגבלת תחרות בתשלום של שלושה חודשים.
לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2019, בין היתר, למר לוי, ראו הדיווח המיידית של הבנק מיום 14 בפברואר 2017 הנזכר לעיל.

מר יורם סירקיס - מועסק בבנק מיום 9 בפברואר 1993 בהסכם קיבוצי, ובהסכם אישי בתוקף מיום 20 במרס 2007 לתקופה קצובה עד יום 20 במרס 2010. לאחר מועד זה החוזה נמשך לתקופה נוספת בלתי קצובה בה כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שישה חודשים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה.
עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר יורם סירקיס לפיצויי פיטורין בגובה 100% משכרו האחרון או 200% משכר אחרון לפני החתימה על ההסכם האישי, הגבוה מביניהם. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו.
בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק, ככל שהעסקתו תסתיים שלא ביוזמת הבנק, הסכום הנובע מהמכפלה בין: (א) 200% משכר אחרון לפני החתימה על ההסכם האישי לבין 100% משכרו האחרון, ככל שהינו חיובי; ו-(ב) מספר שנות עבודתו בבנק מיום 1 בינואר 2017 ועד למועד סיום העסקתו בבנק - ייחשב כתגמול בגין סיום העסקתו המסווג כתגמול משתנה והזכאות אליו והסדרי הפריסה של תשלומיו יהיו בהתאם לקבוע במדיניות התגמול.
תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, מהם שלושה חודשים בתשלום.
משכורתו של מר יורם סירקיס צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.
לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2019 ואילך, בין היתר, למר סירקיס, ראו הדיווח המיידית של הבנק מיום 14 בפברואר 2017 הנזכר לעיל.

גב' אלה גולן - מועסקת בבנק מיום 16 בינואר 1994 בהסכם קיבוצי, ובהסכם אישי בתוקף מיום 1 בדצמבר 2013 לתקופה בלתי קצובה.
עם סיום העסקתה בבנק זכאית הגברת אלה גולן לפיצויי פיטורין רגילים בגובה 100% משכרה האחרון עבור תקופת העסקתה בבנק עד ליום 1 בינואר 2018, כאשר עבור התקופה שלאחר מכן תהא זכאית לפיצויי פיטורין לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתה.
תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתה בבנק, מהם שלושה חודשים בתשלום.
משכורתה של גב' גולן צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.
לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2019 ואילך, בין היתר, לגב' גולן, ראו הדיווח המיידית של הבנק מיום 14 בפברואר 2017 הנזכר לעיל.

מר יעקב קונורטוב - הועסק בבנק מיום 2 בינואר 1980 בהתאם להסדרים הקיבוציים בבנק.

מר קונורטוב סיים את העסקתו בבנק ביום 31 במרס 2019, בעקבות הכללתו בתכנית פרישה מרצון למנהלים ולמורשי חתימה. עם סיום עבודתו קיבל פיצויים מוגדלים בהתאם לתכנית כאמור (ראו דיווח מידי של הבנק מיום 5 בספטמבר 2018 ובמספר אסמכתא - 01--2018-082606).

מר רון גריסרו - החל את העסקתו במתן ביום 4 ביוני 2017 בהסכם אישי לתקופה קצובה של שלוש שנים, שלאחריה יימשך ההסכם לתקופה בלתי קצובה. במהלך התקופה הקצובה רשאי הבנק לסיים את העסקתו של מר גריסרו בכפוף לתשלום בגין יתרת התקופה הקצובה של מלוא השכר, ההפרשות לביטוח מנהלים וקרן השתלמות וסכום שנקבע בהסכם עבור תנאים נלווים. במהלך התקופה הבלתי קצובה כל צד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שלושה חודשים.

עם סיום העסקתו יהיה זכאי מר גריסרו לפיצויי פיטורים לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין.

תקופת הגבלת התחרות הינה שישה חודשים מיום סיום עבודתו במתן, מהם שלושה חודשים בתשלום.

משכורתו של מר גריסרו צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן.

מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק הוחלה על מר גריסרו כמנכ"ל מתן.

לפרטי אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2019 ואילך, בין היתר, למר גריסרו, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 14 בפברואר 2017 הנזכר לעיל.

מר דורון כליף - הועסק באוצר החייל מיום 4 במאי 1986, בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי, בתוקף מיום 1 באפריל 2002 לתקופה בלתי קצובה. בעקבות

המיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל, החל מיום 1 בינואר 2019 עבר להיות מועסק בבנק בהסכם קיבוצי.

עם סיום העסקתו בבנק, ועבור תקופת העסקתו באוצר החייל, זכאי מר כליף לפיצויי פיטורין רגילים בסך 100% משכרו האחרון באוצר החייל בניכוי ערך פדיון הפיצויים בקופות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתו או ערך פדיון הפיצויים, כגובה ביניהם, לפיצויי פיטורים נוספים בשיעור של 100% משכרו האחרון באוצר החייל ולפדיון ימי מחלה שצבר בתקופת העסקתו בהסכם קיבוצי באוצר החייל.

עבור תקופת העסקתו בבנק יהיה זכאי לפיצויי פיטורין לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין. במקרה של פיטורים מהבנק יהיה זכאי לתקופת הסתגלות של שישה חודשים מעבר לתקופת ההודעה המוקדמת. סיום העסקה בגיל פרישה לא יחשב פיטורין.

מר עופר סלפטר - הועסק באוצר החייל מיום 1 בפברואר 1987, בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מיום 1 בינואר 2008 לתקופה בלתי קצובה.

בעקבות המיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל, סיים את העסקתו בבנק ביום 31 במרס 2019.

עם סיום העסקתו בבנק, מר סלפטר קיבל פיצויי פיטורין רגילים בסך 100% משכרו האחרון בניכוי ערך פדיון הפיצויים בקופות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתו או ערך פדיון הפיצויים, כגובה ביניהם, לפיצויי פיטורין נוספים בשיעור של 100% משכרו האחרון, לפדיון ימי מחלה שצבר בתקופת העסקתו בהסכם קיבוצי באוצר החייל ולתקופת הסתגלות של שישה חודשים.

עסקאות עם בעלי עניין

א. תיקונים לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל-1970 - דיווח על עסקאות עם בעלי שליטה בתקופת הדוח לא חלו שינויים בכללים שנקבעו בעניין דיווח על עסקאות עם בעלי שליטה, כפי שפורטו בפרק ממשל תאגידי, עסקאות בעלי עניין, בדוחות הכספיים לשנת 2018.

ב. קביעת קריטריונים לצורך עסקאות של הבנק עם בעלי עניין בתקופת הדוח לא חלו שינויים בקריטריונים כמפורט בפרק ממשל תאגידי, עסקאות עם בעלי עניין, בדוחות הכספיים לשנת 2018.

ג. עסקאות עם בעלי שליטה או שלבעלי שליטה יש עניין אישי בהן שאושרו בשנת הדיווח בהתאם לסעיף 270(4) ו/או 267 לחוק החברות (כולל עסקאות מסגרת שעדיין בתוקף במועד הדיווח ועסקאות שאושרו במסגרת תקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000 (להלן - "תקנות ההקלות"):

1. ביום 20 בדצמבר 2018, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לקראת סיומה של עסקת מסגרת מחודש יוני 2014 ולאחר שהתקבלו אישור ועדת הביקורת, ועדת התגמול ודירקטוריון, את ההחלטות הבאות, בעניין ביטוח דירקטורים ונושאי משרה:

- אישור פוליסת ביטוח "דירקטורים ונושאי משרה" לתקופה של 18 חודשים החל מיום 1 בינואר 2019 ("תקופת הביטוח") באמצעות מנורה מבטחים ביטוח בע"מ עבור הבנק וקבוצת הבנק, לרבות חברות בנות של הבנק וכן בעלת השליטה, פיבי אחזקות בע"מ (להלן - "חברות הקבוצה"), אשר תחול לגבי נושאי המשרה, כפי שכיחנו ו/או שיכהנו בבנק ו/או בחברות הקבוצה מעת לעת, לרבות המנכ"ל ונושאי משרה שהינם בעלי שליטה בבנק ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין בהכללתם בפוליסת הביטוח.
- אישור מראש להתקשרות הבנק בפוליסת ביטוח כאמור לעיל עבורו ועבור חברות הקבוצה לאחר תום תקופת הביטוח ועד לתקופה של 6 שנים, ממועד תחילת תקופת הביטוח, לרבות בדרך של הארכת הפוליסות המקוריות ו/או באמצעות רכישת פוליסות חדשות, ואשר יחולו על נושאי המשרה, כפי שכיחנו בבנק ובקבוצה מעת לעת, לרבות המנכ"ל ולרבות נושאי משרה שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין בהכללתם בפוליסת הביטוח.

ההחלטה האמורה לעיל מהווה אף החלטה לאישור עסקת מסגרת כהגדרתה בתקנה 1(3) בתקנות ההקלות וכן החלטה לפי סעיף 267 לחוק החברות כתיקון לסעיף 8.2 של מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לעניין המנגנון לחידוש הביטוח, למשך תוקפה של מדיניות התגמול הקיימת בבנק, אשר פרטיה פורסמו בדיווח מידי מיום 14 בפברואר 2017 מס' אסמכתא 01-016098-2017, כאמור בתקנה 1ב1 לתקנות ההקלות, אשר יאפשרו את חידוש פוליסת הביטוח גם ביחס לדירקטורים ונושאי משרה שהינם בעלי השליטה בבנק ו/או קרוביהם וכן ביחס למנכ"ל גם בהתאם לתקנות 1(3), 1(5), 1 ו-1 ב1 לתקנות ההקלות. מנגנון חידוש הביטוח אושר גם במסגרת מדיניות התגמול החדשה, אשר אושרה על ידי אסיפת בעלי המניות של הבנק ביום 26 בפברואר 2020 ואשר פרטיה פורסמו בדיווח מידי מיום 21 בינואר 2020 מס' אסמכתא 01-008841-2020 כך שמאפשר חידוש פוליסת הביטוח גם ביחס לדירקטורים ונושאי משרה שהינם בעלי השליטה בבנק ו/או קרוביהם בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות ההקלות.

- אישור אופן חלוקת דמי הביטוח כאמור בין פיבי אחזקות בע"מ לבין הבנק וחברות הבנות שלו אשר תבחרנה להשתתף בפוליסת הביטוח החל מיום 1 בינואר 2019 ולמשך 6 שנים. ההחלטה האמורה לעיל מהווה אף החלטה לאישור עסקת מסגרת כהגדרתה בתקנה 1(3) בתקנות ההקלות.

המסגרת לתנאי הפוליסה לתקופת הביטוח וכן התנאים לחידוש הפוליסה לאחר תום תקופת הביטוח בגדר עסקת המסגרת ומדיניות התגמול ואופן חלוקת דמי הביטוח בין פיבי אחזקות בע"מ לבין הבנק וחברות הבנות שלו, מפורטים בדיווח מידי של הבנק לעניין אישור עסקת המסגרת מיום 6 בנובמבר 2018 (מס' אסמכתא 01-104838-2018) והאמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה, כשגבול האחריות שנקבע בפוליסה לתקופת הביטוח לבנק ולחברות הקבוצה עומד על 110 מיליון דולר ארה"ב.

2. ביום 30 באוקטובר 2017 אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, את המשך העסקתה של הגברת יהודית דגן, שהינה "קרוב של בעל השליטה" בבנק, כפקידה באגף לתפעול בנקאי במתף-מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - "מתף"), חברה בת בבעלותו ובשליטתו המלאה של הבנק, לתקופה של עד 3 שנים נוספות שתחילתה ביום 30 באוקטובר 2017 (המועד בו חלפו 3 שנים ממועד אישור המשך העסקתה הקודם על ידי האסיפה הכללית משנת 2014) או עד לפרישתה לגמלאות, לפי המוקדם והכל כמפורט בדיווח מידי של הבנק מיום 19 בספטמבר 2017 (מס' אסמכתא 01-094239-2017), הנכלל כאן על דרך ההפניה. ביום 1 באוגוסט 2019 פרשה הגברת דגן לגמלאות והיא אינה מועסקת עוד בקבוצת הבנק.

3. ביום 19 בספטמבר 2017 אישר מחדש דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול ובהתאם לתקנה 1ב לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000, להמשיך ולשלם גמול לדירקטורים מקרב בעלי השליטה בבנק, כמפורט בדיווח מיידי של הבנק מיום 19 בספטמבר 2017 (2017-01-094248) הנכלל כאן על דרך ההפניה. הגמול שאושר תואם את מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, כפי שאושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 23 בפברואר 2017 כמפורט בדיווח מיידי של הבנק מיום 14 בפברואר 2017 (מס' אסמכתא 01-2017-016098) הנכלל כאן על דרך ההפניה, וכן תואם את מדיניות התגמול החדשה לנושאי משרה בבנק, כפי שאושרה על ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק ביום 26 בפברואר 2020 ואשר פרטיה לעניין גמול לכלל הדירקטורים (למעט יו"ר הדירקטוריון) מפורטים בסעיף 7 לנספח א' לדיווח מיידי של הבנק מיום 21 בינואר 2020 (מס' אסמכתא 01-2020-008841) הנכלל כאן על דרך ההפניה.
4. מתן החתיבות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק (לרבות דירקטורים מבעלי השליטה בבנק, כמפורט בבו"ג.25 לדוחות הכספיים).

ד. מידע נוסף לגבי עסקאות עם בעלי עניין

1. לפירוט יתרות ותמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים ראה גם באור 33 לדוחות הכספיים.
2. הקבוצה, רוכשת במשותף פוליסות ביטוח שונות, לרבות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אשר בו משתתפת גם פיבי אחזקות וכולל אף דירקטורים שהינם בעלי שליטה וקרוביהם.
3. מתן פטור מאחריות לדירקטורים ונושאי משרה המכהנים ושיכנהו מעת לעת בבנק על פי אישור האסיפה הכללית של הבנק משנת 2004 וכמפורט בבו"ג.25 לדוחות הכספיים. יצוין כי הבנק לא הביא מחדש לאישור האסיפה הכללית הענקת כתבי פטור לדירקטורים מבעלי השליטה, שהוענקו בשנת 2004.
4. בנוסף, הבנק והחברות הבנות שלו מבצעים עסקאות עם בעלי עניין בבנק מעת לעת, שהינן במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק.
5. להלן ריכוז נתונים בעניין עסקאות בנקאיות שנעשו על ידי הבנק והחברות שבשליטתו עם בעלי שליטה בבנק (לרבות חברות שבעלי שליטה בבנק הינם בעלי עניין בהן) ובכלל זה נכללים גם נתונים בדבר עסקאות העונות לקריטריונים שנקבעו לעניין עסקאות זניחות כמפורט לעיל (הנתונים נקובים באלפי ש"ח):

חביות של אחרים ⁽¹⁾	אשראי באגרות חוב	השקעה באגרות חוב	שוי הוגן של מכשירים נגזרים	סך הכל חבות כספית מאזנית	יתרת אשראי שלא נוצלה	ערביות שניתנו		סך הכל
						על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל שליטה או צד קשור אליו	ערביות שניתנו על ידי בעל שליטה, לטובת צד ג'	
127	-	-	-	127	533	-	-	660
112	-	-	-	112	317	-	-	429

31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2019	
היתרה הגבוהה ביותר במשך התקופה ⁽²⁾	יתרה לתאריך המאזן באלפי ש"ח	היתרה הגבוהה ביותר במשך התקופה ⁽²⁾	יתרה לתאריך המאזן באלפי ש"ח
27,461	10,928	22,157	2,421

- (1) קרוביהם של בעלי שליטה בבנק, כהגדרת קרוב בחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981.
- (2) על בסיס היתרות בסוף כל יום.

פרטים על בעלי השליטה בבנק

רכישת השליטה בפיבי ובבנק בשנת 2003 והיתר בנק ישראל

ביום 19 בספטמבר 2003 רכשו בינוהון בע"מ וקבוצת ליברמן האוסטרלית מניות בפיבי באופן שבינוהון שבשליטת מר צדיק בינו החזיקה כ-28.54% מזכויות בהון בפיבי וכ-50.59% מזכויות ההצבעה וקבוצת ליברמן החזיקה 23.35% מהזכויות בהון ו-20% מהזכויות בהצבעה (בחלקים שווים באמצעות אינסטנז הולדינגס בע"מ שבשליטת ה"ה מיכאל והלן אבלס מאוסטרליה ודולפין אנרגיות בע"מ, שבשליטת ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן מאוסטרליה, כולם באמצעות שרשרת גופים אוסטרליים). בין הרוכשים קיים הסכם הצבעה ושיתוף פעולה במסגרתו נקבעו הסדרים שונים בנוגע לאחזקותיהם בגרעין השליטה בפיבי ובעקיפין בבנק, הכוללים למיטב ידיעת הבנק, בין השאר:

(1) בכפוף לכל דין, הסדר למינוי דירקטורים בפיבי ובבנק: בקשר לדירקטוריון פיבי - נקבע כי ימנה לפחות תשעה דירקטורים: חמישה דירקטורים או יותר שיומלצו על ידי בינוהון, דירקטור אחד שיומלץ על ידי אינסטנז הולדינגס, דירקטור אחד שיומלץ על ידי דולפין אנרגיות ושני דירקטורים חיצוניים שימונו לפי המלצת בינוהון לאחר היוועצות באינסטנז הולדינגס ובדולפין אנרגיות (למועד דוח זה, מונה דירקטוריון החברה שבעה דירקטורים). בקשר לדירקטוריון הבנק נקבע כי הצדדים יפעלו כך שדירקטוריון הבנק ימנה לפחות אחד עשר דירקטורים, שפיבי תתמוך במינוי חמישה דירקטורים שיומלצו על ידי בינוהון, דירקטור אחד שיומלץ על ידי אינסטנז הולדינגס ודירקטור אחד שיומלץ על ידי דולפין אנרגיות, וכי הדירקטורים החיצוניים בבנק יבחרו בהסכמה וכן נקבע הסדר במקרה שאין הסכמה כאמור (למועד דוח זה, בעקבות סיום כהונתה של יו"ר הדירקטוריון, מונה דירקטוריון הבנק עשרה דירקטורים);

(2) בנוגע להשתתפות הצדדים באסיפות בעלי מניות של פיבי, נקבע כי הצדדים יצביעו באסיפות האמורות לפי עמדת בינוהון (לאחר דיון בין הצדדים), למעט לגבי החלטות למינוי דירקטורים בפיבי ובבנק (לגביהן נקבע ההסדר האמור לעיל) ולמעט עסקאות של פיבי, הבנק ו/או חברת בת שלהם עם הצדדים או בעלי עניין בהם, לגביהן נקבעו הסדרים, לפיהם עסקאות כאלו לא יבוצעו ללא הסכמה בכתב של בינוהון ושל אחת מהשתיים, אינסטנז הולדינגס או דולפין אנרגיות;

(3) בכפוף לכל דין, הסדרים ביחס לשימוש בכח השליטה שלהם בפיבי בנוגע להצבעה של פיבי באסיפות בעלי מניות של הבנק כדלקמן: (א) בכל הנוגע לנושאים העומדים על סדר היום של אסיפת הבנק, לגביהם ניתנו החלטות או המלצות של דירקטוריון הבנק לאסיפה, תצביע פיבי בהתאם לעמדת דירקטוריון פיבי; (ב) בכל הנוגע לנושאים לגביהם לא ניתנו החלטות או המלצות כאמור של דירקטוריון הבנק או שהובאו לאסיפת הבנק לפי בקשת בעל מניות, ללא שנדונו בדירקטוריון הבנק, תצביע פיבי בהתאם לעמדת דירקטוריון פיבי, ובלבד שאחד מהדירקטורים שמונו על ידי אינסטנז הולדינגס או על ידי דולפין אנרגיות יתמוך בעמדה, ובהיעדר תמיכה כאמור, תצביע נגד הצעת ההחלטה. במקרה שלשני הדירקטורים שמונו כאמור על ידי אינסטנז הולדינגס או על ידי דולפין אנרגיות קיים עניין אישי, תצביע פיבי בהתאם לעמדת דירקטוריון פיבי. יובהר כי הסדרים אלו אינם חלים לגבי מינוי דירקטורים בבנק, שאז חל ההסדר המתואר לעיל. עוד הובהר בהסכם כי אין בהסכם בעלי המניות כדי להוות הסכם הצבעה החל על הדירקטורים בפיבי או בבנק.

(4) הסכמה לפעול בהתאם להיתר בנק ישראל להחזקת אמצעי השליטה בבנק שניתן לבעלי השליטה;

(5) מנגנון זכות סירוב ראשונה לבינוהון לרכישת מניות פיבי, שהן חלק מגרעין השליטה שנרכש בשנת 2003 כאמור, שבידי אינסטנז הולדינגס ודולפין אנרגיות (לרבות מניות הטבה או מניות אחרות שיוקצו בקשר אליהן), אם מי מהן תתקשר בהסכם למוכר;

(6) מנגנון זכות הצטרפות לדולפין אנרגיות ולאינסטנז הולדינגס בעת מכירת מניות של פיבי, שהן חלק מגרעין השליטה שנרכש בשנת 2003 כאמור (לרבות מניות הטבה או מניות אחרות שיוקצו בקשר אליהן), על ידי בינוהון;

(7) זכות לבינוהון לחייב את דולפין אנרגיות ואינסטנז הולדינגס להצטרף למכירה של מניות פיבי על ידה.

העברת השליטה בפיבי נעשתה בהתאם להיתר בנק ישראל מיום 27 באוגוסט 2003 (להלן - "ההיתר"), אשר תוקן מעת לעת, ובו נקבעו, בין היתר, תנאים שונים והתחייבויות שונות לגבי אופן החזקת אמצעי השליטה במישרין ובעקיפין בפיבי ובבנק, העברתם והיחסים בין מקבלי ההיתר, פיבי והבנק, לרבות, למיטב ידיעת הבנק, כדלקמן:

(1) כל עוד שולטים מקבלי ההיתר בפיבי, פיבי לא תמכור ולא תעביר, במישרין או בעקיפין, אמצעי שליטה בבנק, אם כתוצאה מכך יפחת שיעור ההחזקה שלה בבנק מתחת לשיעור המזערי שנקבע (כ-48.34% מהון המניות וכ-67.25% מזכויות ההצבעה) וכן נקבע שיעור מזערי להחזקות בפיבי. בהיתר נקבע, כי קבוצת השליטה תשמור בכל עת על החזקת השיעור המזערי בפיבי ובבנק. לצורך כך תרכוש קבוצת השליטה אמצעי שליטה אם שיעור החזקתה בסוג כלשהו של אמצעי שליטה ירד מתחת לשיעור המזערי. עוד נקבע, כי אם פיבי או הבנק ינפיקו זכויות למניות או כל נייר ערך הניתן להמרה למניות, תשמור קבוצת השליטה על החזקת השיעור המזערי בניכוי שלוש נקודות האחוז בחישוב על פי דילול מלא. על אף האמור לעיל, אם תבוצע השוואת זכויות בין סוגי המניות השונים הקיימים בפיבי או בבנק, ישווה גרעין השליטה או השיעור המזערי בהתייחס לזכויות ההצבעה, לשיעור המזערי בהתייחס להון המניות ובלבד שהקבוצה תמשיך לשמור על שליטה בלעדית בלבדית בפיבי ובבנק. ניתן לרכוש אמצעי שליטה נוספים בבנק שיוחזקו ישירות על ידי פיבי בשיעור שלא יעלה על 3% מהון המניות של הבנק ושיעור זכויות ההצבעה הנובעות מהחזקה נוספת זו. כמו כן, נקבע כי עיסוקה העיקרי של פיבי יהיה החזקת השליטה בבנק.

- (2) מכיוון שחלפה תקופה של חמש שנים ממתן ההיתר, על פי תנאי ההיתר, מקבלי ההיתר רשאים למכור או להעביר אמצעי שליטה בפיבי, רק אם (א) ימכרו או יעבירו ביחד את כל אמצעי השליטה, המהווים את השיעור המזערי בפיבי, ליחיד או לקבוצה שקיבלו היתר כדין לקבלתם; או (ב) הקונה או הנעבר קיבל היתר כדין לרכישה ולקבלה של אמצעי השליטה ויפעל בתיאום דרך קבע עם יתר מקבלי ההיתר על פי הסכם בעלי המניות בפיבי הנזכר לעיל או הסכם אחר שאושר על ידי המפקח על הבנקים.
- (3) אמצעי השליטה בפיבי, שנרכשו בעת רכישת השליטה, המוחזקים במישרין על ידי בעלי ההיתר וכן אמצעי השליטה בבנק המוחזקים בידי פיבי (בשיעור המזערי המצויין בסעיף 1 לעיל) יופקדו בידי נאמן תושב ישראל, אשר זהותו, כתב נאמנותו וההוראות שניתנו לו יהיו כפופים לאישור של המפקח על הבנקים. אמצעי השליטה האמורים בפיבי ובבנק מוחזקים באופן האמור לפי תנאי ההיתר באמצעות גיא חברה לנאמנות ולניהול בע"מ.
- (4) לא יחולקו דיבידנדים מרווחים שנצברו בבנק עד יום 31 במרס 2003 ואם ייצברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולקו דיבידנדים, אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. יתרת העודפים בבנק שהיו ניתנים לחלוקה נכון ליום 31 במרס 2003 הסתכמה בסך של 2,391 מיליון ש"ח.
- (5) מינויים של יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק יהיה כפוף להסכמת המפקח על הבנקים.
- (6) מקבלי ההיתר, לרבות קרוביהם ותאגידים בשליטת מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים בשליטת הבנק, אולם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, לאחר הודעה מראש למפקח על הבנקים בתנאים הנקובים בהיתר. הודיע המפקח כי השירות אינו מסוג הניתן כרגיל לאחרים או כי התמורה בעדו אינה סבירה, לא ינתן השירות. הוראה זאת אינה חלה על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.
- (7) ללא אישור של המפקח על הבנקים, לא יעסקו מקבלי ההיתר או תאגידים בשליטתם, לרבות פיבי והתאגידים שבשליטתה, בכל עסק, בישראל או מחוץ לישראל, של קבלת פקדונות, של מתן אשראי, או כל עיסוק פיננסי אחר שיש בו משום תחרות בעסקי הבנק. כמו כן, ללא אישור של המפקח על הבנקים, לא יהיו מקבלי ההיתר או מי מהם או תאגידים בשליטתם, בעלי עניין (כהגדרתם בהיתר), דירקטורים או מנהלים בכירים בתאגידים העוסקים בעיסוקים האמורים.
- (8) מימון רכישת אמצעי שליטה בפיבי או בבנק, לרבות מתן ערבות למימון כאמור, לא יעשה, במישרין או בעקיפין, על ידי הבנק או תאגידים בנקאיים שבשליטתו.
- (9) נקבעו שיעורי החזקה מינימליים של מקבלי ההיתר בפיבי וכן הוראות בדבר הסדרים בתוך קבוצת מקבלי ההיתר, לרבות הוראות שונות בדבר רכישת אמצעי שליטה נוספים בפיבי על ידם, מבחינת אופן החזקתם של אמצעי שליטה נוספים שירכשו ומבחינת יחס שיעורי החזקה במניות פיבי בין חברי קבוצת השליטה.
- (10) קבוצת השליטה התחייבה להביא את ההיתר ותנאיו לידיעת דירקטוריון הבנק, למעט תנאים מסויימים.
- בעקבות תיקונים שבוצעו בהיתר, הותר לפיבי להגדיל את החזקותיה בבנק בשיעור שלא יעלה על 8% מהון המניות של הבנק, מעבר לשיעור ההחזקה שפורטו בהיתר. בהתאם לכך ובהתחשב בהחזקותיה של פיבי בבנק למועד דוח זה, פיבי רשאית להגדיל את החזקותיה בבנק בשיעור של עד לכ-8% מהון המניות של הבנק ושיעור זכויות הצבעה הנובעות מהחזקה נוספת זו.
- בהיתר נקבע כי משפחת בינו תחזיק את אמצעי השליטה בפיבי (שהינם חלק מגרעין השליטה שנרכש בשנת 2003) באמצעות בינוהו בע"מ במישרין; כמו כן, בעקבות תיקונים להיתר, המחזיקים בבינוהו יכול שיהיו מר צדיק בינו ו/או ילדיו של מר צדיק בינו - מר גיל בינו (המכהן כדירקטור בבנק), גב' הדר בינו שמואלי, גב' דפנה בינו אור (להלן, ביחד - "משפחת בינו").
- משפחת בינו רשאית להחזיק את השיעור העודף בפיבי (מעבר לשיעור המזערי שנקבע בהיתר כאמור לעיל), על ידי תאגיד אחר.

פרטים נוספים לגבי החזקות בעלי השליטה בפיבי

בהתאם לדיווחי פיבי, מאז 2 באפריל 2015, מר צדיק בינו וילדיו, ה"ה גיל בינו, הדר בינו שמואלי ודפנה בינו אור מחזיקים בחלקים שווים באמצעי השליטה בבינוהו (כל אחד מהם מחזיק 25%).

פיבי דיווחה כי ביום 24 במרס 2013 אינסטנז הולדינגס העבירה לאינסטנז מספר 2 בע"מ (להלן - "אינסטנז 2"), בעסקה מחוץ לבורסה, 4,139,233 ממניות פיבי, המהוות 15.77% מההון המונפק והנפרע של פיבי ומלוא החזקותיה של אינסטנז הולדינגס בפיבי. אינסטנז 2 הינה חברה שהתאגדה בישראל בבעלות מלאה של Sing Acquisitions Pte. Ltd (להלן - "סינג"), שהינה חברה שהתאגדה בסינגפור ונשלטת באופן מלא (באמצעות גופים אוסטרליים) על ידי ה"ה הלן ומיכאל (מייקל) אבלס, אשר שולטים באופן מלא גם באינסטנז הולדינגס (באמצעות אותם גופים אוסטרליים). המניות שהועברו מוחזקות בנאמנות עבור אינסטנז 2 על ידי גיא חברה לנאמנות ולניהול בע"מ. עם העברת המניות אינסטנז 2 הצטרפה כצד להסכם בעלי המניות בין אינסטנז הולדינגס, בינוהו ודולפין אנרגיות, כפי שתוקן מעת לעת, ואינסטנז הולדינגס ממשיכה להיות צד להסכם בעלי המניות והינה ערבה להתחייבויות אינסטנז 2. כמו כן, ההיתר תוקן כך שאופן החזקה של מקבלי ההיתר הנזכרים לעיל בפיבי יהיה באמצעות סינג ואינסטנז 2 במקום באמצעות Intanz Pty Ltd ואינסטנז הולדינגס.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2019 דיווחה פיבי כי אינסטנז 2 מכרה חלק מהחזקותיה בפיבי. בהתאם לדיווחי פיבי, נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, החזקות בעלי השליטה בפיבי (בהון ובהצבעה) הן כלהלן: בינוהן בע"מ - 28.54%, אינסטנז 2 בע"מ - 11.68% ודולפין אנרגיות בע"מ - 11.68% (החזקות כל בעלי השליטה בפיבי מהוות את גרעין השליטה בה, בהתאם להיתר השליטה מבנק ישראל).

פרטים לגבי החזקות פיבי בבנק

למיטב ידיעת הבנק, נכון למועד פרסום הדוחות, מחזיקה פיבי ב-48.34% בהון ובזכויות ההצבעה בבנק (שיעור המהווה את גרעין השליטה, בהתאם להיתר השליטה מבנק ישראל).

פיבי הינה חברה ציבורית אשר מניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

מעורבות ותרומה לקהילה

הבנק ממשיך לפעול בשלושה תחומים מרכזיים במסגרת תכנית הדגל "מאמינים בך" במטרה להרחיב את כר הפעילות ההתנדבותית בקרב עובדיו, תוך יצירה של מעורבות חברתית עם ערך מוסף.

- **ילדים ובני נוער בסיכון** - הפעילות מתמקדת בבני נוער בסיכון שנפלטו ממסגרות שונות, במטרה לתת להם את האפשרות לשנות כיוון ולחיות חיים נורמטיביים בחברה הישראלית. במסגרת התכנית, בני הנוער שולבו במיזמים עסקיים ובתכניות שונות המשלבות לימודים עם עבודה וטיפוח יזמות עסקית בעזרת פיתוח כישורים ומיומנויות תוך יצירה של מעורבות חברתית עם ערך מוסף כדוגמת מיזמים שקיים הבנק בשיתוף עם עמותות שונות ופעילויות מגוונות של עובדים עם נוער בסיכון:

יוניסטרים - פעילות והכשרת בני נוער וצעירים מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית להשתלבות בעולם העסקים והיזמות לצד אחריות חברתית, מנהיגות והעצמת הנוער. התכנית משתמשת בכלים גם מעולם החינוך הפיננסי.

פידל - מיזם פעילות לחינוך ושילוב חברתי של בני נוער מהקהילה האתיופית, התכנית מעניקה כלים חינוכיים וחברתיים לחיזוק תחושת הזהות ושייכות, למצוינות לימודית ויכולת המנהיגות

מחשבה טובה - פועלת לצמצום פערים חברתיים באמצעות הכשרה טכנולוגית לבני נוער מהפריפריה. התכנית ממנפת את העניין הטבעי והמשיכה של בני הנוער אל הטכנולוגיה כדי לשלבם בלימוד שנועד לפתוח בפניהם אפשרויות לתעסוקה באמצעות הכשרה והסמכה במגוון תחומים כגון טכנאי סלולר, בניית אתרים ופיתוח אפליקציות.

אבות ובנים על המגרש - קבוצות אבות ובנים היוצרות מפגש משמעותי מרגש ומשותף באמצעות משחק הכדורגל לחיזוק הקשר והתקשורת ביניהם, ליצירת חוסן ולמניעת התנהגויות סיכון, לעידוד פעילות ספורטיבית ואורח חיים בריא.

- **יזמות עסקית לנשים** - מעורבות וליווי בקבוצות למידה של יזמות עסקית לנשים, תוך התמקדות בהעשרה ובהקניית כלים בנושאים מגוונים כגון: מודעות פיננסית, יזמות עסקית, כישורי מנהיגות ומצוינות באמצעות ליווי אישי, חניכה ואימוץ של קבוצות במסגרות שונות.

- **פעילות נקודתית בקרב אוכלוסיות ומגזרים מיוחדים** - הבנק מעודד ותומך במתנדבים מקרב עובדי הבנק, המעוניינים לקחת חלק בפרויקט ולתרום מזמנם, ניסיונם ומומחיותם לטובת אוכלוסיות ומגזרים נזקקים נוספים. במסגרת זו תורמים הבנק וחברות הבנות שלו לעמותות ולארגונים שונים לטובת סיוע לאוכלוסיות מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית על ידי שיתופי פעולה של למידה משותפת, חינוך פיננסי דיגיטלי, התנדבות, סיוע בסלי מזון, לימודי שפה ופעילות חברתית שיקומית.

סך התרומות שבוצעו בקבוצת הבנק, בשנת 2019, הסתכם בכ-3 מיליון ש"ח.

פרטים נוספים

252	תרשים מבנה האחזקות העיקריות של הבנק
253	רכוש קבוע
254	הון האנושי
256	מערכת יחסי העבודה בבנק
257	מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי
258	הסכמים מהותיים
259	חקיקה ויוזמות רגולטוריות
263	דירוג הבנק על ידי חברות דירוג
264	מגזרי הפעילות הפיקוחיים - פרטים נוספים
266	שיפורים טכנולוגיים וחדשנות

תרשים מבנה החזקות עיקריות של הבנק

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ	הבינלאומי יוניק ניהול השקעות בע"מ	הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ	יובנק חברה לנאמנות בע"מ	בנק מסד בע"מ
(הון 28.2%, הצבעה 21%)	(הון 100%, הצבעה 100%)	(הון 100%, הצבעה 100%)	(הון 100%, הצבעה 100%)	(הון 51%, הצבעה 51%)

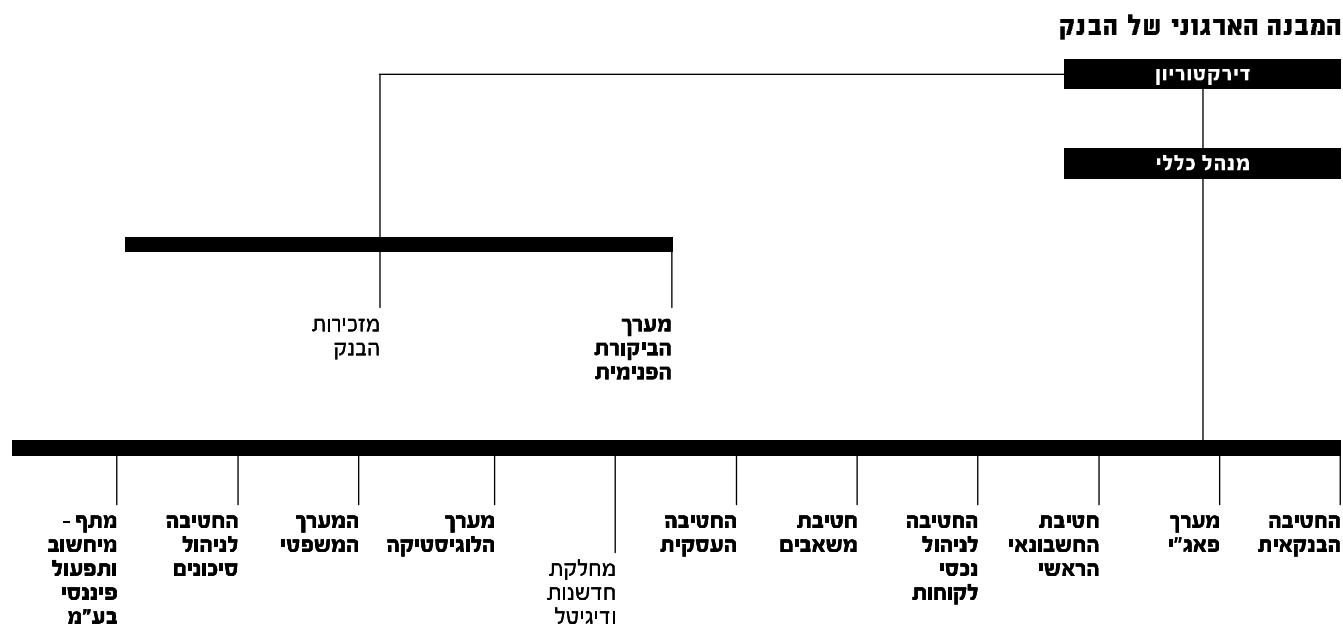
הצבעה - אחוזי החזקה בזכויות ההצבעה
הון - אחוזי החזקה בהון החברה

רכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר			
2018		2019	
יתרה	יתרה	פחת שנצבר	עלות במיליוני ש"ח
921	887	544	1,431
102	109	462	571
1,023	996	1,006	2,002

בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)
 ציוד (לרבות מחשבים ריהוט וכלי רכב)
 סך הכל

נכון לתאריך 31 בדצמבר 2019 קבוצת הבנק הינה הבעלים או החוכרת של שטחים המשתרעים על כ-56 אלף מ"ר, ב-48 נכסים שונים (31 בדצמבר 2018 - כ-54 אלף מ"ר, ב-51 נכסים שונים). בנוסף, הקבוצה שוכרת שטחים ברחבי הארץ, המשתרעים על כ-41 אלף מ"ר, ב-120 נכסים שונים ברחבי הארץ (31 בדצמבר 2018 - כ-47 אלף מ"ר, ב-140 נכסים). חוזי השכירות של השטחים המושכרים הינם לתקופות שונות, כאשר לרוב ניתנות לבנק אופציות להארכת תקופות השכירות. על פי רוב, חוזי השכירות הינם צמודים למדד המחירים לצרכן. מידע נוסף לגבי היבטים נוספים הקשורים להשקעה בבנינים וציוד, ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

נכון ליום 31 בדצמבר 2019 מנתה קבוצת הבנק 151 סניפים ושלוחות (128 סניפים ושלוחות בבנק ו-23 סניפים ושלוחות במסד). הקבוצה בוחנת באופן שוטף את ההתפתחות ברווחיות ובפעילות העסקית של הסניפים, ביחס לאוכלוסיות המטרה אותן הם נועדו לשרת, היעדים שנקבעו בתכניות העבודה של הבנקים בקבוצה והיכולת למצות את הפוטנציאל באזור הגיאוגרפי בו פועל כל סניף. במסגרת זו נבחנת באופן שוטף התאמת הפריסה הסניפית לסביבה העסקית ולשינויים באיזורים המהווים פוטנציאל לפיתוח עסקי באוכלוסיית המטרה של כל אחד מהבנקים בקבוצה.

אסטרטגיית משאבי אנוש

הבנק מקדם תרבות של התפתחות מקצועית, מצוינות וכשירות מקצועית ועדכנית מול אתגרי המחר באמצעות תכניות הדרכה והכשרה המקנות ידע ומיומנויות במגוון תחומי הפעילות בהיבטים רגולטורים, טכנולוגיים, תהליכי עבודה ועוד. במהלך 2019 ביצע הבנק בחינה מקיפה של עולם העבודה העתידי. כתוצאה מכך נבנו תכניות פיתוח והכשרה שיכינו את ההון האנושי לאתגרי העתיד בתחומים הנוגעים לכישורי עובדים, מסלולי ניהול, התאמת תהליכי האיבחון ובניית תכניות הכשרה. בתהליכי הלמידה ניתן ביטוי ודגשים שונים לעקרונות מרכזיים: שירות יוזם, הבנקאי כמומחה פיננסי, טרנספורמציה דיגיטלית וכן "סל מיומנויות" של שוק העבודה העתידי. בין המיומנות: ניהול דאטה, מיומנויות בינאישיות, הצגת נושא, חדשנות, הובלת שינוי וכו'. מתקיימים קורסי ניהול לדרגים השונים שמטרתם להעמיק את המיומנויות הניהוליות והמנהיגותיות של מנהלים בהיערכותם לאתגרי העתיד.

כח אדם

מספר העובדים בקבוצת הבנק, על בסיס משרה מלאה, עמד בסוף שנת 2019 על 4,074, בהשוואה ל-4,288 בסוף שנת 2018, קיטון בשיעור של 5.0%. עיקר הירידה במספר המשרות נובע מתכניות הפרישה מרצון. במסגרת מהלכי התייעלות המבוצעים בבנק באופן שוטף, השלים הבנק במהלך השנים 2018 ו-2019 מספר תכניות פרישה מרצון.

נתונים אודות מצבת כח האדם בקבוצת הבנק במונחי משרות⁽¹⁾

2018		2019		
יתרה לסוף שנה	ממוצע שנתי	יתרה לסוף שנה	ממוצע שנתי	
3,253	3,314	3,750	3,827	הבנק - בארץ
1,035	1,045	324	323	חברות בנות בארץ
-	2	-	-	חברה בת חו"ל
4,288	4,361	4,074	4,150	סך הכל בקבוצת הבנק

(1) מספר המשרות כולל גם תרגום למשרות של עלות שעות נוספות, בתוספת משרות כח אדם חיצוני שאינם עובדי הבנק המספקים לבנק שירותי עבודה.

להלן נתונים לגבי ממוצע שנתי של מצבת כח האדם בקבוצה (במונחי משרות) לפי מגזרי פעילות פיקוחיים: המשרות המוצגות על פי מגזרי פעילות כוללות משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר. חישוב מספר המשרות כאמור, מתבסס על מודל הקצאת העלויות אשר משמש את הבנק.

שנת 2018	שנת 2019	
264	243	מגזר עסקים גדולים
179	179	מגזר עסקים בינוניים
1,071	1,032	מגזר עסקים קטנים וזעירים
2,391	2,269	מגזר משקי בית
89	85	מגזר בנקאות פרטית
294	273	גופים מוסדיים
73	69	מגזר ניהול פיננסי
4,361	4,150	סך הכל

מאפייני המשאב האנושי

הוותק הממוצע של עובדי הבנק עומד על 17.5 שנים, בהשוואה ל-18.6 שנים בשנת 2018. הגיל הממוצע של עובדי הבנק עומד על 46.4 בהשוואה ל-47.3 בשנת 2018.

ניוד עובדים

על מנת להקטין ככל הניתן סיכונים ותלות בנושאי תפקידים שונים וכחלק מהפיתוח האישי והמקצועי של העובדים, הבנק מקפיד על ניוד עובדים בתוך הבנק ועל נהלי רוטציה בתפקיד. לשם כך פועל הבנק, באופן שוטף, לניוד בעלי תפקידים רגישים בסוף תקופת הכהונה הקבועה בנהלי הבנק בהתאם לתכנית רוטציה רב שנתית, על פי סוג התפקיד ו/או הצרכים הפרסונליים ובכפוף למגבלות של הסכמי העבודה בבנק.

איכות ההון האנושי ואיכות הניהול

במהלך שנת 2019, נמשכה המגמה של טיפוח ההון האנושי בבנק באמצעות יצירת תהליכים מתקדמים בשלבים שונים של חיי העובד בארגון: גיוס, מיון וקליטת עובדים חדשים, הענקת קביעות ומינויים חדשים, פיתוח מנהלים, וכד'.

עתודות ניהול ותכניות פיתוח מנהלים

מאגר עתודות הניהול של הבנק נבנה על בסיס הפרופיל הניהולי וכישורי הליבה הקריטיים. באמצעות המאגר מנוהל מעקב אחר עובדים בעלי פוטנציאל ניהולי לצרכי תכנון ופיתוח אישי ולצורך מיפוי פערים איכותיים וכמותיים. כתוצאה מכך, נפתחו בשנים האחרונות מסלולים שונים לפיתוח מנהלים, במטרה להכשיר עתודות ניהול לטווחים שונים. נכון לדצמבר 2019 שיעור האקדמאים בבנק עומד על 62%.

קוד אתי

הבנק פועל כל העת למיסוד והטמעת התנהגות אתית, פיתוח כלים להטמעה של הקוד ולקידום תרבות של אתיקה ואחריות חברתית בקרב עובדיו. לשם כך מונו מוסדות אתיקה בבנק, ביניהם ועדת אתיקה, בראשות חבר הנהלה, אשר אחראית על הטמעת הקוד ועל מתן ייעוץ והדרכה בהתאם לערכי הקוד האתי, בין היתר, באמצעות פורטל הקוד האתי הכולל כלים אינטראקטיביים שונים לשימוש כלל העובדים. הקוד האתי של הבנק עודכן במהלך שנת 2016, בשיתוף העובדים. במהלך שנת 2017, התקיימו ימי עיון לכל עובדי הבנק כחלק מתכנית הטמעה מקיפה בנושא אתיקה.

תקשורת פנים ארגונית

תקשורת פנים ארגונית משמשת ככלי ניהולי אסטרטגי שתפקידו לתמוך ביעדי הבנק ובפעילותו, ללוות את מכלול התהליכים והאירועים המרכזיים וליצור דיאלוג וחיבור של העובדים לארגון. הבנק שם דגש על ניהול אפקטיבי של התקשורת הפנים ארגונית במטרה לקדם שקיפות, להגדיל את שביעות רצון העובדים ולחזק את הקשר בין כלל עובדי הבנק.

הדרכה והכשרות מקצועיות

במהלך שנת 2019 הושם דגש על פיתוח אקלים של למידה ומצוינות בקרב העובדים והוכנסו לשימוש תהליכים וכלי מידע למיפוי פערי ידע ולפיתוח הכשרות מקצועיות מתקדמות בקבוצת הבנק. בנוסף, הושם דגש על הכשרות בתחומי הליבה של הבנק ועל פיתוח מנהלים לפני ובמהלך תפקיד.

תכניות ההכשרה מקיפה את כל צרכי העובדים - הכשרה בתחומי ידע בנקאיים לפי תחומי העיסוק, הכשרה ניהולית לפי דרג והכשרה בנושאים המשמשים פלטפורמה ראויה למיצוי יכולות העובדים. בנוסף, מושם דגש רב על הכשרה בתכני הרגולציה כנדבך נוסף למקצוענות ולמציאות, הן באופן ייעודי, והן כחלק מהתכנים המקצועיים השוטפים, במטרה לתת מענה מלא לדרישות הרגולציה. כמו כן הורחבה ההכשרה בנושאי הדיגיטל (אתר האינטרנט של הבנק, אפליקציית הסלולר ומוצרים ושירותים חדשים) במטרה להציע ללקוחות תמיכה מלאה והיכרות עם כל שירותי הבנק. מספר ימי ההדרכה של קבוצת הבנק הסתכם בשנת 2019 ב-17,003, המהווים כ-67 משרות וכ-4 ימי הדרכה במוצע לעובד בקבוצה בשנה (בשנת 2018 - 15,215 ימים, המהווים כ-60 משרות וכ-3 ימי הדרכה במוצע לעובד בקבוצה בשנה).

מערכת יחסי העבודה

בבנק קיימים שני ועדי עובדים: ועד המנהלים ומורשי החתימה וועד הפקידים. בבנק קיימים הסכמים קיבוציים הקובעים הצמדה מסוימת של תנאי הפקידים והמנהלים ומורשי החתימה להסכמים בין הנהלת בנק לאומי לישראל (להלן - "בנק לאומי") לבין ארגון עובדי בנק לאומי. כמו כן, ממשיכים עובדי אוצר החייל להיות מיוצגים על ידי ועד אוצר החייל עד אשר יחתם הסכם קיבוצי חדש המסדיר את שילובם בהסכמי העבודה של הבנק.

בקבוצת הבנק קיימים ועדי עובדים המייצגים גם את עובדי בנק מסד ועובדי מתף.

בדצמבר 2019 נחתם בבנק הסכם קיבוצי מיוחד לשנים 2019-2022, עם ועד הפקידים וועד המנהלים ומורשי החתימה, המבוסס על ההסכם שנחתם בבנק לאומי ביולי 2019. מדובר בהסכם צופה פני עתיד המאפשר לבנק להיערך לאתגרי העתיד בעולם העבודה בכלל ובענף הבנקאות בפרט. ההסכם מאפשר קליטה של עובדים במקצועות טכנולוגיים בהסכמים ייחודיים, הגדלת מספר העובדים שיוכל הבנק לקלוט בחוזים אישיים מקצועיים ומעגן את תמיכת הוועדים במהלכי ההתייעלות הצפויים בבנק בשנים הקרובות.

בעקבות תביעה שהגיש ועד המנהלים ומורשי החתימה ב-2017, קיים סכסוך התייעלות פתוח בבית הדין האיזורי לעבודה בתל אביב. דרישתו המקורית של הוועד היתה לעצור מהלכים של שינויים ארגוניים, שהבנק מקיים עד לקיום משא ומתן בין הצדדים וכריתת הסכם קיבוצי בעניין. לאור מגעים המתקיימים בין הצדדים, הוקפאה התביעה עד תחילת חודש מרס 2020. ביום 1 במרס 2020, הוגשה לבין הדין בקשה בהסכמת הצדדים להמשך הקפאת התביעה עד 30 ביוני 2020.

בדצמבר 2019 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם ועד עובדי מתף המסיים את סכסוך העבודה עליו הוכרז בספטמבר האחרון.

מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

מדיניות תגמול לנושאי משרה בבנק

ביום 16 בפברואר 2014, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק בהתאם לסעיף 267א לחוק החברות והוראת ניהול בנקאי תקין A301 "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" (להלן - "ההוראה"). ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידי פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן - "חוק התגמול"). ביום 23 בפברואר 2017, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק מדיניות תגמול מעודכנת לנושאי המשרה בבנק לפי סעיף 267א לחוק החברות לתקופה של שלוש שנים נוספות. ביום 26 בפברואר 2020, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה בבנק לפי סעיף 267א לחוק החברות, לתקופה של שלוש שנים נוספות. לפרטים נוספים ראו דיווח מידי של הבנק מיום 21 בינואר 2020 (מס' אסמכתא: 01-008841-2020). האמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה. מדיניות התגמול החדשה לנושאי המשרה בבנק כוללת הוראות בשים לב להוראה, כפי שתוקנה מעת לעת, ולחוק התגמול.

מדיניות תגמול לעובדים

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין A301 "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" (להלן - "ההוראה"), בחודש אפריל 2017 אישר הבנק, בחלוף כשלוש שנים ממועד אישורה הקודם, מדיניות תגמול מעודכנת לכלל עובדי הבנק, לרבות עובדים מרכזיים, וכן עקרונות למדיניות תגמול קבוצתית, כאשר מדיניות התגמול לנושאי המשרה כפי שאושרה על ידי אסיפת בעלי המניות של הבנק ביום 26 בפברואר 2020, מהווה חלק ממנה. במסגרת מדיניות התגמול לעובדים נקבעו הוראות בקשר לתגמול עובדים ועובדים מרכזיים, לרבות בהתאם להוראה כפי שתוקנה מעת לעת וכן הוראות בדבר חלוקת האחריות בין הגורמים הרלוונטיים בבנק העוסקים במנגנון התגמול. כמו כן, במסגרת מדיניות התגמול הקבוצתית נקבעו עקרונות בדבר תגמול קבוע ותגמול משתנה של נושאי משרה בתאגידי נשלטים, לרבות בשים לב לעקרונות שנקבעו במדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק. לגילוי נוסף בנושא "תגמול", ראו במסמך "גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים", שעומד לעיון באינטרנט.

הסכמים מהותיים

פרט להסכמים בדרך העסקים הרגילה, ההסכמים המפורטים להלן, שנחתמו בשנת 2019 ו/או שנחתמו קודם לכן ועדיין מחייבים את הבנק, עשויים להחשב כהסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל:

1. הסכמי עבודה קיבוציים:
בבנק קיימים שני ועדים - ועד הפקידים וועד המנהלים ומורשי החתימה.
להלן תמצית ההסכמים העיקריים שנחתמו עם שני ועדי העובדים:
- הסדר קיבוצי מיום 19 בנובמבר 1975 בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי של אגודת המנהלים ומורשי החתימה של הבנק, בדבר הצמדת תנאי שכר ונילוים ותנאי עבודה, כנהוג לגבי מורשי החתימה בבנק לאומי לישראל בע"מ. ביום 12 בנובמבר 2000 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד, הקובע את חובות וזכויות העובדים, בין השאר, לעניין מדיניות שעות נוספות, חופשה שנתית, הבראה, חופשות מחלה, חופשות לידה, לימודים, פיטורין והתפטרות ופיצויי פיטורין (חוקת עבודה).
פרט להסכמים אלה נחתמים מעת לעת, בין הבנק לבין הוועד האמור, הסכמים פרטניים לגבי נושאים ספציפיים.
- הסדר קיבוצי מיום 25 באוקטובר 1974 בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי של ארגון עובדי הבנק, בדבר קבלת תשלומים נלווים, כפי שמקבלים עובדי בנק לאומי לישראל בע"מ. כמו כן קיים הסכם קיבוצי מיוחד מאותה שנה, הקובע את חובות וזכויות העובדים, בין השאר, לעניין נייחות בין תפקידים, מדיניות שעות נוספות, חופשה שנתית, הבראה, חופשות מחלה, לימודים, פיטורין והתפטרות ופיצויי פיטורין (חוקת עבודה). פרט להסכמים אלה נחתמים מעת לעת, בין הבנק לבין הוועד האמור, הסכמים פרטניים לגבי נושאים ספציפיים.
2. שיפוי ופטור לנושאי משרה בבנק ובחברות בת שלו ראה באור ג'25 לדוחות הכספיים.
3. שטרי נאמנות וערבויות בהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - הבינלאומי הנפקות, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, התקשרה בשטרי נאמנות בקשר להנפקת אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון נדחים מסדרות שונות המונפקים על ידה, על פי תשקיפים בהנפקות ציבוריות או פרטיות.
בין הבינלאומי הנפקות לבין הבנק נחתמו הסכמים לפיהם, בגין הנפקות שתמורתן מופקדת בפקדונות או בפקדונות נדחים בבנק בתנאים זהים לתנאי תעודות ההתחייבות ובחלקם בתוספת עמלה, התחייב הבנק לשאת בכל התשלומים למחזיקי תעודות ההתחייבות, לרבות החזרי קרן ותשלומי רבית.
סך השווי המשוערך של תעודות ההתחייבות שהונפקו במסגרת שטרי הנאמנות האמורים, שתמורתם הופקדה בבנק, המוחזקות בידי הציבור, נכון ליום 31 בדצמבר 2019 (כולל הפרשי הצמדה, רבית שנצברה, הוצאות הנפקה, נכיון ופרמיה), הינו 3,541 מיליון ש"ח.
4. הסדרים בנושאים הקשורים לשוק ההון - הודעה שניתנה על ידי הבנק ביום 1 באוגוסט 1984 למפקחת על הבנקים דאז על מספר מגבלות שהבנק לקח על עצמו בקשר לפעילותו בשוק ההון.
5. שעבוד נכסי הבנק למסלקות בארץ ובחו"ל ולבנקים וברוקרים זרים - ראה באור 26 לדוחות הכספיים.
6. שעבוד לטובת בנק ישראל - ראה באור 26 לדוחות הכספיים.
7. ערבות הדדית לקרן סיכוני מעו"ף ולקרן סיכונים שהוקמה על ידי הבורסה - ראה באור 25.3. ד' ו-3.25. ה'. לדוחות הכספיים.
8. הסכם מיזוג בין הבנק לבין אוצר החייל. לפרטים ראה באור 15 ה' לדוחות הכספיים.

חקיקה ויוזמות רגולטוריות

להלן, בתמצית, פירוט של הוראות דין ויוזמות רגולטוריות אשר פורסמו ו/או נכנסו לתוקף במהלך תקופת הדוח, אשר משפיעות או עשויות להשפיע באופן מהותי על פעילות הבנק. הבנק בוחן את המשמעויות הכוללות של ההוראות והיוזמות האמורות על הכנסות הבנק והוצאותיו כמו גם את המשמעויות העסקיות והתפעוליות ארוכות הטווח.

לחלק מהיוזמות יכולה להיות השפעה לרעה על הכנסות הבנק ו/או הוצאותיו. השפעה זו אינה ניתנת לכימות בשלב זה, הואיל והיא תלויה בגורמים שונים, לרבות התנהגות הלקוחות, פעילות המתחרים ושינויים רגולטוריים נוספים, וביחס להוראות המצויות בשלבים לא סופיים, לא ניתן להעריך האם תפורסמנה ומה תהייה ההוראות הסופיות שיקבעו.

בנקאות

חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019

החוק, שפורסם ביום 9 בינואר 2019, במטרה ליצור הסדרה מקיפה ואחידה של נושא שירותי התשלום ואמצעי התשלום, תוך מתן הגנה צרכנית ללקוחות, הותאם להתפתחויות הטכנולוגיות ומתבסס גם על האסדרה האירופאית בתחום. החוק מחליף את חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986, והוא חל על נותני שירותים שונים ובכללם הבנקים, חברות כרטיסי האשראי, סולקים ואפליקציות תשלומים, על אמצעי תשלום פיזיים ושאינם פיזיים, ועל מגוון שירותי תשלום, לרבות הנפקה של אמצעי תשלום, סליקה של עסקת תשלום וניהול חשבון תשלום (למשלם או למוטב), וכן שירותי תשלום במסגרת פעולות מסוימות המבוצעות בחשבונות עו"ש.

עיקרי הנושאים המוסדרים בחוק מתייחסים להוראות בענין חוזה שירותי תשלום, גילוי נאות ואיסור הטעיה, פעולת תשלום, הקפאת השימוש באמצעי תשלום, שימוש לרעה באמצעי התשלום, הרשאות לחיוב ואופן ביצוע הוראות תשלום. כמו כן נקבעו בחוק סנקציות פליליות ועיצומים כספיים בגין הפרות מסוימות של הוראותיו, ואיסור התניה על הוראותיו אלא לטובת לקוח (למעט בסעיפים מסוימים ביחס ללקוחות מסוג מסוים). החוק יחול גם על אמצעי תשלום שהונפקו לפני יום התחילה, וקובע הוראות לתיקון חוזי שירותי תשלום קיימים. מועד תחילת החוק נקבע לשנה מיום פרסומו ("המועד המקורי"), וניתנה לשר המשפטים סמכות להורות על דחיית המועד המקורי בעד שנה נוספת.

ביום 18 בפברואר 2020, נדחה מועד תחילת החוק ליום 14 באוקטובר 2020 וזאת רטרואקטיבית מיום 9 בינואר 2020 (מועד כניסתו לתוקף המקורי של החוק).

חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 57), התשע"ח-2018 והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 426 בנושא מתן מענה טלפוני אנושי מקצועי

החוק, שנכנס לתוקף ביולי 2019, מחייב תאגיד בנקאי, המספק שירות טלפוני הכולל מערכת אוטומטית לניתוב שיחות, לתת מענה אנושי מקצועי ללקוח לפחות לסוגי שירותים מסוימים (טיפול בתקלה, בירור חשבון, סיום התקשרות), וכן קובע כי משך ההמתנה לקבלת מענה אנושי מקצועי בסוגי השירותים הנ"ל לא יעלה על שש דקות מתחילת השיחה, והלקוח לא יופנה לשירות השארת הודעה, אלא אם כן בחר בכך.

ביום 12 ביוני 2019, פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 426, הקובעת כי תאגידים בנקאיים יהיו רשאים לחרוג ממשך ההמתנה שנקבע בחוק, בשיעור מהשיחות כמפורט בהוראה. כמו כן ההוראה מעגנת חובה לתת קדימות בתור לאזרח ותיק, מגדירה דרישות לניטור ובקרה ועוד.

כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון), התשע"ט-2019

הכללים, שפורסמו ביום 1 במאי 2019, מחייבים את הבנק לערוך, אחת לשנה, בדיקת כדאיות בהתאם לכללים שהוגדרו, ולצרף לקוח שהינו עסק קטן או עוסק מורשה למסלול עמלות בסיסי או מורחב, ככל שמיטיב עם הלקוח ביחס לעמלות ששילם. כמו כן, נוספו לתעריפון עמלות בגין שירותים מיוחדים ועודכנו הכללים בעניין הצגת התעריפון והצגת מידע על עמלות.

תיקונים להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 470 בעניין כרטיסי חיוב

- מנפיק בנקאי נדרש, החל מיום 1 בפברואר 2019, להעביר למתפעל הנפקה את התמורה בגין העסקאות שנעשו בכרטיס חיוב שהנפיק, בהתאם למועדים שנקבעו בהסכם הסליקה הצולבת, ללא תלות במועד החיוב של הלקוח או בזהות הסולק.
- הבנקים ומתפעלי ההנפקה נדרשים להמציא למפקח על הבנקים הסכמי תפעול חדשים (לרבות חידוש של הסכם קיים שנעשה בו שינוי מהותי) שיחתמו עד 31 בינואר 2022. בנק בעל היקף פעילות רחב נדרש לקבל את אישור המפקח להסכם החדש (דרישה זו אינה חלה על הבנק).

- נקבע הסדר לאופן יישום הוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 בעניין הצגת מידע על ידי בנק ביחס לכלל כרטיסי החיוב שברשות הלקוח, אשר התשלום בגינם נעשה בדרך של חיוב חשבון הלקוח (לרבות כרטיסים חוץ בנקאיים), וביום 3 בפברואר 2019 פורסמו תקנות הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת מידע מהמנפיק לתאגיד בנקאי), התשע"ט-2018, שתחילתן ביום 31 בינואר 2020, המסדירות את פרטי המידע שעל המנפיק להעביר לתאגיד בנקאי, מועדי העברת המידע הנ"ל ואופן העברתו.
- עודכנה והורחבה חובת מנפיק למסור ללקוח, החל מיום 31 בינואר 2020, מידע אודות עסקאות שביצע בכרטיס חיוב באמצעות ערוצי התקשורת שהוא מעמיד לרשות לקוחותיו ולכלל הפחות באתר האינטרנט שלו ובאפליקציה בסלולר.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 359A - מיקור חוץ

ההוראה, שתחילתה ביום 31 במרס 2020 (עם אפשרות לאימוץ מוקדם), קובעת עקרונות להעברה למיקור חוץ, על בסיס מתמשך, של פעילויות מהותיות הכלולות ברשימת עיסוקיו של התאגיד הבנקאי לפי חוק הבנקאות (רישוי), תוך צמצום החשיפה לסיכונים פוטנציאליים. ההוראה קובעת את חובות הדירקטוריון, ההנהלה והביקורת הפנימית בנושא, ומחייבת, בין היתר, ביצוע בדיקת נאותות לנותן השירות, הסדרת מיקור החוץ בחוזה כתוב, גיבוש תכנית מקיפה לניהול סיכונים מיקור חוץ ותכנית המשכיות עסקית. ההוראה אוסרת על העברה למיקור חוץ של תפקידי הדירקטוריון וההנהלה הבכירה, וקובעת תנאים להעברה למיקור חוץ של החלטות המחייבות הפעלת שיקול דעת בנושאים שונים, ובכללם פתיחת חשבון ללקוח או סגירתו, ופעילות חיתום בהלוואות. כן נקבעו בהוראה תנאים למיקור חוץ של פנייה יזומה למשקי בית לצורך הפנייתם לקבלת אשראי, והורחבה האפשרות של תאגידים בנקאיים להתקשר עם מתווכים.

הקוד הגלובלי-FX Global Code

בדצמבר 2019 פרסם בנק ישראל תרגום של הקוד הגלובלי למסחר במט"ח (FX Global Code) שאימצו בנקים מובילים בעולם במהלך שנת 2017, במטרה לספק מערכת משותפת של קווים מנחים לקידום היושרה והתפקוד האפקטיבי של הפעילות בשוק המט"ח. הקוד מתווה עקרונות לפרקטיקה מיטבית במסחר במטבע חוץ וכולל שישה עקרונות מובילים - אתיקה, ממשל, ביצוע, שיתוף מידע, ניהול סיכונים וציות ותהליכי אישור וסליקה. בנק ישראל הצהיר על מחויבותו לקוד הגלובלי וכצעד מקדים לאימוץ הנחיות בנושא, דרש מהמערכת הבנקאית לבצע ולהעביר אליו סקר פערים מפורט בין הפרקטיקה הנהוגה בפועל בכל בנק לבין הפרקטיקה המומלצת בקוד הגלובלי.

אשראי ובטוחות

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018

החוק, שנכנס לתוקפו ביום 15 בספטמבר 2019, מהווה רפורמה בדיני חדלות הפירעון של יחידים ותאגידים, ומטרתו המרכזית היא שיקומו הכלכלי של החייב. החוק מטיל על נושים מובטחים, והבנק בכללם, הגבלות שונות, לרבות ביחס למימוש בטוחות לאשראי שניתן טרם לתחילתו. כך, לדוגמה, הוגבלה גביית חוב המובטח בשעבוד צף רק עד ל-75% מתמורת מימוש הנכסים המשועבדים, ואילו יתרת החוב תפרע כחוב בלתי מובטח; צומצמה היכולת להיפרע מהשעבוד בגין רבית הפיגורים, ולאחר צו חדלות פירעון רבית פיגורים שנצברה לטובת נושה מובטח לא תיחשב לחוב מובטח ותפרע רק לאחר פירעון חובם של הנושים הרגילים, ואילו נושה רגיל לא יוכל כלל להיפרע את רבית הפיגורים; צומצמה ההכרה בדיון קדימה והוגדל חלקם של הנושים הכלליים בקופת הנשייה; אומץ מבחן נוסף לצורך הגדרת חדלות פירעון - המבחן התזרימי, כך שחדל פירעון הוא גם מי שאינו יכול לשלם את חובותיו במועדם; בית המשפט, (ולא האופן בו פתח נושה או החייב בהליך, כפי שהיה בעבר) הוא שיכריע האם ינקטו הליכי שיקום או הליכי פירוק ביחס לתאגיד שהוגשה נגדו בקשה לפתיחת הליכים; הקלה ופישוט של תהליכי חדלות פירעון והפטר ליחידים, ועוד.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 - מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים

תיקון להוראה, שפורסם ביום 27 באוקטובר 2019, מהדק את מגבלת לווה וקבוצת לווים עבור לווים וקבוצות לווים העוסקים בפעילות ספקולטיבית, שאינם לווים מפוקחים, וקובע מגבלה אחידה לגבי לווה בודד העוסק בפעילות ספקולטיבית ולגבי לווים העוסקים בפעילות ספקולטיבית המשתייכים לאותה קבוצת לווים, לפיה החבות נטו שלהם לא תעלה על שיעור של 10% מהון התאגיד הבנקאי. מועד התחילה לעמידה במגבלה החדשה הינו 1 ביולי 2020, אולם תאגיד בנקאי שביום פרסום התיקון עמד במגבלה החדשה, לא יחרוג ממנה, ותאגיד בנקאי שביום פרסום התיקון חרג מהמגבלה החדשה נדרש לצמצם את החריגה בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 1 ביולי 2020.

הגברת התחרותיות

חוק נתוני אשראי, התשע"ז-2016

החוק, שנכנס לתוקפו ביום 12 באפריל 2019, במטרה להגביר את התחרות בשוק האשראי הקמעונאי, מסדיר איסוף נתוני אשראי ממקורות מידע הקבועים בו, ובכללם תאגידים בנקאים, חברות כרטיסי אשראי ורשויות שיפוטיות, שמירתם במאגר המנוהל על ידי בנק ישראל, והעברתם ללשכות אשראי מורשות, בין היתר לשם מסירתם לנתוני אשראי, לרבות תאגידים בנקאיים, לבחינת מתן אשראי ללקוחות ו/או הבטחת תנאי עסקת אשראי, בכפוף להסכמת הלקוח ו/או יידועו, בהתאם לסוג המידע המבוקש.

החוק מסדיר את זכותו של לקוח לקבלת דו"ח ריכוז נתונים הקיימים אודותיו במאגר, להיגרע מהמאגר או למנוע מסירת נתוני אשראי מסוימים אודותיו, וכן כולל סנקציות פליליות ועיצומים כספיים בגין הפרת חלק מהוראותיו.

חוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות (תיקון מס' 5), התשע"ז-2017

התיקון, שנכנס לתוקף ביום 25 לאוגוסט 2019, שינה את שם החוק ל"חוק אשראי הוגן, התשנ"ג-1993", החיל גם על הגופים המוסדיים, לרבות הבנקים, את כלל הוראות החוק, לרבות ביחס לתהליך מתן האשראי וגבייתו, קבע תקרות ביחס לעלות האשראי ולרביית על אשראי בפיגור, וכן סנקציות פליליות ומנהליות בגין הפרות שונות. החוק חל על יחידים בלבד (לשר המשפטים סמכות להרחיב את התחולה גם לתאגידים מסוג שייקבע), ועל חוזים שנכרתו מיום תחילתו ואילך.

תקנות הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות, התשע"ח-2018, אשר נכנסו לתוקפן באותו המועד, החרגו מתחולת החוק סוגי עסקאות אשראי וכן סוגי וסכומי הוצאות שנדרשות לשם העמדת הלוואה, אשר לא יכללו בחישוב העלות הממשית של האשראי.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 449 - פישוט הסכמים ללקוח

ההוראה, שנכנסה לתוקף ביום 25 לאוגוסט 2019, היא חלק מיישום דרישות חוק אשראי הוגן הנזכר לעיל, ביחס להסכמים בנקאיים. ההוראה קובעת כי על התאגיד הבנקאי להציג בפני הלקוח, באופן מרוכז ותמציתי בדף הראשון להסכם אשראי, את הפרטים והתנאים המשתנים והמהותיים להתקשרות הספציפית.

תיקון מס' 27 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) בעניין מעבר של לקוח בין תאגידים בנקאיים

התיקון, שפורסם ביום 22 במרס 2018, כחלק מחוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2019), התשע"ח-2018, מחייב את הבנקים לאפשר העברת פעילות פיננסית של לקוח מהבנק בו היא מתנהלת ("הבנק המקורי") לבנק אחר ("הבנק הקולט"), באופן מקוון, נוח, אמין ומאובטח, ובלא גביית תשלום מהלקוח בעד הליך זה, בתוך 7 ימי עסקים מהמועד שבו קיבל הבנק המקורי הודעה על אישור בקשת הלקוח בידי הבנק הקולט.

הנגיד, בהסכמת שר האוצר, רשאי לקבוע כי הוראות אלה לא יחולו על בנקים מסוימים (בנק בעל היקף פעילות קטן - ששווי נכסיו אינו עולה על 5% משווי הנכסים של כלל הבנקים, או בנק מקוון), או לקבוע שההוראות יחולו בתום תקופה שיקבע הנגיד או שיחולו עליהם רק כבנק קולט או כבנק מקורי.

תחילתו של התיקון שלוש שנים מיום פרסומו, עם אפשרות דחייה בשתי תקופות נוספות של חצי שנה כל אחת. במהלך החודשים ספטמבר ואוקטובר 2019 פנה איגוד הבנקים לשר האוצר ולנגיד בנק ישראל, בבקשה להפעיל את סמכותם לדחיית מועד תחילתו של החוק.

ביום 16 בדצמבר 2019 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 448 - העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים באופן מקוון, המפרטת את הכללים שעל הבנק המקורי והבנק הקולט ליישם במסגרת הטיפול בבקשתו של הלקוח לנייד חשבונו.

ביום 17 בדצמבר 2019 פורסמו כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים), התש"ף-2019, הקובעים את סוגי החשבונות וסוגי הפעילויות הפיננסיות עליהם יחול התיקון האמור.

ביום 14 בפברואר 2019 ניתנה החלטת הממונה על התחרות בעניין תיקון החלטת הפטור שניתן ביום 20 בספטמבר 2018, ולפיה הפטור מאישור הסדר כובל בין מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן - "מס"ב"), בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ והבנק, יחול גם על פעילותה של מס"ב בהקמת מערכת לנייד חשבונות בנק.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 368 - יישום תקן של בנקאות פתוחה בישראל

בהתאם להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017, על תאגיד בנקאי לאפשר לנותן שירות השוואת עלויות לצפות במידע פיננסי של לקוח הנמצא בידי התאגיד הבנקאי, לבקשת הלקוח. במקביל לתהליך גיבוש החקיקה הנדרשת על מנת לאפשר זאת, פרסם בנק ישראל את ההוראה ביום 24 בפברואר 2020, לאור החשיבות הרבה שהוא רואה ביישום הבנקאות הפתוחה ובפוטנציאל ההשפעה שלה על השירותים הפיננסיים והדרך בה הלקוחות צורכים אותם, וזאת לצד חשיפת כלל השחקנים במערכת

והלוקחות לסיכונים רבים יותר. ההוראה חלה על בנקים וחברות כרטיסי אשראי, והתשתית של הבנקאות הפתוחה תפתח לצדדים שלישיים אחרים כשתושלם חקיקה בנושא זה ותוחל עליהם רגולציה.

ההוראה כוללת הוראות בנושאי ממשל תאגידי, אופן קבלת הסכמת הלקוח כמקור מידע או כמנהל חשבון תשלום, כללים לרמת שירות, עקרונות לניהול סיכונים אבטחת מידע והגנת הסייבר, החובות החלות על בנקים וחברות כרטיסי אשראי שיבחרו לתת שירותים של צרכן מידע או של יוזם תשלומים, אופן הטיפול בפניות לקוחות והדיווחים הנדרשים לפיקוח.

תחילת ההוראה ביום 31 בדצמבר 2020, למעט לעניין מסירת מידע אודות כרטיסי חיוב, מתן הוראת תשלום חד פעמי בשקלים ומתן מידע אודות סטטוס הוראת תשלום כאמור שתחילתם ביום 1 ביולי 2021, ולעניין מסירת מידע אודות חסכונות ופיקדונות, אשראי וניירות ערך שתחילתם ביום 31 בדצמבר 2021.

חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 21), התשע"ט-2019

התיקון, שפורסם ביום 10 בינואר 2019, שינה את שם החוק ל"חוק התחרות הכלכלית", הרחיב את אחריותם של נושאי משרה בתאגיד ואת הגדרת "בעל מונפולין", באופן שבעל מונפולין יהיה גם מי שמרכז בידיו כוח שוק משמעותי וזאת אף אם הוא אינו מחזיק בנתח שוק הגבוה מ-50%, העלה את תקרת העיצום הכספי שניתן להטיל על תאגיד שהפר את הוראות החוק, והחמיר את הענישה הפלילית המרבית בגין עבירות הסדר כובל. בעקבות התיקון, פנה הפיקוח על הבנקים במכתב לתאגידי הבנקאיים בדרישה לניהול הסיכונים הנובעים מהרחבת הגדרת "בעל מונפולין" כאמור, ובכלל זה לוודא קיום מסגרת ניהולית אשר תרכז את פעולות הבנק לזיהוי, ניטור, בקרה וניהול הסיכונים הנובעים מהתיקון, לוודא קיום ידע מתאים בדיני התחרות בבנק, לעדכן ולהטמיע מדיניות ונהלי עבודה המבטיחים העדר ניצול לרעה של כוח שוק משמעותי, ולקיים דיונים בנושא בהנהלת הבנק ובדירקטוריון בתדירות שיקבע הבנק.

שוק ההון

תנאי היתר כללי לפי סעיף 49א לחוק ניירות ערך

רשות ניירות ערך פרסמה תנאי היתר כללי לפי סעיף 49א לחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, שבהתקיימם רשאי יו"ר רשות ניירות ערך להתיר לאדם להציע שירותי מסחר בניירות ערך באמצעות מערכת למסחר בניירות ערך המנוהלת בידי בורסה מחוץ לישראל, אם מצא שאין בכך כדי לפגוע בענייניו של ציבור המשקיעים בישראל.

ההיתר יינתן על סמך הצהרת מבקש ההיתר, כי הינו עומד בתנאים הרלוונטיים לקבלת היתר להציע את השירותים האמורים. האיסור לפעול ללא היתר, נכנס לתוקף ביום 30 ביולי 2019. עם זאת, גורם שהגיש בקשה לקבלת היתר עד ליום 30 במאי 2019 יכול להמשיך לפעול עד לקבלת החלטה בבקשה שהגיש.

הבנק פנה לרשות ניירות ערך טרם המועד האמור לעיל בבקשה לקבלת היתר כאמור. טרם התקבל ההיתר המבוקש.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 332- רכישה עצמית על ידי תאגידי בנקאיים

התיקון, שפורסם ביום 28 בפברואר 2019, מבטל את האיסור על רכישה עצמית של ניירות ערך שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי, קובע את התנאים בהם יוכלו תאגידי בנקאיים לבצע רכישה עצמית, וכן מעדכן את המגבלות החלות על מתן מימון בביטחון ניירות ערך שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי.

תושבי חוץ

תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019

התקנות שפורסמו ביום 6 בפברואר 2019, מאמצות את התקן הבינלאומי לחילופי מידע ("תקן CRS"), ומחייבות מוסדות פיננסיים, ובנקים בכללם, לבצע בדיקת נאותות לחשבונות פיננסיים של יחידים וישויות, לסווג חשבונות של תושבי מדינה זרה לפי דיני המס באותן מדינות, ולהעביר את המידע הנדרש לרשות המיסים הישראלית, לצורך העברתו למדינת תושבות המס של בעל החשבון, שהיא מדינה עמה כרתה מדינת ישראל הסכם לחילופי מידע.

איסור הלבנת הון

חוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח-2018

החוק מטיל, בין היתר, הגבלות על ביצוע עסקאות במזומן ועל פירעון שיקים, קובע עיצומים כספיים וקנסות בגין הפרות שונות של הוראותיו, וכן עבירה פלילית של מעשה מרמה שבוצע בניסיון להתחמק מהאיסורים הקבועים בו. החוק נכנס לתוקפו ביום 1 בינואר 2019, למעט האיסורים שנקבעו על פירעון שיקים והעיצומים הכספיים בגין הפרתם, אשר נכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2019.

הליכים משפטיים

בבאור 25' לדוחות הכספיים מתוארות תביעות מהותיות אשר תלויות ועומדות נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו.

דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

להלן הדירוג של הבנק על ידי חברות דירוג בישראל וחברת דירוג בינלאומית:

- ביום 26 ביוני 2019, העלתה חברת "מידרוג" את הערכת האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק ל-aa2.il. אופק יציב, את הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק לדירוג Aaa.il אופק יציב, את כתבי ההתחייבות הנדחים לדירוג Aa1.il אופק יציב, את שטרי ההון הנדחים לדירוג Aa2.il (hyb) אופק יציב ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים לדירוג Aa3.il (hyb) אופק יציב. פקדונות הבנק לזמן קצר נותרו בדירוג P-1.il.
- ביום 11 ביולי 2019, העלתה חברת S&P מעלות את דירוג המנפיק של הבנק ל-iiAAA/Stable ואת כתבי ההתחייבות הנדחים לדירוג iiAA+ ואישררה את דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג iiAA.
- ביום 19 בדצמבר 2019, העלתה חברת הדירוג הבינלאומית Moody's את דירוג פקדונות הבנק במט"ח ובמטבע מקומי לטווח ארוך ל-A2 ואת פקדונות הבנק לזמן קצר ל-Prime-1 ושינתה את תחזית הדירוג ל"יציב".

מגזרי הפעילות הפיקוחיים - פרטים נוספים

לתיאור של מגזרי הפעילות ראה באור 28 לדוחות הכספיים ופרק מגזרי פעילות בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

מבנה התחרות במגזרי הפעילות ושינויים החלים בהם

מגזר העסקים הגדולים

- מרבית הלקוחות העסקיים בישראל מנהלים חשבונות במספר בנקים ולעיתים קרובות, בכל הבנקים הגדולים הפועלים בישראל, וכן בבנקים זרים.
- רמת התחרות במערכת הבנקאית על לקוחות איכותיים במגזר העסקים הגדולים הינה גבוהה מאוד. התחרות מתבטאת ברמת השירות ובמהירות התגובה, ברמת המחירים והעמלות ובתנאים להעמדת מימון. קבוצת הבנק מתמודדת מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים בעלי נציגויות בישראל. הבנקים מתחרים ביניהם ביכולת להגיב במהירות וביעילות לצרכים המשתנים של כל לקוח, באיכות השירותים וכח האדם המקצועי ובפיתוח מוצרים בנקאיים מתוחכמים וחדשניים.
- התרחבות השוק החוץ-בנקאי בישראל כתחליף לאשראי בנקאי כמפורט לעיל, לרבות אשראי שמעניקים גופים מוסדיים וחברות ביטוח, ותהליכי הגלובליזציה והליברליזציה אפשרו ללקוחות מגזר העסקים הגדולים נגישות לגיוסי הון בשוקי ההון בארץ ובחו"ל, וזמינות לקבלת אשראי ושירותים בנקאיים מבנקים וגופים פיננסיים בחו"ל.

מגזר הבנקאות הפרטית

- הפעילות במגזר הבנקאות הפרטית המתאפיין ברמת תחרות גבוהה, הינה נדבך מרכזי באסטרטגיה של הקבוצה. הקבוצה מתחרה במגזר זה מול כל הבנקים הישראליים וכן מול נציגויות של בנקים ובתי השקעות זרים בישראל, גופים מוסדיים, ברוקרים פרטיים והשקעות בשווקים זרים.
- על רקע זה, ולנוכח רמת סיכון האשראי הנמוכה יחסית הגלומה בפעילות במגזר הבנקאות הפרטית, התחרות על לקוחות אלו חריפה ודינאמית מאוד. תחרות זו באה לידי ביטוי בהקצאת משאבים ניכרת להעלאת רמת השירות והייעוץ ללקוחות הבנקאות הפרטית, בהכשרה מקצועית לעובדים, בהרחבה מתמדת של סל המוצרים, בשדרוג של המערכות הטכנולוגיות תומכות ההחלטה, בהטבות בתנאי ניהול חשבון, בשחיקה ברמות המחירים והעמלות, במבצעי פרסום רבים ודגש על שירות אישי ויצירת מעטפת שירות מותאמת ללקוח.
- בפלח העליון של מגזר הבנקאות הפרטית, וכן בפעילותה בקרב תושבי חוץ, מתמודדת הקבוצה בשוק הבנקאות הפרטית הגלובלי, המתאפיין ברמת תחרותיות גבוהה במיוחד. באופן ספציפי, מתחרה הקבוצה במגזר זה מול הבנקים הישראליים ומול בנקים וגופים אחרים המתמחים בבנקאות פרטית לאוכלוסייה הזרה ומול בתי ההשקעות הבינלאומיים.
- על מנת לשפר את היערכות הקבוצה בטיפול בפלח העליון של הבנקאות הפרטית, ערך הבנק מהלך להפיכת סינפי יובנק למרכזי פלטינום אשר מטפלים בלקוחות האמורים במודל שירות אשר מותאם באופן ייחודי לאופי פעילותם של הלקוחות ולצרכיהם.
- הבנק והקבוצה פועלים תדיר לשיפור תהליכים ולהכנסת שיפורים טכנולוגיים במטרה לשפר את רמת השירות ולהרחיב את סל המוצרים, כולל שידרוג ופיתוח השירותים הניתנים באינטרנט ובסלולר, לרבות פיתוח שירותי שוק הון מתקדמים.

מגזר העסקים הבינוניים

- התחרות על לקוחות מגזר העסקים הבינוניים במערכת הבנקאית הולכת וגוברת. התחרות מתבטאת ברמת השירות ובמהירות התגובה, ברמת המחירים והעמלות ובתנאים להעמדת מימון. קבוצת הבנק מתמודדת בעיקר מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים בעלי נציגויות בישראל. הבנקים מתחרים ביניהם ביכולת להגיב במהירות וביעילות לצרכים המשתנים של כל לקוח, באיכות השירותים וכח האדם המקצועי ובפיתוח מוצרים בנקאיים מתוחכמים וחדשניים. בנוסף לכך, קיימת תחרות מצד גופים חוץ בנקאיים, כגון חברות הביטוח, חברות למימון והאפשרות לגיוסי ההון בשווקים בארץ ובחו"ל.
- מרבית הלקוחות במגזר העסקים הבינוניים בישראל מנהלים חשבונות במספר בנקים, מה שמגביר את התחרותיות על לקוחות אלה. גם דרישות הון וגולטוריות, המגבילות את הבנקים בפעילותם מול לקוחות עסקיים גדולים והחמרתן בשנים האחרונות, מובילות את המערכת הבנקאית להתמקד בלקוחות אלו, בעיקר בתחום ה-Middle Market.
- הבנק מנצל יתרון תחרותי שקיים במסגרת פעילות הקבוצה ומציע ללקוחות להנות משירותי הפקטורינג ומימון במסגרת הקרן לעסקים קטנים ובינוניים.
- גם בפעילות הפאסיבה קיימת תחרות על לקוחות מגזר ה-Middle Market, הן מול בנקים והן מול גופים חוץ-בנקאיים המתמחים בשוקי ההון והכספים (לרבות חברות הביטוח, בתי ההשקעות וכיו"ב).

מגזר משקי הבית

- רמת התחרות על מגזר משקי הבית, נמצאת במגמת עלייה מתמדת בשנים האחרונות - הן במערכת הבנקאית והן מול גופים חוץ בנקאיים. כחלק מההתמודדות על נתח השוק, מתבצעים בקבוצה שינויים נדרשים, לרבות התאמת ההיערכות בתחומים הבאים:
- שימת דגש על פיתוח השירותים הישירים של הקבוצה; הבינלאומי און ליין, אפליקציות מתקדמות בסלולר, מכשירים לשירות עצמי ועוד.
 - פעילות שיווקית רחבה, המושתתת על מערכות מיכוניות תומכות.
 - התאמות במערך הסינוף בהתאם להתפתחויות באוכלוסיות היעד של הקבוצה ועל פי אזורי פוטנציאל.
 - חיזוק הקשר האישי ומערכת היחסים עם הלקוח.
 - במקביל, ממשיכה הקבוצה להתמקד באוכלוסיות מטרה ספציפיות בקרב מגזר משקי הבית, כמו עובדי מערכת הבטחון וגמלאיה, אוכלוסיית המורים, בעלי מקצועות חופשיים, עובדי חברות גדולות, מגזר הלקוחות החרדי ועוד. מיזוג פעילות אוצר החייל אל תוך הבנק, החל משנת 2019, תורם רבות לשיפור והרחבת השירות הניתן לעובדי מערכת הביטחון וגמלאיה.
 - שיפור מעמדה של הקבוצה במגזר משקי הבית ימשיך להוות נדבך מרכזי באסטרטגיה העסקית של הקבוצה. אסטרטגיה זו נועדה לבזר את תמהיל ההכנסות של הקבוצה, כמו גם ליצור מאגר לקוחות, ממנו תצמח עתודת לקוחות הבנקאות הפרטית בעתיד. הבנק שואף לשימור והגדלת פעילות הקבוצה בקרב לקוחות קיימים, לרבות לקוחות דואליים, שחלק מפעילותם הפיננסית מתנהלת בבנקים אחרים. כמו כן, ממשיכה הקבוצה בגיוס של לקוחות חדשים מקרב אוכלוסיית המטרה של הקבוצה, כל בנק בתחום התמחותו, ובצעדים ליעול ושיפור התשתיות הקמעונאיות.
- התהליכים הבאים מתבצעים ו/או מתוכננים להתבצע במהלך העסקים לשם מימוש אסטרטגיה זו:
- חיזוק התפיסה ממוקדת הלקוח, תוך התאמת הצעות הערך, המוצרים, רמת השירות וערוצי ההפצה להעדפות ולצרכים הפיננסיים של כל לקוח.
 - ניהול מושכל של הרשת הקמעונאית בתפיסה רב-ערוצית, המתבססת הן על מערך סניפי בפריסה הולמת, והן על הרחבה מתמדת של שירותי הבנקאות הישירה, לרבות מכשירים אוטומטיים מתקדמים, אתר האינטרנט והאפליקציות הסלולריות שנמצאות בתהליך מתמיד של הרחבת השירותים הבנקאיים הכלולים בהן כדוגמת פיבי - הבנקאית הווירטואלית, זיהוי ביומטרי, הרחבת שירות נתונים בקליק המאפשר ללקוח קבלת מידע ללא צורך בתהליך הזדהות, משלוח הודעות אישיות ללקוחות, התכתבות עם בנקאי בדואר אלקטרוני/מסרונים באתר או באפליקציה, וכיוצ"ב.
 - ייזום שיטתי מבוסס מאגרי נתונים כלפי לקוחות בכל תחומי הפעילות, לרבות שירותי ניהול חשבון, פעילות השקעות וייעוץ, אשראי צרכני ומשכנתאות.
 - שימור המובילות והיתרון התחרותי בתחום החיסכון וההשקעות.
 - פיתוח פעילות המשכנתאות כמוצר קמעונאי משלים.

מגזר העסקים הקטנים והזעירים

- התחרות על מגזר העסקים הקטנים והזעירים נמצאת במגמת התחזקות בשנים האחרונות. הקבוצה מתחרה במגזר העסקים הקטנים והזעירים מול כל הבנקים בישראל, ובעיקר מול ארבעת הבנקים הגדולים. עם זאת, בשנים האחרונות גוברת התחרות גם מצד הבנקים הקטנים המרחיבים את פעילותם מול המגזר. כמו כן, קיימת תחרות מצד גופים פיננסיים שונים, ובהם חברות כרטיסי האשראי, חברות ליסינג וחברות ביטוח. גורם נוסף התורם להגברת התחרות במגזר זה, הינו קיומן של קרנות ממשלתיות יעודיות למתן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים.

שיפורים טכנולוגיים וחדשנות

מערך טכנולוגיות המידע של הבנק מתפעל ומתחזק את התוכנה והחומרה של מערכות הליבה והדיגיטל של השרתים המרכזיים והמבוזרים ושל תחנות הקצה, את רשת התקשורת והטלפוניה וכן את כל הציוד הייעודי והנלווה הקשור לטכנולוגיית המידע בסניפים וביחידות המטה של חברות הקבוצה.

תכנית אסטרטגיית המחשוב

כחלק מההערכות לשינויים הצפויים בעולם הבנקאות, הכוללים אסדרה מעודדת תחרות ובנקאות פתוחה, כניסתן של חברות "ביגטק" ופינטק לפעילות פיננסית בישראל, צורך בשיפור מתמיד של השרות והחוויה הדיגיטלית ללקוח והתייעלות תפעולית, אישר דירקטוריון הבנק בתחילת שנת 2019 תכנית אסטרטגית רב שנתית למערך המחשוב והטכנולוגיה הכוללת מענה לאתגרים אלו. התכנית מבוססת על אימוץ טכנולוגיות מודרניות, קיצור ה-Time To Market, הפחתת עלויות, מיקוד הפעילות של מחשב ה-MainFrame, האצת תהליכים דיגיטליים, האצת מכירות, שיפור חווית הלקוח, חיזוק ההגנה בסייבר ואבטחת המידע.

להלן הנושאים העיקריים בתחום התשתית הטכנולוגית בשנת 2019:

חיזוק יכולות דיגיטליות בפעילות בשוק ההון

- Smartrade - פיתוח יכולת בניית אסטרטגיות מסחר באתר הבנק ובאפליקציה ויכולת מימושה באופן אוטומטי.
- Advise me - מיכון וייעול תהליכי הייעוץ ללקוחות פעילים בשוק ההון ופישוט תהליכי ביצוע המלצות תהליך הייעוץ.
- הצטרפות דיגיטלית לשירותי ייעוץ בשוק ההון (on boarding) - תהליך דיגיטלי פשוט וחוויתי להצטרפות לשירותי הייעוץ בשוק ההון.
- אתר שוק ההון החדש (אתר ואפליקציה) - אתר מידע ומסחר חדשני בשוק ההון הכולל תצוגות דינמיות וכלים תומכי החלטה מהמתקדמים בארץ ובעולם.

שיפור השירות ללקוח

- החלפת מערך ATM - הוספה ושדרוג מכשירי סניפומטים ועמדות לקוח בפריסה ארצית ויישום ממשק חדשני ומתקדם.
- התכתבות עם בנקאי - העברת הודעות ובקשות אל הבנקאי האישי בכל הערוצים ובכל עת.
- תיאום פגישה בסניף מערוצי הדיגיטל - יכולת לקבוע פגישה עם בנקאי בסניף מערוצי הדיגיטל.
- משכנתאות באתר הבנק - שרות חדש המאפשר ללקוח להתעדכן באופן רציף בסטטוס המשכנתאות וההלוואות שברשותו.

סניף רב מותגי

ניהול פעילות הלקוח של כל אחד ממותגי הקבוצה בסניף הבנק, תוך שימור על מאפייני המותג המקורי של חשבון הלקוח.

בנקאות פתוחה וחדשנות

- בנקאות פתוחה (API) - החצנת שירותים ללקוחות עסקיים המעוניינים בהתקשרות מבוססת API ישירות או דרך ספקי שירותי ניהול עסקי.
- אוטומציית תהליכים מבוססי רובוטים (RPA) - שילוב רובוטים בתהליכים עסקיים ותפעוליים לשיפור השירות ללקוחות ולהתייעלות.

אבטחת מידע

- Mobile Approve - אפשרות כניסה לאתר הפעולות באמצעות הזדהות חזקה באפליקציית המובייל.

העשייה הרבה בתחום במהלך שנת 2019, באה לידי ביטוי בחוות הדעת של לקוחות הבנק, כפי שהצטיירו בסקרי שביעות הרצון של בנק ישראל: בקרב עסקים קטנים נמצא כי הבנק נמצא במקום הראשון בשביעות הרצון מהאפליקציה ומאתר האינטרנט.

נספחים

268	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד
272	נספח 2 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי
273	נספח 3 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב רבעוני
274	נספח 4 - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
275	נספח 5 - מאזן מאוחד - מידע רב רבעוני

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית

א. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - נכסים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		
שיעור הכנסה	הכנסות רבית	יתרה ממוצעת (1) במיליוני ש"ח	שיעור הכנסה	הכנסות רבית	יתרה ממוצעת (1) במיליוני ש"ח	שיעור הכנסה	הכנסות רבית	יתרה ממוצעת (1) במיליוני ש"ח
%-ב			%-ב			%-ב		
3.47	2,531	72,904	3.59	2,764	77,088	3.49	2,797	80,171
3.47	2,531	72,904	3.59	2,764	77,088	3.49	2,797	80,171
-	-	639	0.61	4	661	0.30	2	675
-	-	639	0.61	4	661	0.30	2	675
0.57	13	2,284	0.58	14	2,419	1.00	23	2,291
0.83	1	120	-	-	14	-	-	4
0.58	14	2,404	0.58	14	2,433	1.00	23	2,295
0.10	26	24,964	0.12	32	27,783	0.25	68	26,722
0.10	26	24,964	0.12	32	27,783	0.25	68	26,722
0.14	1	694	0.13	1	760	0.23	1	429
0.14	1	694	0.13	1	760	0.23	1	429
1.05	126	11,961	1.69	182	10,741	1.82	193	10,592
-	-	45	-	-	-	-	-	-
1.05	126	12,006	1.69	182	10,741	1.82	193	10,592
0.63	5	788	0.93	4	428	0.46	1	218
0.63	5	788	0.93	4	428	0.46	1	218
0.90	1	111	-	-	-	-	-	-
0.90	1	111	-	-	-	-	-	-
2.36	2,704	114,510	2.50	3,001	119,894	2.55	3,085	121,102
		2,501			2,641			2,762
		12,251			12,757			12,396
		129,262			135,292			136,260
0.72	2	276	-	-	14	-	-	4

נכסים נושאי רבית

אשראי לציבור⁽²⁾⁽⁵⁾

- בישראל

סך הכל

אשראי לממשלה

- בישראל

סך הכל

פקדונות בבנקים

- בישראל

- מחוץ לישראל

סך הכל

פקדונות בבנקים מרכזיים

- בישראל

סך הכל

ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי
מכר חוזר

- בישראל

סך הכל

אגרות חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה⁽³⁾

- בישראל

- מחוץ לישראל

סך הכל

אגרות חוב למסחר

- בישראל

סך הכל

נכסים המוחזקים למכירה

- מחוץ לישראל

סך הכל

סך כל הנכסים נושאי רבית

חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים רבית

נכסים אחרים שאינם נושאים רבית⁽⁴⁾

סך כל הנכסים

סך הנכסים נושאי רבית המיוחסים לפעילויות

מחוץ לישראל

הערות לטבלה ראה עמוד 271.

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ג. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - התחייבויות והון

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		
שיעור הוצאה (1)	יתרה ממוצעת רבית (1)	במיליוני ש"ח	שיעור הוצאה (1)	יתרה ממוצעת רבית (1)	במיליוני ש"ח	שיעור הוצאה (1)	יתרה ממוצעת רבית (1)	במיליוני ש"ח
%-ב			%-ב			%-ב		
0.01	2	17,633	0.02	4	17,412	0.13	24	18,981
0.49	220	44,571	0.68	316	46,429	0.75	342	45,698
0.36	222	62,204	0.50	320	63,841	0.57	366	64,679
1.96	5	255	1.65	4	242	1.72	4	233
1.96	5	255	1.65	4	242	1.72	4	233
0.51	5	988	0.39	4	1,023	0.38	4	1,042
0.51	5	988	0.39	4	1,023	0.38	4	1,042
3.08	165	5,356	3.61	184	5,094	2.66	106	3,980
3.08	165	5,356	3.61	184	5,094	2.66	106	3,980
1.87	5	267	1.08	3	277	1.49	3	202
1.87	5	267	1.08	3	277	1.49	3	202
0.58	402	69,070	0.73	515	70,477	0.69	483	70,136
		45,307			49,507			50,142
		2,501			2,641			2,638
		4,197			4,434			4,661
		121,075			127,059			127,577
		8,187			8,233			8,683
		129,262			135,292			136,260
1.78			1.77			1.86		
2.01	2,300	114,234	2.07	2,486	119,880	2.15	2,602	121,098
0.72	2	276	-	-	14	-	-	4
2.01	2,302	114,510	2.07	2,486	119,894	2.15	2,602	121,102
-	-	-	-	-	-	-	-	-

הערות לטבלה ראה עמוד 271.

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ג. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי רבית המיוחסים לפעילות בישראל

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		
שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת (1) (הוצאות) רבית	במיליוני ש"ח	שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת (1) (הוצאות) רבית	במיליוני ש"ח	שיעור הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת (1) (הוצאות) רבית	במיליוני ש"ח
%-ב			%-ב			%-ב		
2.35	2,127	90,403	2.36	2,266	96,190	2.48	2,442	98,352
(0.19)	(96)	50,821	(0.21)	(110)	53,051	(0.30)	(159)	53,096
2.16			2.15			2.18		
3.01	348	11,563	3.98	427	10,717	3.16	336	10,623
(2.31)	(244)	10,551	(2.99)	(299)	10,013	(2.06)	(179)	8,677
0.70			0.99			1.10		
1.85	227	12,268	2.37	308	12,973	2.53	307	12,123
(0.81)	(62)	7,698	(1.43)	(106)	7,413	(1.73)	(145)	8,363
1.04			0.94			0.80		
2.36	2,702	114,234	2.50	3,001	119,880	2.55	3,085	121,098
(0.58)	(402)	69,070	(0.73)	(515)	70,477	(0.69)	(483)	70,136
1.78			1.77			1.86		

הערות לטבלה ראה עמוד 271.

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ד. ניתוח השינויים בהכנסות רבית ובהוצאות רבית

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 בהשוואה לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בהשוואה לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		
גידול (קטון) בגלל שינוי			גידול (קטון) בגלל שינוי		
שינויים נטו	מחיר	כמות	שינויים נטו	מחיר	כמות
					במיליוני ש"ח
233	83	150	33	(75)	108
233	83	150	33	(75)	108
66	58	8	51	65	(14)
(2)	-	(2)	-	-	-
64	58	6	51	65	(14)
297	141	156	84	(10)	94
2	2	-	20	18	2
96	83	13	26	31	(5)
98	85	13	46	49	(3)
15	22	(7)	(78)	(53)	(25)
15	22	(7)	(78)	(53)	(25)
113	107	6	(32)	(4)	(28)
184	34	150	116	(6)	122

נכסים נושאי רבית

אשראי לציבור

- בישראל

סך הכל

נכסים נושאי רבית אחרים

- בישראל

- מחוץ לישראל

סך הכל

סך כל הכנסות הרבית

התחייבויות נושאות רבית

פקדונות הציבור

- בישראל

לפי דרישה

לזמן קצוב

סך הכל

התחייבויות נושאות רבית אחרות

- בישראל

סך הכל

סך כל הוצאות הרבית

סך כל הכנסות הרבית פחות הוצאות הרבית

- (1) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר שקלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.
- (2) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית.
- (3) מהיתרה הממוצעת של אגרות חוב זמינות למכירה נכתה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב, הכלולים בהן במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות חוב (2018 ו-2017 – ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן" לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 בסך של 45 מיליון ש"ח (לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 נכתה יתרה בסך של 20 מיליון ש"ח ולשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 נכתה יתרה בסך של 31 מיליון ש"ח).
- (4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים רבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (5) עמלות בסך של 181 מיליון ש"ח, 187 מיליון ש"ח ו-193 מיליון ש"ח נכללו בהכנסות רבית בשנים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019, 31 בדצמבר 2018 ו-31 בדצמבר 2017, בהתאמה.
- (6) לרבות מכשירים נגזרים.
- (7) תשואה נטו - הכנסות רבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי רבית.
- (8) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר בתקופה המדווחת בשינוי בכמות בין התקופות להשוואה. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות בתקופה הקודמת בשינוי במחיר בין התקופות להשוואה.

נספח 2 -
דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי
 (במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2015	2016	2017	2018	2019
2,260	2,526	2,704	3,001	3,085
307	357	402	515	483
1,953	2,169	2,302	2,486	2,602
18	80	121	166	138
1,935	2,089	2,181	2,320	2,464
149	115	83	231	225
1,378	1,300	1,305	1,325	1,286
14	65	62	81	9
1,541	1,480	1,450	1,637	1,520
1,589	1,581	1,579	1,696	1,601
428	409	380	376	353
131	116	94	91	92
562	577	554	656	608
2,710	2,683	2,607	2,819	2,654
766	886	1,024	1,138	1,330
326	398	358	408	478
440	488	666	730	852
38	72	54	37	51
478	560	720	767	903
(32)	(39)	(42)	(34)	(38)
446	521	678	733	865
בשקלים חדשים				
4.45	5.19	6.76	7.31	8.62

הכנסות רבית
הוצאות רבית
הכנסות רבית, נטו
הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מרבית
הכנסות מימון שאינן מרבית
עמלות
הכנסות אחרות
סך הכל הכנסות שאינן מרבית
הוצאות תפעוליות ואחרות
משכורות והוצאות נלוות
אחזקה ופחת בנינים וציוד
הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
הוצאות אחרות
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
רווח לפני מסים
הפרשה למסים על הרווח
רווח לאחר מסים
חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
רווח נקי:
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי מניות הבנק

רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
 רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

נספח 3 -

דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2019-2018 - מידע רב רבעוני

(במיליוני ש"ח)

2018				2019				שנה
1	2	3	4	1	2	3	4	רבעון
654	819	756	772	727	911	699	748	הכנסות רבית
70	204	122	119	92	246	57	88	הוצאות רבית
584	615	634	653	635	665	642	660	הכנסות רבית, נטו
27	54	49	36	36	23	33	46	הוצאות בגין הפסדי אשראי
557	561	585	617	599	642	609	614	הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מרבית								
40	47	108	36	46	66	63	50	הכנסות מימון שאינן מרבית
338	325	322	340	320	315	325	326	עמלות
23	52	2	4	1	1	3	4	הכנסות אחרות
401	424	432	380	367	382	391	380	סך הכל הכנסות שאינן מרבית
הוצאות תפעוליות ואחרות								
446	389	406	455	402	419	394	386	משכורות והוצאות נלוות
96	94	95	91	92	88	90	83	אחזקה ופחת בנינים וציוד
23	22	22	24	23	23	22	24	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
172	150	178	156	156	148	143	161	הוצאות אחרות
737	655	701	726	673	678	649	654	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
221	330	316	271	293	346	351	340	רווח לפני מסים
82	117	103	106	111	127	119	121	הפרשה למסים על הרווח
139	213	213	165	182	219	232	219	רווח לאחר מסים
6	13	9	9	10	14	15	12	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
רווח נקי:								
145	226	222	174	192	233	247	231	לפני יחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(8)	(7)	(10)	(9)	(9)	(9)	(11)	(9)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
137	219	212	165	183	224	236	222	המיוחס לבעלי מניות הבנק
בשקלים חדשים				בשקלים חדשים				רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
1.37	2.18	2.11	1.65	1.82	2.24	2.35	2.21	רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

נספח 4 -
מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
 (במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר					
2015	2016	2017	2018	2019	
30,727	29,150	39,186	31,303	37,530	נכסים
16,439	15,776	10,238	12,595	10,995	מזומנים ופקדונות בבנקים
353	414	813	863	9	ניירות ערך
73,379	78,175	81,216	85,160	88,829	ניירות ערך שנשאלו
(824)	(847)	(838)	(868)	(930)	אשראי לציבור
72,555	77,328	80,378	84,292	87,899	הפרשה להפסדי אשראי
669	654	675	700	1,039	אשראי לציבור, נטו
438	514	565	606	605	אשראי לממשלה
1,229	1,133	1,095	1,023	996	השקעה בחברה כלולה
272	243	235	239	248	בנינים וציוד
1,636	1,332	1,342	1,399	1,091	נכסים בלתי מוחשיים
1,158	1,020	1,186	1,100	698	נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	343	4	-	-	נכסים אחרים
125,476	127,907	135,717	134,120	141,110	נכסים המוחזקים למכירה
					סך כל הנכסים
103,262	105,817	113,511	111,697	120,052	התחייבויות, הון זמני והון
1,565	755	1,133	1,150	1,137	פקדונות הציבור
511	570	960	982	353	פקדונות מבנקים
5,862	5,801	5,249	4,989	3,674	פקדונות הממשלה
1,659	1,356	1,318	1,294	1,247	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
4,954	4,929	5,162	5,595	5,723	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	745	-	-	-	התחייבויות אחרות
117,813	119,973	127,333	125,707	132,186	התחייבויות המוחזקות למכירה
326	330	338	-	-	סך כל ההתחייבויות
7,073	7,321	7,756	8,093	8,568	הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה
264	283	290	320	356	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
7,337	7,604	8,046	8,413	8,924	זכויות שאינן מקנות שליטה
125,476	127,907	135,717	134,120	141,110	סך כל ההון
					סך כל ההתחייבויות, הון זמני והון

נספח 5 -

מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2018-2019 - מידע רב רבעוני

(במיליוני ש"ח)

2018				2019				שנה
1	2	3	4	1	2	3	4	רבעון
								נכסים
34,481	33,090	32,835	31,303	34,108	33,900	34,516	37,530	מזומנים ופקדונות בבנקים
10,471	11,919	11,880	12,595	11,338	10,587	10,453	10,995	ניירות ערך
637	550	904	863	664	416	126	9	ניירות ערך שנשאלו
82,745	83,811	86,367	85,160	87,246	86,436	88,218	88,829	אשראי לציבור
(841)	(860)	(883)	(868)	(893)	(887)	(908)	(930)	הפרשה להפסדי אשראי
81,904	82,951	85,484	84,292	86,353	85,549	87,310	87,899	אשראי לציבור, נטו
677	681	672	700	676	684	680	1,039	אשראי לממשלה
571	585	596	606	617	589	607	605	השקעה בחברה כלולה
1,046	1,031	1,025	1,023	1,011	1,001	988	996	בנינים וציוד
228	227	223	239	231	228	227	248	נכסים בלתי מוחשיים
1,189	1,263	1,009	1,399	941	938	1,078	1,091	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,397	1,950	1,223	1,100	1,044	1,175	1,003	698	נכסים אחרים
35	7	-	-	-	-	-	-	נכסים המוחזקים למכירה
132,636	134,254	135,851	134,120	136,983	135,067	136,988	141,110	סך כל הנכסים
								התחייבויות והון
111,913	112,555	113,804	111,697	115,349	113,716	116,292	120,052	פקדונות הציבור
359	460	857	1,150	1,064	954	464	1,137	פקדונות מבנקים
749	613	948	982	779	466	368	353	פקדונות הממשלה
4,980	5,012	5,155	4,989	4,270	4,034	3,690	3,674	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
967	1,124	942	1,294	1,021	1,104	1,298	1,247	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,598	6,225	5,735	5,595	5,962	6,088	6,066	5,723	התחייבויות אחרות
124,566	125,989	127,441	125,707	128,445	126,362	128,178	132,186	סך כל ההתחייבויות
7,772	7,961	8,096	8,093	8,208	8,366	8,461	8,568	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
298	304	314	320	330	339	349	356	זכויות שאינן מקנות שליטה
8,070	8,265	8,410	8,413	8,538	8,705	8,810	8,924	סך כל ההון
132,636	134,254	135,851	134,120	136,983	135,067	136,988	141,110	סך כל ההתחייבויות וההון

<p>ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process - תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח, כי יוחזק על ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.</p>	<p>ABC</p>
<p>FATCA - Foreign Accounts Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.</p>	
<p>LDC - Less Developed Countries - ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.</p>	
<p>LTV - Loan To Value Ratio - היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).</p>	
<p>Middle Market - פעילות מסחרית המבוצעת מול לקוחות בסדר גודל בינוני.</p>	
<p>CDS - Credit Default Swap - מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה.</p>	
<p>CLS - CLS - Continuous Linked Settlement הוא בנק לסליקת עסקאות במטבע חוץ של שני צדדים המעוניינים להימנע ככל הניתן מסיכוני סליקה ואשראי. הייחוד של CLS הוא בהיותו נקודת אמצע, מתווך, של שני צדדים, ניטרלי ובעל מנגנוני סליקה המפחיתים סיכונים באופן מירבי.</p>	
<p>Dodd-Frank - תקנות פדרליות בארצות הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 בניסיון למנוע את הישנותם של אירועים שהובילו למשבר בשווקים הפיננסיים של שנת 2008 על ידי הפחתת הסיכון במערכת הבנקאית בארצות הברית בין היתר על ידי הגבלת ההשקעות המוחזקות בחשבון הנוסטרו והסדרה של מסחר בנגזרים. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.</p>	
<p>EMIR - European Market Infrastructure Regulation - רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם של השווקים מעבר לדלפק (OTC) בכל מדינות האיחוד האירופי.</p>	
<p>FHLMC - Freddie Mac - סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).</p>	
<p>FNMA - Fannie Mae - סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).</p>	
<p>GNMA - Ginnie Mae - חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).</p>	
<p>Var - Value at Risk - מודל למדידת ההפסד המקסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש. השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרת המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסיים חשופים להם, וכן להחזיק הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכוני השוק בפעילויות שונות.</p>	
<p>איגום - פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי הלוואה ארוכת טווח באמצעות אגרות חוב כחלק מהתהליך של גיוס הון חוץ-בנקאי. הגיוס מבוצע באמצעות ישות למטרה מיוחדת אשר מגייסת חוב על ידי הנפקת אגרות חוב המגובות על ידי מצרף של תזרימים צפויים או נכסים שנרכשו ושקובצו יחד (בפעולת איגום - Pooling) והפכו לניירות ערך, הניתנים להנפקה. אגרות החוב או ניירות ערך שמונפקים כחלק מתהליך האיגום מגובים בנכסים (התזרימים) האלה. האיגום יכול להתייחס לכל זרם מוגדר של הכנסות (למשל: תקבולים עסקיים, תקבולים ממשכנתאות).</p>	<p>א</p>
<p>אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS) - אגרות חוב המגובות במשכנתאות שבהן תשלומי הרבית והקרן מתבססים על תזרימים מזומנים הנובע מפרעון הלוואות המובטחות במשכנתאות.</p>	
<p>אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) - אגרות חוב שתשלומי הרבית והקרן בגין מגובים על ידי נכסים פיננסיים מסוימים. הנכסים המגבים עשויים להיות קבוצות של הלוואות, לרבות משכנתאות למגורים, או נכסים פיננסיים אחרים.</p>	
<p>אינפלציה - היא מונח כלכלי המתאר תהליך של עלייה כללית ומתמשכת של רמת המחירים במדינה או בשוק מסוים.</p>	
<p>אירוע קיברנטי (סייבר) - אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשבו ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצויים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.</p>	

ארגון המדינות המפותחות (OECD) - ארגון, שמרכזו בפריז, המורכב ממדינות שמשקיהן מפותחים. תנאי הקבלה הבסיסיים לארגון הם קבלת עקרונות הדמוקרטיה והשוק החופשי. מטרת הארגון היא להוביל מהלכים של פיתוח כלכלי ושיתוף פעולה עסקי בינלאומי. ישראל התקבלה כחברה בארגון במאי 2010.

אשראי on call - אשראי שניתן למספר ימים ונפרע על פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח.

ב **באזל 2/ באזל 3** - הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.

ג **גידור** - עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה.

ה **הון עצמי רובד 1** - הון על בסיס מתמשך - going concern capital.

הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחזו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראות ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".

הון רובד 2 - שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר והוא כולל בעיקר מכשירי הון כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל 3 וכן מכשירי הון החדשים הכשירים שמהווים הון המוטנה (Contingent Convertible - CoCo). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.

הון רגולטורי - הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד), רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי).

הלבנת הון - פעולות פיננסיות שמטרתן להסתיר מקור של כסף, בדרך כלל כסף שמקורו לא חוקי או כסף שלא שולם עליו מס. תהליך ההלבנה "מחזיר" את הכסף למערכת החוקית.

הלואה לדירור - הלואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא ניתנה למטרת עסק:

1. ההלוואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוץ;
2. ההלוואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח;
3. ההלוואה ניתנה במשכון דירת מגורים;
4. ההלוואה מיועדת למימון פרעון מוקדם של הלואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1,2.

הלוואת בלון/בולט - הלוואה שבמהלך כל תקופתה משולמים רק תשלומי הרבית, ואילו הקרן נפרעת במלואה בסוף התקופה. לעיתים גם הרבית משולמת בסוף התקופה.

הלמ"ס - הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - ארגון הפועל מתוקף סמכות חוקית לאיסוף נתונים רשמיים על החברה ועל הכלכלה בישראל ולהפצתם.

הסכמי ISDA ונספחי CSA - הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמזעור סיכוני האשראי בפעילות זאת, על-ידי התחשבות יומית, לרוב, המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.

הפרשה פרטנית - הפרשה שנקבעת בהתאם לבחינה פרטנית של כל חוב ונקבעת בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי מההון בשיעור הרבית המקורית של החוב או, כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הוגן של הבטחון. לצורך קביעת ההפרשה הנאותה, הבנק בוחר באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת ולוויו צמוד ולסיווג החוב כפגום, זאת על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת על ידי הגורמים העסקיים המטפלים בלווה ועל ידי יחידות ניהול סיכוני האשראי בחטיבה לניהול סיכונים, באמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם.

ללא הקשר בסיווג בהתאם לקריטריונים האיכותיים שקבע הבנק כאמור לעיל, ההפרשה הפרטנית מבוצעת על כל חוב העולה על 1 מיליון ש"ח המצוי בפיגור של 90 יום.

הפרשה קבוצתית - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ-מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

חבות - סך חשיפות האשראי של הבנק כלפי הלווה או קבוצת לוויים כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין. החבות כוללת, בין היתר, אשראי באחריות הבנק, השקעה בניירות ערך של הלווה, התחייבויות התאגיד הבנקאי לשלם כסף על חשבון הלקוח (לרבות ערבויות ואשראי תעודות) ועסקאות בנגזרים מבעבר לדלפק (OTC).

חבות/חוב בהשגחה מיוחדת - חוב או חבות, לרבות חשיפת אשראי חוץ מאזנית, אשר הנהלת הבנק רואה צורך להגביר לגביהם את אמצעי המעקב והפיקוח, אם כי אינה צופה להפסדי אשראי בגינם. לחוב/חבות בהשגחה מיוחדת יש חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב של ההנהלה. צורך כזה יתכן שיווצר נוכח שיקולים הקשורים בהתפתחויות ענפיות או אזריות, או נוכח שיקולים ספציפיים הקשורים באיתנותו הפיננסית של החייב, היקף וטיב המידע המצוי בידי התאגיד הבנקאי באשר לחייב ופעילותו העסקית, מצב הבטחונות, פיגורים בפרעון החובות, קשרי החייב עם גופים אחרים הנחשבים כבעייתיים וכו'.

חברת דירוג - חברה הקובעת דירוגי אשראי לממשלות, לחברות ולחובות המונפקים על ידם. בישראל פועלות שתי חברות דירוג - "מעלות" ו"מדרוג".

חוב בעייתי - חוב בהשגחה מיוחדת, חוב בסיווג נחות, או חוב בסיווג פגום, לרבות חוב שאורגן מחדש.

חוב בפיגור - פיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפרעון החוזיים שלו. החוב נמצא בפיגור אם כולו או חלקו לא נפרע תוך 30 יום מהמועד שנקבע לפרעונו. לענין זה, חוב בחשבון עובר ושב ייחשב כחלק של חוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 30 יום ממועד היווצרותן או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שתגדיר הנהלת התאגיד הבנקאי.

חוב שאורגן מחדש - הסדר שלפיו תאגיד בנקאי - משיקולים כלכליים או משפטיים הקשורים במצבו הפיננסי של הלווה - מעניק ללווה, לפי הסכם או על פי דין, תנאים מיוחדים שלא היו ניתנים בנסיבות אחרות ואשר מכוונים לאפשר ללקוח לעמוד בהחזר החוב בתנאים החדשים, למעט הסדר לשינוי בתנאי חוב שבעיקרו משקף תמורות בתנאי האשראי במשק.

חובת נזילות - לפי חוק בנק ישראל מוטלת על הבנקים חובה להחזיק היקף נכסים נזילים בהתאם להוראות הנזילות.

חווה SWAP - סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.

חווה אקדמה (FORWARD) - חווה בין שני צדדים למכירת כמות מסוימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החווה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חווה זה אינו חווה סטנדרטי ואינו נסחר בשווקי הון מאורגים אלא נעשה לפי צורכי הלקוח.

חווה עתידי (FUTURE) - חווה בין שני צדדים למכירת כמות מסוימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החווה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חווה עתידי זה הוא חווה סטנדרטי הנסחר בשווקי הון מאורגים.

חוזי אופציה - מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT).

חווה רכש הוא הזכות לקנות כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופאית) תאריך מסוים.

חווה מכר הוא הזכות למכור כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופאית) תאריך מסוים.

חשבונות חוזרים דביטוריים (חח"ד) - חשבונות עו"ש שלגביהם קיימות מסגרות אשראי מאושרות מראש החייבות בעמלת הקצאה.

יחס הלימות ההון - יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות.

יחס כיסוי נזילות (LCR) - יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.

יחס מינוף - מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבוטא באחוזים.

נושר החזר - היכולת של לווה לעמוד בתשלומים שנקבעו להחזר הלוואה.

כשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה PD (Probability of Default) - מונח המתאר את הסבירות הפיננסית לכשל אשראי בתוך תקופת זמן נתונה. המונח מספק הערכה של הסבירות שלוה לא יוכל לעמוד בהתחייבויות שלו.

כתבי התחייבות נדחים - כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבויות אחרים מאותו סוג.

לווה - בעל חבות מאזנית או חוץ מאזנית בבנק. לווה עשוי להיות נוטל התחייבות למתן אשראי, ערבות או אשראי בבנק וגם המנפיק של ניירות ערך בהם השקיע הבנק. לצורך בחינת החשיפת הבנק הלווה מוגדר כ"אדם בעל חבות, לרבות בן זוגו וכן מספר לוויים, כאשר ההחזר הצפוי של החבות מתבסס בעיקרו על אותו מקור החזר, ולאף אחד מהם אין מקור משמעותי נוסף להחזר החבות".

מדיניות מוניטרית - מדיניות המנוהלת על ידי הבנק המרכזי. תפקידה להשיג את מטרות הבנק באמצעות קביעת הרבית לטווח קצר וכלים מוניטריים נוספים.

מדיניות פיסקלית - מדיניות הממשלה בנושאי תקציב המדינה, הכנסותיה והוצאותיה, גביית המסים וגודל החוב הציבורי. על תכנון וביצוע מדיניות זו מופקד משרד האוצר.

מס"ב - מרכז סליקה בנקאי בע"מ - חברה בבעלות חמשת הבנקים הגדולים, המנהלת מערכת אוטומטית לסליקה נטו של חויבים וזכויים אלקטרוניים.

מערכת זה"ב RTGS - מערכת תשלומים לסליקה מיידית וסופית של תנועות כספיות בין בנקים לבין גורמים עסקיים נוספים.

מק"מ - מלווה קצר מועד - נייר ערך ממשלתי המונפק על ידי בנק ישראל, והוא משמש כאחד הכלים המוניטריים שמפעיל בנק ישראל. המק"מ ממונפק בניכוי לטווח של עד שנה, אינו צמוד ואינו נושא רבית.

משך חיים ממוצע (מח"מ) - הממוצע המשוקלל של זמן פרעון הקרן ותשלומי הרבית של החוב.

נגזר אשראי - חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון.

נגזר מגדר (Hedge) - נגזר שהנהלת הבנק מייעדת אותו כמגדר ובתנאי שהוא כשיר לכך. זאת כאשר אופי החשיפה לסיכונים של המגדר זהה לאלה של המגודר. הפריט המגודר צריך להיות מזוהה ספציפית. בתחילת הגידור קיים תיעוד פורמלי של יחס הגידור ושל המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי ביצירת הגידור, לרבות זיהוי המכשיר המגדר, הפריט המגודר, מהות הסיכון המגודר ואופן הערכת האפקטיביות של המכשיר המגדר בקיזוז החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן ליחס אותה לסיכון המגודר. נדרש בסיס סביר לאופן בו התאגיד הבנקאי מתכנן להעריך את אפקטיביות המכשיר המגדר.

ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך שלא סווגו כניירות ערך המוחזקים לפדיון או כניירות ערך למסחר.

ניירות ערך למסחר (Trading securities) - ניירות ערך שנרכשו ומוחזקים במטרה למכרם בקרוב (לכן הם מוחזקים לתקופות קצרות). פעילות למסחר מתבטאת בדרך כלל בפעילות ערה של קניות ומכירות ומטרתה בדרך כלל להפיק רווחים ממסחר - הפרשים בין מחירי סו"ב ו-ASK, הפרשים בין מחירי retail-I wholesale, שינויים קצרי מועד במחיר וכו'.

סיכון אשראי - הסיכון שצד בעסקה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו במלואן.

סיכון אשראי חוץ-מאזני - כפי שחושב לצורך המגבלה על חבות של לוה, כמוגדר להלן:
סך כל הסכומים האלה:

1. ערבות, קבול שטרות, ניכיון משנה של שטרות, אשראי תעודות והתחייבות לשלם כסף על חשבון הזולת.

2. עסקה עתידית - סך כל הסכומים האלה:

10% מיתרת עסקה עתידית.

א. "עסקה עתידית" - כל אחת מאלה, הן כשהתאגיד הבנקאי צד לה והן כשהוא ערב לה:

(1) עסקה מסוג Future IX Forward, במטבע שהוא הילך חוקי או בסל המטבעות, בטובין, בניירות ערך או בזכויות; אלא אם כן קיימת

עם אותו לקוח עסקה עתידית מאותו סוג שתקוזז כנגד העסקה הראשונה במועד פרעונה;

(2) עסקת חליפין ברבית או בתשואות אחרות, לרבות בהפרשי הצמדה או בהפרשי שער;

(3) הסכם מסוג Future rate agreement IX Forward rate agreement.

(4) רכישת אופציה על ידי התאגיד הבנקאי לקנות או למכור את אחד הנכסים האמורים בפסקה זו. למעט:

עסקה בחוזה הנסחר בבורסה, שמסלקת הבורסה אחראית כלפי הלקוח למימוש וקיימות דרישות להתאמה יומית של ה"מרג'ין";

יתרת עסקה עתידית עם לקוח שהוא מהסוג המפורט בפסקה 2(א)(1) לעיל, אשר תקוזז במועד פרעונה כנגד עסקה עתידית הפוכה מאותו סוג ועם אותו לקוח - בסכום שחייב במועד הלקוח לאחר הקיזוז.

סכום ההתחייבויות של התאגיד הבנקאי למסלקת מעו"ף, בגין סכום הבטוחות שבו מתחייב לקוח לפי התרחישים כמפורט בחוקי העזר של מסלקת מעו"ף.

3. התחייבויות (לרבות מותנות) של התאגיד הבנקאי למתן אשראי או להוצאת ערבות, למעט התחייבות כאמור, שמימושה מותנה בקבלת בטחונות המשמשים כניכויים - בגובה סכום האשראי או הערבות.
4. האמור לעיל כפוף להוראות האלה:
 - א. אם התחייבות למתן אשראי או להוצאת ערבות מותנית בפרעון אשראי אחר או ערבות אחרת, סכום החבות לא יעלה על סכום החבות המירבית מביניהם, ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא, כי לא ניתן לממש את ההתחייבות ללא הקטנת האשראי, או הערבות, הקיימים, באותו סכום.
 - ב. התחייבות למתן אשראי לא תשוקלל בשיעור גבוה יותר מהחבות הסופית עצמה, אם תמומש.
 - ג. התחייבות למתן אשראי, או להוצאת ערבות, אשר נקבע במפורש בהסכם עם הלווה, כי תמומש רק אם לא תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לווים בהתאמה, לא תיחשב כ"חבות", ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא, כי לא ניתן לממש את ההתחייבות אם תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לווים בהתאמה, באותו סכום.

סיכון אשראי מאזני - אשראי לציבור באחריות התאגיד הבנקאי בניכוי הפרשה פרטנית להפסדי אשראי ובתוספת השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.

סיכון משפטי - סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

סיכון נזילות - סיכון שהבנק לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו למפקידים, עקב התפתחויות לא צפויות, ויאלץ לבצע פעולות מהירות למימוש נכסים במחירי הפסד. במובנו הרחב יותר, סיכון נזילות מתייחס לכלל גוף, לאו דווקא בנק, שיש לו התחייבויות, ועלול להגיע למצב של חדלות פרעון עקב אי יכולת לממש את נכסיו במועד הפרעון.

סיכון רבית - סיכון להפסד או לירידת ערך כתוצאה משינויים בשיעורי הרבית במטבעות השונים.

סיכון שוק - סיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוזי מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, שיעורי רבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).

סיכון תפעולי - הסיכון שליקויים במערכות או בסביבתן יביאו לאובדן בלתי צפוי. בסיכון זה נכללות טעויות אנוש או קריסת רכיבי חומרה, תוכנה או מערכת תקשורת שיש להם חשיבות חיונית לסליקה.

סליקה - תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות.

ע

ערבויות להבטחת אשראי - התחייבויות על חשבון לקוחות מהסוגים הבאים:

1. ערבות, כתב שיפוי או התחייבות אחרת לנותן האשראי או למי שעבר למילוי התחייבותו של מקבל האשראי, לרבות ערבויות ליתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי;
2. ניכיון משנה שלא על ידי בנק ישראל, כאשר לקונה זכות חזרה אל התאגיד הבנקאי המוכר;
3. ערבות לטובת ספק שירותים או סחורות להבטחת תשלומים בעד השירותים או הסחורות שהוא מספק.
4. ערבות לטובת משכיר ציוד להבטחת תשלומים של שוכר הציוד.

ערבות בנקאית - התחייבות של הבנק הערב לשלם לצד ג' את הסכום הנקוב בכתב הערבות בעת דרישתו. הערבות הבנקאית מונפקת על פי בקשתו של לקוח הבנק.

ערבות חוק מכר - ערבות הניתנת על ידי בנק לרוכש דירת מגורים ממוכר דירה חדשה, המבטיחה לקונה את החזרת הכספים ששילם למוכר תמורת הדירה במקרה שהמוכר לא יוכל להעביר לקונה את הזכויות בנכס, כמוסכם בהסכם המכר ומחמת העילות שנקבעו בחוק.

פ

פח"ק - פקדון חוזר קרדיטורי - פקדון חוזר קרדיטורי הינו פקדון שתנאיו הם:

1. אסור כי החשבון יימצא ביתרת חובה.
2. אין לשלם מהחשבון בהמחאה.
3. אין להעביר מהחשבון למוטב אחר או לחשבון אחר, למעט חשבון העו"ש של אותו לקוח באותו תאגיד בנקאי.
4. הפקדון אינו צמוד.

פקדון קצר מועד (פק"מ) - כסף המופקד בבנק לתקופה קצרה - עד שנה - הנושא רבית שקלית, קבועה מראש לכל התקופה או משתנה בהתאם לשינויים ברבית בנק ישראל.

פקדונות לזמן קצוב - פקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה.

פקדונות לפי דרישה - פקדון שאינו פקדון לזמן קצוב.

ק	<p>קבוצת לווים - הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים; כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כמו כן, כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לווים אחת.</p>
	<p>קונסורציום - עסקת אשראי במסגרתה מתאגדים מספר גופים פיננסיים ומעניקים יחד הלוואה ללווה.</p>
ר	<p>רווח בסיסי למניה - הרווח הבסיסי למניה יחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה.</p> <p>רביית בנק ישראל - רביית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים ל/מאת התאגידים הבנקאים.</p> <p>רביית פריים - רביית הנקבעת בכל בנק על בסיס רביית בנק ישראל.</p>
ש	<p>שווי הוגן - ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית:</p> <p>רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק;</p> <p>רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים;</p> <p>רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש בטכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים.</p> <p>שווי הוגן ברוטו חיובי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים שחייב לבנק הצד הנגדי לו, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים.</p> <p>שווי הוגן ברוטו שלילי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים, כאשר הבנק חייב כסף לצד הנגדי, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים.</p> <p>שוק המעו"ף - שוק של מכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב.</p>
	<p>שיעור התשואה הפיננסי (שת"פ) - מדד לבחינת כדאיות ביצוע השקעות. המדד מצביע על יעילותה ואיכותה של השקעה ספציפית לעומת ערך נוכחי נקי המצביע על ערכה וגודלה. שיעור התשואה הפיננסי הינו שיעור הרביית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים מהמכשיר הפיננסי אל היתרה המאזנית בדוח הכספי.</p>
	<p>שיעור התשואה להון - התשואה להון הינה הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מחולק בהון הממוצע המיוחס לבעלי מניות הבנק.</p> <p>שירותים בנקאיים אוטומטיים - חברה בע"מ שהוקמה בשנת 1978 על ידי חמשת הבנקים הגדולים בישראל כדי לנהל עסק של מתן שירותים למוסדות פיננסיים שונים (בנקים, מוסדות כספיים, חברות לרטיסי אשראי, קופות גמל וכד'). חברת שב"א פועלת בארבעה תחומים עיקריים:</p>
	<p>(1) ניהול רשת התקשורת בין מסופי כרטיסי האשראי שבבתי העסק (POS) לחברות כרטיסי אשראי.</p> <p>(2) ניהול רשת הכספומטים שאינם מוצבים בסניפי הבנק.</p> <p>(3) ניהול רשת התקשורת של הכספומטים המוצבים בבנקים.</p> <p>(4) מתן שירותי תקשורת לחברות כרטיסי אשראי מול מס"ב ולתאגידים הבנקאיים המשתתפים במרכזים המוניטריים מול בנק ישראל.</p>
ת	<p>תהליך הסקירה הפיקוחי SREP (Supervisory Review Process) - התהליך נועד להבטיח, כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים.</p>
	<p>תוצר מקומי גולמי (תמ"ג) - סך הסחורות והשירותים שיוצרו בתוך מדינה מסוימת במהלך תקופה נתונה, במונחים כספיים. התוצר שווה גם לסך תשלומי השכר ורווחי הפירמות.</p>
	<p>תשואה לפדיון - התשואה שתתקבל מאיגרת חוב (או מכל מכשיר חוב אחר) אם היא תוחזק עד לפדיונה הסופי, ואם כל התקבולים ממנה (קרן ורביית) יישאו אותו שיעור תשואה. ידועה גם כתשואה הפנימית של איגרת חוב ומוצגת בדרך כלל במונחים של רביית שנתית אפקטיבית.</p>

49	מימון ממונף
154	מינוף
263,123	מיסוי
121,109	מסים נדחים
208	מסגרות אשראי
61	מפקידים גדולים
168,102,76,59	נ נגזרים
154,61	נזילות
127,24	ניחות ערך
39	ניתוח תרחישי קיצון
154,28	נכסי סיכון
143,106	נכסים בלתי מוחשיים
143	נכסים אחרים
63,11	ס סייבר
192,133,70,40	סיכון אשראי
71	סיכון יחסי עבודה
71,68	סיכון מוניטין
62	סיכון מימון
70,60	סיכון נזילות
71,11	סיכון רגולטורי
70,54	סיכון רבית
70,54	סיכון שוק
71,62	סיכון תפעולי
71,64	סיכון משפטי
70,64,10	סיכונים אחרים
116,18	ע עמלות
41	ענפי משק
246,224	עסקאות עם צדדים קשורים
54	ערך בסיכון (VAR)
143,142,105	פ פחת והפחתות
144,61,27	פקדונות הציבור
146	פנסיה
224	צ צדדים קשורים
71	ר ריכוזיות לווים וקבוצת לווים
70	ריכוזיות ענפית
123,109	רווח למניה
253,142,105	רכוש קבוע
218	ש שווי הוגן
241	שכר רואי החשבון המבקרים
257	ת תגמול
38	תיאבון לסיכון
127	תיק למסחר
16	תשואה להון

74	א אומדנים חשבונאיים קריטיים
12	אסטרטגיה עסקית
146,107,75	אקטואריה
154,28	ב באזל
40	בטחונות
78	בקרות
101	ג גידור
272,85,272	ד דוח רווח והפסד
86	דוח על הרווח הכולל
88	דוח על השינויים בהון
89	דוח תזרים מזומנים
83	דוח רואי החשבון המבקרים
152,152,30	דיבידנדים ומדיניות חלוקת רווח
254	ה הון אנושי
152,28	הון והלימות הון
152,88	הון מניות
156,28	הון עצמי רובד 1
156,28	הון רובד 2
106	היוון עלויות תוכנה
72,67	הלבנת הון
205,47	הלוואות לדיור
201,198,97	הסדרי חוב וארגון מחדש של חובות בעייתיים
120	הפרשה למסים על הרווח
198,99,74	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי
99,74	הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי
196,133,41,40	ח חובות בעייתיים
196,133,96,41	חובות פגומים
155,28	י יחסי הון
154,28	יעד הון
105,103	ירידת ערך
24,23	ל לווים גדולים
264,33,31	לקוחות עסקיים
265,264,34,31	לקוחות קמעונאיים
274,87,274	מ מאזן
254	מבנה ארגוני
187,173,31	מגזרי פעילות
94	מדד המחירים לצרכן
46	מדינות זרות
91	מדיניות חשבונאית
38	מדיניות ניהול סיכונים
127,45	מוסדות פיננסיים זרים
126,89	מזומנים ושווי מזומנים
146,107,75	מחויבות בגין הטבות פרישה

קבוצת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הנהלה מרכזית

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

סניף ראשי תל-אביב

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

סניף ראשי ירושלים

רח' הלל 10, ירושלים 9458110

סניף עסקים ראשי צפון

רח' חלוצי התעשייה 20, חיפה 2629420

128 סניפים ושלוחות ברחבי הארץ

כתובתנו באינטרנט:

www.fibi.co.il

בנק מסד בע"מ

רח' אבא הלל 12, רמת גן 5250606

23 סניפים ושלוחות

www.bankmassad.co.il

הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

הבינלאומי יוניק

ניהול השקעות בע"מ

שד' רוטשילד 38, תל-אביב 6688307

יובנק חברה לנאמנות בע"מ

שד' רוטשילד 38, תל-אביב 6688307